

ใบรับรองวิทยานิพนธ์
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (พัฒนাসังคม)

ปริญญา

พัฒนาสังคม

โครงการสหวิทยาการระดับบัณฑิตศึกษา

สาขา

ภาควิชา

เรื่อง ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับระดับการมีจิตสาธารณะของสมาชิกครอบครัวอาสา
มูลนิธิเครือข่ายครอบครัว

Factors Relating Levels of Public Mind of Volunteer Family Members,
Family Network Foundation

นามผู้วิจัย นายบุญญานนท์ ศรีโท

ได้พิจารณาเห็นชอบโดย

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

(อาจารย์ภัทรวรรณ จีร์พัฒนัธรร, Ph.D.)

ประธานสาขาวิชา

(รองศาสตราจารย์สิริกร กาญจนสุนทร, วท.ม.)

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์รับรองแล้ว

(รองศาสตราจารย์กัญญา ชีระกุล, D.Agr.)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

วันที่..... เดือน..... พ.ศ.

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

วิทยานิพนธ์

เรื่อง

ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับระดับการมีจิตสาธารณะของสมาชิกครอบครัวอาสา
มูลนิธิเครือข่ายครอบครัว

Factors Relating Levels of Public Mind of Volunteer Family Members,
Family Network Foundation

โดย

นายบุญญานนท์ ศรีโท

เสนอ

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
เพื่อความสมบูรณ์แห่งปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (พัฒนาสังคม)

พ.ศ. 2554

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

บุญญานนท์ ศรีโท 2554: ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับระดับการมีจิตสาธารณะของสมาชิก
ครอบครัวอาสา มูลนิธิเครือข่ายครอบครัว ปริญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (พัฒนาสังคม)
สาขาวิชาพัฒนาสังคม โครงการสหวิทยาการระดับบัณฑิตศึกษา อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก:
อาจารย์ภัทรวรรณ จีรพัฒน์ธนธร, Ph.D. 156 หน้า

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาการมีจิตสาธารณะของสมาชิกครอบครัวอาสา
มูลนิธิเครือข่ายครอบครัว (2) เปรียบเทียบระดับการมีจิตสาธารณะของสมาชิกครอบครัวอาสา มูลนิธิ
เครือข่ายครอบครัว ที่มีลักษณะพื้นฐานส่วนบุคคลต่างกัน จำแนกตามเพศ อายุ อาชีพ ระดับการศึกษา
สูงสุด สถานภาพสมรส และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน และ (3) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะพื้นฐานส่วนบุคคล
การรับรู้ในตนเอง และการสนับสนุนทางสังคม กับระดับการมีจิตสาธารณะของสมาชิกครอบครัว
อาสา มูลนิธิเครือข่ายครอบครัว กลุ่มตัวอย่างคือ สมาชิกครอบครัวอาสา มูลนิธิเครือข่ายครอบครัว ซึ่งได้
จากการสุ่มตัวอย่างแบบมีระบบ จำนวน 365 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือ แบบสอบถาม
ซึ่งผ่านการตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาและความตรงเฉพาะหน้าโดยผู้เชี่ยวชาญ และตรวจสอบความ
เที่ยงโดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค ทั้งฉบับ คำนวณได้เท่ากับ 0.94 สถิติที่ใช้ในการ
วิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบที การวิเคราะห์ความแปรปรวน
และหาความสัมพันธ์โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน

ผลการวิจัยพบว่า (1) ค่าเฉลี่ยของคะแนนระดับการมีจิตสาธารณะของสมาชิกครอบครัวอาสา
มูลนิธิเครือข่ายครอบครัว เท่ากับ 4.01 ซึ่งเป็นระดับการมีจิตสาธารณะที่อยู่ในระดับมากที่สุด (2) ระดับ
การศึกษาสูงสุด และรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่างกันมีระดับการมีจิตสาธารณะที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ
ทางสถิติที่ระดับ .01 (3) เพศ และอาชีพต่างกันมีระดับการมีจิตสาธารณะที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ
ทางสถิติที่ระดับ .05 (4) ระดับการศึกษาสูงสุด และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน มีความสัมพันธ์กับระดับการมีจิต
สาธารณะของสมาชิกครอบครัวอาสา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 (5) เพศ และอาชีพ มี
ความสัมพันธ์กับระดับการมีจิตสาธารณะของสมาชิกครอบครัวอาสา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
(6) การรับรู้ในตนเอง ประกอบด้วย การรับรู้ด้านความสามารถของตนเอง การรับรู้ด้านคุณธรรมจริยธรรม มี
ความสัมพันธ์กับระดับการมีจิตสาธารณะของสมาชิกครอบครัวอาสา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
และ (7) การสนับสนุนทางสังคม ประกอบด้วย การสนับสนุนจากครอบครัว การสนับสนุนจากเพื่อน และ
การสนับสนุนจากที่ทำงาน มีความสัมพันธ์กับระดับการมีจิตสาธารณะของสมาชิกครอบครัวอาสา อย่างมี
นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

Boonyanon Sritho 2011: Factors Relating Levels of Public Mind of Volunteer Family Members, Family Network Foundation. Master of Arts (Social Development), Major Field: Social Development, Interdisciplinary Graduate Program. Thesis Advisor: Mr. Pattarawat Jeerapattananorn, Ph.D. 156 pages.

The purpose of the study was to: (1) describe public mind level of volunteer family members, Family Network Foundation, (2) compare public mind levels of volunteer family members with different personal basic information, self-perceptions, and social supports, and (3) investigate relationship between some factors (personal basic information, personal perceptions, and social supports) of volunteer family members and their public mind levels. The samples were 365 volunteer family members gained from systematic random sampling technique. Questionnaires were employed in the study which approved by experts focusing in 'content validity' and 'face validity', and were tested the 'reliability' by Cronbach's Alpha and the value was 0.94. Statistics such as percentage, mean, standard deviation, and Pearson's correlation coefficient were employed in the study.

Findings revealed that: (1) the volunteer family members gained 'very high' level of public mind ($\bar{x}=4.01$), (2) there were significant differences between public mind levels of volunteer family members with different educational attainments and monthly incomes at the .01 level, (3) there were significant differences between public mind levels of volunteer family members with different genders and occupations at the .05 level. (4) there were significant relationships between 'highest educational attainment' and 'monthly income' of volunteer family members and their public mind levels at the .01 level, and there were significant relationships between 'gender' and 'occupation' of volunteer family members and their public mind levels at the .05 level, (5) there were significant relationship between 'self-perception' (in competency and in morality) of volunteer family members and their public mind levels at the .01 level, and (6) there were significant relationship between 'social supports' (family, friend, and workplace) of volunteer family members and their public mind levels at the .01 level.

Student's signature

Thesis Advisor's signature

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยความกรุณาอย่างสูงยิ่งของท่านอาจารย์ ดร.ภัทรวรรณ จีรพัฒน์ธนธร อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก ที่สละเวลาให้คำปรึกษาและให้ความเอาใจใส่ที่ดี อยู่เสมอ ไม่ว่าจะเป็นความรู้ คำแนะนำที่เป็นประโยชน์ในการทำวิทยานิพนธ์ ข้อคิดต่าง ๆ ตลอดจน การสอนสั่งให้เป็นคนมีระเบียบวินัย ใส่ใจในงานของตนเองและไม่ให้ละทิ้งความพยายาม จน วิทยานิพนธ์นี้เสร็จสมบูรณ์ ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาจากอาจารย์ผู้เป็นกัลยาณมิตรต่อศิษย์ อย่างจริงใจ จึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้ ขอกราบขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิ ทุกท่าน ที่ให้ความกรุณาตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือวิจัย อีกทั้งช่วยแก้ไข ให้คำแนะนำ และ ข้อเสนอแนะต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อการวิจัย ขอขอบพระคุณอาจารย์สาขาพัฒนาสังคมทุกท่านที่ ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ให้กับผู้วิจัยในการศึกษาระดับปริญญาโท อีกทั้งให้ข้อคิด คำแนะนำ และกำลังใจที่แสนอบอุ่น เสมือนหนึ่งว่าเป็นครอบครัวเดียวกัน รวมถึงเจ้าหน้าที่สาขา พัฒนาสังคมที่ให้ความช่วยเหลือในการติดต่อและประสานงานทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้

ขอขอบพระคุณเจ้าหน้าที่มูลนิธิเครือข่ายครอบครัวทุกท่าน ที่อำนวยความสะดวกในการ ประสานงาน ให้การช่วยเหลือ รวมทั้งคำแนะนำเป็นอย่างดี และขอขอบคุณสมาชิกครอบครัวอาสา ทุกท่านที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม ซึ่งเป็นส่วนสำคัญยิ่งต่อการศึกษาครั้งนี้ ขอขอบคุณเพื่อนนิสิตปริญญาโทสาขาพัฒนาสังคม รุ่น 52 ทุกคนที่เป็นเหมือนพี่เหมือนน้อง ให้ความ ช่วยเหลือ คำปรึกษา และให้กำลังใจซึ่งกันและกันเสมอมา

ท้ายที่สุดผู้วิจัยขอขอบพระคุณกำลังใจที่ดีที่สุดตลอดมาของคุณพ่อดาบตำรวจ บุญชู และ คุณแม่ดารัตน์ ศรีโท ที่ให้ความรัก ความห่วงใย รวมทั้งการอบรม สั่งสอน และสนับสนุนใน การศึกษา อีกทั้งพี่สาวและน้องชาย ที่เป็นห่วงเป็นใย ทำให้ผู้วิจัยมีความตั้งใจ และความเพียร พยายามขณะทำวิจัย ขอขอบคุณทุกความหวังดีและการช่วยเหลือที่มีมากจนไม่อาจบรรยายหรือ บอกกล่าวได้หมดและครบทุกท่าน แต่ผู้วิจัยก็ยังซาบซึ้งในพระคุณอยู่เสมอ คุณค่าและประโยชน์ จากวิทยานิพนธ์นี้จะเกิดขึ้นก็หามิได้ หากผู้วิจัยยังไม่ได้มอบแด่พระคุณของบิดามารดา คณาจารย์ผู้ ประสิทธิ์ประสาทวิชา ตลอดจนทุกท่านที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการศึกษาครั้งนี้ ขอขอบพระคุณครับ

บุญญานนท์ ศรีโท
กุมภาพันธ์ 2554

สารบัญ

หน้า

สารบัญตาราง	(3)
สารบัญภาพ	(6)
คำอธิบายและสัญลักษณ์คำย่อ	(7)
บทที่ 1 บทนำ	1
ความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	6
ขอบเขตการวิจัย	6
ประโยชน์ที่ได้รับ	7
บทที่ 2 การตรวจเอกสาร	8
แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับจิตสาธารณะ	8
แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการรับรู้ความสามารถของตนเอง	23
แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับคุณธรรมและจริยธรรม	31
แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการสนับสนุนทางสังคม	38
มูลนิธึเครือข่ายครอบครัว	45
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	53
ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา	64
กรอบแนวคิดในการวิจัย	65
นิยามศัพท์ปฏิบัติการ	66
สมมติฐานการวิจัย	70
บทที่ 3 วิธีการวิจัย	71
การดำเนินการวิจัย	71
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	71
เครื่องมือและอุปกรณ์ที่ใช้ในการวิจัย	73

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	77
การเก็บรวบรวมข้อมูล	78
การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	79
ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย	80
บทที่ 4 ผลการวิจัยและข้อวิจารณ์	81
ผลการวิจัย	81
ข้อวิจารณ์	102
บทที่ 5 สรุปและข้อเสนอแนะ	110
สรุป	110
ข้อเสนอแนะ	115
เอกสารอ้างอิงและสิ่งอ้างอิง	120
ภาคผนวก	133
ภาคผนวก ก รายนามผู้เชี่ยวชาญ	134
ภาคผนวก ข ตัวอย่างหนังสือราชการที่ใช้ในการวิจัย	136
ภาคผนวก ค แบบสอบถาม	139
ประวัติการศึกษาและการทำงาน	156

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	องค์ประกอบ และตัวชี้วัดจิตสาธารณะ	14
2	ขั้นตอนในการดำเนินการวิจัย	80
3	จำนวน (คน) และร้อยละของสมาชิกครอบครัวอาสา โดยจำแนกตาม ลักษณะพื้นฐานส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ อาชีพ ระดับการศึกษา สูงสุด สถานภาพสมรส และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน	83
4	การนำเสนอค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เพื่อศึกษาระดับจิตสาธารณะ ของสมาชิกครอบครัวอาสา จำแนกตามลักษณะพื้นฐานส่วนบุคคล	86
5	การเสนอจำนวน และค่าร้อยละ ของระดับจิตสาธารณะของสมาชิก ครอบครัวอาสา	88
6	การเสนอจำนวน และค่าร้อยละ ของการรับรู้ในตนเองของสมาชิก ครอบครัวอาสา	89
7	การเสนอจำนวน และค่าร้อยละ ของการรับรู้ในตนเอง ด้านการรับรู้ ความสามารถของตนเองของสมาชิกครอบครัวอาสา	89
8	การเสนอจำนวน และค่าร้อยละ ของการรับรู้ในตนเอง ด้านคุณธรรม จริยธรรมของสมาชิกครอบครัวอาสา	90
9	การเสนอจำนวน และค่าร้อยละ ของการสนับสนุนทางสังคม ของสมาชิก ครอบครัวอาสา	91

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
10	การเสนอจำนวน และค่าร้อยละ ของการสนับสนุนจากครอบครัว ของสมาชิกครอบครัวอาสา	91
11	การเสนอจำนวน และค่าร้อยละ ของการสนับสนุนจากเพื่อน ของสมาชิกครอบครัวอาสา	92
12	การเสนอจำนวน และค่าร้อยละ ของการสนับสนุนจากที่ทำงาน ของสมาชิกครอบครัวอาสา	93
13	ผลการเปรียบเทียบระดับจิตสาธารณะของสมาชิกครอบครัวอาสา ระหว่างเพศชายและเพศหญิง	93
14	ผลการเปรียบเทียบระดับจิตสาธารณะของสมาชิกครอบครัวอาสา ที่มีระดับอายุต่างกัน	94
15	ผลการเปรียบเทียบระดับจิตสาธารณะของสมาชิกครอบครัวอาสา ที่มีอาชีพต่างกัน	94
16	ผลการเปรียบเทียบระดับจิตสาธารณะของสมาชิกครอบครัวอาสา ที่มีอาชีพต่างกันเป็นรายคู่	95
17	ผลการเปรียบเทียบระดับจิตสาธารณะของสมาชิกครอบครัวอาสา ที่มีระดับการศึกษาสูงสุดต่างกัน	96

สารบัญตาราง (ต่อ)

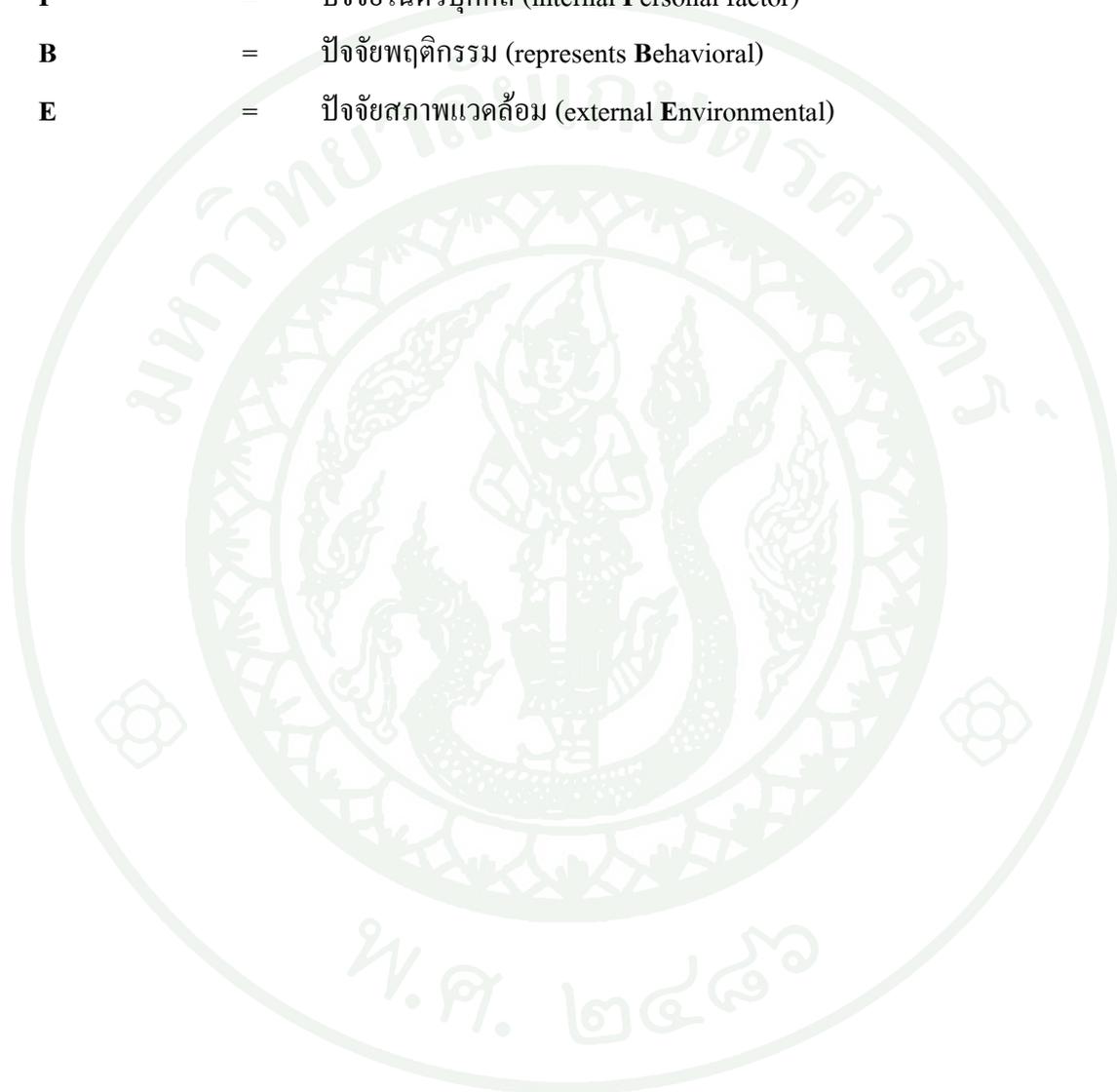
ตารางที่		หน้า
18	ผลการเปรียบเทียบระดับจิตสาธารณะของสมาชิกครอบครัวอาสา ที่มีระดับการศึกษาสูงสุดต่างกันเป็นรายคู่	97
19	ผลการเปรียบเทียบระดับจิตสาธารณะของสมาชิกครอบครัวอาสา ที่มีสถานภาพสมรสต่างกัน	98
20	ผลการเปรียบเทียบระดับจิตสาธารณะของสมาชิกครอบครัวอาสา ที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่างกัน	98
21	ผลการเปรียบเทียบระดับจิตสาธารณะของสมาชิกครอบครัวอาสา ที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่างกันเป็นรายคู่	99
22	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างลักษณะพื้นฐานส่วนบุคคลกับระดับจิตสาธารณะของสมาชิกครอบครัวอาสา	100
23	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ในตนเอง การสนับสนุนทางสังคมกับระดับจิตสาธารณะของสมาชิกครอบครัวอาสา	101

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
1	ปฏิสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยภายในตัวบุคคล (P) ปัจจัยพฤติกรรม (B) และปัจจัยสภาพแวดล้อม (E)	24
2	ความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ความสามารถของตนเองและความคาดหวังผลที่จะเกิดขึ้น	25
3	พฤติกรรมและสภาวะทางอารมณ์ที่เกิดจากการรับรู้ความสามารถของตนเองและความคาดหวังผลที่จะเกิดขึ้นจากการกระทำในระดับที่แตกต่างกัน	26
4	แหล่งที่มาของผลของการรับรู้ความสามารถของตนเองตามทฤษฎีของ Bandura	30
5	กรอบแนวคิดการวิจัย	65

คำอธิบายสัญลักษณ์และคำย่อ

ปวช.	=	ประกาศนียบัตรวิชาชีพ
ปวส.	=	ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง
P	=	ปัจจัยในตัวบุคคล (internal P ersonal factor)
B	=	ปัจจัยพฤติกรรม (represents B ehavioral)
E	=	ปัจจัยสภาพแวดล้อม (external E nvironmental)

บทที่ 1

บทนำ

ความสำคัญของปัญหา

ในอดีตสังคมไทยซึ่งเป็นสังคมในระบบอุปถัมภ์ อยู่กันในครอบครัวใหญ่ ผู้น้อยนับถือยกย่องผู้ใหญ่ ยึดถือความเป็นส่วนตัว สมัยก่อนระบบอุปถัมภ์ถือเป็นเรื่องปกติ เป็นสิ่งที่สังคมยอมรับ เป็นสิ่งที่ยึดถือปฏิบัติกันว่าถูกต้อง แต่หลังจากมีการปฏิรูปราชการแล้วถือว่าได้ยกเลิกระบบอุปถัมภ์ไป ในแง่ระบบอาจถูกยกเลิกแต่พฤติกรรมไม่ได้ยกเลิกไปด้วย ยังมีอิทธิพลอยู่เพราะคนในสังคมยังไม่ได้เปลี่ยนค่านิยม ในสังคมไทยมีการยกเลิกระบบอุปถัมภ์อย่างเป็นทางการแต่ระบบอุปถัมภ์ก็ยังไม่หมดไป ดังนั้นแม้มีการยกเลิกระบบอุปถัมภ์ไปแล้วแต่ก็ยังคงมีอิทธิพลเรื่อยมา เนื่องจากระบบอุปถัมภ์เป็นความสัมพันธ์แบบเป็นส่วนตัว (Personalism) จึงเกี่ยวข้องกับความเป็นส่วนตัว (Private) มากกว่าส่วนรวม (Public) ทำให้ส่วนรวมอ่อนด้อยลง ขาดความผูกพันทางด้านสาธารณะ หรือส่วนรวม การบริหารจัดการจึงทำได้ยากเพราะประชาชนให้ความสนใจร่วมมือน้อย เน้นความเป็นส่วนตัวแต่ขาดจิตวิญญาณสาธารณะ เรื่องส่วนรวมมักจะไม่ใช่ธุระ พ้นจากหน้าที่หรือขอบเขตของตนเองถือเป็นเรื่องของคนอื่น แต่ถ้าใครมีบุญคุณต่อตนเองจะไม่ลืม สิ่งเหล่านี้ไม่ใช่ความผิดของคนใดคนหนึ่งแต่เป็นสิ่งที่ขัดเกลามาจากสังคมในอดีต ลักษณะดังกล่าวจึงมีผลกระทบต่อสังคมไทย ทำให้สังคมไทยอ่อนแอและไม่ยั่งยืน (จรี วิจิตรวาทการ, 2550: 2-7)

สังคมไทยในปัจจุบันอยู่ในขั้นวิกฤต โดยทั่วไปเชื่อว่าเกิดจากภาวะวิกฤตทางเศรษฐกิจ แต่ในความเป็นจริงปัญหามีรากลึกจากการเปลี่ยนแปลงตั้งแต่ในระดับพื้นฐานของสังคม การรับวัฒนธรรมตะวันตกเข้ามา ทำให้คนในสังคมให้ความสำคัญต่อความเจริญทางด้านวัตถุ เทคโนโลยี และเครื่องมือทางวิทยาศาสตร์ที่ทันสมัย ในขณะที่เดียวกันก็ลืมนึกถึงความสำคัญของจิตใจและความสามารถต่าง ๆ ที่มีอยู่ในตัวมนุษย์ (เกียรติวรรณ อมาตยกุล, 2539: 1) ประกอบด้วยกระแสโลกาภิวัตน์ที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และความก้าวหน้าของเทคโนโลยีต่าง ๆ ส่งผลให้ประเทศไทยต้องเร่งพัฒนาตนเองเพื่อให้ทันกับการเปลี่ยนแปลง เพื่อให้สามารถแข่งขันกับนานาประเทศได้ ซึ่งการเร่งพัฒนาประเทศ ส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตของคนในสังคมไทยที่เคยอยู่แบบพึ่งพาอาศัยกัน กลายเป็นการอยู่อย่างเอารัดเอาเปรียบ มุ่งแสวงหาผลประโยชน์ให้กับตนเองมากกว่าส่วนรวม เกิดการแข่งขัน มีค่านิยมทางวัตถุสูงกว่าจิตใจ ซึ่งไม่

เหมือนเช่นเมื่อก่อน ทำให้เกิดปัญหาขึ้นมากมายและส่วนใหญ่มักมาจากการเห็นแก่ตัว ทำสิ่งใดก็จะไม่คิดถึงส่วนรวมหรือผลกระทบที่เกิดขึ้น จึงทำให้จิตสาธารณะของคนในสังคมที่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมลดน้อยลง เพราะขาดการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมอย่างจริงจังและต่อเนื่องควบคู่กันไป (นวรินทร์ ตาก้อนทอง, 2551: 1-2)

จิตสาธารณะ (Public Mind) มีชื่อเรียกต่าง ๆ กันไป เช่น จิตสำนึกสาธารณะ จิตสำนึกทางสังคม จิตสำนึกต่อส่วนรวม ส่วนคำที่ใช้ในภาษาอังกฤษ ได้แก่ Public Consciousness หรือ Public Mind โดยความหมายจะใกล้เคียงกัน ความหมายของจิตสาธารณะนั้นจะเกี่ยวข้องกับคุณธรรม และจริยธรรมของบุคคล โดยคุณธรรมและจริยธรรมนั้นมักจะถูกใช้ควบคู่กันเสมอ โดยสรุปความหมายของคุณธรรมและจริยธรรมว่าเป็นคุณลักษณะเกี่ยวกับการประพฤติปฏิบัติ ตลอดจนการคิดในทางที่ถูกต้อง ดีงาม มีประโยชน์ต่อส่วนตัวและส่วนรวม อย่างไรก็ตามคุณธรรมจะเน้นถึงความดีงามที่อยู่ในใจ ส่วนจริยธรรมจะเน้นถึงความประพฤติ (กัลยกร วรกุลสถฐานีย์, 2551: 1)

สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (2542: 14) ได้ให้ความหมายของจิตสาธารณะว่า เป็นการรู้จักเอาใจใส่ เป็นธุระ และเข้าร่วมในเรื่องของส่วนรวมที่เป็นประโยชน์ต่อชาติ รวมถึง อดิศักดิ์ อางปรุ (2544: 37) ได้กล่าวไว้ว่า จิตสำนึกสาธารณะ หมายถึง ความตระหนักของบุคคลถึงปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคม ทำให้เกิดความรู้สึกปรารถนาที่จะช่วยเหลือสังคม ต้องการเข้าไปแก้ไขโดยรับรู้ถึงสิทธิควบคู่ไปกับหน้าที่ และความรับผิดชอบ สำนึกถึงพลังของตนว่าสามารถร่วมแก้ไขปัญหาได้ และลงมือกระทำเพื่อให้เกิดการแก้ปัญหาด้วยวิธีการต่าง ๆ โดยการเรียนรู้ และแก้ไขปัญหาร่วมกับคนในสังคมนั้น

จิตสาธารณะเป็นคุณลักษณะที่สำคัญอย่างยิ่งในการยกระดับจิตใจของมนุษย์ ให้หันมามองถึงประโยชน์ส่วนรวมช่วยเหลือซึ่งกันและกัน รวมทั้งร่วมมือกันพัฒนาสังคมและประเทศชาติ ให้มีความสงบสุข และความพยายามในการปลูกฝังจิตสาธารณะให้เกิดขึ้นในสังคมไทยในปัจจุบัน ได้กำหนดไว้ในมาตรฐานการศึกษาของชาติ มาตรฐานที่ 1 คุณลักษณะของคนไทยที่พึงประสงค์ ทั้งในฐานะพลเมืองและพลโลก โดยคนไทยต้องเป็นคนเก่ง คนดี และมีความสุข ตัวบ่งชี้ คือ กำลังกาย กำลังใจที่สมบูรณ์ ความรู้และทักษะที่จำเป็นและเพียงพอในการดำรงชีวิต และการพัฒนาสังคม ทักษะการเรียนรู้และการปรับตัว ทักษะทางสังคม คุณธรรม จิตสาธารณะและจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและพลโลก รวมถึงการรู้จักรักษาผลประโยชน์ส่วนรวม และของประเทศชาติ (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ, 2542) ซึ่งจะเห็นได้ว่า พระราชบัญญัติการศึกษา หลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้ให้ความสำคัญกับการมีจิตสาธารณะ ที่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม การ

รู้จักดูแลของส่วนรวม รวมถึงรู้จักการรักษาผลประโยชน์ส่วนรวมและของประเทศชาติ ถ้าบุคคลมีจิตสาธารณะบกรบรอง มีน้อยหรือขาดไป จะส่งผลกระทบต่อหลายระดับ ทั้งต่อตนเอง ครอบครัว องค์กร ชุมชน ประเทศชาติ และมีผลต่อระดับโลกตามมา (ไพบุลย์ วัฒนศิริธรรม และสังคม สัจจกร, 2543: 22-29)

บุคคลที่มีจิตสาธารณะ จะใช้จิตสาธารณะของตนเพื่อประโยชน์ต่อสิ่งต่าง ๆ จิตสาธารณะเป็นคุณลักษณะทางจิตใจของบุคคล (ยุทธนา วรณปิติ, 2542: 181-183) โดยองค์ประกอบของบุคคลที่มีจิตสาธารณะ ได้แก่ ความตระหนักถึงปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคม ความรัก ความเอื้ออาทร ความสามัคคี การคิดวิเคราะห์ วิพากษ์วิจารณ์ ปัญหาสถานการณ์ในสังคม การลงมือกระทำหรือปฏิบัติ และการมีเครือข่ายในการทำกิจกรรมเพื่อช่วยเหลือสังคม (อนุชาติ พวงสำลี และ วีรบุรณ วิสารทสกุล, 2540: 42-44)

ในปัจจุบันจิตสาธารณะ เป็นประเด็นที่อยู่ในความสนใจของคนในสังคมอย่างกว้างขวาง เนื่องจากสังคมจะพัฒนาไปได้อย่างยั่งยืน คนในสังคมต้องร่วมมือร่วมใจกัน เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตน มีจิตสำนึกที่จะบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อสังคม ซึ่งในปัจจุบันสังคมไทยกำลังประสบปัญหาอย่างมากมาย การที่จะคาดหวังให้สังคมไทยเป็นสังคมที่เข้มแข็งและมีคุณภาพได้นั้น คนในสังคมต้องเป็นคนที่มีคุณภาพ เป็นคนดี คนเก่งถึงพร้อมด้วยคุณธรรม จริยธรรม มีความรับผิดชอบ และมีจิตสาธารณะ สามารถคิดเอง ทำเอง พึ่งพาตนเองได้ นอกจากนี้คนในสังคมยังต้องรู้จักพึ่งพา เกื้อกูล รู้รักสามัคคีกัน โดยเฉพาะครอบครัวของตน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2549) เพราะครอบครัวเป็นสถาบันพื้นฐานที่มีความสำคัญมากที่สุดในทุก ๆ สังคม มีบทบาทและหน้าที่ในการขัดเกลาความเป็นมนุษย์ให้แก่สมาชิกของครอบครัว ในการให้ความรัก ความเอื้ออาทร ความช่วยเหลือทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคมและจิตใจ อีกทั้งปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม เพื่อให้เป็นบุคคลที่มีคุณภาพ มีความพร้อมที่จะทำงานเต็มที่และสร้างสรรค์ เป็นพลังสำคัญในการพัฒนาสังคมและประเทศชาติต่อไป ดังนั้นครอบครัวจึงมีความสำคัญและมีอิทธิพลที่สุดต่อชีวิตของทุกคน (สำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว, 2547) และถ้าหากครอบครัวเกิดความเข้มแข็งปัญหาในด้านต่าง ๆ เช่น ปัญหาคนชราและปัญหาเด็ก จะไม่เกิด รวมทั้งอาจมีปัญหามากมายของสังคมที่อาจเริ่มต้นจากครอบครัว นับตั้งแต่กระบวนการเกิด การเลี้ยงดู การเอาใจใส่จนเติบโต โดยที่ครอบครัวมักจะกำหนดว่าบุคคลจะเป็นอย่างไร ปัจจุบันปัญหาทางด้านครอบครัวมักจะส่งผลกระทบต่อสังคมโดยตรง ดังนั้นการป้องกันและแก้ไขที่เกิดข้อมเป็นหน้าที่ของทุก ๆ คนในครอบครัว (จวี วิจิตรวาทการ, 2550: 7)

มูลนิธิเครือข่ายครอบครัว ก่อตั้งขึ้นเมื่อ ปี พ.ศ. 2542 เกิดจากการรวมกลุ่มของพ่อแม่กลุ่มหนึ่งที่พร้อมใจกันอาสาลุกขึ้นมาแก้ไขปัญหาของครอบครัวตนและสังคม โดยมุ่งที่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตัว โดยเริ่มต้นใช้ชื่อว่า ชมรมพ่อแม่ จากนั้นจึงพัฒนาและเติบโตมาเป็นองค์กรสาธารณกุศลที่มีเป้าหมายชัดเจน คือ การสร้างความเข้มแข็งของครอบครัวไทยในสังคมไทย เพื่อเชื่อมประสานแนวทางการเคลื่อนไหวทางสังคม โดยเฉพาะการเชื่อมความเข้มแข็งซึ่งกันและกัน (โสภณ สุภาพงษ์, 2547: 18)

ปัจจุบันมูลนิธิเครือข่ายครอบครัว มีบทบาทหน้าที่ในการประสานงานและสร้างความตระหนักในการส่งเสริมสถาบันครอบครัวให้เกิดขึ้นทั้งในบุคคล ชุมชน สังคม และโดยเฉพาะในหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชนด้วยการนำเสนอรูปแบบกิจกรรมครอบครัวที่ช่วยส่งเสริมพัฒนาสถาบันครอบครัวไทยให้เข้มแข็งและรวมกลุ่มครอบครัวต่าง ๆ เข้าเป็นเครือข่ายเพื่อให้ความช่วยเหลือกันและกัน และเรียกร้องต่อรองทวงสิทธิ์อันพึงมีของครอบครัว (มูลนิธิเครือข่ายครอบครัว, 2553ก) โดยมีกิจกรรม และฝ่ายต่าง ๆ ได้แก่ ศูนย์การเรียนรู้ของครอบครัว เพื่อส่งเสริมให้เกิดการทำกิจกรรมที่ดี มีประโยชน์ร่วมกันภายในครอบครัว เช่น การจัดอบรมเพื่อพัฒนาความรู้ทักษะให้กับครอบครัว ค่ายครอบครัว เป็นต้น มีการสร้างเครือข่ายครอบครัวในกลุ่มต่าง ๆ ได้แก่ เครือข่ายพ่อแม่เลี้ยงเดี่ยว (Single parent) เป็นการรวมกลุ่มของพ่อหรือแม่ที่ต้องเลี้ยงลูกเพียงลำพัง เพื่อให้ความรู้และเสริมทักษะการจัดการปัญหาพร้อมทั้งให้คำแนะนำ คำปรึกษาการดูแลบุตรและผู้ปกครองหลังการหย่าร้าง เครือข่ายครอบครัวแนวพุทธ เป็นการรวมกลุ่มของครอบครัวที่สนใจในการฝึกฝนตนเอง และบุคคลในครอบครัว ถึงเรื่องสมาธิเพื่อให้เกิดความสงบสุขและเรื่องสติ เพื่อให้เกิดการปล่อยวางอันจะเป็นการเริ่มต้นของการสร้างรากฐานแห่งความรักและความสุขในครอบครัว เครือข่ายครอบครัวสุขภาวะในโรงเรียน เพื่อส่งเสริมให้ครอบครัวและโรงเรียนได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาเด็กร่วมกัน เครือข่ายครอบครัวทั่วไป เป็นการรวมกลุ่มของครอบครัวที่สนใจในการเรียนรู้เพื่อสร้างครอบครัวให้เข้มแข็ง เครือข่ายครอบครัวเฝ้าระวังและสร้างสรรค์สื่อ เพื่อเฝ้าระวังติดตามและร่วมสร้างสรรค์สื่อในสังคมไทยให้มีคุณภาพเหมาะสมกับการพัฒนาเด็ก เยาวชน และครอบครัว และงานครอบครัวอาสา ที่รวมกลุ่มจากครอบครัวที่สนใจหรือองค์กรที่ทำงานด้านครอบครัวในการเป็นอาสาสมัครช่วยเหลือสังคม โดยร่วมกันทำกิจกรรมสาธารณะประโยชน์และร่วมณรงค์สร้างสรรค์สังคม ในประเด็นต่าง ๆ เช่น ครอบครัวอาสาที่เฝ้าติดตามและร่วมสร้างสรรค์สื่อในสังคมไทยให้มีคุณภาพ อาสาที่จะเข้าร่วม หรือเป็นตัวแทนที่ประสานกับโรงเรียนในการจัดและทำกิจกรรมร่วมกับเด็ก ผู้ปกครอง และโรงเรียน อาสาในการเข้าร่วมและจัดการอบรมในการให้ความรู้ แลกเปลี่ยนความคิดเห็น หาแนวทางแก้ไขปัญหาในเครือข่ายพ่อแม่เลี้ยงเดี่ยว อาสาในการเข้าร่วม และร่วมจัดกิจกรรมค่ายครอบครัว เป็นต้น โดยมูลนิธิเครือข่ายครอบครัวจะ

ส่งเสริมและเชิญชวนพ่อแม่ที่มีจิตสาธารณะเข้ามาช่วยกันทำกิจกรรมและแบ่งปันสิ่งดี ๆ ให้กับสังคมต่อไป (ชนากร คมกฤต, 2553)

เนื่องจากจิตสาธารณะเป็นคุณธรรมประการที่สำคัญที่ก่อให้เกิดการพัฒนา ทำให้สังคมเข้มแข็ง การทำงานด้วยจิตสาธารณะหรือด้วยความอาสาที่ไม่ได้หวังสิ่งตอบแทนใด ๆ ของสมาชิกครอบครัวอาสา โดยเป็นความสนใจและตระหนักในปัญหาที่เกิดขึ้นทั้งในครอบครัวและสังคม ที่พร้อมจะเข้าไปช่วยเหลือด้วยความเต็มใจ ซึ่งเป็นลักษณะอันพึงประสงค์ที่ต้องการให้เกิดขึ้นในสังคมไทย อีกทั้งการที่จะพัฒนาสังคมได้ต้องเริ่มจากการพัฒนาครอบครัวให้มีคุณภาพ หากสถาบันครอบครัวดี ก็จะพัฒนากระจายไปสู่สถาบันต่าง ๆ ในสังคมได้ ประกอบกับการที่มีผู้ศึกษามีจิตสาธารณะของบุคคลที่เป็นพ่อแม่หรือกลุ่มคนที่มีจิตอาสายังมีน้อยอยู่ และส่วนใหญ่มักจะเป็นการศึกษากับนักเรียน นิสิตนักศึกษา และงานในวิชาชีพต่าง ๆ ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยจึงมุ่งเน้นที่จะศึกษาระดับการมีจิตสาธารณะของสมาชิกครอบครัวอาสา มูลนิธิเครือข่ายครอบครัว โดยศึกษาว่าระดับจิตสาธารณะของสมาชิกครอบครัวอาสา อยู่ในระดับใด พร้อมทั้งเปรียบเทียบลักษณะพื้นฐานส่วนบุคคลของสมาชิกครอบครัวอาสาที่ต่างกัน ว่ามีระดับจิตสาธารณะต่างกันหรือไม่ และหาความสัมพันธ์ของตัวแปรลักษณะพื้นฐานส่วนบุคคล การรับรู้ในตนเอง การสนับสนุนทางสังคมกับระดับจิตสาธารณะของสมาชิกครอบครัวอาสา มูลนิธิเครือข่ายครอบครัว โดยหวังว่าการศึกษานี้จะเป็นประโยชน์ต่อมูลนิธิเครือข่ายครอบครัว หน่วยงาน และบุคลากรผู้เกี่ยวข้องในแวดวงการทำงานเพื่อครอบครัวและสังคม ได้ใช้เป็นข้อมูลประกอบการพิจารณาหาแนวทาง วางแผน จัดการอบรมให้ความรู้ และจัดทำกิจกรรม เพื่อพัฒนาระดับจิตสาธารณะให้แก่สมาชิก และบุคคลที่เกี่ยวข้อง รวมถึงการกำหนดมาตรการกลไกในการป้องกันและแก้ไขปัญหาสังคมต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา

1. ศึกษาระดับการมีจิตสาธารณะของสมาชิกครอบครัวอาสา มูลนิธิเครือข่ายครอบครัว
2. ศึกษาเปรียบเทียบระดับการมีจิตสาธารณะของสมาชิกครอบครัวอาสา มูลนิธิเครือข่ายครอบครัว ที่มีลักษณะพื้นฐานส่วนบุคคลต่างกัน จำแนกตามเพศ อายุ อาชีพ ระดับการศึกษา สูงสุด สถานภาพสมรส และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน
3. ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะพื้นฐานส่วนบุคคล การรับรู้ในตนเอง และการสนับสนุนทางสังคม กับระดับการมีจิตสาธารณะของสมาชิกครอบครัวอาสา มูลนิธิเครือข่ายครอบครัว

ขอบเขตการวิจัย

ขอบเขตด้านเนื้อหา

การศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับระดับการมีจิตสาธารณะของสมาชิกครอบครัวอาสา มูลนิธิเครือข่ายครอบครัว ได้ทำการรวบรวมข้อมูลครอบคลุมเนื้อหาดังต่อไปนี้

1. ลักษณะพื้นฐานส่วนบุคคลของสมาชิกครอบครัวอาสา ประกอบด้วย เพศ อายุ อาชีพ ระดับการศึกษา สถานภาพสมรส และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน
2. การรับรู้ในตนเองของสมาชิกครอบครัวอาสา ประกอบด้วย (1) การรับรู้ด้านความสามารถของตนเอง และ (2) การรับรู้ด้านคุณธรรมจริยธรรม
3. การสนับสนุนทางสังคมของสมาชิกครอบครัวอาสา ประกอบด้วย (1) การสนับสนุนจากครอบครัว (2) การสนับสนุนจากเพื่อน และ (3) การสนับสนุนจากที่ทำงาน

4. ศักยภาพการมีจิตสาธารณะของสมาชิกครอบครัวอาสา มูลนิธิเครือข่ายครอบครัว ประกอบด้วย (1) ความตระหนักถึงปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคม (2) ความรัก เอื้ออาทร สามัคคี (3) การคิดวิเคราะห์ วิพากษ์วิจารณ์ ปัญหาสถานการณ์ในสังคม (4) ด้านการลงมือกระทำ และ (5) ด้านการมีเครือข่ายในการทำกิจกรรมเพื่อช่วยเหลือสังคม

ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ คือ สมาชิกครอบครัวอาสา มูลนิธิเครือข่ายครอบครัว จำนวน 3,546 คน

ประโยชน์ที่ได้รับ

1. มูลนิธิเครือข่ายครอบครัวสามารถนำผลที่ได้จากการวิจัย ซึ่งถือเป็นข้อมูลสำคัญที่จะนำไปใช้สำหรับเป็นข้อมูลพื้นฐานเพื่อการตัดสินใจในการวางแผนนโยบาย การบริหารงาน รวมถึงการหาแนวทางส่งเสริมสมาชิกครอบครัวอาสา ในส่วนที่จะนำไปสู่การพัฒนาในระดับจิตสาธารณะในระดับที่เข้มแข็งขึ้นได้

2. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาจิตสาธารณะ อาทิ สถาบันการศึกษา หน่วยงานราชการและองค์กรที่มุ่งเน้นการพัฒนาคน เป็นต้น สามารถนำผลที่ได้จากการวิจัยไปปรับใช้เพื่อส่งเสริมบุคคลและการพัฒนาบุคลากรเพื่อการพัฒนาจิตสาธารณะของบุคลากรในหน่วยงาน รวมถึงการพัฒนาคุณลักษณะทางคุณธรรมจริยธรรม

บทที่ 2

การตรวจเอกสาร

การวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับระดับการมีจิตสาธารณะของสมาชิกครอบครัวอาสา มูลนิธิเครือข่ายครอบครัว ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับจิตสาธารณะ (Public Mind)
2. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการรับรู้ความสามารถของตนเอง (Self-Efficacy)
3. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับคุณธรรมและจริยธรรม (Morality and Ethics)
4. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการสนับสนุนทางสังคม (Social Support)
5. มูลนิธิเครือข่ายครอบครัว (Family Network Foundation)
6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับจิตสาธารณะ

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้นำเสนอเนื้อหาของแนวคิดเกี่ยวกับจิตสาธารณะ (Public Mind) ไว้ดังต่อไปนี้ คือ ความหมายของจิตสาธารณะ ความสำคัญและคุณลักษณะของการมีจิตสาธารณะ องค์ประกอบของบุคคลที่มีจิตสาธารณะ สถาบันที่มีส่วนร่วมในการพัฒนาจิตสาธารณะ ปัจจัยที่ทำให้เกิดจิตสาธารณะ เครื่องมือที่ใช้วัดจิตสาธารณะ

1. ความหมายของจิตสาธารณะ

จากการศึกษาเอกสารพบว่า ได้มีผู้ให้ความหมายของคำว่าจิตสาธารณะ และคำที่มีความหมายใกล้เคียงเรียกแตกต่างกันออกไป ได้แก่ การเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม การทำประโยชน์เพื่อสังคม จิตสำนึกต่อส่วนรวม จิตสำนึกทางสังคม ความสำนึกทางสังคม จิตสำนึกสาธารณะ และจิตสาธารณะ เป็นต้น และคำที่ใช้ในภาษาอังกฤษ เช่น Public Consciousness หรือ Public Mind

บรรทม มณีโชติ (2530: 25) ได้ให้ความหมายว่าการเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม หมายถึง การอุทิศตนทำงานเพื่อสังคมและส่วนรวม ซึ่งสอดคล้องกับ นัชกร ลับบัวงาม (2540: 48) ที่ได้สรุปความหมายของการเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม ว่าหมายถึง การร่วมมือช่วยกันรักษาสมบัติของส่วนรวม ไม่ทำลายของส่วนรวม อุทิศตนทำงานเพื่อส่วนรวม มีน้ำใจ รู้จักแบ่งปัน ไม่เอาเปรียบผู้อื่น และทำประโยชน์โดยไม่หวังผลตอบแทน แบ่งเป็น 4 พฤติกรรม คือ 1) การให้แบ่งปัน โดยการช่วยเหลือ หรือให้ผู้อื่นด้านทรัพย์สิน สิ่งของ ความรู้ และแรงงาน 2) ความมีน้ำใจ โดยการแสดงความปรารถนาดีต่อผู้อื่น ในด้านการพูดและการกระทำ โดยให้กำลังใจและแสดงความเห็นใจผู้อื่น 3) การไม่เอาเปรียบผู้อื่น โดยการสละทรัพย์สิน สิ่งของ และแรงงานของคนเท่ากันหรือมากกว่าผู้อื่น และ 4) การเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม โดยการอุทิศการทำงานเพื่อสังคมและส่วนรวม ร่วมมือกันรักษาสมบัติของส่วนรวม ไม่ทำลายสมบัติของส่วนรวม

เชิรชัย เอี่ยมวราพร (2547: 1008) ได้ให้ความหมายของจิตสำนึกสาธารณะ (Public Minded หรือ Public Spirited) ว่า การมีจิตใจเร่าร้อนในการกุศล มีจิตใจเพื่อสาธารณะ

หฤทัย อาจปรุ (2544: 37) ให้ความหมายของ จิตสำนึกสาธารณะว่า หมายถึง ความตระหนักของบุคคลถึงปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคม ทำให้เกิดความรู้สึกปรารถนาที่จะช่วยเหลือสังคม ต้องการเข้าไปแก้ไข โดยรับรู้ถึงสิทธิควบคู่ไปกับหน้าที่ และความรับผิดชอบ สำนึกถึงพลังของตนว่าสามารถร่วมแก้ไขปัญหานั้นได้ และลงมือกระทำเพื่อให้เกิดการแก้ปัญหาด้วยวิธีการต่าง ๆ โดยการเรียนรู้ และแก้ไขปัญหาร่วมกับคนในสังคมนั้น

ศักดิ์ชัย นิรัญทวิ (2541: 17) ให้ความหมายว่า จิตสำนึกสาธารณะ คือ จิตใจที่คำนึงถึงประโยชน์ของส่วนรวม คำนึงความสำคัญของสิ่งอันเป็นของที่ต้องใช้ หรือมีผลกระทบร่วมกันในชุมชน เช่น ป่าไม้ ความสงบสุขของชุมชน

สื่อพลัง (2542: 9) กล่าวว่า คำว่าจิตสาธารณะ หมายถึง ความเป็นพลเมืองผู้ตื่นรู้ ตระหนักในสิทธิและความรับผิดชอบที่จะสร้างสรรค์สังคมร่วมของคนสามัญ พลเมืองที่รัก เรียกร้องการมีส่วนร่วม และต้องการที่จะดูแลกำหนดชะตากรรมของตนและชุมชน

วิรัตน์ คำศรีจันทร์ (2544: 6) ให้ความหมายว่า จิตสำนึกสาธารณะ หมายถึง กระบวนการคิดและลักษณะของบุคคล ที่มีการปฏิบัติโดยมีกระบวนการในระดับบุคคลไปสู่สาธารณะ มีความรักและรู้สึกเป็นเจ้าของสาธารณะต้องการที่จะทำประโยชน์มากกว่าที่จะรับจากสาธารณะ

พระไพศาล วิสาโล (2544: 15) ให้ความหมาย จิตสำนึกสาธารณะ หมายถึงความสำนึกใ้ใจและพร้อมจะมีส่วนร่วมในกิจการสาธารณะ รวมถึงความเคารพและห่วงใยในสมบัติส่วนรวม ทั้งนี้โดยตระหนักถึงประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นทั้งตนเองและส่วนรวม ในจิตสำนึกดังกล่าว มิใช่ครอบครัว ญาติมิตร คนรอบข้าง หรือชุมชนละแวกบ้านตนเองเท่านั้น หากคลุมไปถึงคนอื่น ๆ อีกมากมายซึ่งอยู่ห่างไกลออกไป แม้นไม่รู้จักและไม่เคยเห็น แต่ก็รู้ดีว่าเป็นส่วนหนึ่งของสังคมที่ตนสังกัด

สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (2542: 14) ได้ให้ความหมายของจิตสาธารณะว่า เป็นการรู้จักเอาใจใส่ เป็นธุระ และเข้าร่วมในเรื่องของส่วนรวมที่เป็นประโยชน์ต่อชาติ

สุชาติ จักรพิสุทธิ์ (2544: 22) กล่าวว่า จิตสำนึกสาธารณะเป็นคุณธรรมหรือข้อเรียกร้องสำหรับส่วนรวม ในสภาพการณ์ที่เกิดความไม่ปกติสุข ความร่วมมือของพลเมืองในการกระทำเพื่อบ้านเมือง

สุจิต นิमितกุล (2544: 55) ให้ความหมายของจิตสำนึกสาธารณะ คือ จิตสำนึกของความเป็นพลเมือง

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2544: 17) ได้ให้ความหมายของจิตสาธารณะว่า หมายถึง ความคิดเห็นที่ไม่เห็นแก่ตัว มีความปรารถนาที่จะช่วยเหลือ ช่วยแก้ปัญหาให้แก่ผู้อื่น หรือสังคม พยายามฉวยโอกาสที่จะช่วยเหลืออย่างจริงจังและมองโลกในแง่ดีบนพื้นฐานของความจริง

ชัยวัฒน์ ธีรพันธ์ (2542: 21-23) กล่าวว่า จิตสาธารณะ (Public Mind) หรือจิตสำนึกสาธารณะ (Public Consciousness) ซึ่งคำว่า “สาธารณะ” หมายถึง กิจสมบัติ สิ่งของสถานที่ ที่มีได้เป็นของปัจเจกบุคคลใด ทั้งยังอาจหมายถึงความเป็นส่วนรวมและสังคมได้อีก ซึ่งจิตสาธารณะมีความหมายในแง่ความเป็นพลเมือง ผู้รู้ต้นตระหนักในสิทธิและความรับผิดชอบ ที่จะสร้างสรรค์สังคมส่วนรวมของคนสามัญ พลเมืองที่รู้จักเรียกร้องการมีส่วนร่วม และต้องการที่จะจัดการดูแลกำหนดชะตากรรมของตนและชุมชน

จากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง สามารถสรุปความหมายของจิตสาธารณะในงานวิจัยครั้งนี้ได้ว่า จิตสาธารณะ หมายถึง การเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม โดยการอุทิศตนทำงานเพื่อสังคมและส่วนรวม การรู้จักมีน้ำใจ แบ่งปันช่วยเหลือผู้อื่นทั้ง ด้านทรัพย์ สิ่งของ ความรู้และแรงงาน รวมถึง

การตระหนักถึงปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคม และมีความปรารถนาที่จะเข้าไปกระทำการช่วยเหลือป้องกัน แก้ไขปัญหาในสังคม

2. ความสำคัญและคุณลักษณะของการมีจิตสำนึกสาธารณะ

การอยู่ร่วมกันเป็นสังคม ย่อมต้องมีความสัมพันธ์ในการพึ่งพากัน การที่คนในสังคมขาดจิตสาธารณะนั้น จะมีผลกระทบต่อบุคคล ครอบครัว องค์กร อีกทั้งยังมีผลกระทบต่อชุมชน ระดับประเทศ และระดับโลก ดังนี้ (ไพบุลย์ วัฒนศิริธรรม และสังคม สัจจกร, 2543: 22 – 29)

ผลกระทบต่อบุคคล ทำให้เกิดปัญหา คือ

1. สร้างความเดือดร้อนให้กับตนเอง
2. สร้างความเดือดร้อนให้กับคนอื่น

ผลกระทบระดับครอบครัว ทำให้เกิดปัญหา คือ

1. ความสามัคคีในครอบครัวลดน้อยลง
2. การแก่งแย่ง ทะเลาะเบาะแว้งภายในครอบครัว

ผลกระทบระดับองค์กร ทำให้เกิดปัญหา

1. การแบ่งพรรคแบ่งพวกภายในองค์กร
2. ความเห็นแก่ตัว แก่งแย่งชิงดีชิงเด่น
3. การเบียดเบียนสมบัติขององค์กรเป็นสมบัติส่วนตัว
4. องค์กรไม่ก้าวหน้า ประสิทธิภาพและคุณภาพของงานลดลง

ในระดับชุมชน ทำให้เกิดปัญหา คือ

1. ชุมชนอ่อนแอ ขาดการพัฒนา เพราะต่างคนต่างอยู่ สภาพชุมชนมีสภาพเช่นไรก็ยังคงเป็นเช่นนั้น ไม่เกิดการพัฒนา และยิ่งนานไปก็ยิ่งมีแต่เสื่อมทรุดลง
2. อาชญากรรมในชุมชนอยู่ในระดับสูง

3. ขาดศูนย์รวมจิตใจ ขาดผู้นำที่นำไปสู่การแก้ปัญหา เพราะคนในชุมชนมองปัญหาของตัวเองเป็นเรื่องใหญ่ ขาดคนอาสาสมัครพัฒนา เพราะกลัวเสียทรัพยากรกลัวเสียเวลา หรือกลัวเป็นที่ครหาจากบุคคลอื่น

ในระดับชาติถ้าบุคคลในชาติขาดจิตสาธารณะจะทำให้เกิด

1. วิกฤตการณ์ภายในประเทศบ่อยครั้ง และแก้ปัญหาไม่ได้ เกิดการเบียดเบียนทำลายทรัพยากรและสมบัติที่เป็นของส่วนรวม
2. ประเทศชาติอยู่ในสภาพล้มเหลว เนื่องจากขาดพลังของคนในสังคม เมื่อผู้นำประเทศนำมาตรการใดออกมาใช้ ก็จะไม่ได้อะไรเพราะไม่ได้ได้รับความร่วมมือจากประชาชน
3. เกิดการแบ่งพรรคแบ่งพวก เกิดการแก่งแย่งแข่งขัน เห็นแก่ประโยชน์กลุ่มของตนและพวกพ้อง เกิดการทุจริตคอร์รัปชัน

ในระดับโลกถ้าบุคคลขาดจิตสาธารณะ จะทำให้เกิดการเอาใจเอวเปรียบระหว่างประเทศ ทำให้เกิดปัญหาในระดับต่าง ๆ ดังนี้

1. เกิดการสะสมอาวุธกันระหว่างประเทศ เพราะขาดความไว้วางใจซึ่งกันและกัน กลัวประเทศอื่นจะโจมตี จึงต้องมีอาวุธที่รุนแรง มีอำนาจในการทำลายสูงไว้ในครอบครอง เพื่อข่มขู่ประเทศอื่น และเมื่อมีปัญหาเกิดขึ้นก็มักมีแนวโน้มในการใช้ความรุนแรงของแสนยานุภาพทางการสงคราม ในการตัดสินปัญหา
2. เกิดการถล่มแก๊งแก่งแย่งหรือครอบงำทางการค้าระหว่างประเทศ พยายามทุกวิถีทางเพื่อให้เกิดการค้าเปรียบทางการค้าทำให้ประเทศด้อยกว่าขาดโอกาสในการพัฒนาประเทศของตน
3. เกิดการรังเกียจเหยียดหยามคนต่างเชื้อชาติ ต่างเผ่าพันธุ์ หรือต่างท้องถิ่น มองชนชาติอื่น ๆ เผ่าพันธุ์อื่นว่ามีความเจริญหรือมีศักดิ์ศรีดีน้อยกว่าเชื้อชาติและเผ่าพันธุ์ของตนเอง ดูถูกหรือเป็นปฏิปักษ์ต่อชาติอื่น

จากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องผู้วิจัยสรุปความสำคัญและลักษณะของการมีจิตสาธารณะได้ว่า ถ้าสามารถปลูกฝัง ส่งเสริม หรือพัฒนาให้มีจิตสาธารณะ ด้วยวิธีการต่าง ๆ จะทำให้คนในสังคมมีจิตใจที่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม ไม่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตน อาสาช่วยเหลือแก้ไขปัญหาในสังคม อาสาดูแลรับผิดชอบสมบัติส่วนรวม มีการใช้อย่างสมบัติของส่วนรวมอย่างเห็นคุณค่า ใช้อย่างทะนุถนอม รู้จักการแบ่งปัน โอกาสในการใช้ของส่วนรวมให้ผู้อื่น โดยปัญหาที่เกิดการเอารัดเอาเปรียบคนอื่น ปัญหาการทำลายสาธารณะสมบัติต่าง ๆ จะลดลง การเห็นแก่ประโยชน์ส่วนตน และประโยชน์พวกพ้องก็จะลดน้อยลง และจะนำมาสู่สังคมที่พัฒนาขึ้น

3. องค์ประกอบของบุคคลที่มีจิตสาธารณะ

องค์ประกอบของบุคคลที่มีจิตสาธารณะตามนิยามความหมายจิตสาธารณะของชาย โพธิ์สีดา (2540: 14-15) และ ลัดดาวัลย์ เกษมเนตร (2546: 2-3) ดังนี้

องค์ประกอบที่ 1 คือ การหลีกเลี่ยงการใช้หรือการกระทำที่จะทำให้เกิดความชำรุดเสียหายต่อส่วนรวมที่ใช้ประโยชน์ร่วมกันของกลุ่ม กำหนดตัวชี้วัดจาก

1. การดูแลรักษาของส่วนรวม ใช้ของส่วนรวมแล้วเก็บเข้าที่
2. ลักษณะการใช้ของส่วนรวม รู้จักใช้ของส่วนรวมอย่างประหยัดและทะนุถนอม

องค์ประกอบที่ 2 คือ การถือเป็นหน้าที่ที่จะมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาของส่วนรวมในวิสัยที่ตนสามารถทำได้ กำหนดตัวชี้วัดจาก

1. การทำตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายเพื่อส่วนรวม
2. การรับอาสาที่จะทำบางอย่างเพื่อส่วนรวม

องค์ประกอบที่ 3 คือ การเคารพสิทธิในการใช้ของส่วนรวมที่เป็นประโยชน์ร่วมกันของกลุ่ม กำหนดตัวชี้วัดจาก

1. การไม่ยึดครองของส่วนรวมนั้นมาเป็นของตนเอง
2. การเปิดโอกาสให้ผู้อื่นได้สามารถใช้ของส่วนรวมนั้น

ตารางที่ 1 องค์ประกอบ และตัวชี้วัดจิตสาธารณะ

องค์ประกอบ	ตัวชี้วัด
การใช้	<ol style="list-style-type: none"> 1. การดูแลรักษาของส่วนรวม ใช้ของส่วนรวมแล้วเก็บเข้าที่ 2. ลักษณะการใช้ของส่วนรวม รู้จักใช้ของส่วนรวมอย่างประหยัดและทะนุถนอม
การถือเป็นหน้าที่	<ol style="list-style-type: none"> 1. การทำตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายเพื่อส่วนรวม 2. การรับอาสาที่จะทำบางอย่างเพื่อส่วนรวม
การเคารพสิทธิ	<ol style="list-style-type: none"> 1. การไม่ยึดครองของส่วนรวมนั้นมาเป็นของตนเองการเปิด 2. โอกาสให้ผู้อื่นได้สามารถใช้ของส่วนรวมนั้น

ยุทธนา วรณปิติ (2542: 181-183) กล่าวถึงบุคคลที่มีจิตสาธารณะว่า ต้องมีลักษณะดังนี้

1. การทุ่มเทและอุทิศตน สิทธิพลเมืองต้องสอดคล้องกับความรับผิดชอบทางสังคม บุคคลไม่เพียงแต่ปฏิบัติตามสิทธิเท่านั้น แต่ต้องปฏิบัติเพื่อช่วยเหลือให้บริการแก่บุคคลอื่น เพื่อพัฒนาสังคมด้วย อาทิ ถ้าต้องการให้ผู้แทนราษฎรมีความรับผิดชอบต่อความต้องการและประโยชน์ของประชาชน ประชาชนก็ต้องให้ความสนใจและติดตาม ไม่เพียงแต่ทำการหย่อนบัตรเลือกตั้งเท่านั้น ต้องเสียสละเวลาให้ในการเข้าไปมีส่วนร่วมกับการเมืองระดับท้องถิ่น และในสถาบันต่าง ๆ

2. เคารพความแตกต่างระหว่างบุคคล จากกระแสปัจเจกชนนิยม ส่งผลให้คนในสังคมมีลักษณะปิดกั้นตนเอง ไม่ไว้วางใจผู้อื่น เลือคบเฉพาะกลุ่มที่มีความเหมือนกัน ไม่สนใจการเมือง ทำให้ไม่สามารถปฏิบัติภารกิจของสังคมเพื่อผลประโยชน์ของส่วนรวม เกิดข้อขัดแย้งการยุติข้อขัดแย้งโดยการฟังเสียงข้างมาก ไม่นำไปสู่ประโยชน์ของส่วนรวม ดังนั้นผู้มีจิตสาธารณะต้องเป็นพลเมืองในฐานะที่เป็นเอกสิทธิ์ทางการเมืองสมัยใหม่ มีความอดทน ตระหนักว่าการมีส่วนร่วมไม่ทำให้ได้อย่างที่ต้องการเสมอไป ต้องเคารพและยอมรับความแตกต่างที่หลากหลายและหาวิธีอยู่ร่วมกับความขัดแย้งโดยการแสวงหาทางออกร่วมกัน การจำแนกประเด็นปัญหา การใช้เหตุผลในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น การตัดสินใจต้องมีการพูดแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างกันให้มากที่สุด เพื่อหาข้อยุติ (Dialogue and Debates) สร้างการเข้าร่วมรับรู้ ตัดสินใจและพินิจกำลัง (Political Dialogue) เพื่อให้เกิดการยอมรับจากทุกฝ่าย

3. คำนึงถึงผลประโยชน์ส่วนตน และส่วนรวม คนในสังคมต้องคิดถึงการเมืองในฐานะกิจกรรมเพื่อส่วนรวมและเพื่อคุณธรรมมากขึ้น

4. การลงมือกระทำ การวิพากษ์วิจารณ์ปัญหาที่เกิดขึ้นเพียงอย่างเดียวไม่สามารถทำให้สถานการณ์ดีขึ้นต้องลงมือกระทำ โดยเริ่มจากครอบครัว ในการวางพื้นฐาน ให้การอบรมด้านจริยธรรมของพลเมือง สถาบันการศึกษาไม่เป็นเพียงสถานที่ฝึกหัดและให้ความรู้ ต้องรับช่วงต่อการสร้างค่านิยมที่เหมาะสมต่อจากครอบครัว รวมทั้งเครือข่ายสังคมที่เกิดขึ้น ระหว่างเพื่อนบ้าน ที่ทำงาน สโมสร สมาคม ต่าง ๆ เชื่อมโยงบุคคลที่น่าสนใจเรื่องของตน เข้าเป็นกลุ่มที่ใส่ใจผู้อื่น ช่วยดำรงรักษาประชาคม สังคม และกฎจริยธรรม รวมทั้งสถาบันที่มีอิทธิพลสูงต่อสังคม คือ สถาบันศาสนาและสื่อมวลชนนับว่ามีบทบาทสำคัญในการร่วมสร้างให้สังคมเข้มแข็ง

อนุชาติ พวงสำลี และวีรบูรณ์ วิสารทสกุล (2540: 42-44) ได้กล่าวถึงการมีจิตสำนึกสาธารณะ ซึ่งเรียกอีกคำหนึ่งว่า จิตสำนึกเพื่อส่วนรวม ว่าเป็นคุณลักษณะที่สำคัญและมีความหมายอย่างยิ่งในสังคมทำให้เกิดประชาสังคม คือเป็นชุมชนที่มีความเข้มแข็ง ซึ่งหมายถึงชุมชนแห่งสำนึก (Consciousness Community) ที่สมาชิกของชุมชนต่างเป็นส่วนหนึ่งของระบบโดยรวมที่มีความสัมพันธ์กันอย่างแนบแน่น ซึ่งมีองค์ประกอบดังนี้

1. มีวิสัยทัศน์ร่วมกัน คนในชุมชนต้องมองอนาคตร่วมกัน เรียนรู้และทำความเข้าใจร่วมกันโดยอาศัยการคิด วิเคราะห์ สังเคราะห์ให้เห็นถึงสถานการณ์ แนวโน้มความเปลี่ยนแปลงพร้อมควบคู่ไปกับการปฏิบัติ

2. ประชาชนสำนึกถึงพลังของตนเองว่าจะสามารถร่วมแก้ไขเปลี่ยนแปลงสังคมได้ คือการทำให้เกิดกลุ่มที่ให้ความสนใจต่อสาธารณะจำนวนมาก ทำให้เกิดความเข้มแข็งเป็นพลังทางสังคม ไม่รอคอยให้ผู้อื่นแก้ปัญหาให้กับตนเอง ซึ่งการที่บุคคลจะสำนึกถึงพลังของตน ต้องให้ความสำคัญกับกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันของสังคม

3. ความรัก เอื้ออาทร สามัคคี การรวมกลุ่มของบุคคลในสังคมมีความหลากหลายจึงจำเป็นต้องสร้างขึ้นบนฐานแห่งความรัก ความเมตตา ความเอื้ออาทรและสามัคคี ความแตกต่างระหว่างบุคคลย่อมเกิดขึ้นได้ ซึ่งความแตกต่างนี้เป็นสิ่งดีและไม่จำเป็นต้องนำไปสู่ความแตกแยกเสมอไป ดังนั้นเงื่อนไขแห่งความรักสมานฉันท์จะเป็นส่วนเชื่อมโยงให้เกิดความร่วมมืออย่างมีพลัง

4. การเรียนรู้ที่มีการปฏิบัติร่วมกัน (Interactive Learning Through Action) สำนึกสาธารณะนั้นเป็นนามธรรมไม่สามารถบังคับให้เกิดได้ ดังนั้นต้องสร้างเงื่อนไขหรือกิจกรรมร่วมกันที่จะก่อให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกัน ตลอดจนการพัฒนาให้เกิดความต่อเนื่อง

5. การมีเครือข่ายและการติดต่อสื่อสาร การแลกเปลี่ยน เรียนรู้ สื่อสารและเครือข่ายเป็นส่วนที่ทำให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ ซึ่งเป็นทางซึ่งทำให้เกิดจิตสาธารณะ

วิรัตน์ คำศรีจันทร์ (2544) ทำการศึกษาจิตสำนึกสาธารณะในบริบทประชาสังคมไทย เป็นการวิจัยเชิงพัฒนาการและสังเกตการณ์อย่างมีส่วนร่วมในชุมชนเมือง และชุมชนชนบท พบว่า คุณลักษณะของการมีจิตสำนึกสาธารณะ ประกอบด้วย

1. ความรัก ความเอื้ออาทร
2. ความเชื่อใจ
3. การเรียนรู้ร่วมกันอย่างต่อเนื่อง
4. การยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคล
5. การมีปฏิสัมพันธ์กันโดยใช้ความสามารถ เครือข่ายและการมีส่วนร่วม

จากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบของจิตสาธารณะ ซึ่งผู้วิจัยได้รวบรวมและสรุปองค์ประกอบของการมีจิตสาธารณะ โดยใช้แนวคิดของ อนุชาติ พวงสำลี และวีรบูรณ์ วิสารทสกุล (2540: 42-44) และ ยุทธนา วรณปิติ (2542: 181-183) เป็นหลักร่วมกับการใช้ข้อมูลจากการรวบรวมเอกสารที่เกี่ยวข้อง องค์ประกอบของการมีจิตสาธารณะในงานวิจัยนี้ ประกอบด้วย

1. ด้านความตระหนักถึงปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคม บุคคลมีการรับรู้ว่าสภาพสังคม เศรษฐกิจ การเมือง และคิดว่าผลกระทบของปัญหามีต่อตนเอง ครอบครัว สังคม ประเทศชาติ เป็นภาวะที่จำเป็นต้องป้องกันและแก้ปัญหาให้อยู่ในภาวะปกติสุข

2. ด้านความรัก เอื้ออาทร สามัคคี การรวมกลุ่มของบุคคลในสังคมมีความหลากหลายจึงจำเป็นต้องสร้างพื้นฐานแห่งความรัก ความเมตตา ความเอื้ออาทรและสามัคคี

3. ด้านการคิดวิเคราะห์ วิพากษ์วิจารณ์ สังเคราะห์ถึงสถานการณ์ในสังคม ทั้งการจำแนกสาเหตุ และสิ่งที่ทำให้เกิดปัญหาในสังคม รวมถึงผลกระทบของปัญหาในด้านต่าง ๆ ว่ามี

ความสัมพันธ์กันอย่างไร และร่วมกันแลกเปลี่ยนความรู้ ความคิดเห็นกับผู้อื่น ถึงสภาพปัญหา แนวทางการป้องกันและแก้ไข

4. ด้านการลงมือกระทำ หรือร่วมมือกันในการป้องกัน และแก้ไขปัญหาในสังคม เข้าร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ โดยการริเริ่มของตนเอง หรือเข้าร่วมในกลุ่มต่าง ๆ เพื่อช่วยเหลือสังคม โดยการเสียสละทรัพย์ สิ่งของ เวลา แรงกาย การช่วยในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ การช่วยในการเสนอความคิดเห็น แนวทางการแก้ไขปัญหา หรือการกระทำอื่น ที่จะส่งผลให้เกิดการผลักดัน และการเคลื่อนไหวในการพัฒนาสังคมตามความรู้ และความสามารถของตน

5. ด้านการมีเครือข่ายในการทำกิจกรรมเพื่อช่วยเหลือสังคม ต้องมีการประสานเพื่อดำเนินการตามแนวทางในการช่วยเหลือสังคม โดยการจัดตั้งกลุ่ม ชมรม เพื่อร่วมมือกับองค์กรของรัฐบาลและเอกชน ในการกระทำเพื่อช่วยเหลือสังคม

4. สถาบันที่มีส่วนร่วมในการพัฒนาจิตสาธารณะ

บุญทัน ภูบาล (2549: 19) ซึ่งถึงแนวทางในการเสริมสร้างจิตสาธารณะของคนในสังคม ว่าจะต้องเกิดขึ้นได้จากการคลุกคลีอยู่กับความถูกต้อง การปลูกฝัง อบรม การฝึกปฏิบัติ การได้เห็นตัวอย่างที่ชวนให้ประทับใจ ปัจจัยเหล่านี้จะค่อย ๆ โน้มนำใจของบุคคลให้เกิดจิตสำนึกที่ถูกต้อง และการสร้างจิตสาธารณะให้เกิดขึ้นจำต้องอาศัยสถาบันทางสังคมหลายส่วนเข้ามามีส่วนร่วมด้วยกัน อาทิ

1. สถาบันการศึกษา การศึกษาเป็นรากฐานของการพัฒนาเป็นสิ่งที่ปฏิเสธกันไม่ได้ไม่ว่าจะเป็นการพัฒนาในรูปแบบใด จำต้องเริ่มต้นด้วยการศึกษาจนมีการศึกษามากพอแก่สถานะแห่งตนที่จะสามารถปฏิบัติงานหรือดำเนินชีวิตไปสู่ทิศทางที่ประสงค์ การกำหนดเป้าหมายของการศึกษาให้ถูกต้องโดยธรรมชาติเพื่อนำไปสู่การพัฒนาที่แท้จริง จึงเป็นสิ่งที่สำคัญที่สุดที่มีผู้มีอำนาจในการบริหารการศึกษาพึงพิจารณาให้ลึกซึ้ง ให้ถ่องแท้ ให้รอบคอบ ให้ถูกต้องด้วยทัศนะที่กว้างไกล โดยมีจุดหมายรวบยอดว่า ต้องจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคนให้มีจิตสำนึกเป็นมนุษย์ที่เต็มที

การจัดการศึกษาควรมุ่งเน้นที่การสร้างจิตสำนึกภายใน คือ การพัฒนาจิตสำนึกภายใน คือ การพัฒนาจิตใจที่เป็นรากฐานของความเป็นมนุษย์ไม่ควรเน้นที่การพัฒนาเพื่อความสำเร็จในวิชาชีพที่ปราศจากพื้นฐานทางจริยธรรม เพราะอาจจะเป็นการส่งเสริมให้บุคคลออกไปประกอบวิชาชีพด้วยจิตสำนึกผิดพลาดแล้วก็ไปสร้างระบบการทำงานที่ผิดมีการเอาเปรียบผู้อื่น กอบโกย

ความหลงตัวเอง ความมัวเมาเวียนแต่ในวังวนวัตถุ ที่อาจก่อให้เกิดการแก่งแย่งชิงดีกันในทุก ๆ ด้านของสังคม

การให้การศึกษาแก่เยาวชน ควรหยุดสร้างจิตสำนึกที่นิยมในวัตถุ แต่เน้นการสร้างจิตสำนึกในทางจริยธรรมให้หนักแน่นเข้มแข็งยิ่งขึ้นทุกระดับการศึกษาตั้งแต่อนุบาลศึกษาจนถึง อุดมศึกษา เพื่อให้เป็นจิตที่สามารถช่วยสร้างระบบถูกต้อง เพื่อการดำรงอยู่ของสังคมโดยธรรม โดยเฉพาะการดำรงเน้นการฝึกรบมให้รู้จักทำหน้าที่เพื่อหน้าที่อย่างดีที่สุดฝีมือในทุกหน้าที่ในฐานะ ที่เกิดมาเป็นมนุษย์ด้วยความสำนึกว่าทุกหน้าที่มีคุณค่าและความสำคัญเท่าเทียมกัน

2. สถาบันศาสนา สถาบันทางศาสนาต้องเป็นผู้นำในการสร้างจิตสาธารณะให้เกิดขึ้น ต้องนำประชาชนกลับไปสู่คำสอนของพระพุทธองค์ที่ทรงเน้นให้เห็นแก่ประโยชน์สุขของสังคมเป็นใหญ่ ไม่บริโภคนิยมความจำเป็น หรือ เพราะความอยาก มีความสันโดษ พอใจที่จะมีกินมีอยู่ มีใช้เท่าที่จำเป็นรู้จักเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่เจือจานแก่ผู้อื่น มีความเมตตาอาทรต่อกัน เห็นแก่ผู้อื่นเสมือนเห็นแก่ตนเองรู้จักหน้าที่ ปฏิบัติหน้าที่ให้ถูกต้อง

สถาบันทางศาสนาจึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง เพราะเป็นสถาบันที่ได้รับการเคารพบูชาแต่โบราณกาลจวบจนปัจจุบัน เป็นสถาบันที่มีอิทธิพลอย่างสูงต่อจิตใจของประชาชน เพราะต่างได้ยึดถือสถาบันนี้เป็นที่พึ่งทางใจอย่างเนิ่นนาน ฉะนั้น สถาบันทางศาสนาจึงอยู่ในฐานะที่จะช่วยสร้างสรรค์และพัฒนาจิตใจของคนในสังคมให้หันเข้ามาอยู่ความถูกต้องตามทำนองคลองธรรม

และวิธีการพัฒนาจิตสำนึกให้เกิดขึ้นได้อย่างดีที่สุด ก็คือการสอนด้วยตัวเอง อันหมายถึงการที่ผู้อยู่ในสถาบัน องค์การทางศาสนา พึงต้องประพฤติปฏิบัติตนให้เป็นตัวอย่างแก่คนในสังคม ในด้านการช่วยเหลือส่วนรวม

3. สถาบันครอบครัว ความอบอุ่นของสถาบันครอบครัวมีความสำคัญเป็นอันดับแรกเพราะเป็นจุดเริ่มต้นที่ช่วยให้เด็กเกิดจิตสำนึกเห็นความสำคัญของส่วนรวม ความใกล้ชิดระหว่างพ่อแม่กับลูกจึงเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งในการเลี้ยงอบรมลูก เพราะความใกล้ชิดจะเป็นสื่อที่ทำให้เกิดความเข้าใจซึ่งกันและกัน และกลายเป็นเกิดความเห็นใจซึ่งกันและกัน

สถาบันครอบครัวจึงเป็นพื้นฐานของสังคม ถ้าครอบครัวมีแต่ความคลอนแคลนสังคมก็พลอยคลอนแคลนไปด้วย และเด็กที่เติบโตจากครอบครัวที่คลอนแคลนจะมีจิตสำนึกที่คลาดเคลื่อน

การสอนและการอบรมของสถาบันครอบครัวควรดำเนินการให้สอดคล้องประสานไปในจุดหมาย เดียวกันกับการสอนการอบรมของสถาบันการศึกษา และสถาบันทางศาสนา เพื่อปูพื้นฐาน หรือฝัง รากให้เด็กมีจิตสำนึกที่เป็นสัมมาทิฐิเสียตั้งแต่ยังเด็ก เพื่อที่เด็กจะได้เป็นกำลังในการสร้างสรรค์ สังคมที่มีความร่มเย็นเป็นสุข

4. สื่อมวลชน สื่อมวลชนเป็นสถาบันที่ทรงอิทธิพลอย่างยิ่งในการกระจายความคิดความรู้ หรือสิ่งใดสิ่งหนึ่งสู่การรับรู้ของประชาชน ความร่วมมือจากสื่อมวลชนจะช่วยสร้างความเข้าใจช่วย สร้างจิตสำนึกที่ถูกต้องให้แก่คนในสังคม เนื่องจากสื่อมวลชนนั้นมีบทบาทและอิทธิพลอย่างยิ่งต่อ การเสริมสร้างการรับรู้ที่จะสั่งสมกลายเป็นจิตสำนึกของคนในสังคม

ดังนั้นอาจสรุปได้ว่า สถาบันต่าง ๆ ในสังคมเป็นเงื่อนไขเบื้องต้นที่จะช่วยให้คนในสังคมมี จิตสาธารณะ การจะมีจิตสาธารณะในตัวคนในสังคมมิได้หมายถึง กระบวนการจัดการเรียนการ สอนในห้องเรียนสำหรับประชากรวัยเรียน หรือการจัดการศึกษาแบบเป็นทางการในรูปแบบอื่น ๆ แต่ยังคงหมายถึงกระบวนการเสริมสร้างการเรียนรู้ทางตรงอย่างไม่เป็นทางการในชีวิตประจำวัน ซึ่ง จำเป็นต้องเกี่ยวข้องกับเครือข่ายสถาบัน และกระบวนการทางสังคมที่หลากหลายและต่อเนื่องทั้ง ในส่วนของสถาบันการศึกษา สถาบันครอบครัว องค์กรเอกชน และองค์กรต่าง ๆ

5. ปัจจัยที่ทำให้เกิดจิตสาธารณะ

สิ่งที่ทำให้เกิดจิตสาธารณะ หรือจิตสำนึกทางสังคม อยู่ภายใต้อิทธิพลทั้งปัจจัยภายนอก และภายใน (ไพบูลย์ วัฒนศิริธรรม และสังคม สัจจกร, 2543: 13) ดังนี้

1. ปัจจัยภายนอก เป็นปัจจัยที่เกี่ยวกับภาวะทางสัมพันธภาพของมนุษย์ ภาวะทาง สังคม เป็นภาวะที่ลึกซึ้งกว่าภาวะทางกายภาพเพียงประการเดียว เป็นภาวะที่ได้อบรมกล่อมเกลา และสะสมอยู่ในส่วนของการรับรู้ที่ละเอียดละน้อย ทำให้เกิดจิตสำนึกที่มีรูปแบบหลากหลาย ภาวะ แวดล้อมทางสังคมนี้เริ่มตั้งแต่ พ่อ แม่ ญาติพี่น้อง เพื่อนครู สื่อมวลชน บุคคลทั่วไป ตลอดจนระดับ องค์กร วัฒนธรรมประเพณี ความเชื่อ กฎหมาย ศาสนา รวมทั้งภาวะแวดล้อมด้านการสื่อสารมวล ชน และส่วนที่กำกับสำนึกของบุคคล คือ การได้สัมผัสจากการใช้ชีวิตที่มีพลังต่อการเกิดสำนึก อาทิ การไปโรงเรียนไปทำงาน ดูละคร ฟังผู้คนสนทนา รับรู้เหตุบ้านการเมือง

2. ปัจจัยภายใน หรือสำนึกที่เกิดจากปัจจัยภายใน หมายถึงการวิเคราะห์ของแต่ละบุคคล ในการพิจารณาตัดสินคุณค่าและความดีงาม ซึ่งส่งผลต่อพฤติกรรมและการประพฤติปฏิบัติ โดยเฉพาะการปฏิบัติทางจิตใจ เพื่อขัดเกลาตนเองให้เป็นไปทางใดทางหนึ่ง โดยเกิดจากการรับรู้ จากการเรียนรู้การมองเห็น การคิด แล้วนำมาเพื่อตัดสินใจว่าต้องการสร้างสำนึกแบบใด ก็จะมีการฝึกฝนและสร้างสำนึกเหล่านั้น การเกิดจิตสำนึก ไม่สามารถแยกแยะและสรุปได้ว่า เกิดจากปัจจัย ภายนอกหรือภายในเพียงอย่างเดียว เพราะทุกปัจจัยมีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกัน จิตสำนึกที่มาจาก ภายนอกเป็นสิ่งที่เข้ามาโดยธรรมชาติกระทบต่อความรู้สึกของบุคคล แล้วกลายเป็นจิตสำนึกโดย ธรรมชาติ และมักไม่รู้ตัว แต่จิตสำนึกที่เกิดจากปัจจัยภายใน เป็นความจงใจเลือกสรร บุคคลระลึกรู้ ตนเองเป็นอย่างดี เป็นสำนึกที่สร้างขึ้นเอง ระหว่างปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอก เป็นปฏิสัมพันธ์ ที่มีความต่อเนื่องกัน การพัฒนาจิตสำนึกต้องกระทำควบคู่กันไป ทั้งปัจจัยภายในและภายนอก

วิรัตน์ คำศรีจันทร์ (2544) ทำการศึกษาสำนึกสาธารณะของประชาชนในสังคมเมืองและ สังคมชนบท พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีจิตสำนึกสาธารณะของบุคคลในครอบครัว คือ ปัจจัย ส่วนบุคคล การศึกษา โครงสร้างของสังคม และปัจจัยทางสังคม ดังนี้

1. แนวคิดหลักของบุคคล เกี่ยวกับการเคารพกฎ การควบคุม และการยับยั้งตนเองในการ กระทำต่าง ๆ ซึ่งเปรียบเทียบได้กับการมีหิริ โอตตัมปะ หรือ ความละอายต่อบาป (พระวิศาล วิสาโล, 2544: 17) บุคคลควรจะคำนึงถึงประโยชน์ส่วนบุคคลและการมีส่วนร่วมต่อ สาธารณะโดยใช้ทักษะที่มีประสิทธิภาพด้วยความเต็มใจ

2. โครงสร้างของสังคมที่ชัดเจน ความสัมพันธ์ของบุคคลในสังคมเป็นไปในลักษณะ เสมอภาค และมีปฏิสัมพันธ์กันอย่างอิสระ

3. ความร่วมมือและการมีส่วนร่วม การแลกเปลี่ยนผลประโยชน์ที่มีเจตนาดีต่อผู้อื่น และ การทำกิจกรรมจะนำประโยชน์สู่สังคม

4. การสนับสนุนเชิงจริยธรรม

5. ความยึดมั่นผูกพันต่อมโนคติของความเป็นประชาธิปไตย

ดังนั้นอาจสรุปได้ว่า การมีจิตสาธารณะนั้นอาจเกิดได้โดยทั้งปัจจัยภายนอก และปัจจัยภายใน กล่าวคือ ปัจจัยภายนอก ที่ทำให้เกิดจิตสาธารณะเป็นปัจจัยจากสภาพ เป็นสัมพันธภาพที่บุคคลได้รับจากบุคคลอื่นรอบข้าง ถูกขัดเกลาจนเกิดเป็นจิตสาธารณะ เช่นเดียวกับปัจจัยภายในซึ่งจะมีอยู่ในแต่ละบุคคลในการตัดสินใจว่าสิ่งใดดีงาม และจะส่งผลให้บุคคลถูกขัดเกลาในการคิด และสร้างจิตสำนึกนั้น ทั้งสองปัจจัยนี้จะมีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กันอย่างต่อเนื่อง จึงต้องควบคู่กันไป ทั้งสองปัจจัยในการพัฒนาการเกิดจิตสาธารณะ

6. เครื่องมือที่ใช้วัดจิตสาธารณะ

การวัดจิตสาธารณะในต่างประเทศส่วนใหญ่เป็นการวิจัยเชิงสำรวจและเป็นการทำวิจัยเพื่อสอบถามความคิดเห็นของประชาชนว่าให้ความสำคัญต่อสิ่งใดในสังคม ในประเทศไทย การวิจัยเรื่องจิตสาธารณะมีจำนวนน้อย ใช้ระเบียบวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพและปริมาณ จากการตรวจเอกสารพบว่ายังไม่มีเครื่องมือวัดจิตสาธารณะของกลุ่มครอบครัว งานวิจัยที่ศึกษาจิตสาธารณะหรือศึกษาพฤติกรรมใกล้เคียงกับจิตสาธารณะส่วนใหญ่เป็นงานที่ศึกษากับ นักเรียน นักศึกษา และประชาชนทั่วไป เช่น แบบวัดการมีจิตสำนึกสาธารณะของนักศึกษาพยาบาลของ หฤทัย อาจปรุ (2544: 103-104) ซึ่งศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ภาวะผู้นำ รูปแบบการดำเนินชีวิต และความสามารถในการเรียนรู้ด้วยตนเอง กับการมีจิตสำนึกสาธารณะของนักศึกษาพยาบาล เขตกรุงเทพมหานคร เป็นแบบสอบถามแบบมาตราประเมินค่า 5 ระดับ ถามความคิดเห็นและพฤติกรรมของนักศึกษาที่แสดงถึงความต้องการช่วยเหลือสังคม ไม่เห็นแก่ตัวและลงมือกระทำเพื่อแก้ไขปัญหานั้นตามความสามารถของตนเอง มีทั้งข้อคำถามเชิงบวกและเชิงลบ ซึ่งมีองค์ประกอบดังนี้

- 1) องค์ประกอบในส่วนจิตสำนึกสาธารณะ แบ่งออกเป็น 4 ด้าน ได้แก่ ด้านความตระหนักถึงปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคมปัจจุบัน ด้านการวิเคราะห์ วิพากษ์ วิจักษ์ปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคม ด้านความรักความเอื้ออาทร และความสามัคคี ด้านการรับรู้ ความสามารถในการผลักดันเพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคม และ 2) องค์ประกอบในส่วนที่เป็นพฤติกรรมที่แสดงการมีจิตสำนึกสาธารณะ แบ่งออกเป็น 2 ด้าน ได้แก่ ด้านการปฏิบัติในการแก้ไขปัญหาสังคม และด้านการมีเครือข่ายในการทำกิจกรรมทางสังคม

นอกจากนี้ยังมีเครื่องมือประเมินจิตสำนึกของนิสิตนักศึกษาที่มีต่อสภาวการณ์ทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง ของ รัตนวรรณ รุณภัย และคณะ (2542) เป็นแบบสอบถามที่ใช้ประเมินจิตสำนึกของนิสิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขนและวิทยาเขตกำแพงแสนที่

ลงทะเบียนเรียนปีการศึกษา 2541 จำนวน 744 คน ลักษณะเครื่องมือเป็นแบบถูกผิด การประเมินผล จัดกลุ่มนักศึกษาเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มที่มีจิตสำนึกแบบเสรีนิยม และจิตสำนึกแบบอนุรักษนิยม

จันทร์จิรา มูลเมือง (2535) ยังได้ศึกษาเปรียบเทียบระดับความรับผิดชอบต่อสังคมของ นิสิตนักศึกษาต่างสาขาวิชา ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โดยลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตร ประเมินค่า 5 ระดับ จำนวน รวม 48 ข้อคำถาม โดยมีข้อคำถามครอบคลุม พฤติกรรมความ รับผิดชอบต่อสังคม 17 ด้าน ได้แก่ 1) การปฏิบัติตามกฎหมายหรือกฎระเบียบของสังคม 2) ระวาง การกระทำสิ่งที่จะเป็นผลเสียหายต่อส่วนรวม 3) ติดตามความเคลื่อนไหวของสังคม 4) เข้าร่วม กิจกรรมของมหาวิทยาลัยที่เกี่ยวข้องกับสังคม 5) เสียสละเวลาส่วนหนึ่งเพื่อทำประโยชน์ให้แก่ สังคม 6) มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นในการพัฒนาสังคม 7) ให้ความช่วยเหลือแก่ทาง ราชการในการพัฒนาสังคม 8) ชักชวนให้ผู้อื่นเข้าร่วมในการพัฒนาสังคม 9) แนะนำให้ประชาชน ปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม 10) รักษาชื่อเสียง เกียรติยศของมหาวิทยาลัย 11) ไม่กระทำสิ่งที่เป็น กภัยต่อสังคม 12) เป็นพยานรู้เห็นการทำความผิด 13) ควบคุมการกระทำของตนให้อยู่ใน ขอบเขตที่สังคมยอมรับ 14) รักษาขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรมอันดีงาม 15) ช่วย บำรุงรักษาสาธารณสมบัติ 16) ช่วยอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ และ 17) มีส่วนร่วมในกิจกรรม การเมือง

สรุปการวัดจิตสาธารณะของสมาชิกครอบครัวอาสาในการวิจัยครั้งนี้ จากเอกสารที่ได้ ศึกษา มา แบบวัดที่กล่าวมาในข้างต้น อาจไม่สามารถใช้วัดจิตสาธารณะสมาชิกครอบครัวอาสาได้ ทั้งหมด ผู้วิจัยจึงได้สร้างแบบวัดขึ้นมาใหม่ โดยสร้างจากแนวคิดของ อนุชาติ พวงสำลี และวีร บรณ์ วิสารทสกุล (2540) และ ยุทธนา วรณปิติกุล (2542) และนำเอาแบบวัดการมีจิตสาธารณะ ของนักศึกษาพยาบาล ของ หลุทัย อาจปรุ (2544) มาเป็นแนวทางในการสร้างข้อคำถาม และเนื้อหา เพื่อให้สอดคล้องกับกลุ่มประชากรเป้าหมายที่จะศึกษา โดยแบบวัดระดับการมีจิตสาธารณะของ สมาชิกครอบครัวอาสา มูลนิธิเครือข่ายครอบครัวในครั้งนี้เป็นแบบมาตรประเมินค่า 6 ระดับ คือ “จริงที่สุด” ถึง “ไม่จริงเลย” ถ้าสมาชิกครอบครัวอาสาที่ได้คะแนนสูงแสดงว่ามีจิตสาธารณะอยู่ใน ระดับมากที่สุด

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องซึ่งสามารถสรุปได้ว่า การมีจิตสาธารณะใน งานวิจัยครั้งนี้ คือ การที่สมาชิกครอบครัวอาสา มูลนิธิเครือข่ายครอบครัว มีจิตสาธารณะที่เกิดขึ้น ในตัวสมาชิกครอบครัวอาสาใน 5 ด้าน ประกอบด้วย (1) ด้านความตระหนักถึงปัญหาที่เกิดขึ้นใน สังคม (2) ด้านความรัก เอื้ออาทร สามัคคี (3) ด้านการคิดวิเคราะห์ วิพากษ์วิจารณ์ปัญหา

สถานการณ์ในสังคม (4) ด้านการลงมือกระทำ และ (5) ด้านการมีเครือข่ายในการทำกิจกรรมเพื่อช่วยเหลือสังคม

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการรับรู้ความสามารถของตนเอง

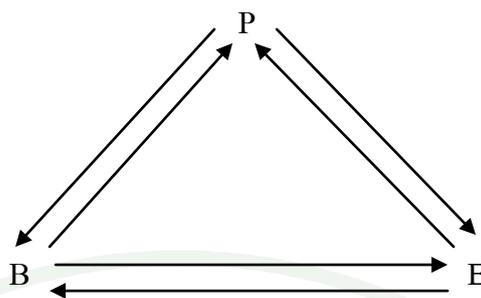
ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้นำเสนอเนื้อหาของแนวคิดเกี่ยวกับการรับรู้ความสามารถของตนเอง (Self-Efficacy) ไว้ดังต่อไปนี้ คือ กรอบแนวคิดทั่วไปเกี่ยวกับการรับรู้ความสามารถของตนเอง ความหมายของการรับรู้ความสามารถของตนเอง ความสำคัญของการรับรู้ความสามารถของตนเอง ปัจจัยที่มีผลต่อการรับรู้ความสามารถของตนเอง การ พฤติกรรมของบุคคลผู้รับรู้ความสามารถของตนเอง

1. กรอบแนวคิดทั่วไปเกี่ยวกับการรับรู้ความสามารถของตนเอง

Bandura (1977: 9-10) กล่าวว่า การอธิบายการเกิดพฤติกรรมของบุคคล ไม่อาจอธิบายได้ด้วยกรอบแนวคิดให้เป็นแบบจำลองที่มีเพียงทิศทางเดียว (unidirectional model) หรือเป็นแบบจำลองสองทิศทาง (bidirectional model) ระหว่าง ปัจจัยภายในตัวบุคคลกับปัจจัยสภาพแวดล้อมเท่านั้น เนื่องจากพฤติกรรมการเรียนรู้ของมนุษย์เกิดจากกระบวนการเรียนรู้ขององค์ประกอบหลายอย่างผสมผสานกัน ระหว่างพันธุกรรม สภาพแวดล้อม สังคม ประสบการณ์และความสามารถเฉพาะตัวของบุคคล จนยากที่จะตัดสินใจว่าพฤติกรรมนั้น ๆ เกิดจากองค์ประกอบใด โดยเฉพาะสาเหตุของพฤติกรรมที่เกิดขึ้น อาจมาจากปัจจัยร่วมของตัวแปร 3 ปัจจัย คือ

1. ปัจจัยภายในตัวบุคคล (internal Personal factor = P)
2. ปัจจัยพฤติกรรม (represents Behavioral = B)
3. ปัจจัยสภาพแวดล้อม (external Environmental = E)

ซึ่งสามารถแสดงให้เห็นได้ชัดเจน ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 ปฏิสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยภายในตัวบุคคล (P) ปัจจัยพฤติกรรม (B) และ
ปัจจัยสภาพแวดล้อม (E)

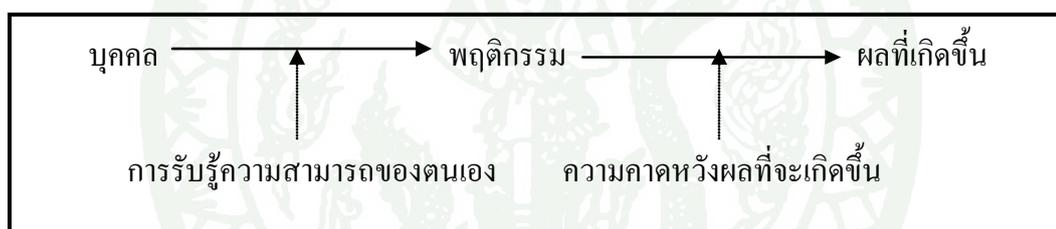
ที่มา: Bandura (1997: 6)

จากปัจจัยทั้ง 3 ปัจจัย กล่าวคือ พฤติกรรมของบุคคลอาจเกิดจากอิทธิพลของสิ่งแวดล้อม และปัจจัยภายในตัวบุคคล เช่น ความคิด ความรู้สึก ความเชื่อ ความคาดหวังและการรับรู้ ความสามารถของตนเองจะกำหนดว่าบุคคลจะแสดงพฤติกรรมเช่นใด ซึ่งในขณะเดียวกัน ปัจจัยภายในตัวบุคคลก็ได้รับอิทธิพลจากพฤติกรรมที่บุคคลแสดงออกและปัจจัยทางสภาพแวดล้อม ในทางกลับกันสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนไปก็ทำให้พฤติกรรมเปลี่ยนไปด้วย ลักษณะของการเกี่ยวพัน เช่นนี้ เป็นการเกี่ยวพันที่เป็นเหตุเป็นผลซึ่งกันและกัน (interlocking system) (Bandura, 1997 อ้างใน วิณา ศิริสุข, 2534: 90) นั่นคือ ถ้าปัจจัยใดปัจจัยหนึ่งมีการเปลี่ยนแปลงไปจะส่งผลให้ปัจจัยอื่น ๆ เปลี่ยนแปลงไปด้วย เช่น การมีพฤติกรรมที่ไม่สุภาพของบุคคล (B) ในงานเลี้ยง จะทำให้ สภาพแวดล้อม (E) อันได้แก่ บุคคลรอบข้างที่อยู่ในงานเกิดความไม่พอใจจนถึงขั้นมีการลงโทษ (punishment) ในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การให้ออกไปจากบริเวณงานเลี้ยง ในทางตรงกันข้าม หาก บุคคลมีพฤติกรรมเป็นมิตร (B) จะเป็นสิ่งที่ทำให้บุคคลรอบข้าง (E) เกิดความชื่นชมจนมีการให้ รางวัล (Reward) แก่บุคคลผู้นั้นได้ ผลจากการมีพฤติกรรมที่แตกต่างกันนี้ จะทำให้บุคคลอื่นที่พบ เห็นเกิดความคิดพิจารณา (P) และแสดงพฤติกรรมที่เป็นมิตรตามมาเพื่อให้ได้รางวัลดังเช่นผู้ที่เคย ได้ไปแล้ว ซึ่งอาจจะสรุปได้ว่าผลจากการรับรู้ความสามารถของตนเอง และความคาดหวังใน ผลลัพธ์จะส่งผลกลับไปยังพฤติกรรมต่าง ๆ ของบุคคล ดังนั้นการตัดสินใจแสดงพฤติกรรมของ บุคคลเกิดจากองค์ประกอบต่อไปนี้ (Bandura, 1977: 191-215)

1. ความเชื่อในความสามารถของตนเอง (efficacy believe) หมายถึง ความเชื่อหรือ ความมั่นใจในความสามารถของตนเองที่เป็นตัวกำหนดการแสดงออกของพฤติกรรมให้บรรลุ เป้าหมายที่ต้องการ

2. ความคาดหวังถึงผลลัพธ์ของการกระทำ (outcome expectation) หมายถึง ความเชื่อหรือการรับรู้ของบุคคลว่ากิจกรรมหรือพฤติกรรมที่ตนเองกระทำนั้น สามารถนำไปสู่การกระทำทั้งทางบวกและทางลบ นั่นก็คือ การคาดคะเนของบุคคลว่าถ้ากระทำพฤติกรรมนั้นแล้วจะนำไปสู่ผลลัพธ์ที่ตนเองคาดหวังไว้

Bandura (1977) เชื่อว่า ถ้าพึ่งเพียงแต่ความเชื่อทั่วไป ไม่สามารถทำให้เข้าใจหรือทำนายพฤติกรรมที่แท้จริงของบุคคลได้ตลอดไป และได้เน้นให้เห็นว่า ความเชื่อทั่วไปไม่สามารถเชื่อมโยงเข้ากับความเชื่อจริง ๆ ในสถานการณ์เฉพาะที่บุคคลเผชิญอยู่ หมายความว่าแม้บุคคลจะมีความเชื่อทั่วไปกับพฤติกรรมนั้น ๆ แต่ถ้าในสถานการณ์เฉพาะแล้วบุคคลอาจจะไม่ได้เชื่อเหมือนกับความเชื่อทั่วไปก็ได้ แม้ว่าจะเป็นพฤติกรรมเดียวกันก็ตาม ทั้งนี้ Bandura เชื่อว่าการเกิดพฤติกรรมของบุคคลเกิดจากความเชื่อหรือความคาดหวัง 2 ส่วน ที่ถือเป็นองค์ประกอบหลักของแนวคิดการรับรู้ความสามารถของตนเอง ดังภาพที่ 2

ภาพที่ 2 ความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ความสามารถของตนเองและความคาดหวังผลที่จะเกิดขึ้น
ที่มา: Bandura (1997: 22)

จากภาพที่ 2 อาจสรุปได้ว่า การที่บุคคลจะกระทำพฤติกรรมใดพฤติกรรมหนึ่งได้นั้นขึ้นอยู่กับองค์ประกอบที่สำคัญ 2 ประการ คือ การรับรู้ความสามารถของตนเอง และความคาดหวังผลที่จะได้รับหลังจากการกระทำพฤติกรรมนั้น ซึ่งการที่เราต้องการให้บุคคลมีพฤติกรรมตามที่เราต้องการไม่เพียงแต่เราจะสร้างให้บุคคลมีความคาดหวังแล้ว แต่จะต้องให้เขามีความเชื่อว่าเขาสามารถที่จะกระทำพฤติกรรมนั้น ๆ ได้ด้วย ซึ่งพฤติกรรมและสภาวะทางอารมณ์ที่เกิดขึ้นจากการรับรู้ความสามารถของตนเองและความคาดหวังผลที่จะเกิดขึ้นจากการกระทำในระดับที่แตกต่างกันได้สามารถแสดงให้เห็นได้ ดังภาพที่ 3

ความคาดหวังผลที่จะเกิดขึ้น

การรับรู้ความสามารถ ของตนเอง	สูง	ไม่เห็นด้วย อาจจะกระทำ	เกิดการกระทำ มีความพึงพอใจ
	ต่ำ	ไม่สนใจหลีกเลี่ยง ที่จะไม่ทำแน่นอน	รู้สึกหาคคุณค่าเกิด ความท้อแท้ ไม่กระทำ
		ต่ำ	สูง

ภาพที่ 3 พฤติกรรมและสภาวะทางอารมณ์ที่เกิดจากการรับรู้ความสามารถของตนเองและ
ความคาดหวังผลที่จะเกิดขึ้นจากการกระทำในระดับที่แตกต่างกัน
ที่มา: Bandura (1997: 20)

Bandura (1997: 21-22) จากภาพทำให้เห็นความสัมพันธ์ระหว่างความเชื่อในความสามารถ
ของตนเองกับความคาดหวังในผลลัพธ์จากการกระทำที่จะเกิดขึ้น ซึ่งมีผลต่อการเกิดพฤติกรรมได้
ว่า บุคคลใดที่มีความเชื่อในความสามารถของตนเองสูงและคาดหวังว่าจะได้รับผลดีจากการแสดง
พฤติกรรม บุคคลนั้นย่อมมีแนวโน้มที่จะแสดงพฤติกรรมนั้นอย่างแน่นอน โดยมักจะประสบความสำเร็จ
ในการกระทำรวมทั้งเพิ่มระดับการเห็นคุณค่าในตนเอง (Self esteem) มากขึ้นด้วย
ตรงกันข้ามบุคคลที่มีความเชื่อในความสามารถของตนเองต่ำและคาดหวังว่าจะได้รับผลเสียจากการ
แสดงพฤติกรรม ย่อมจะมีแนวโน้มที่จะตัดสินใจไม่แสดงพฤติกรรมนั้น ๆ บุคคลที่มีความเชื่อใน
ความสามารถของตนเองสูง มักจะมีความคาดหวังในผลลัพธ์จากการกระทำกิจกรรมหรือพฤติกรรม
สูงไปด้วย ขณะที่บุคคลที่มีความเชื่อในความสามารถของตนเองต่ำมักจะมี ความคาดหวังในผลลัพธ์
จากการกระทำกิจกรรมหรือพฤติกรรมในระดับปานกลางหรือต่ำลงไปด้วยเช่นกัน อย่างไรก็ตาม
จากการศึกษาโดยส่วนใหญ่พบว่า ความเชื่อในความสามารถของตนเองส่งผลต่อการเกิดพฤติกรรม
มากกว่าความคาดหวังในผลลัพธ์จากการกระทำ

2. ความหมายของการรับรู้ความสามารถของตนเอง

Bandura (1986: 391) ได้ให้ความหมายของการรับรู้ความสามารถของตนเองว่า หมายถึง
การที่บุคคลตัดสินใจเกี่ยวกับความสามารถของตนเอง ที่จะจัดการและดำเนินการกระทำพฤติกรรม
ให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ และยังคงกล่าวอีกว่าการรับรู้ความสามารถของตนเอง คือ การตัดสินใจ

ของบุคคลถึงความสามารถของตนในการจัดระบบ และกระทำกิจกรรมที่ต้องทำเพื่อให้ได้ผลการปฏิบัติตามแบบที่กำหนด

Greenberg (2002: 55) กล่าวว่า การรับรู้ความสามารถของตนเอง หมายถึง ความเชื่อของบุคคลในเรื่องของความสามารถของตนเองที่จะปฏิบัติงานได้

อุมาพร ตรังคสมบัติ (2543: 15) ได้ให้ความหมายของการรับรู้ความสามารถของตนเองไว้ว่า หมายถึงความตระหนักว่าตนสามารถที่จะคิด เข้าใจ เรียนรู้ ตัดสินใจ แก้ปัญหาและเผชิญหน้ากับความท้าทายหรืออุปสรรคต่าง ๆ ในชีวิตได้ เป็นความไว้วางใจในตนเอง ว่ามีความสามารถ มีพลัง มีประสิทธิภาพ และพึ่งพาตัวเองได้

นรรัตน์ กิจเจริญ (2547: 26) ได้สรุปความหมายของการรับรู้ความสามารถของตนเอง หมายถึง การประเมินคุณลักษณะความสามารถของตนเอง ของบุคคลในการกระทำสิ่งต่าง ๆ ว่าจะสามารถกระทำได้ดีเพียงใด

จากการให้ความหมายของการรับรู้ความสามารถของตนเองข้างต้น ผู้วิจัยสรุปความหมายของการรับรู้ความสามารถของตนเองได้ว่า การรับรู้ความสามารถของตนเอง หมายถึง ความเข้าใจในความสามารถของตนเอง ในการจัดการและดำเนินการ กระทำพฤติกรรมให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ ตระหนักว่าตนสามารถที่จะคิด เข้าใจ เรียนรู้ ตัดสินใจ แก้ปัญหาและเผชิญหน้ากับความท้าทายหรืออุปสรรคต่าง ๆ ในชีวิตได้ โดยสามารถประเมินได้ว่าตนเองจะประสบผลสำเร็จเพียงใดในแต่ละสถานการณ์

3. ความสำคัญของการรับรู้ความสามารถของตนเอง

Bandura (1986: 392) มีความเชื่อว่า การรับรู้ความสามารถของตนเอง มีความสำคัญและมีผลต่อการกระทำของบุคคล โดยบุคคล 2 คน อาจมีความสามารถไม่ต่างกัน แต่จะแสดงออกในคุณภาพที่แตกต่างกัน ถ้าพบว่าคน 2 คนนี้ มีการรับรู้ความสามารถของตนเองแตกต่างกัน ในคน ๆ เดียวก็เช่นกัน ถ้ารับรู้ความสามารถในแต่ละสภาพการณ์แตกต่างกัน ก็อาจจะแสดงพฤติกรรมออกมาได้แตกต่างกันเช่นกัน ถ้าบุคคลมีการรับรู้ที่ตนเองมีความสามารถ บุคคลก็จะแสดงถึงความสามารถนั้นออกมา

Evans (1989 อ้างใน สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต, 2539: 58) มีความเห็นว่า ถ้าบุคคลมีความเชื่อว่าตนเองเป็นผู้มีความสามารถ จะมีความอดทน อุตสาหะ ไม่ท้อถอย และจะประสบความสำเร็จในที่สุด

เรียม ศรีทอง (2542: 112) คนที่ตระหนักในความสามารถของตนเองในระดับสูง จะเชื่อว่าตนสามารถทำได้ จะส่งผลให้บุคคลมีความเชื่อมั่นในตนเอง ซึ่งจะมีแนวโน้มกระทำในสิ่งที่ตนเชื่อถือเพิ่มขึ้น จะรับรู้ว่าคุณลักษณะภายในตน ได้แก่ ความสามารถและทักษะของตน ในขณะที่ผู้ที่ตระหนักในความสามารถของตนในระดับต่ำจะมีความวิตกกังวลไม่ว่าจะกระทำกิจกรรมใด ๆ

จากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องผู้วิจัยสรุปความสำคัญของการรับรู้ความสามารถของตนเองได้ว่า คนที่มีการรับรู้ความสามารถของตนเองในระดับสูง จะมีความเชื่อมั่นในตนเอง เชื่อมั่นในความสามารถและทักษะของตนเอง จะเป็นผู้ที่มีความอดทน มีความพยายาม และจะกระทำในสิ่งที่ตนเองเชื่อมั่นให้สำเร็จ ต่างจากบุคคลที่รับรู้ถึงความสามารถของตนต่ำ ก็จะขาดความกระตือรือร้น หรือเกิดความกลัว ไม่กล้าที่จะกระทำ จึงส่งผลให้กระทำสิ่งที่คาดหวังไม่สำเร็จได้

4. ปัจจัยที่มีผลต่อการรับรู้ความสามารถของตนเอง

Bandura (1977: 80-85) ได้สรุปปัจจัยหลักพื้นฐาน 4 ประการ ที่มีผลต่อการรับรู้ความสามารถของตนเอง ดังนี้

1. ความสำเร็จจากการกระทำด้วยตนเอง (inactive attainment) มีผลต่อการรับรู้ความสามารถของตนเองมากที่สุด เนื่องจากเป็นประสบการณ์ที่เกิดขึ้นกับบุคคลโดยตรง เมื่อบุคคลทำงานแล้วประสบความสำเร็จซ้ำ ๆ กันหลายครั้ง จะทำให้การรับรู้ความสามารถของตนเองเพิ่มมากขึ้น และจะยิ่งมากขึ้นอีก ถ้ามีประสบการณ์ของความสำเร็จบ่อยครั้งยิ่งขึ้น ตรงกันข้ามกับบุคคลที่ทำงานแล้วประสบแต่ความล้มเหลวอยู่เสมอ ๆ ก็จะทำให้บุคคลเหล่านั้นประเมินความสามารถของตนเองต่ำ

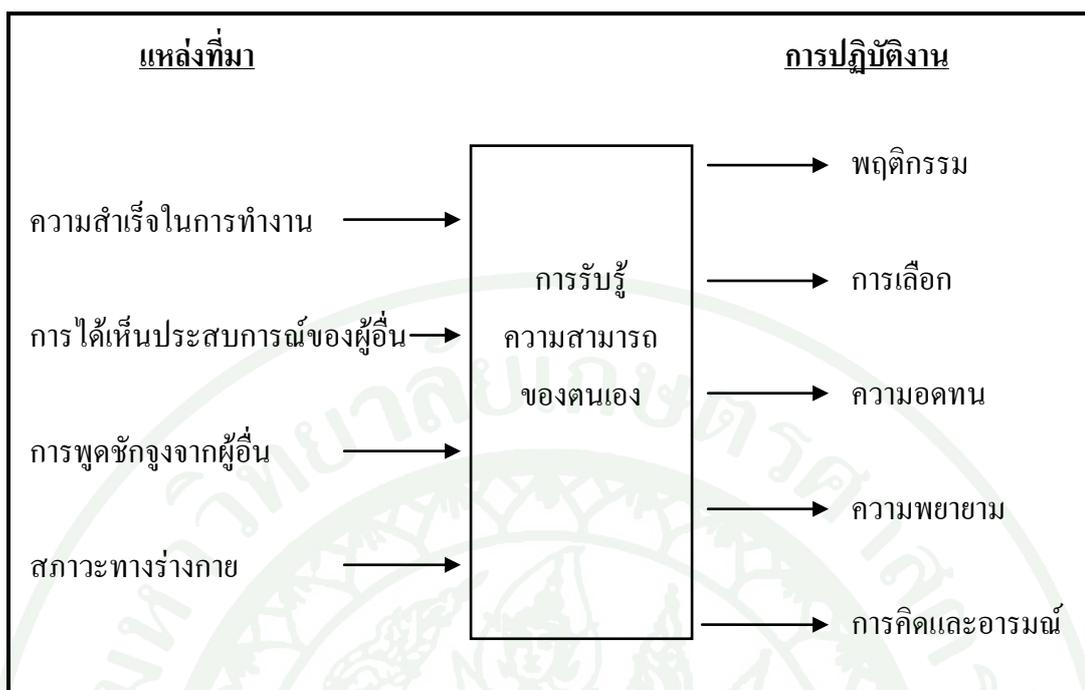
2. การได้เห็นประสบการณ์ของผู้อื่น (vicarious experience) เมื่อบุคคลได้เห็นวาพฤติกรรมที่ผู้อื่นกระทำนั้นกระทำแล้วได้รับผลสำเร็จ และพฤติกรรมนั้นตนเองก็สามารถทำได้เช่นกัน จะทำให้บุคคลนั้นมีการรับรู้ความสามารถของตนเองเพิ่มมากขึ้น เมื่อบุคคลรับรู้ว่าคุณลักษณะหรือ

ความสามารถเช่นเดียวกัน จะทำให้เกิดแนวโน้มว่าพวกเขาจะประสบความสำเร็จได้หรืออย่างน้อยก็จะได้ปรับปรุงการกระทำให้ใกล้เคียงกับที่ได้เห็นมาแล้ว

3. การใช้คำพูดชักจูง (verbal persuasion) การใช้คำพูดกับบุคคลเพื่อพยายามทำให้เขามีความมั่นใจ และเชื่อว่าสามารถกระทำกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งให้สำเร็จได้นั้น จะช่วยให้บุคคลมีกำลังใจ มีความเชื่อมั่นในการกระทำพฤติกรรมต่าง ๆ และพยายามทำพฤติกรรมต่าง ๆ ให้สำเร็จ อันจะส่งผลให้บุคคลมีการรับรู้ความสามารถของตนเองเพิ่มมากขึ้น ทั้งนี้ต้องขึ้นอยู่กับคุณสมบัติของผู้ที่ใช้คำพูดชักจูงด้วย นั่นคือต้องเป็นคนที่ผู้ถูกชักจูงให้ความเชื่อถือ ไว้วางใจ และมีความสำคัญในทางใดทางหนึ่งต่อตัวบุคคล และสิ่งที่พูดออกไปต้องอยู่ในกรอบของความเป็นจริงด้วย หากคำพูดที่ใช้ชักจูงนี้ไม่ตรงกับความเป็นจริง ก็จะทำให้ผู้ถูกชักจูงล้มเหลวและผู้ชักจูงก็จะขาดความไว้วางใจในตัวผู้ชักจูง

4. สภาวะทางร่างกาย (physiological state) บุคคลจะมองเห็นว่าอาการต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นเมื่อมีความเครียด หรือการที่ต้องอยู่ในสถานการณ์ที่บีบคั้นมาก ๆ เช่น อาการอ่อนเพลีย ไม่มีแรงเหล่านี้ถือเป็นสัญญาณที่ไม่ดี ทำให้บุคคลเกิดความอ่อนแอ ไม่มีความมั่นใจ และคิดว่าตนเองไม่สามารถทำหน้าที่นั้นได้ ซึ่งปฏิกิริยาความกลัวนี้จะแผ่ขยายไปเพิ่มความกลัวต่อเหตุการณ์ที่จะเกิดขึ้นในอนาคต หรือในเหตุการณ์ที่คล้ายคลึงกันต่อไป

การรับรู้ความสามารถของตนเองนั้น สามารถเกิดขึ้นได้จากปัจจัยต่าง ๆ หลายประการดังที่กล่าวมาแล้ว และการรับรู้ความสามารถของตนนั้นอาจเกิดจากปัจจัยใดปัจจัยหนึ่ง หรืออาจเกิดจากปัจจัยต่าง ๆ หลายประการมาผสมผสานกันก็ได้ จากทฤษฎีการรับรู้ความสามารถของตนเองของ Bandura สามารถแสดงดังภาพที่ 4

ภาพที่ 4 แหล่งที่มาของผลของการรับรู้ความสามารถของตนเองตามทฤษฎีของ Bandura
ที่มา: ดัดแปลงจาก Bandura (1997 อ้างใน วิลาสลักษณ์ ชวัลลดี, 2538: 100)

ดังนั้นอาจกล่าวสรุปได้ว่า ปัจจัยหลักที่มีผลต่อการรับรู้ความสามารถของตนเอง คือ ความสำเร็จจากการกระทำของตนเอง การได้เห็นประสบการณ์ของผู้อื่น การใช้คำพูดชักจูงจากบุคคลอื่น และสภาวะทางร่างกายของบุคคลเอง

6. พฤติกรรมของบุคคลผู้รับรู้ความสามารถของตนเอง

Yoder and Proctor (1988: 35) สรุปพฤติกรรมบุคคลผู้รับรู้ความสามารถของตนเอง ดังนี้

1. แสดงความคิดเห็นอย่างมั่นใจปราศจากความเกรงกลัวผู้ใด
2. ยึดถือความเชื่อของตนเองอย่างมั่นคง
3. เป็นมิตรกับผู้อื่นได้ง่าย
4. มีความคล่องตัวสูง และมีความกระตือรือร้นอยู่เสมอ
5. ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ดี
6. รับบทบาทผู้นำโดยปราศจากการลังเล
7. คาดหวังว่าจะได้เป็นผู้นำในบางโอกาส

ดังนั้น ผู้วิจัยอาจสรุปได้ว่า บุคคลผู้รับรู้ในด้านความสามารถของตนเอง จะมีพฤติกรรมดังต่อไปนี้

1. รับรู้ในตนเองว่าสามารถทำงานที่ยากหรือที่มีความสลับซับซ้อนได้
2. รับรู้ในตนเองว่ามีความสามารถในการทำงานให้บรรลุเป้าหมายที่ตนเองตั้งไว้ได้
3. มีความมั่นใจในความรู้ที่มี กล่าวคือ สามารถให้คำปรึกษาได้ สามารถแนะนำเพื่อนร่วมงานหรือบุคคลอื่นได้
4. สามารถวิเคราะห์ถึงปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาได้ รวมถึงสามารถนำความรู้ไปปรับใช้กับสถานการณ์อื่นที่คล้ายกันได้
5. มีความสามารถในการทำงานแข่งกับเวลาได้
6. มีความสามารถในการพูด กล่าวคือ สามารถพูดให้บุคคลอื่นคล้อยตามได้ พูดให้ผู้อื่นเข้าใจได้ง่าย หรือพูดโดยแสดงเหตุและผลที่ชัดเจนได้
7. เป็นที่ยอมรับจากเพื่อนร่วมงานหรือผู้บังคับบัญชา

แนวคิดเกี่ยวกับคุณธรรมและจริยธรรม

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำเสนอเนื้อหาของแนวคิดเกี่ยวกับคุณธรรมและจริยธรรม (Morality and Ethics) ไว้ดังต่อไปนี้ คือ ความหมายของคุณธรรมและจริยธรรม ความสำคัญของคุณธรรมและจริยธรรม องค์ประกอบของคุณธรรมและจริยธรรม ลักษณะทางคุณธรรมและจริยธรรมของบุคคล ปัจจัยการเกิดคุณธรรมจริยธรรมของบุคคล

1. ความหมายของคุณธรรมและจริยธรรม

คุณธรรมและจริยธรรมเป็นคำที่มีความหมายใกล้เคียงกัน มีความเกี่ยวเนื่องและซ้อนทับกันอยู่ และมักจะใช้ควบคู่กันไป จนทำให้เกิดความเข้าใจโดยทั่วไปว่าเป็นคำที่มีความหมายเดียวกัน ในความหมายแล้วความแตกต่างของคำ 2 คำนี้ อยู่ที่คุณธรรมจะค่อนข้างไปทางนามธรรม เป็นความรู้สึกนึกคิดที่อยู่ในจิตใจ และเน้นคุณประโยชน์ที่เกิดขึ้น เช่น ความโอบอ้อมอารีอยากช่วยเหลือผู้อื่น ความใจเย็น เป็นต้น ส่วนจริยธรรมมองเห็นเป็นรูปธรรมชัดเจนกว่า เป็นพฤติกรรมที่สามารถมองเห็นด้วยตา และเน้นในสิ่งที่เหนือกว่าคุณประโยชน์ เช่น การเป็นสุภาพชน การมีสัมมาคาราวะ

ต่อผู้สูงวัยกว่า ความรู้สึกและการแสดงออกของการกระทำจึงเป็นตัวกำหนดว่าเป็นคุณธรรมหรือจริยธรรม ซึ่งขึ้นอยู่กับเจตนาของผู้กระทำ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2544: 7-8)

1.1 ความหมายของคุณธรรม

คุณธรรม (Morality หรือ Virtue) พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2546) ได้อธิบายความหมายของคำคุณธรรมว่า สภาพคุณงามความดี

กรมวิชาการ (2523: 131) ได้ให้ความหมายของคุณธรรมว่า คุณธรรมเป็นพื้นฐานของการแสดงออกเป็นการกระทำพฤติกรรม หรือกิจกรรมที่มีประโยชน์ต่อตนเองและผู้อื่น สภาพจิตที่เป็นกุศลที่เรียกว่าคุณธรรม คุณธรรมนี้เกิดขึ้นได้เพราะจิตรู้จักความจริง (truth) ความดี (Goodness) และความงาม (Beauty)

วีระ บำรุงศักดิ์ (2525: 130) ได้ให้ความหมายของคุณธรรมว่า คุณธรรมเป็นความรู้สึกนึกคิด (Mental Attitude) หรือสภาพจิตที่เป็นกุศล

พระธรรมปิฎก (2540: 14) กล่าวว่า คุณธรรม เป็นสภาพของจิตใจ คือ คุณสมบัติที่เสริมสร้างจิตใจให้ดีงาม ให้เป็นจิตใจที่สูง ประณีตและประเสริฐ

สุพล วงสินธ์ (2534: 8) ได้รวบรวมแนวคิดของนักปราชญ์ นักการศึกษา เกี่ยวกับความหมายของคุณธรรม ที่แตกต่างกันตามยุคสมัย ดังนี้

Socrates กล่าวว่า คุณธรรม เป็นสิ่งดีเด่นที่ติดตัวมาแต่กำเนิดและเปลี่ยนแปลงได้บ้าง เมื่อได้รับการศึกษาและถือว่าความรู้คือคุณธรรมหรือคุณธรรมนั้นสอนกันได้

Plato กล่าวว่า คุณธรรมเป็นความรู้ ไม่สามารถเกิดขึ้นได้ในตัวคน โดยบังเอิญคุณธรรมเกิดจากความรู้ไม่ใช่ความรู้ภาคทฤษฎี แต่เกิดจากการปฏิบัติ

Aristotle กล่าวว่าเน้นว่า คุณธรรม หมายถึง คุณงามความดี ซึ่งเป็นสภาวะจิตใจที่มั่นคง และแสดงออกมาในรูปการกระทำอยู่ในทางสายกลาง ความรู้กับคุณธรรมแยกกันไม่ออกแต่ไม่ใช่สิ่งเดียวกัน

จากความหมายของคุณธรรมที่กล่าวมาข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า คุณธรรม เป็นสภาพ คุณงามความดี ความรู้สึกในด้านดีที่มีอยู่ในจิตใจของบุคคลที่จะส่งผลให้บุคคลประพฤติดี เป็นที่ ยอมรับของคนในสังคม

1.2 ความหมายของจริยธรรม

จริยธรรม (Ethics) พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2546) ได้อธิบายความหมาย ของคำจริยธรรมว่า ธรรมที่เป็นข้อประพฤติปฏิบัติ ศีลธรรม กฎศีลธรรม

ไสว มาลาทอง (2542: 6) กล่าวว่า จริยธรรม มาจาก 2 คำคือ จริยะ+ธรรม ซึ่งแปลตาม ศัพท์ คือ จริยะ แปลว่า ความประพฤติ กิริยาที่ควรประพฤติ ธรรม แปลว่า คุณความดี คำสั่งสอนใน ศาสนาหลักปฏิบัติในทางศาสนา ความจริง ความยุติธรรม ความถูกต้อง กฎเกณฑ์ เมื่อนำเอาคำว่า จริยะ มาต่อกับคำว่า ธรรม เป็น จริยธรรม แปลความหมายได้ว่า กฎเกณฑ์แห่งความประพฤติหรือ หลักความจริงที่เป็นแนวทางแห่งความประพฤติปฏิบัติ

ดวงเดือน พันธุมนาวิน (2539: 113) ให้ความหมายของจริยธรรม หมายถึง ระบบการ ทำความดีละเว้นความชั่ว กระบวนการเกิดและการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม

กรมวิชาการ (2523: 3-4) ได้ให้ความหมายของจริยธรรมว่าเป็นแนวทางของการ ประพฤติชอบทั้งกาย วาจา และใจ เพื่อประโยชน์ต่อตนเอง ผู้อื่นและสังคม

Brown (1968: 411-414) ให้ความหมายของจริยธรรมว่าจริยธรรมคือ ระบบกฎเกณฑ์ ต่างๆ ที่บุคคลใช้ในการแยกแยะการกระทำที่ถูกต้องออกจากการกระทำที่ผิด

ดังนั้นอาจกล่าวสรุปได้ว่า จริยธรรม หมายถึงคุณลักษณะที่เกี่ยวกับการประพฤติปฏิบัติ ตลอดจนการคิดในทางที่ถูกต้อง ดีงาม มีคุณประโยชน์ทั้งตนเอง และส่วนรวมสามารถควบคุม ตนเองในการประพฤติปฏิบัติ และการปรับตัวเพื่อความสงบสุขในการอยู่ร่วมกันได้อย่างมีความสุข ในสังคม

2. ความสำคัญของคุณธรรมและจริยธรรม

สภาพสังคมไทยในปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจและสังคมอย่างรวดเร็ว พร้อมทั้งความเจริญด้านเทคโนโลยีการสื่อสารถึงกันทั่วทั้งโลกภายในระยะเวลาอันสั้น ส่งผลให้ประชาชนเกิดการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร ศิลปวัฒนธรรม รูปแบบการดำรงชีวิตของเพื่อนร่วมโลก และถือเป็นตัวแบบในการดำรงชีวิตของตน โดยขาดการคิดวิเคราะห์ถึงความเป็นมาและเหตุผลที่แท้จริงอย่างถูกต้อง ซึ่งปรากฏอยู่ในสังคมปัจจุบัน และส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของประชาชนในที่สุด (กรมวิชาการ, 2539: 1) ดังจะเห็นได้จากข่าวการฉ้อฉลของผู้มีอำนาจทางการเมือง การประพฤติผิดทางเพศ การทุจริตคอร์ปชั่นในวงราชการ การทุจริตในการสอบเข้าศึกษาต่อสถาบันการศึกษาต่าง ๆ โดยใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยเป็นเครื่องมือ รวมทั้งปัญหาการขายบริการทางเพศของนิสิตนักศึกษา เป็นต้น ซึ่งปัญหาต่าง ๆ เหล่านี้แสดงให้เห็นถึงการหย่อนยานทางด้านคุณธรรมจริยธรรมของประชาชนในชาติเป็นอย่างมาก และควรที่จะได้รับการแก้ไขอย่างเร่งด่วน ดังที่ เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2541: 103) ได้กล่าวไว้ว่า “คุณธรรมและจริยธรรมในสังคมเป็นรากฐานของความเจริญรุ่งเรืองของสังคม” คุณธรรมและจริยธรรมถึงเป็นสิ่งที่กำหนดความเจริญและความล่มสลายของสังคมและประเทศชาติ เมื่อใดก็ตามที่บุคคลในสังคมละเลยมิติแห่งคุณธรรมและจริยธรรมในสังคมแล้ว ก็เท่ากับเป็นการทำลายโครงสร้างสังคมให้พังทลายลงทีเดียว

สมพร เทพสิทธา (2551: 97-98) ได้กล่าวสรุปความสำคัญคุณธรรมและจริยธรรม ดังนี้

ความสำคัญของคุณธรรมและจริยธรรมต่อบุคคล

1. ช่วยพัฒนาคนให้เป็นมนุษย์
2. เป็นพลังสำคัญที่ทำให้บุคคลได้รับความสุขและความสำเร็จ
3. ช่วยทำให้ชีวิตมีความสมบูรณ์
4. ช่วยทำให้เป็นผู้มีภูมิคุ้มกันที่ดี
5. ช่วยทำให้เป็นคนดีมีประโยชน์และมีคุณค่า
6. ช่วยทำให้เป็นคนดีที่ได้รับการยกย่องและไว้วางใจ
7. ช่วยทำให้เป็นผู้มีอุดมคติ

ความสำคัญของคุณธรรมและจริยธรรมต่อสังคมและประเทศชาติ ได้แก่

1. ช่วยพัฒนาสังคมให้มีความสงบเรียบร้อย
2. ช่วยพัฒนาประเทศชาติให้มีความเจริญมั่นคง
3. ช่วยป้องกันแก้ไขปัญหาสังคม
4. ช่วยพัฒนาการศึกษาให้มีความสมบูรณ์และบรรลุเป้าหมาย
5. ช่วยพัฒนาเศรษฐกิจและชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชน
6. ช่วยส่งเสริมความปรองดองและความสามัคคีระหว่างคนในชาติ
7. ช่วยพัฒนาบ้านเมืองให้เป็นประชาธิปไตยอย่างแท้จริง
8. ช่วยส่งเสริมความมั่นคงของสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์

จากความสำคัญของคุณธรรมและจริยธรรมที่กล่าวมาข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า คุณธรรมและจริยธรรมเป็นสิ่งสำคัญต่อบุคคลในการพัฒนาตนเองให้มีชีวิตที่สมบูรณ์มากยิ่งขึ้นไม่ว่าจะเป็นการช่วยให้เป็นคนดี มีความสุข และประสบความสำเร็จ อีกด้านหนึ่งยังเป็นสิ่งสำคัญต่อประเทศชาติ ในการช่วยพัฒนาประเทศชาติให้เจริญ ประชาชนมีจิตชีวิตความเป็นอยู่ที่ดี มีความสามัคคี สถาบันต่าง ๆ เกิดความมั่นคง และมีความสำคัญในการช่วยแก้ไขปัญหของสังคมอีกด้วย

3. องค์ประกอบของคุณธรรมจริยธรรม

จริยธรรมนั้นเป็นสิ่งที่ควรประพฤติปฏิบัติให้เป็นไปตามกฎเกณฑ์ของสังคม เพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขและความพอใจของสังคมนั้น ดังที่กล่าวมาแล้ว ได้มีผู้กล่าวถึงองค์ประกอบของจริยธรรม ไว้ดังนี้

สมบูรณ ศาเลชาชีวิน (2525: 17-18) ได้ให้ความเห็นว่าจริยธรรมมีองค์ประกอบ 3 ประการ คือ ด้านความคิด ด้านอารมณ์ความรู้สึก และด้านจริยธรรมการแสดงออกซึ่งมีลักษณะคล้ายกับความเห็นของ กระทรวงศึกษาธิการ (2533: 3) ซึ่งได้เสนอว่าองค์ประกอบของจริยธรรมมีสามประการ คือ

1. องค์ประกอบด้านความรู้ (moral reasoning) ได้แก่ความเข้าใจเหตุผลของความถูกต้องดีงามโดยระบบการคิด

2. องค์ประกอบด้านความรู้สึก (moral attitude and belief) ได้แก่ความพึงพอใจศรัทธา เลื่อมใสเกิดความนิยมยินดีที่จะรับจริยธรรมนั้นมาเป็นแนวปฏิบัติ

3. องค์ประกอบด้านพฤติกรรมแสดงออก (moral conduct) คือ พฤติกรรมการกระทำที่ บุคคลตัดสินใจกระทำถูกหรือกระทำผิดโดยสถานการณ์แวดล้อมต่าง ๆ กัน

ประกาศรี สี่ห้าไพ (2543: 48) ซึ่งได้กล่าวว่า จริยธรรมเป็นเครื่องกำหนดหลักปฏิบัติในการดำรงชีวิตเป็นแนวทางให้อยู่ร่วมกันอย่างสงบเรียบร้อย มีองค์ประกอบ 3 ประการ ดังต่อไปนี้

1. ระเบียบวินัย (discipline) ความประพฤติที่เป็นไปตามข้อตกลงของสังคม ได้แก่ กฎหมาย จารีตประเพณี

2. สังคม (society) การรวมกลุ่มกันประกอบกิจกรรมอย่างมีระเบียบแบบแผน ก่อให้เกิด ขนบธรรมเนียมประเพณีที่ดีงามมีวัฒนธรรมอันเป็นความมีระเบียบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของ ประชาชนและประการสุดท้าย

3. อิสระเสรี (autonomy) มีอิสรภาพที่จะปกครองตนเอง ได้มีเสรีภาพส่วนบุคคลมีสำนึกและ มโนธรรมที่แท้จริง

ดังนั้นอาจกล่าวสรุปได้ว่าองค์ประกอบของจริยธรรม ประกอบไปด้วย 3 องค์ประกอบ คือ 1) ระเบียบ วินัย ข้อบังคับ กฎเกณฑ์สำหรับหลักการประพฤติปฏิบัติของคนในสังคม 2) ความเชื่อ หรือความคิดเห็นส่วนตัวที่บุคคลมีความเชื่อมั่นในสิ่งต่าง ๆ และ 3) สังคม ผลประโยชน์ สิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ที่เป็นสาเหตุทำให้บุคคลมีจริยธรรมได้เป็นความรู้ เป็นหลักการระเบียบ วิธีการ และกฎเกณฑ์ ซึ่งเกี่ยวข้องกับทัศนคติ การใช้เหตุผล มีการปฏิบัติต่อกันที่ดีทั้งทางกายและทางจิตใจ อย่างมีอิสระเสรีของคนในสังคมนั้น ๆ

4. ลักษณะทางคุณธรรมจริยธรรมของบุคคล

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2523: 3) และ บราวน์ (Brown, 1965: 8-9) ได้แบ่ง ลักษณะทางด้านจริยธรรมออกเป็น 3 ด้าน คือ ด้านความรู้ (Knowledge) ด้านความรู้สึก (Feeling) และด้านความประพฤติปฏิบัติ (Conduct)

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2544ก: 9-10) ได้แบ่งลักษณะของคุณธรรม และจริยธรรม ออกเป็น 3 ลักษณะ ดังนี้

1. จริยธรรมธรรมชาติ เป็นลักษณะการกระทำดี ละเว้นชั่วโดยธรรมชาติของตนเอง การกระทำในลักษณะนี้ ไม่ถือว่ามิมีจริยธรรม
2. คุณธรรมจริยธรรมบังคับ เป็นลักษณะการกระทำดีละเว้นชั่ว เพราะถูกบังคับให้ทำ อาจเป็นการบังคับด้วยกฎเกณฑ์ กฎหมายระเบียบประเพณี การทำตามกฎหรือถูกบังคับให้มีจริยธรรม แต่เป็นจริยธรรมระดับปฏิบัติตามกฎเกณฑ์หรือระเบียบ การวัดจริยธรรมลักษณะนี้ต้องพิจารณา กรอบกฎเกณฑ์ประเพณี หรือกติกาที่มาบังคับเป็นสำคัญด้วย
3. จริยธรรมเจตนา เป็นจริยธรรมระดับสูงสุด เป็นการทำความดีละเว้นความชั่ว อันเกิดจากเจตนาที่ตั้งใจจะกระทำหรือไม่กระทำ โดยที่บุคคลคิดได้เองว่าควรทำหรือไม่ควรทำด้วยตนเอง ไม่ใช่ถูกบังคับจริยธรรมระดับนี้เป็นจริยธรรมที่ต้องการให้เกิดกับบุคคลมากที่สุด

ดังนั้นอาจกล่าวได้ว่า ลักษณะคุณธรรมจริยธรรมของบุคคลที่กล่าวมาข้างต้น เป็นการจำแนกลักษณะต่าง ๆ ของบุคคลที่เกี่ยวข้องกับคุณธรรมจริยธรรม พอที่จะสรุปได้ว่า ลักษณะของคุณธรรมและจริยธรรมนั้นมี 3 ลักษณะ คือ ลักษณะด้านความรู้ ลักษณะด้านอารมณ์ความรู้สึก และลักษณะด้านการประพฤติปฏิบัติ

5. ปัจจัยการเกิดคุณธรรมจริยธรรมของบุคคล

ปัจจัยสำคัญที่ก่อให้เกิดการพัฒนาจริยธรรมของบุคคลมี 2 ด้าน คือ ปัจจัยภายนอกและปัจจัยภายใน พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต 2528: 621-623) กล่าวถึงปัจจัยทั้ง 2 ด้าน ดังนี้

1. ปัจจัยภายนอก หมายถึง เสี่ยงจากผู้อื่นคือการกระตุ้น ชักจูงจากภายนอก เช่น การสั่งสอน แนะนำ การถ่ายทอด การโฆษณา คำบอกเล่า ข่าวสาร ข้อเขียน คำชี้แจง คำอธิบาย การเรียนรู้จากผู้อื่น ในที่นี้หมายถึงเฉพาะส่วนที่ดึงมถูกต้อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งการรับฟังธรรม ความรู้ หรือคำแนะนำจากบุคคลที่เป็นกัลยาณมิตร ได้แก่ เพื่อนที่ดี บุคคลผู้เพียบพร้อมด้วยคุณสมบัติที่จะสั่งสอน ชี้แจง ชักจูง ช่วยบอกทาง หรือเป็นตัวอย่างที่ถูกต้อง เช่น บิดามารดา ครู นักบวช ผู้ทรงปรัชญาที่สามารถแนะนำสั่งสอนเป็นที่ปรึกษาได้

2. ปัจจัยภายใน เป็นคุณลักษณะภายในตัวบุคคล คือ ปัญญา หมายถึง การคิดเป็นการรู้จักคิดอย่างถูกวิธี มีความรู้ความเห็นที่ถูกต้องดีงาม รู้จักแยกแยะ รู้ถูกรู้ผิด รู้ดีรู้ชั่ว จนเกิดปัญญาที่แจ่มใสสามารถดำเนินชีวิตอย่างถูกต้อง ปฏิบัติตามหลักศาสนาและจริยธรรม

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยสรุปว่า คุณธรรมและจริยธรรมในงานวิจัยครั้งนี้ คือ การที่สมาชิกครอบครัวอาสา มูลนิธิเครือข่ายครอบครัวรับรู้ในตนเองด้านคุณธรรมจริยธรรม ในมิติดังต่อไปนี้

1. เป็นผู้เคารพในกฎระเบียบของสังคม กล่าวคือ รับรู้ในตนเองว่าเป็นผู้ประพฤติตามกฎหมายบ้านเมือง ระเบียบข้อบังคับขององค์กร ตลอดจนรักษาวัฒนธรรมอันดีงาม
2. มีความซื่อสัตย์สุจริต กล่าวคือ รับรู้ในตนเองว่าเป็นผู้ประกอบสัมมาชีพ ไม่เป็นผู้คดโกงจริงใจและปรารถนาดีต่อผู้อื่น
3. มีความเมตตากรุณา กล่าวคือ รับรู้ในตนเองว่า มีไมตรี มีมิตรภาพและความรักต่อผู้อื่น ตลอดจนมีจิตใจต้องการช่วยเหลือผู้อื่นยามที่มีปัญหาหรือเกิดทุกข์
4. มีความเสียสละ กล่าวคือ รับรู้ในตนเองว่า เป็นผู้มีจิตเสียสละ โดยการเสียสละนั้นมีหลายรูปแบบ ได้แก่ สิ่งของ เวลา รวมถึงความรู้ความสามารถที่มี
5. มีจิตที่เป็นกุศล กล่าวคือ รับรู้ในตนเองว่าเป็นผู้ปฏิบัติคุณงามความดี มีความมั่นใจในการทำความดีของตนเอง

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการสนับสนุนทางสังคม

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้นำเสนอเนื้อหาของแนวคิดเกี่ยวกับการสนับสนุนทางสังคม (Social Support) ไว้ดังต่อไปนี้ คือ ความหมายของการสนับสนุนทางสังคม แหล่งที่มาของการสนับสนุนทางสังคม หลักการสนับสนุนทางสังคม ประเภทของการสนับสนุนทางสังคม

1. ความหมายของการสนับสนุนทางสังคม

คำว่า “การสนับสนุนทางสังคม” (Social Support) และ “เครือข่ายทางสังคม” (Social Network) เป็นแนวความคิดที่นักสังคมสงเคราะห์หันนิยมใช้ประกอบการปฏิบัติงาน นับตั้งแต่ยุคทศวรรษที่ 1980 เป็นต้นมา คำสองคำนี้บ่อยครั้งที่มีการนำไปใช้ทดแทนกันได้ ทั้งนี้อาจกล่าวได้ว่าการสนับสนุนทางสังคมและเครือข่ายทางสังคม เป็นด้านมุมที่แตกต่างกันของปรากฏการณ์ทาง

สังคมแต่เป็นอันเดียวกัน Specht (1988 อ้างใน อับดุลกอเดร์ บือเนสเตง, 2541: 27) คิดว่าเหมือน ด้านสองด้านบนเหรียญอันเดียวกัน หนึ่งคำว่า “การสนับสนุนทางสังคม” บางครั้งก็นิยมใช้คำว่า “การเกื้อกูลทางสังคม” ซึ่งก็มีความหมายเช่นเดียวกันการสนับสนุนทางสังคม เนื่องจากการสนับสนุนทางสังคมมีหลายแนวคิด ดังนั้น จึงได้มีการศึกษาค้นคว้าและให้ความหมายไว้ต่าง ๆ กัน ดังนี้

พูนพร ศรีสะอาด (2534: 30-31) ให้ความหมายว่า การสนับสนุนทางสังคม หมายถึงการที่ปัจเจกบุคคลในสังคมได้รับความรัก ความผูกพัน ความเอาใจใส่ การเห็นคุณค่า ได้รับการยกย่อง การมีส่วนร่วมซึ่งกันและกัน การช่วยเหลือ เช่น การให้คำแนะนำ การให้ข้อมูลข่าวสาร การให้ความช่วยเหลือในเรื่องเงิน เวลา แรงงาน ความคิด การประเมิน และการให้ข้อมูลย้อนกลับในทางบวก การให้สิ่งของ การสนับสนุนทางสังคมมีผลต่อการป้องกันและการส่งเสริมสุขภาพ มีผลต่อภาวะจิตใจ อารมณ์ ช่วยบรรเทาในภาวะวิกฤต การสนับสนุนทางสังคมมีทั้งการให้และการรับจากบุคคลในครอบครัว เช่น บิดา มารดา สามี ภรรยา ญาติ พี่น้อง เพื่อน เพื่อนบ้าน เพื่อนร่วมงาน และอาจารย์ เป็นต้น ซึ่งการสนับสนุนทางสังคมเป็นกลไกพัฒนาบุคลิกภาพของบุคคลจากปฏิสัมพันธ์ของตนเองกับสิ่งแวดล้อม

ภัทรพงศ์ ประกอบผล (2534: 30-31) ให้ความหมายว่า การสนับสนุนทางสังคม หมายถึง การที่บุคคลได้รับแรงสนับสนุนจากบุคคลอื่นในเครือข่ายทางสังคม การสนับสนุนด้านวัตถุสิ่งของ บริการข้อมูลข่าวสาร การยอมรับ การยกย่อง และเห็นคุณค่า รวมทั้งการสนับสนุนด้านอารมณ์ซึ่งแรงสนับสนุนเหล่านี้ มีผลทำให้บุคคลสามารถช่วยให้ตนเองบรรลุเป้าหมายตามที่เขาต้องการได้ และเป็นขุมพลังที่จะช่วยเหลือให้บุคคลตอบสนองต่อความต้องการของตน ในสถานการณ์หนึ่ง ๆ ได้อย่างเหมาะสม

บุญเยี่ยม ตระกูลวงศ์ (2528: 171) ได้อธิบายการสนับสนุนทางสังคมไว้ว่าการสนับสนุนทางสังคม หมายถึง สิ่งที่ได้รับแรงสนับสนุนได้รับการช่วยเหลือด้านข้อมูลข่าวสาร วัสดุสิ่งของหรือการสนับสนุนด้านจิตใจจากผู้ให้การสนับสนุน ซึ่งอาจเป็นบุคคลหรือกลุ่ม แล้วมีผลทำให้ผู้รับนำไปปฏิบัติในทิศทางที่ผู้ให้ต้องการ

ในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัย ได้สรุปความหมายของการสนับสนุนทางสังคม หมายถึง การที่บุคคลได้รับความรัก ความเอาใจใส่ ได้รับการยกย่อง มีความผูกพันซึ่งกันและกัน มีการให้ความช่วยเหลือในด้านต่าง ๆ เช่น การให้ข้อมูลข่าวสาร การให้สิ่งของ การสนับสนุนทางสังคมจะส่งผล

ต่อภาวะทางจิตใจและอารมณ์ มีทั้งการให้และการรับจากบุคคลในสังคม ทั้งจากสมาชิกของครอบครัวและองค์กรที่บุคคลนั้นเกี่ยวข้อง ทำให้บุคคลนั้นพ้นจากภาวะวิกฤต หรือการดำเนินการเพื่อไปสู่เป้าหมายที่วางไว้ ในที่นี้การที่ครอบครัวอาสาช่วยเหลือสังคมซึ่งอาจต้องการได้รับการสนับสนุนทางสังคม ทั้งทางด้านกำลังใจ ข่าวสาร และสิ่งของ เงินทอง ฯลฯ จากบุคคลที่ใกล้ชิดคือครอบครัว องค์กรที่เกี่ยวข้อง และชุมชน ซึ่งการได้รับการสนับสนุนไปสู่ครอบครัวอาสาที่จะทำให้อมีกำลังใจและมีความพร้อมที่จะช่วยเหลือสังคมได้

2. แหล่งที่มาของการสนับสนุนทางสังคม

เนื่องจากเครือข่ายทางสังคม มีความสัมพันธ์กับการสนับสนุนทางสังคมอย่างใกล้ชิด เครือข่ายทางสังคมที่บุคคลนั้น ๆ เกี่ยวข้องจึงเป็นแหล่งที่มาของการสนับสนุนทางสังคมที่สำคัญ การวิเคราะห์เครือข่ายทางสังคมของบุคคล จะทำให้มองเห็นความสัมพันธ์ทางสังคมทั้งหมดของบุคคลนั้น ภายใต้วงจรที่เขาอาศัยอยู่ซึ่งหมายความถึงบุคคลในครอบครัว ญาติพี่น้อง เพื่อนร่วมงาน เพื่อนบ้าน ชุมชน เป็นต้น

ภัทรพงศ์ ประกอบผล (2534: 44) กล่าวว่า แหล่งที่มาของการสนับสนุนทางสังคม มาจากการวิเคราะห์ความหนาแน่นของเครือข่ายทางสังคม 5 แนวทางคือ

1. เครือข่ายที่มีความหนาแน่นน้อย (Loose-knit Network) ได้แก่ เครือข่ายที่มีความผูกพันกันค่อนข้างน้อย สมาชิกในเครือข่ายมีความผูกพันระหว่างกันน้อย การติดต่อสื่อสารระหว่างกันอยู่ในอัตราความถี่ที่จัดว่าน้อย ซึ่งมีผลให้คนในเครือข่ายมีความคิดเห็นและการกระทำที่แตกต่างกันออกไปมากและมีอิทธิพลต่อกันน้อย

2. เครือข่ายที่มีความหนาแน่นสูง (Dense Network) ได้แก่ เครือข่ายที่มีความสัมพันธ์อย่างเหนียวแน่นและใกล้ชิด เครือข่ายนี้จะมีการสนับสนุนทางสังคมมากกว่า เนื่องจากมีการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารหรือมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกันค่อนข้างมาก มีอิทธิพลต่อกันและกันมาก

3. ระยะเวลาที่สมาชิกติดต่อกันระยะเวลาที่บุคคลรู้จักติดต่อกัน นับตั้งแต่เริ่มรู้จักกันมา หากบุคคลมีความสัมพันธ์กันอย่างแน่นแฟ้น และรู้จักกันในระยะเวลาอันยาวนานก็ยิ่งส่งผลต่อแรงสนับสนุนทางสังคมดี ทำให้สามารถช่วยเหลือกันมากยิ่งขึ้นไปด้วย และดำเนินความสัมพันธ์ติดต่อกันเรื่อย ๆ แสดงให้เห็นว่าความมั่นคงต่อกันของกลุ่ม

4. ความถี่ในการติดต่อกันคือ จำนวนครั้งที่บุคคลได้มีการติดต่อกัน แสดงให้เห็นถึงความมั่นคงในกลุ่มเครือข่ายทางสังคมกับพฤติกรรมในการป้องกันโรค พบว่า ความถี่ในการพบปะกับเพื่อนจะมีความสัมพันธ์ในทางบวกกับพฤติกรรมในการป้องกันโรค นั่นคือ ยิ่งพบปะกับเพื่อนมาก ก็ยิ่งมีพฤติกรรมในการป้องกันโรคมามากขึ้นตามไปด้วย

5. วิธีที่ใช้ในการติดต่อกัน การติดต่อสื่อสารเป็นกระบวนการที่ต่อเนื่องเป็นความต้องการของมนุษย์ การติดต่อสื่อสารระหว่างมนุษย์มีหลายชนิด การติดต่อสื่อสารโดยตรงด้วยการพบปะพูดคุยที่เห็นท่าทางพฤติกรรม ได้ยินคำพูดน้ำเสียงโดยตรงน่าจะมีผลต่อการสนับสนุนทางสังคมมากกว่าการติดต่อสื่อสารโดยอ้อมหรือผ่านบุคคลที่สามลักษณะวิธีการที่ใช้ในการติดต่อจะบ่งชี้และมีผลต่อความสัมพันธ์

จริยาวัตร คมพักษณ์ (2531: 96-105) กล่าวว่า โดยปกติกลุ่มสังคมจัดแบ่งออกเป็น 2 ประเภทใหญ่ ๆ คือ

1. กลุ่มปฐมภูมิ (Primary group) เป็นกลุ่มสังคมที่มีความสนิทสนมและมีสัมพันธ์ภาพระหว่างสมาชิกเป็นการส่วนตัวสูง ได้แก่ ครอบครัว ญาติพี่น้อง และเพื่อนบ้าน

2. กลุ่มทุติยภูมิ (Secondary group) เป็นกลุ่มสังคมที่มีความสัมพันธ์กันตามแบบแผนและกฎเกณฑ์ที่วางไว้ ซึ่งมีอิทธิพลเป็นตัวกำหนดบรรทัดฐานของบุคคลในสังคม ได้แก่ เพื่อนร่วมงาน กลุ่มวิชาชีพ และกลุ่มสังคมอื่น ๆ

กลุ่มสังคมทั้งสองนี้ เป็นแหล่งที่ให้การสนับสนุนทางสังคมแก่บุคคลได้ในทุกระดับตามลักษณะของการตอบสนองของแต่ละบุคคล นอกจากนี้ MacElveen (1978: 326-327) ได้กล่าวว่า ครอบครัวเป็นแหล่งสนับสนุนทางสังคมที่มีความสำคัญและใกล้ชิดกับบุคคลมากที่สุด โดยจะมีการติดต่อกันบ่อยครั้ง มีโอกาสแลกเปลี่ยนสิ่งของ บริการข้อมูล ข่าวสาร ช่วยเหลือในการแก้ปัญหาและตัดสินใจซึ่งกันและกัน รองลงมาจะเป็นกลุ่มญาติและกลุ่มเพื่อน แต่อย่างไรก็ตามความต้องการสนับสนุนจากแหล่งต่าง ๆ จะมากน้อยต่างกันขึ้นอยู่กับความต้องการของบุคคล

ดังนั้นอาจกล่าวสรุปได้ว่าแหล่งที่มาของการสนับสนุนทางสังคมจะขึ้นอยู่กับเครือข่ายทางสังคมของบุคคลนั้น ๆ เช่น กลุ่มเครือข่ายที่มีความหนาแน่นมาก เช่น ครอบครัว ก็จะมีผลใกล้เคียงสูงทำให้ได้รับการสนับสนุนมากกว่าแหล่งอื่น และกลุ่มเครือข่ายที่มีความหนาแน่นน้อย เช่น กลุ่ม

สังคมที่มีความใกล้ชิดกันน้อย ติดต่อกันน้อยครั้ง ก็จะส่งผลให้ได้รับการสนับสนุนน้อยกว่า แต่ก็ต้องเป็นความต้องการของบุคคลที่จะรับการสนับสนุน

3. หลักการสนับสนุนทางสังคม

บุญเยี่ยม ตระกูลวงศ์ (2528: 594) ได้ให้หลักการสำคัญของการสนับสนุนทางสังคม ซึ่งจะต้องประกอบด้วยองค์ประกอบที่สำคัญดังนี้

1. จะต้องมี การติดต่อสื่อสารระหว่าง “ผู้ให้” และ “ผู้รับ” การสนับสนุนทางสังคม
2. ลักษณะของการติดต่อสื่อสารประกอบด้วย
 - 2.1 ข้อมูลข่าวสารที่มีลักษณะของ “ผู้รับ” เชื่อว่ามีคนที่สนใจเอาใจใส่ มีความรักและความหวังดีในตนเองอย่างจริงจัง
 - 2.2 ข้อมูลข่าวสารที่มีลักษณะ “ผู้รับ” รู้สึกตัวเองมีคุณค่า และเป็นที่ยอมรับในสังคม
 - 2.3 ข้อมูลข่าวสารที่มีลักษณะ “ผู้รับ” เชื่อว่าเขาเป็นส่วนหนึ่งของสังคมและสามารถทำประโยชน์แก่สังคมได้
3. ปัจจัยนำเข้าของการสนับสนุนอาจอยู่ในรูปแบบข้อมูลข่าวสาร วัสดุสิ่งของหรือการสนับสนุนทางจิตใจ
4. จะต้องช่วยให้ “ผู้รับ” ได้บรรลุถึงจุดมุ่งหมายที่เขาต้องการ

4. ประเภทของการสนับสนุนทางสังคม

การสนับสนุนทางสังคมเป็นการสื่อสารสองทาง ประกอบด้วยผู้ให้และผู้รับมีลักษณะของการแลกเปลี่ยนซึ่งกันและกัน

ฉวีวรรณ แก้วพรหม (2530: 22) กล่าวว่า ชนิดของการสนับสนุนทางสังคมจะครอบคลุมความจำเป็นพื้นฐานของบุคคลทั้ง 3 ด้าน ดังนี้

1. ความจำเป็นพื้นฐานด้านอารมณ์

1.1 การตอบสนองความต้องการด้านอารมณ์ หมายถึง การได้รับความรักการดูแลเอาใจใส่ มีความใกล้ชิดสนิทสนม ความผูกพันและความไว้วางใจซึ่งกันและกัน

1.2 การตอบสนองความต้องการด้านการยอมรับ ยกย่องและมีผู้เห็นคุณค่า ได้รับการทักทายและความเคารพนับถือจากผู้อื่น และยอมรับต่อการแสดงออกการได้รับการให้อภัยและโอกาสในการปรับปรุงตนเอง

2. ความจำเป็นพื้นฐานด้านสังคม เป็นการตอบสนองในฐานะเป็นส่วนหนึ่งของสังคม ซึ่งหมายถึง ความรู้สึกที่เป็นส่วนหนึ่งของสังคมการปฏิสัมพันธ์กับสังคม และความรู้สึกเป็นเจ้าของในสังคมของตน

3. การตอบสนองความจำเป็นพื้นฐานด้านร่างกาย

3.1 การช่วยเหลือด้านข้อมูลข่าวสาร หมายถึง การได้รับข้อมูลข่าวสารหรือคำแนะนำ ต่าง ๆ ซึ่งเป็นประโยชน์ในการดำเนินชีวิตประจำวัน

3.2 การช่วยเหลือด้านเงินทอง สิ่งของแรงงาน หมายถึง การได้รับการช่วยเหลือด้านเงินทอง สิ่งของเครื่องใช้ ตลอดจนการช่วยทุนแรงต่าง ๆ

Weiss (1974 อ้างใน พรทิพย์ วงศ์วิเศษศิริกุล, 2540: 49) ได้กล่าวถึงชนิดของการสนับสนุนทางสังคมและผลของการขาดการสนับสนุนทางสังคมตามชนิดต่าง ๆ ดังนี้

1. ด้านการได้รับความผูกพันใกล้ชิดสนิทสนม (Attachment) เป็นสัมพันธภาพแห่งความใกล้ชิดที่ทำให้บุคคลรู้สึกว่าเป็นที่รักและได้รับการดูแลเอาใจใส่ ซึ่งมักจะได้รับจากคนใกล้ชิด จะเกิดความรู้สึกปลอดภัยและอบอุ่น ถ้าขาดการสนับสนุนชนิดนี้จะทำให้เกิดความรู้สึกว่าหิว หรือ โดดเดี่ยว

2. ด้านการได้มีโอกาสเลี้ยงดูหรือให้ความช่วยเหลือบุคคลอื่น (Opportunity of nurturance) หมายถึง การที่บุคคลมีความรับผิดชอบในการเลี้ยงดู หรือให้ความช่วยเหลือผู้อื่น ซึ่งจะทำให้บุคคลนั้นเกิดความรับผิดชอบแล้ว ทำให้ตนเองเกิดความรู้สึกว่าเป็นที่ต้องการของบุคคลอื่นและพึ่งพาอาศัยได้ เช่น ผู้ใหญ่มีความรับผิดชอบต่อการเจริญเติบโตและความสุขสบายของผู้ด้อยกว่า ซึ่งถ้าขาดการสนับสนุนชนิดนี้จะทำให้บุคคลนั้นเกิดความรู้สึกว่าชีวิตนี้ไร้ค่า

3. ด้านการมีส่วนร่วมหรือเป็นส่วนหนึ่งของสังคม (Social integration) หมายถึง การที่บุคคลมีโอกาได้เข้าร่วมกิจกรรมในสังคมทำให้มีการแบ่งปัน แลกเปลี่ยนกันในด้านความคิด คำสั่ง ทรัพย์และกำลังคนตามโอกาสอันควร รวมทั้งมีความห่วงใย ความเข้าใจซึ่งกันและกัน ถ้าขาดการสนับสนุนชนิดนี้จะทำให้บุคคลรู้สึกว่าถูกแยกออกจากสังคม ขาดเพื่อน ขาดผู้เห็นอกเห็นใจ ขาดที่ปรึกษา และเป็นผลทำให้เกิดความรู้สึกว่าชีวิตน่าเบื่อหน่าย

4. การรับรู้ถึงการมีคุณค่าในตนเอง (Reassurance of worth) หมายถึง การได้รับการยอมรับเมื่อบุคคลมีพฤติกรรมที่แสดงให้เห็นว่าตนเองมีความสามารถ และเป็นข้อมูลที่ทำให้บุคคลทราบว่าตนเองมีคุณค่าได้รับการยอมรับนับถือ ถ้าขาดการสนับสนุนชนิดนี้จะทำให้บุคคลรู้สึกขาดความเชื่อมั่นหรือไร้ประโยชน์

5. ด้านความเชื่อมั่นในการเป็นมิตรที่ดี (Sense of Reliable Alliance) หมายถึง การสนับสนุนที่ได้จากครอบครัวหรือเครือญาติ ซึ่งมีความคาดหวังว่าได้รับความช่วยเหลือห่วงใยซึ่งกันและกันอย่างต่อเนื่อง ถ้าขาดการสนับสนุนชนิดนี้จะทำให้บุคคลรู้สึกว่าขาดความมั่นคงและถูกทอดทิ้ง

6. ด้านการได้รับการชี้แนะ (The Obtaining of Guidance) หมายถึง การได้รับความจริงใจช่วยเหลือทางด้านอารมณ์ข้อมูลข่าวสารจากบุคคลที่ตนศรัทธาและเชื่อมั่น ในช่วงที่บุคคลเผชิญกับความเครียดหรือภาวะวิกฤติ ถ้าขาดการสนับสนุนชนิดนี้จะทำให้บุคคลรู้สึกท้อแท้สิ้นหวัง

Gottlieb (1985: 11-22) ได้แบ่งระดับของการสนับสนุนทางสังคมออกเป็น 3 ระดับคือ

1. ระดับกว้าง (Macro level) เป็นการพิจารณาถึงการเข้าร่วมหรือการมีส่วนร่วมในสังคมอาจวัดได้จากความสัมพันธ์กับสถาบันในสังคม การเข้าร่วมกับกลุ่มต่าง ๆ ด้วยความสมัครใจ และการดำเนินชีวิตอย่างไม่เป็นทางการในสังคม

2. ระดับกลุ่มเครือข่าย (Meso level) เป็นการมองที่โครงสร้างและหน้าที่ของเครือข่าย สังคมด้วยการวัดอย่างเฉพาะเจาะจงถึงกลุ่มบุคคลที่มีความสัมพันธ์กันอย่างสม่ำเสมอ เช่น กลุ่มเพื่อน ชนิดของการสนับสนุนทางสังคมในระดับนี้คือ การให้คำแนะนำ การช่วยเหลือ ด้านวัตถุประสงค์ ความเป็นมิตรและการสนับสนุนทางด้านอารมณ์ และการยกย่อง

3. ระดับแคบ หรือระดับเล็ก (Micro level) เป็นการพิจารณาความสัมพันธ์ของบุคคลที่มีความใกล้ชิดสนิทสนมมากที่สุด ทั้งนี้มีความเชื่อว่า คุณภาพของความสัมพันธ์มีความสำคัญมากกว่าปริมาณ คือ ขนาด จำนวนและความถี่ของความสัมพันธ์ การสนับสนุนในระดับนี้ได้แก่ สามี ภรรยา บุตร และสมาชิกในครอบครัว หรือคนรัก ซึ่งมีความใกล้ชิดทางอารมณ์ให้การสนับสนุนทางจิตใจ แสดงความรักและห่วงใย (Affective support)

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องซึ่งสามารถสรุปได้ว่า การสนับสนุนทางสังคมในงานวิจัยนี้ คือ การที่สมาชิกครอบครัวอาสา มูลนิธิเครือข่ายครอบครัวได้รับการสนับสนุนทางสังคมในการได้รับความรู้ คำแนะนำ ข้อมูลข่าวสาร เงิน สิ่งของ เป็นต้น ที่จะไปช่วยเหลือผู้อื่น หรือสังคมด้วยจิตอาสา ทั้งการได้รับการสนับสนุนจากครอบครัว เพื่อน และจากที่ทำงาน

มูลนิธิเครือข่ายครอบครัว

ประวัติมูลนิธิเครือข่ายครอบครัว

มูลนิธิเครือข่ายครอบครัว ก่อตั้งขึ้นในปี พ.ศ. 2542 เกิดจากการรวมกลุ่มของพ่อแม่กลุ่มหนึ่ง ที่ร่วมกันผลักดันให้เกิดการปฏิรูปการศึกษา ซึ่งในตอนนั้นใช้ชื่อว่า “ชมรมพ่อแม่” จากนั้นจึงพัฒนาเติบโตมาเป็นองค์กรสาธารณะกุศลที่มีเป้าหมายชัดเจน คือ “เพื่อความเข้มแข็งของครอบครัวไทย” เป็นมูลนิธิที่จัดตั้งขึ้นโดยมิได้หวังผลกำไรใด ๆ เป็นองค์กรที่จัดตั้งขึ้น เพื่อต้องการเชื่อมประสานแนวคิด การเคลื่อนไหวทางสังคม โดยเฉพาะเพื่อเชื่อมความเข้มแข็งซึ่งกันและกัน ระหว่างครอบครัว 2 แบบ คือ ครอบครัวแบบหนึ่งที่มีเงินแต่ไม่มีโอกาสจะทำความดี (ครอบครัวคนชั้นกลาง) กับครอบครัวอีกแบบหนึ่งที่มีความแข็งแรง คือ มีความดีแต่ยากจน เพื่อนำไปสู่การส่งเสริมให้เกิดความเข้มแข็งต่อครอบครัวไทย (โสภณ สุภาพงษ์, 2547: 8)

มูลนิธิเครือข่ายครอบครัว มีบทบาทในการประสาน และสร้างความตระหนัก ในการส่งเสริมสถาบันครอบครัวให้เกิดขึ้นทั้งในบุคคล ชุมชน และสังคม ด้วยการนำเสนอกระบวนการ

การรวมกลุ่มเป็นเครือข่าย ความร่วมมือ ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน และเรียกร่องสิทธิอันพึงมีพึงได้ของครอบครัว และส่งเสริมให้พ่อแม่ชนชั้นกลางใช้โอกาสการเป็นพ่อแม่ของตนอย่างมีค่า รวมทั้งประสานการทำงานกับภาคีเครือข่ายต่าง ๆ เช่น กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (พม.) สำนักงานการศึกษาขั้นพื้นฐาน กลุ่มเครือข่ายผู้ปกครองในโรงเรียนเขต กทม. และต่างจังหวัด สถาบันแห่งชาติ เพื่อพัฒนาเด็กและครอบครัวมหาวิทยาลัยมหิดล รวมไปถึงการออกไปเคลื่อนไหวในประเด็นต่าง ๆ ทั้งที่เป็นโครงการ เช่น โครงการจัดระดับความเหมาะสมของสื่อ (Rating) ร่วมกับกระทรวงวัฒนธรรม โครงการสร้างสรรค์สื่อ โครงการ Buddy Family และเชิงประเด็น เช่น รักประเทศไทยเลิกทะเลาะกัน ขนมหเด็ก รณรงค์เรื่องหอย พื้นที่สีขาวรอบโรงเรียน เป็นต้น (โสภณ สุภาพงษ์, 2547: 9)

ปัจจุบันมูลนิธิเครือข่ายครอบครัว มีบทบาทหน้าที่ในการประสานงานและสร้างความตระหนักในการส่งเสริมสถาบันครอบครัวให้เกิดขึ้นทั้งในบุคคล ชุมชน สังคม และโดยเฉพาะในหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชนด้วยการนำเสนอรูปแบบกิจกรรมครอบครัวที่ช่วยส่งเสริมพัฒนาสถาบันครอบครัวไทยให้เข้มแข็งและรวมกลุ่มครอบครัวต่าง ๆ เข้าเป็นเครือข่ายเพื่อให้ความช่วยเหลือกันและกัน และเรียกร่องต่อรองทวงสิทธิอันพึงมีของครอบครัว โดยมีกิจกรรม และฝ่ายต่าง ๆ ดังนี้ (มูลนิธิเครือข่ายครอบครัว, 2553ก)

1. ศูนย์การเรียนรู้ของครอบครัว เพื่อส่งเสริมให้เกิดการทำกิจกรรมที่ดี มีประโยชน์ร่วมกันภายในครอบครัวและเพื่อให้เด็ก ๆ ได้พัฒนากระบวนการเรียนรู้อย่างมีความสุขโดยผ่านกิจกรรมต่าง ๆ ดังนี้

1.1 กิจกรรมเพื่อการเรียนรู้ร่วมกันของครอบครัว จัดอบรมเพื่อพัฒนาความรู้ทักษะให้กับครอบครัวในการทำกิจกรรมร่วมกันอย่างต่อเนื่อง และเป็นช่องทางหนึ่งที่ช่วยดึงเด็กให้ห่างจากทีวีและเกมส์คอมพิวเตอร์ ซึ่งกำลังเป็นปัญหาสำคัญของครอบครัวส่วนใหญ่ กิจกรรมที่จัดอบรม เช่น การทำอาหารมังสวิรัต, การประดิษฐ์ของเล่นจากวัสดุเหลือใช้, การทำผลิตภัณฑ์ปลอดสารพิษใช้ในบ้าน เป็นต้น

1.2 คู่มือครอบครัว "การเรียนรู้ร่วมกันของครอบครัว" จัดทำคู่มือแนะนำกิจกรรมภายในครอบครัวที่เด็ก ผู้ปกครอง และทุกคนในบ้านสามารถทำร่วมกันได้ โดยเน้นการสื่อสารทางบวก ระหว่างการทำกิจกรรมเพื่อให้ครอบครัวเกิดทักษะในการใช้ชีวิตอยู่ร่วมกันอย่างมี

ความสุข เช่น การปลูกพืชผักสวนครัว, การประดิษฐ์ของเล่น, การทำผลิตภัณฑ์ สบู่ ยาสมุนไพร ยาสี ฟัน เป็นต้น

1.3 ห้องสมุดครอบครัว จัดหาและรวบรวมหนังสือดี มีประโยชน์ต่อครอบครัว จัดเป็นห้องสมุดสำหรับครอบครัว เพื่อให้ครอบครัวได้ศึกษาหาความรู้ร่วมกัน และสามารถยืมหนังสือเหล่านี้ไปศึกษาร่วมกันภายในครอบครัวได้อย่างต่อเนื่อง

1.4 ค่ายครอบครัว เน้นการเสริมสร้างความรู้ ทักษะและความสัมพันธ์ภายในครอบครัว และเครือข่ายครอบครัว เป็นกิจกรรมที่ช่วยพัฒนาการเรียนรู้ของเด็กและครอบครัวให้หลากหลายมากยิ่งขึ้น จนเกิดเป็นกลุ่มช่วยเหลือกันและกัน (Self help group)

2. สร้างเครือข่ายครอบครัวในกลุ่มต่าง ๆ

2.1 เครือข่ายพ่อแม่เลี้ยงเดี่ยว (Single parent) เป็นการรวมกลุ่มของพ่อหรือแม่ที่ต้องเลี้ยงลูกเพียงลำพัง เพื่อให้ความรู้และเสริมทักษะการจัดการปัญหาพร้อมทั้งให้คำแนะนำ คำปรึกษา การดูแลบุตรและผู้ปกครองหลังการหย่าร้าง โดยเฉพาะการให้ความช่วยเหลือ ในช่วงภาวะวิกฤติให้มีจิตใจที่เข้มแข็งสามารถดำรงชีวิตต่อไปได้อย่างมีความสุขและสามารถจัดตั้งเป็นกลุ่มครอบครัวช่วยเหลือกันและกัน (Self help group) ได้อย่างเข้มแข็งและมั่นคง

2.2 เครือข่ายครอบครัวแนวพุทธ เป็นการรวมกลุ่มของครอบครัวที่สนใจในการฝึกฝนตนเอง และบุคคลในครอบครัว ถึงเรื่องสมาธิเพื่อให้เกิดความสงบสุขและเรื่องสติเพื่อให้เกิดการปล่อยวางอันจะเป็นการเริ่มต้นของการสร้างรากฐานแห่งความรักและความสุขในครอบครัว

2.3 เครือข่ายครอบครัวในที่ทำงาน เพื่อให้พ่อแม่ และผู้ปกครองในสถานประกอบการได้พัฒนาความรู้ และทักษะในการดูแลเลี้ยงดูบุตรและจัดการปัญหาภายในครอบครัวได้อย่างเหมาะสม สามารถรวมกลุ่มครอบครัวในที่ทำงานเพื่อช่วยเหลือกันและกัน (Self help group) ได้

2.4 เครือข่ายครอบครัวร่วมพัฒนากระบวนการเรียนรู้และส่งเสริมพฤติกรรมเด็กในโรงเรียน เพื่อส่งเสริมให้ครอบครัวและโรงเรียนได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาเด็กร่วมกัน โดยเฉพาะการเน้นให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมเรียนรู้ร่วมกับเด็ก และครูผู้สอนมากยิ่งขึ้น เพื่อ

ให้เด็กเติบโตอย่างมีคุณภาพชีวิตที่ดี เก่งและมีความสุขโดยร่วมประสานและสนับสนุนแหล่งพัฒนาองค์ความรู้แก่พ่อแม่ ผู้ปกครองจนเกิดเป็นเครือข่ายครอบครัวที่เข้มแข็ง

2.5 เครือข่ายครอบครัวทั่วไป เป็นการรวมกลุ่มของครอบครัวที่สนใจในการเรียนรู้ เพื่อสร้างครอบครัวให้เข้มแข็ง โดยเข้าร่วมกิจกรรมเรียนรู้เรื่องครอบครัวและเคลื่อนไหวประเด็นประโยชน์สาธารณะเพื่อครอบครัว

2.6 เครือข่ายครอบครัวเฝ้าระวังและสร้างสรรค์สื่อ เกิดจากการรวมตัวกันของครอบครัวอาสาเฝ้าระวังและสร้างสรรค์สื่อ มูลนิธิเครือข่ายครอบครัว ที่มีจิตใจห่วงใยเด็ก เยาวชน และครอบครัว ซึ่งพร้อมที่จะสร้างสรรค์สิ่งดี ๆ ให้สังคม ซึ่งตอนแรกใช้ชื่อว่า โครงการครอบครัวสร้างสรรค์สื่อ เป็นโครงการนำร่อง เพื่อสร้างแบบอย่างการเรียนรู้แก่สังคมในการให้ครอบครัวมีส่วนร่วมในการพัฒนาสื่อ โดยมีเป้าหมายสำคัญ คือ การให้ครอบครัวรู้ทันและเฝ้าระวังสื่อได้อย่างถูกวิธี และพัฒนาเป็นกลุ่มขับเคลื่อนให้สื่อมีคุณภาพเพื่อเด็ก เยาวชน และครอบครัว

3. ครอบครัวรวมพลัง กิจกรรมที่ดำเนินการ ได้แก่

3.1 การจัดทำ Family poll เป็นการสำรวจความคิดเห็นของครอบครัวทั่วไปในประเด็นต่าง ๆ ที่ส่งผลต่อพฤติกรรมและการเรียนรู้ของเด็กและครอบครัว เช่น เราจะสร้างสื่อโทรทัศน์ให้สร้างสรรค์สำหรับเด็กไทยได้อย่างไร, อิทธิพลของสื่อส่งผลต่อพฤติกรรมเด็กอย่างไร เป็นต้น โดยจะทำการสำรวจอย่างต่อเนื่อง และนำผลการสำรวจเสนอต่อสาธารณชน เพื่อให้ทุกส่วนของสังคมมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาาร่วมกัน

3.2 การจัดเสวนา "ครอบครัวรวมพลัง" เพื่อนำข้อมูลที่ได้จากการสำรวจ (Family poll) จัดเสวนาเปิดประเด็น เพื่อให้นักวิชาการ ผู้ที่ทำงานด้านเด็กและครอบครัว สื่อมวลชน พ่อแม่ ผู้ปกครอง ได้แลกเปลี่ยนทัศนะ ประสบการณ์ และสรุปความคิดเห็น และเสนอแนะแนวทางการแก้ปัญหาครอบครัวร่วมกัน

4. สำนักข่าวครอบครัว เพื่อนำเสนอข่าวที่ให้ประโยชน์ต่อการพัฒนาสถาบันครอบครัว ทั้งที่เป็นข่าวเกี่ยวข้องกับการพัฒนาความรู้ ทักษะในการดูแลเด็ก ข่าวที่เสริมสร้างสุขภาวะที่ดีของสมาชิกในครอบครัว ข่าวส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ของเด็กและครอบครัว ข่าวความเคลื่อนไหวกิจกรรมของกลุ่มครอบครัวต่าง ๆ และผู้ทำงานเกี่ยวข้องกับการส่งเสริมสถาบันครอบครัวข่าว

ตัวอย่างครอบครัวที่มีกิจกรรมดี ๆ ภายในครอบครัว ข่าวนิวส์ที่มีประโยชน์ต่อครอบครัว ข่าวทั้งหลายเหล่านี้เป็นข่าวที่เกิดขึ้นทั้งในและต่างประเทศ เพื่อให้ครอบครัวได้รับความรู้ที่กว้างขวางขึ้นเพื่อนำไปพัฒนาครอบครัวตนเองผ่านสื่อต่าง ๆ ทั้งรายการวิทยุ (รวมถึงวิทยุชุมชนด้วย) เว็บไซต์เสียงตามสายในที่ทำงาน ชุมชน สื่อสิ่งพิมพ์ และบทความ ข่าว ต่าง ๆ

5. สื่อเพื่อครอบครัว นำเสนอสื่อที่ให้ประโยชน์ต่อการพัฒนาสถาบันครอบครัว การเสริมสร้างสุขภาพที่ดีและพัฒนากระบวนการเรียนรู้ เพื่อให้ครอบครัวสามารถนำความรู้และทักษะต่าง ๆ ไปพัฒนาครอบครัวตนเอง โดยเน้นการสื่อสารทางบวกให้ครอบครัวเกิดทักษะในการใช้ชีวิตร่วมกันอย่างมีความสุข ได้แก่

5.1 Family Book หนังสือดี ราคาถูก เพื่อครอบครัวเป็นอีกช่องทางหนึ่งในการนำเสนอสาระเรื่องครอบครัวไปยังกลุ่มเป้าหมายสำหรับครอบครัวทั่วไปที่ไม่มีโอกาสในการซื้อหนังสือเกี่ยวกับครอบครัวราคาแพง เพื่อมาเพิ่มเติมความรู้เรื่องครอบครัว

5.2 เว็บไซต์ www.familynetwork.or.th / www.thaisingleparent.com ที่เปิดเป็นช่องทางให้ครอบครัวที่สนใจในการใช้อินเทอร์เน็ตได้มีช่องทางในการรับรู้ข่าวสารข้อมูล กิจกรรมต่าง ๆ และความรู้ที่เกี่ยวข้องกับครอบครัว

5.3 นิตยสารโฮม รวมเรื่องสร้างสุขของทุกครอบครัว เป็นช่องทางในการเผยแพร่เนื้อหาเรื่องครอบครัวสู่ครอบครัว แลกเปลี่ยนประสบการณ์ต่าง ๆ รวมทั้งเป็นสื่อกลางในการเชื่อมโยงเครือข่าย ข้อมูลข่าวสาร ความรู้ที่สามารถนำมาใช้ในการพัฒนาครอบครัว

6. ครอบครัวอาสา เกิดขึ้นตั้งแต่เริ่มต้นการจัดตั้งชมรมพ่อแม่ พ.ศ. 2541 ที่เป็นกลุ่มพ่อแม่ที่มีจิตใจที่อาสาอยากสร้างสรรค์สังคมให้ดี จนปัจจุบันพัฒนามาเป็นมูลนิธิเครือข่ายครอบครัว โดยการที่ครอบครัวอาสาต้นตัวมาเข้าร่วมตั้งแต่ก่อตั้งมูลนิธิฯ เป็นอุดมการณ์และหลักคิดวัตถุประสงค์ของมูลนิธิฯ ตั้งแต่แรกเริ่มเพื่อให้เกิดครอบครัวอาสาเข้ามาทำงานด้านครอบครัว

เนื่องจากกิจกรรมและฝ่ายต่าง ๆ ที่ดำเนินงานของมูลนิธิเครือข่ายครอบครัวจะมีสมาชิกดำเนินงานเชื่อมประสานกับทางมูลนิธิฯ โดยสมาชิกของมูลนิธิฯ จะเข้าร่วมในการร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมดำเนินงาน กิจกรรมต่าง ๆ กับมูลนิธิฯ ซึ่งมาจากการที่ได้ร่วมงานกับทางมูลนิธิฯ ที่จัดขึ้นตามสถานที่ และทางกลุ่มเครือข่ายต่าง ๆ ตามสถานะสมาชิกของมูลนิธิฯ เช่น ผู้ปกครองของนักเรียน ครอบครัวที่มาร่วมฟังสัมมนาเวทีเกี่ยวกับครอบครัวหรือผู้ที่ได้รับข่าวสารเกี่ยวกับงานของมูลนิธิฯ

โดยที่ตัวสมาชิกมีความสนใจและปรารถนาในการพัฒนาครอบครัวโดยเริ่มต้นจากครอบครัวของตน และพัฒนาสังคมให้ดีขึ้น เพื่อลดปัญหา และหาแนวทางแก้ไข ซึ่งตรงกับวัตถุประสงค์ของมูลนิธิที่จัดตั้งขึ้น จึงทำให้สมาชิกซึ่งเป็นครอบครัวนี้อาสาทำงานร่วมกับมูลนิธิ โดยการตระหนักถึงปัญหาและความต้องการที่จะป้องกันและแก้ไขปัญหาต่าง ๆ จึงเรียกสมาชิกเหล่านี้ว่า “สมาชิกครอบครัวอาสา” ที่อาสาช่วยงานด้านต่าง ๆ กับมูลนิธิ โดยมีได้หวังเงินเดือนหรือค่าตอบแทน เพราะทำงานด้วยจิตอาสา ด้วยการเห็นแก่ส่วนรวมและอยากที่จะเข้าไปช่วยเหลือสังคมในด้านใดด้านหนึ่ง ซึ่งในบางครั้งความมีจิตสาธารณะของครอบครัวอาสา ก็ไม่ได้ทำงานร่วมกับมูลนิธิทีเดียว เพราะมูลนิธิเป็นเพียงแค่เวทีหนึ่ง ที่ให้ครอบครัวอาสาเข้ามาเข้าร่วม และร่วมจัดกิจกรรมตามสิ่งที่เขาสนใจ แต่ครอบครัวอาสายังทำงานร่วมกับที่อื่น ๆ ตามที่เขาสนใจ และอยากอาสาที่จะไปช่วยทำงานเพื่อสังคม (ชนากร คมกฤส, 2553)

ชนากร คมกฤส ยังกล่าวต่อว่าการที่ครอบครัวอาสา รวมกลุ่มครอบครัวที่สนใจหรือองค์กรที่ทำงานด้านครอบครัวในการเป็นอาสาสมัครช่วยเหลือสังคม โดยจะมีวิธีการร่วมกันทำกิจกรรมสาธารณะประโยชน์และร่วมรณรงค์สร้างสรรค์สังคมในประเด็นต่าง ๆ โดยมีตัวอย่างกิจกรรม ดังนี้

การจัดให้มีการอบรมเพื่อให้ความรู้เกี่ยวกับครอบครัวในห้องเรียน โดยจะมีสมาชิกครอบครัวอาสา เป็นเครือข่ายครอบครัวในโรงเรียน มูลนิธิฯ ได้ส่งเสริมให้พ่อแม่จำนวนหนึ่งที่ตระหนักและตื่นตัวมาทำงานด้วยความห่วงใยสังคม โดยเชื่อมประสานกับโรงเรียนในการอาสาตัวเข้าไปช่วยในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ให้ความรู้ ทำกิจกรรมร่วมกับเด็ก นักเรียน ผู้ปกครอง และครู

กลุ่มสมาชิกครอบครัวอาสา อาสาเฝ้าติดตามและร่วมสร้างสรรค์สื่อในสังคมไทยให้มีคุณภาพเหมาะสมกับการพัฒนาเด็ก เยาวชนและครอบครัวและเรียนรู้ทักษะการเข้าใจ รู้เท่าทัน และร่วมสร้างสรรค์สื่อ จนเกิดเป็นกระบวนการเฝ้าระวังสื่อที่อันตรายและส่งเสริมสื่อดีสำหรับครอบครัว

การที่สมาชิกครอบครัวอาสา ซึ่งเป็นผู้ที่เลี้ยงลูกเพียงลำพัง หรือเป็นพ่อแม่เลี้ยงเดี่ยว เมื่อรวมตัวกันก็เริ่มมีพลังมากขึ้น มูลนิธิฯ จึงส่งเสริม ให้ครอบครัวอาสาในกลุ่มนี้รวมตัวกันเป็นเครือข่าย เพื่อให้ความรู้และทักษะในการดำเนินชีวิต ว่าควรจะดำเนินชีวิตและดูแลลูกให้เติบโตได้อย่างไรในสังคม เพื่อให้มีความเข้มแข็งหากต้องเลี้ยงลูกเพียงลำพัง แก่ครอบครัวที่เลี้ยงเดี่ยว และครอบครัวที่อาจจะต้องเลี้ยงลูกเพียงลำพัง หรือเข้ามาร่วมแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางการแก้ไข ร่วมกันกับกิจกรรมที่มูลนิธิฯ จัดขึ้น

การจัดค่ายครอบครัว ซึ่งมูลนิธิฯ เป็นผู้ดำเนินการในการจัดค่าย จัดเวทีให้ความรู้แต่ก็จะชวนพ่อแม่อาสาช่วยแบ่งปัน ช่วยคิด ช่วยทำ บางคนก็มาเป็น staff ให้มูลนิธิฯ ในการร่วมจัดค่าย

ปัญหาของสมาชิกครอบครัวอาสา ตั้งแต่ก่อตั้งมาเนื่องจากการเป็นชมรม คือ เมื่อก่อนยังไม่ มีคณะทำงาน แต่มารวมตัวกันเพราะอาสาจึงเป็นพื้นที่ในการที่จะเรียนรู้ แต่ยังมี ความจำกัด แต่ก็มี การเปลี่ยนแปลงโดยการจัดให้มีเวทีการเรียนรู้ และปัญหาต่อมาซึ่งเป็นปัญหาสำคัญเช่นกัน คือ ความเป็นพ่อแม่อาสาจะมีความจำกัดในการทำงาน เพราะต้องดูแลครอบครัว ทำงานประจำของตน ในการดูแลครอบครัว จึงไม่มีเวลาที่จะทำงานเต็มที่ บางครั้งพ่อแม่อาสาว่างตรงกันก็จะดูเหมือนว่ามีพลังมาก แต่พอนานเข้าหรือเวลาไม่ตรงกันก็จะดูไม่ค่อยมีพลัง จึงต้องจัดตั้งเป็นมูลนิธิขึ้นมาจึงจะมีบุคลากรที่ทำงานเต็มที่ได้เพื่อประสานการทำงานกับครอบครัวอาสา (ชนากร คมกฤต, 2553)

นายแพทย์ ยงยุทธ วงศ์ภิรมย์ศานต์ (2547) รองประธานมูลนิธิเครือข่ายครอบครัว กล่าวว่า การที่จะดึงครอบครัวที่มีศักยภาพอยู่ในตัว ครอบครัวที่เข้มแข็งแล้วแปรศักยภาพนั้นออกมาเป็นพลัง แต่ส่วนใหญ่เราไม่มีพลังเพราะว่าต่างคนต่างอยู่ ครอบครัวเข้มแข็งมีหลายแบบ ต้องหาเป้าหมายที่สำคัญนี้ให้ได้ คือ ครอบครัวกับพลังครอบครัวที่ต้องมารวมตัวกันเป็นเครือข่าย ครอบครัวไหนมีพลังเราต้องไปดึงคนกลุ่มนั้นมา หากิจกรรมดึงคนกลุ่มนั้นมาให้ได้ ให้เขาทำงานเพื่อครอบครัว เพื่อให้สถาบันครอบครัวจะได้ดีขึ้น โดยมีหลักคิด คือ คนที่เติบโตมาในความเชื่อว่า คนเราควรทำเพื่อคนอื่น ต้องมีพลัง 4 พลัง

1. พลังคนที่มีอุดมการณ์
2. พลังคนที่มีจิตใจดี
3. พลังคนที่เคยผ่านความทุกข์มาก่อน
4. พลังคนที่มีมากแต่ไม่ได้ใช้

การที่จะผสาน 4 พลังนี้ มูลนิธิเครือข่ายครอบครัว เป็นเหมือนผู้ที่ จะเชื่อมพลังที่แฝงอยู่ในแต่ละครอบครัวให้เอาออกมาใช้ได้จริงจึงต้องมีการจัดกิจกรรม มีความเคลื่อนไหว ซึ่งต้องเป็นบทบาทของมูลนิธิเครือข่ายครอบครัว ดังนั้นหน้าที่ของมูลนิธิฯ จะเป็นเหมือนแรงขับเคลื่อน และสนับสนุนเพื่อให้กลุ่มคนที่อาสา มีพลังมากยิ่งขึ้น (ยงยุทธ วงศ์ภิรมย์ศานต์, 2547)

ดังนั้นอาจสรุปได้ว่าสมาชิกครอบครัวอาสาเป็นบุคคลที่สนใจ อยากเข้าร่วมในกิจกรรมของมูลนิธิฯ แต่เมื่อไปเข้าร่วมแล้วไม่ได้ไปแค่เพียงผู้รับ แต่จิตใจของคนเหล่านี้พร้อมที่จะอาสาให้ความ

ช่วยเหลือ แสดงความคิดเห็น แลกเปลี่ยนความรู้ประสบการณ์ กับมูลนิธิฯ ในการช่วยเหลือสังคม ในสิ่งที่ครอบครัวอาสาทำได้

วัตถุประสงค์หลักของมูลนิธิเครือข่ายครอบครัว (มูลนิธิเครือข่ายครอบครัว, 2553ข)

1. สนับสนุนส่งเสริมบทบาทของพ่อแม่และครอบครัวเข้ามามีส่วนร่วมในการสร้างสรรค์กระบวนการเรียนรู้ ตลอดจนร่วมจัดการศึกษาให้แก่ลูก
2. ร่วมมือกันป้องกันคุ้มครองสิทธิอันชอบธรรมของเด็กและครอบครัวจากการล่วงละเมิดหรือสิทธิเสรีภาพในทุก ๆ ด้าน
3. ดำเนินให้เกิดการรวมกลุ่มเป็นองค์กรของพ่อแม่ และครอบครัวในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อจัดกิจกรรมสาธารณะประโยชน์ร่วมกัน
4. ระดมความร่วมมือสนับสนุนจากบุคคล องค์กรทั่วไป ทั้งภาครัฐ รัฐวิสาหกิจ และเอกชน ในทุก ๆ ด้าน เพื่อฟื้นฟูสถาบันครอบครัวไทยให้เข้มแข็งมีพลัง
5. ส่งเสริมงานวัฒนธรรม ส่งเสริมสัมพันธภาพความเป็นครอบครัวไทยที่อบอุ่นและเข้มแข็งให้กลับมามีบทบาททางสังคม สืบทอดวัฒนธรรมการเกื้อกูลกัน ระหว่างสมาชิกในครอบครัวและระหว่างครอบครัววัฒนธรรมเมตตาผู้น้อย มีสัมมาคารวะผู้อาวุโสของบรรพชนไทย
6. เพื่อใช้สื่อ โทรทัศน์และวิทยุกระจายเสียงให้เป็นประโยชน์ในการศึกษา พัฒนาเด็กและครอบครัวเครือข่ายครอบครัวในปัจจุบัน

สรุปได้ว่ามูลนิธิเครือข่ายครอบครัวมีเป้าหมายในการที่จะป้องกันและแก้ไขในปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคม โดยเน้นหลักไปที่ครอบครัวซึ่งเป็นหน่วยย่อยของสังคม เพื่อเชื่อมความเข้มแข็งซึ่งกันและกัน ให้เกิดความเข้าใจในการอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข แต่มูลนิธิฯ ก็จัดตั้งขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์ไม่ใช่เพื่อการบริการ แต่มูลนิธิฯ ใช้คำว่าอาสาสมัครมาเพื่อที่จะช่วยส่งเสริมสนับสนุน และชวนพ่อแม่เข้ามาช่วยกันทำงานและร่วมแบ่งปันกัน โดยส่งเสริมให้เขาเป็นกลุ่มก้อนหรือเครือข่าย และมีตัวเชื่อม คือ กิจกรรม การเรียนรู้ ที่ต้องช่วยกันจัดการ เป็นทั้งผู้ที่มาอาสาช่วยทำกิจกรรม และผู้เข้าร่วมกิจกรรม ในการแบ่งปันสิ่งที่ดีเพื่อสังคม

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับจิตสาธารณะ

ในปัจจุบันการวิจัยเกี่ยวกับจิตสาธารณะยังมีจำนวนน้อย ส่วนใหญ่เป็นงานวิจัยเกี่ยวกับจิตสำนึกต่อส่วนรวมและสาธารณสมบัติที่ศึกษากับนักเรียน นักศึกษา ประชาชนทั่วไป และคนในงานในวิชาชีพต่าง ๆ และเป็นงานวิจัยเกี่ยวกับจิตสำนึกทางสิ่งแวดล้อมที่ศึกษากับนักเรียน ซึ่งงานวิจัยจิตสาธารณะและแนวคิดที่ใกล้เคียงจิตสาธารณะในประเทศไทย ได้แก่

วิทย์พัฒนท สีหา (2551: 75-76) ได้ศึกษาปัจจัยที่สัมพันธ์กับจิตสาธารณะของนิสิตระดับปริญญาตรีมหาวิทยาลัยมหาสารคาม โดยมีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาปัจจัยที่สัมพันธ์กับจิตสาธารณะของนิสิตระดับปริญญาตรี และเพื่อสร้างสมการพยากรณ์จิตสาธารณะของนิสิตระดับปริญญาตรี กลุ่มตัวอย่างเป็นนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยมหาสารคามภาคปกติ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2550 จำนวน 1,068 คน ซึ่งได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-Stage Random Sampling) เครื่องมือมี 6 ฉบับที่ใช้คือ 1) แบบวัดจิตสาธารณะของนิสิตระดับปริญญาตรี ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .85 2) แบบวัดการเห็นคุณค่าในตนเอง ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .86 3) แบบวัดอัตมโนทัศน์ ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .85 4) แบบวัดค่านิยมบุคคลทางครอบครัว ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .83 5) แบบวัดการขัดเกลาทางสังคม ค่าความเชื่อมั่นของเท่ากับ .85 6) แบบวัดเหตุผลเชิงจริยธรรม มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .59 โดยการวิเคราะห์ข้อมูลใช้การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ ได้ผลการวิจัยว่า 1) จิตสาธารณะของนิสิตระดับปริญญาตรีสัมพันธ์กับการเห็นคุณค่าในตนเอง อัตมโนทัศน์ ค่านิยมบุคคลทางครอบครัว การขัดเกลาทางสังคม และเหตุผลเชิงจริยธรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 2) ปัจจัยที่สามารถพยากรณ์จิตสาธารณะของนิสิตระดับปริญญาตรี คือ เหตุผลเชิงจริยธรรม อัตมโนทัศน์ ค่านิยมบุคคลทางครอบครัว มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ .302 มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

โกศล มีความดี (2547: 65-66) ได้ศึกษาวิจัยปัจจัยทางจิตสังคมที่เกี่ยวข้องกับการมีจิตสาธารณะของข้าราชการตำรวจ เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบจิตสาธารณะของข้าราชการตำรวจที่มีปัจจัยทางจิตสังคมที่แตกต่างกัน เพื่อศึกษาปฏิสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยจิตลักษณะและสภาพแวดล้อมทางสังคมที่มีผลต่อจิตสาธารณะของข้าราชการตำรวจและเพื่อศึกษาปัจจัยด้านจิตสังคมสามารถทำนายจิตสาธารณะของข้าราชการตำรวจ กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย คือข้าราชการตำรวจผู้เข้ารับการฝึกอบรมเพื่อพิจารณาบรรจุแต่งตั้งเป็นข้าราชการตำรวจชั้นสัญญาบัตร จำนวน 187 นาย เครื่องมือที่

ใช้ในงานวิจัยคือ แบบสอบถามลักษณะชีวิตสังคมและแบบวัดจิตสาธารณะ ผลการศึกษาพบว่า

- 1) ข้าราชการตำรวจมีปัจจัยทางชีวิตสังคม ได้แก่ อายุ รายได้เฉลี่ยต่อเดือนแตกต่างกันมีจิตสาธารณะไม่แตกต่างกัน
- 2) ข้าราชการตำรวจที่มีจิตลักษณะแตกต่างกันมีจิตสาธารณะแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยข้าราชการตำรวจที่มีเจตคติต่อจิตสาธารณะที่ดี มีการรับรู้ความสามารถของตนเอง มีลักษณะมุ่งอนาคต-ควบคุมตนเองสูง มีจิตสาธารณะสูง
- 3) ข้าราชการตำรวจที่มีสภาพแวดล้อมทางสังคมแตกต่างกันมีจิตสาธารณะ ที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยข้าราชการที่มีการรับรู้วัฒนธรรมองค์กรสูง มีการรับรู้การสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัวสูง มีการรับรู้การสนับสนุนจากผู้บังคับบัญชาสูง มีการสนับสนุนทางสังคมจากเพื่อนร่วมงานสูง มีการรับรู้การสนับสนุนสังคมจากประชาชนสูง มีการได้รับแบบอย่างจากผู้บังคับบัญชาสูง มีจิตสาธารณะสูง
- 4) ไม่พบปฏิสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางจิตลักษณะและสภาพแวดล้อมทางสังคม ที่ส่งผลต่อการมีจิตสาธารณะของข้าราชการตำรวจ
- 5) ปัจจัยทางจิตสังคมที่เป็นตัวทำนายจิตลักษณะของข้าราชการตำรวจ พบว่าการรับรู้ความสามารถของตนเองและการสนับสนุนจากประชาชนร่วมกันทำนายการมีจิตสาธารณะของข้าราชการตำรวจได้

อ้อมใจ วงษ์มณฑา และประเสริฐ บัณฑิตศักดิ์ (2552) ศึกษาระดับจิตสาธารณะและเปรียบเทียบจิตสาธารณะของนักศึกษามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี จำแนกตามตัวแปรเพศ ศาสนา ภูมิภาค คณะที่ศึกษา จำนวนปีที่ศึกษา ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน อาชีพของบิดามารดาหรือผู้ปกครอง กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักศึกษาชั้นปีที่ 1-4 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2551 จำนวน 400 คน ใช้วิธีสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิอย่างมีสัดส่วน (Proportional stratified random sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม สอบถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัว และสอบถามจิตสาธารณะของนักศึกษา เป็นแบบสอบถามมาตราประมาณค่า มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.840 พบว่า ระดับจิตสาธารณะของทั้งภาพรวมและรายข้อ อยู่ในระดับมาก เมื่อเปรียบเทียบจิตสาธารณะของนักศึกษาที่มีภูมิลำเนา ศาสนา และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่างกัน พบว่า มีจิตสาธารณะแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนนักศึกษาที่อยู่ในคณะวิชา ชั้นปีที่ศึกษา อาชีพของบิดามารดาหรือผู้ปกครองที่แตกต่างกัน พบว่า นักศึกษามีจิตสาธารณะไม่แตกต่างกัน

พิริยา นิลมาตร (2550: 70-71) ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีจิตสำนึกสาธารณะของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดร้อยเอ็ด ประชากรที่ใช้ในการวิจัยเป็นนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2549 จำนวน 380 คน ซึ่งได้จากการสุ่มแบบหลายขั้นตอน เครื่องมือที่ใช้มี 2 ฉบับ ประกอบด้วยแบบวัดจิตสำนึกสาธารณะ 1 ฉบับ และแบบวัด

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีจิตสำนึกสาธารณะ 1 ฉบับ พบว่า 1) คุณธรรมด้านความวินัยความรับผิดชอบ ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ความกตัญญูกตเวที ความฉลาดทางอารมณ์ พฤติกรรมการสอนของครู การเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย มีความสัมพันธ์ทางบวกกับจิตสำนึกสาธารณะอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 2) คุณธรรมด้านความวินัย ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ความกตัญญูกตเวที ความฉลาดทางอารมณ์ พฤติกรรมการสอนของครู การเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย และการเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย สามารถพยากรณ์การมีจิตสำนึกสาธารณะอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

หฤทัย อาจปรี (2544: 103-104) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ภาวะผู้นำ รูปแบบการดำเนินชีวิต และความสามารถในการเรียนรู้ด้วยตนเองกับการมีจิตสำนึกสาธารณะของ นักศึกษาพยาบาล เขตกรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่างคือ นักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 1,2,3 และ 4 สถาบันการศึกษาพยาบาล เขตกรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่า ภาวะผู้นำ รูปแบบการดำเนินชีวิตกลุ่มวิชาการ กลุ่มวิชาชีพ กลุ่มก้าวหน้า กลุ่มกิจกรรม กลุ่มสังคม ความสามารถในการเรียนรู้ด้วยตนเองและสังกัดสำนักงานตำรวจแห่งชาติ มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการมีจิตสำนึกสาธารณะของนักศึกษาพยาบาลสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย ภูมิลำเนาในกรุงเทพมหานคร และรูปแบบการดำเนินชีวิตกลุ่มเก็บตัวมีความสัมพันธ์ทางลบกับการมีจิตสำนึกสาธารณะของนักศึกษาพยาบาล อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

เรืองโรจน์ จอมสืบ (2534) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติงานของอาสาพัฒนาชุมชน ของผู้นำอาสาพัฒนาชุมชนดีเด่น ปี 2531 จำนวน 129 คน โดยใช้แบบสอบถาม พบว่าปัจจัยทางด้านการติดต่อสื่อสาร การได้รับค่าตอบแทนมีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงาน คือผู้ที่มีการติดต่อสื่อสารมาก จะมีระดับการปฏิบัติงานมากและถ้าหากมีค่าตอบแทนก็จะทำให้ปฏิบัติงานได้มากขึ้น ส่วนปัจจัยด้านรายได้ ความรู้ความเข้าใจในงานอาสาพัฒนาชุมชน การสนับสนุนจากเจ้าหน้าที่และการสนับสนุนจากผู้นำท้องถิ่นไม่มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติ

ณัฐนิชากร ศรีบริบูรณ์ (2550) ได้ศึกษาการพัฒนาโมเดลเชิงสาเหตุของจิตอาสาของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 675 คน ผลการศึกษาพบว่า จิตอาสาของนักเรียนมีองค์ประกอบ 3 ด้าน คือ การช่วยเหลือผู้อื่น การเสียสละต่อสังคม และความมุ่งมั่นพัฒนา และนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายมีค่าเฉลี่ยของคะแนนจิตอาสาอยู่ในระดับปานกลาง ปัจจัยที่ส่งผลต่อจิตอาสาของนักเรียนมี 6 ด้าน คือ ปัจจัยด้านนักเรียน ครอบครัว โรงเรียน/ครู เพื่อน สังคม/ชุมชน และด้านสื่อมวลชน

สุกานดา นิมทองคำ (2535) ได้ศึกษาเรื่อง ตัวแปรเชิงจิตสังคมและชีวพื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมเอื้อสังคมของนักเรียนมัธยมตอนต้น ในเขตกรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่างจำนวน 500 คน ผลการวิจัยพบว่า (1) นักเรียนเพศหญิงมีพฤติกรรมที่เอื้อต่อสังคมมากกว่าเพศชาย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 (2) นักเรียนที่บิดา มารดามีการศึกษาสูงมีพฤติกรรมที่เอื้อต่อสังคมมากกว่านักเรียนที่บิดามารดามีการศึกษาระดับกลางและต่ำ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 และ .01 ตามลำดับ (3) นักเรียนที่มีฐานะทางเศรษฐกิจสูงมีพฤติกรรมที่เอื้อต่อสังคมสูงกว่านักเรียนที่มีฐานะทางเศรษฐกิจต่ำ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 (4) การถ่ายทอดพฤติกรรมที่เอื้อต่อสังคมจากพ่อแม่ เจตคติต่อพฤติกรรมที่เอื้อต่อสังคม ความสามารถในการร่วมรู้สึก ค่านิยมการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุน แบบใช้เหตุผล มีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมที่เอื้อต่อสังคม เจตคติ การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุน แบบใช้เหตุผล สามารถร่วมกันพยากรณ์พฤติกรรมที่เอื้อต่อสังคมได้ ร้อยละ 28.53

อัจฉรา โฉมแฉล้ม (2544) ศึกษาเรื่อง จิตสำนึกของนักศึกษามหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ต่อการรวมกลุ่มกิจกรรมเพื่อสังคม กลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษามหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ จำนวน 344 คน ผลการวิจัยพบว่า (1) ความรักที่มีต่อผู้อื่น เป็นปัจจัยหลักต้นให้เกิดจิตสำนึกในการรวมกลุ่มกิจกรรมเพื่อสังคมมากที่สุด รองลงมา คือ ปัจจัยหลักต้นจากเพื่อนและสภาวะแวดล้อม และปัจจัยหลักต้นจากสถานการณ์ทางสังคม (2) ตัวแปรเพศและคะแนนเฉลี่ยสะสมครั้งสุดท้ายมีความสัมพันธ์กับความต้องแรงเสริมในการดำเนินกิจกรรมที่ทำเพื่อสังคม เหตุผลในการรวมกลุ่มและปัจจัยหลักต้นให้เกิดจิตสำนึกในการรวมกลุ่มกิจกรรมเพื่อสังคม (4) ตำแหน่งที่ได้รับการแต่งตั้งในการเข้าร่วมกิจกรรมเพื่อสังคมมีความสัมพันธ์กับหน้าที่ที่ปฏิบัติในกลุ่มกิจกรรม

คมนา วัชรานินทร์ (2546) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยเชิงเหตุและผลที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมอาสาสมัครพัฒนาของนักศึกษามหาวิทยาลัย กลุ่มตัวอย่างคือ นักศึกษามหาวิทยาลัย จำนวน 360 คน ในเขตกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า (1) นักศึกษาที่ได้รับการเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุน หรือได้รับการสนับสนุนทางสังคมมาก หรือมีแบบอย่างการอาสา เป็นผู้ที่มีทัศนคติที่ดีต่อพฤติกรรมอาสาสมัคร (2) นักศึกษาที่มีเหตุผลเชิงจริยธรรมสูง มีความเชื่อในอำนาจในตนมาก มีลักษณะอีโก้มาก เป็นผู้ที่มีทัศนคติที่ดีต่อพฤติกรรมอาสา และพฤติกรรมอาสาสมัคร (3) นักศึกษาที่มีปริมาณการเรียนสังคมศาสตร์ พฤติกรรมศาสตร์มาก เป็นผู้ที่มีทัศนคติที่ดีต่อพฤติกรรมอาสา และพฤติกรรมอาสา มีทัศนคติที่ดีต่องานพัฒนาสังคม และมีความตั้งใจที่จะทำงานอาสาในอนาคต (4) นักศึกษาที่มีเกรดเฉลี่ยต่างกันมีทัศนคติและความตั้งใจที่จะทำงานอาสาในอนาคตแตกต่างกัน

ธนิตา ทองมีเหลือ และคณะ (2550) ศึกษาปัจจัยทางจิตสังคมที่ส่งผลต่อจิตสาธารณะของ นิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ กลุ่มตัวอย่างคือ นักศึกษา ระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยทางจิต ได้แก่ เอกลัทธิแห่งตน ลักษณะมุ่งอนาคต และ ปัจจัยทางสังคม ได้แก่ การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุน การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล และ สัมพันธภาพระหว่างเพื่อน มีความสัมพันธ์ทางบวกกับจิตสาธารณะ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .05

พรพรหม พรรคพวก (2550) ศึกษาเรื่องปัจจัยบางประการที่ส่งผลต่อจิตสาธารณะของ นักเรียนช่วงชั้นที่ 4 ในสหวิทยาเขตกรุงเทพมหานครตะวันออก กรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่างคือ นักเรียน ช่วงชั้นที่ 4 ของโรงเรียนมัธยมวัดหนองจอก ในสหวิทยาเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 412 คน ผลการวิจัยพบว่า การรับรู้ความสามารถของตน และสัมพันธภาพระหว่างครูและนักเรียน มีความสัมพันธ์ทางบวกกับจิตสาธารณะ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยตัวแปรการรับรู้ ความสามารถของตน การคล้อยตามผู้อื่น สัมพันธภาพระหว่างครูกับนักเรียน สัมพันธภาพระหว่าง นักเรียนกับเพื่อน การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย สามารถร่วมกันทำนายจิตสาธารณะได้ ร้อยละ 48.20

รัตนวรรณ รุณภัย และคณะ (2542) ศึกษาจิตสำนึกของนิสิตนักศึกษาที่มีต่อสภากาชาด ทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง กลุ่มตัวอย่างเป็นนิสิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขต บางเขนและวิทยาเขตกำแพงแสน จำนวน 744 คน ผลการวิจัยพบว่า จิตสำนึกของนิสิตในภาพรวมมี จิตสำนึกค่อนข้างไปทางเสรีนิยม นิสิตที่แตกต่างกันในเรื่องเพศ การเข้าร่วมกิจกรรม การรับข้อมูล ข่าวสาร ชั้นปี ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ภูมิฐานะ ที่พักอาศัย อาชีพบิดามารดา และการนับถือศาสนา มีจิตสำนึกต่อสภากาชาดทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองไม่แตกต่างกัน ยกเว้นนิสิตที่เรียนต่าง วิทยาเขตและต่างคณะ จะมีจิตสำนึกที่มีต่อสภากาชาดแตกต่างกัน

จันทร์จิรา มูลเมือง (2535) ศึกษาเปรียบเทียบความรับผิดชอบต่อสังคมของนิสิตนักศึกษา ระดับปริญญาบัณฑิต จำนวน 949 คน ที่ศึกษาในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พบว่า นิสิตนักศึกษา หญิงมีความรับผิดชอบสูงกว่านิสิตชายและไม่พบความแตกต่างของระดับความรับผิดชอบต่อสังคม ของนิสิตนักศึกษา ที่เรียนต่างสาขา ต่างระดับชั้นปี ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การศึกษาของบิดา มารดาต่างกัน และนิสิตที่จบมัธยมศึกษาตอนปลายจาก โรงเรียนในกรุงเทพมหานครและต่างจังหวัด

Bryant (2004: 2831) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างจิตสำนึกทางสังคม อุดมคตินิยม กับ การศึกษา กลุ่มตัวอย่างเป็นครูก่อนประจำการ 7 คน จากผลการศึกษาค้นคว้าพบว่า ครูมีจิตสำนึกที่จะ ปลูกฝังหรือพัฒนาการสอน และต้องการรูปแบบหรือแนวคิดใหม่ ๆ ในการทำงานรวมทั้งเชื่อมั่นใน ความรู้ความสามารถของตนเองและปฏิบัติตามความเชื่อนั้น ๆ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการรับรู้ความสามารถของตนเอง

ประทีป จินฉี (2539: 1) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ความสามารถของตนเอง ด้านการทำงานกับประสิทธิภาพการทำงานของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 1 ของ สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตพณิชยการพระนคร จำนวน 230 คน พบว่า การรับรู้ ความสามารถของตนเองด้านการทำงานมีความสัมพันธ์ทางบวกกับประสิทธิภาพการทำงานตามที่ ได้รับมอบหมายอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

ศยามล เอกะกุลานันต์ (2541) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ความสามารถของ ตนเองด้านการบริหารกับพฤติกรรมการบริหารของผู้ในระดับต้นในโรงงานอุตสาหกรรมผลิต อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์แห่งหนึ่งในเขตนิคมอุตสาหกรรมนวนคร จังหวัดปทุมธานี จำนวน 215 คน ผลการวิจัยพบว่า ผู้นำระดับต้นมีการรับรู้ความสามารถของตนเองในการบริหารอยู่ในระดับสูง ผู้นำ ระดับต้นที่มีความวิตกกังวลแตกต่างกันจะมีการรับรู้ความสามารถของตนเองแตกต่างกันอย่างมี นัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งไม่พบความแตกต่างนี้ในตัวแปร เพศ อายุ อายุงาน วุฒิการศึกษา และ ประสบการณ์ฝึกอบรม และผลการวิจัยยังพบอีกว่าการรับรู้ความสามารถของตนเองในการบริหารมี ความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมการบริหารของผู้นำ

วัลภา สบายยิ่ง (2542: 1-3) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ของปัจจัยด้านการตั้งเป้าหมาย การรับรู้ ความสามารถของตนเอง และบุคลิกภาพที่ส่งผลต่อผลการปฏิบัติงานของผู้จำหน่ายตรง โดยใช้กลุ่ม ตัวอย่างของบริษัท แอมเวย์ (ประเทศไทย) จำกัด บริษัท นูทรี เมดิคส์อินเตอร์เนชันแนล (ประเทศ ไทย) จำกัด และบริษัท สุพรีเคอร์ม อินเตอร์เนชันแนล จำกัด จำนวน 443 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดย การวิเคราะห์สถิติเชิงพรรณนาและหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร ผลการศึกษาพบว่า การรับรู้ความสามารถของตนเองมีความสัมพันธ์กับผลการปฏิบัติงาน เมื่อเพิ่มตัวแปรบุคลิกภาพ และประสบการณ์ในการทำงานเข้าไปในงานวิจัย พบว่า ประสบการณ์ในการทำงานส่งผลทางอ้อม ต่อผลการปฏิบัติงานด้านคุณภาพผ่านทางการรับรู้ความสามารถของตนเอง ส่วนบุคลิกภาพส่งผล

ทางอ้อมต่อผลการปฏิบัติงานด้านปริมาณ โดยผ่านการรับรู้ความสามารถของตนเอง แต่บุคลิกภาพไม่ส่งผลต่อการรับรู้ความสามารถของตนเอง

Ostergren (1992 อ้างใน พรทิพย์ อนุชาติบุตร, 2546: 65) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ความสามารถของตนเอง แรงกดดัน และความวิตกกังวล กับความสามารถทางการเรียนภาษาอังกฤษของผู้อพยพชาวเม็กซิโก ผลการวิจัยพบว่า การรับรู้ความสามารถของตนเองใช้เป็นตัวทำนายผลความสามารถทางด้านภาษาได้เป็นอย่างดี โดยการรับรู้ความสามารถของตนเองมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความสามารถทางการเรียนภาษาอังกฤษ โดยกลุ่มตัวอย่างที่รับรู้ว่าคุณสมบัติความสามารถทางการเรียนสูงจะทำคะแนนในการทดสอบได้สูง

Mone และ Mark (1994) ศึกษาเปรียบเทียบความเที่ยงตรงของการวัดการรับรู้ความสามารถของตนเอง 2 แบบ เพื่อทำนายเป้าหมายและผลการปฏิบัติงาน กลุ่มตัวอย่างคือนักศึกษาคณะบริหารธุรกิจจำนวน 252 คน จากการศึกษพบว่า ผลของการรับรู้ความสามารถของตนเองมีความเชื่อถือได้สูงสำหรับการทำนายเป้าหมายของบุคคล และผลการปฏิบัติงานมากกว่ากระบวนการของความสามารถของตนเอง อย่างไรก็ตามกระบวนการของความสามารถของตนเองก็เป็นตัวทำนายที่มีนัยสำคัญต่อผลที่มาจาก การรับรู้ความสามารถของตนเอง และการรับรู้ความสามารถของตนเอง การตั้งเป้าหมายของบุคคล และผลการปฏิบัติงานต่างมีอิทธิพลซึ่งกันและกัน

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคุณธรรมและจริยธรรม

ชนโชติ เขื่อนเพชร (2547: 68) ได้ทำการวิจัยเรื่องการพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรมด้านคุณธรรมจริยธรรมสำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 5-6 กรณีศึกษาโรงเรียนอนุศึกษา ตำบลศรีภูมิ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ พบว่าผลการทดสอบหลังการจัดกิจกรรมการฝึกอบรมคุณธรรมจริยธรรมในงานวิจัยคือ ผลการทดสอบทั้งก่อนและหลังการฝึกอบรมเมื่อนำมาเปรียบเทียบแล้ว มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่าหลังจากเข้ารับการฝึกอบรมด้านคุณธรรมจริยธรรม ทำให้นักเรียนมีความรู้และเข้าใจเกี่ยวกับคุณธรรมจริยธรรมมากกว่าก่อนเข้ารับการฝึกอบรม

อรพินทร์ สันติชัยอนันต์ (2549) ได้ศึกษาเรื่องการศึกษาคุณธรรมและจริยธรรมของนิสิตนักศึกษาสถาบันอุดมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล โดยรวมและเป็นรายด้าน 6 ด้าน ได้แก่ ด้านความใฝ่รู้ ความมีวินัยและรับผิดชอบ ความซื่อสัตย์สุจริต ความอดทนอดกลั้น ความ

ประหยัด และความกตัญญูทวาทิ จำแนกตามเพศ ภูมิฐานะ ประเภทของสถาบันอุดมศึกษา กลุ่มสาขาวิชาที่ศึกษา ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สถานภาพของครอบครัว ระดับการศึกษาของบิดามารดา หรือผู้ปกครอง และฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นิสิต นักศึกษาที่กำลังศึกษาระดับปริญญาตรีในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐและเอกชนในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2548 จำนวนทั้งสิ้น 1,492 คน ผลการวิจัยพบว่า นิสิตนักศึกษาสถาบันอุดมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑลมีคุณธรรมและจริยธรรมโดยรวมอยู่ในระดับสูง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า นิสิตนักศึกษามีคุณธรรมและจริยธรรมด้านความมีวินัยและรับผิดชอบ ความซื่อสัตย์สุจริต ความอดทนอดกลั้น ความประหยัด และความกตัญญูทวาทิ อยู่ในระดับสูงและมีคุณธรรมและจริยธรรมด้านความใฝ่รู้ อยู่ในระดับปานกลาง และมีคุณธรรมและจริยธรรมโดยรวมแตกต่างกันเมื่อจำแนกตาม เพศ ภูมิฐานะ กลุ่มสาขาวิชา ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ระดับการศึกษาของบิดามารดาหรือผู้ปกครอง ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว และมีคุณธรรมและจริยธรรมโดยรวมไม่แตกต่างกันเมื่อจำแนกตามสถาบันอุดมศึกษา สถานภาพของครอบครัว และฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ดวงเดือน พันธุมนาวิน และเพ็ญแข ประจันปัจจนึก (2520: 8) ได้ศึกษาจริยธรรมของเยาวชนไทย พบว่า ในสถานะซึ่งมีตัวแบบที่กระทำความดีนั้น วัยรุ่นที่มีจริยธรรมสูงจะ โกงน้อยลงอย่างเห็นได้ชัด แต่ผู้มีจริยธรรมต่ำไม่สู้จะยอมรับอิทธิพลของตัวแบบนัก องค์ประกอบหนึ่งที่สำคัญสำหรับการเลียนแบบก็คือสถานการณ์บางสถานการณ์จะส่งเสริมให้เกิดการเลียนแบบได้มาก เช่น สถานการณ์ที่บุคคลเกิดความคลุมเครือไม่มั่นใจในตนเอง อยู่ในสถานะเกิดความวิตกกังวลหรือขัดแย้งถ้าบุคคลอยู่ในสถานการณ์ดังกล่าวมีแนวโน้มว่าจะเลียนแบบผู้อื่นได้มากกว่าอยู่ในสถานการณ์ปกติ

ถวิล คุณเศรษฐ์ (2538) ได้ทำการศึกษาวิจัย เรื่องการศึกษาพฤติกรรมทางสังคม และแนวโน้มพฤติกรรมจริยธรรมทางสังคมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สังกัดสำนักงานประถมศึกษาจังหวัดอุดรธานี โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมจริยธรรมทางสังคม และแนวโน้มพฤติกรรมจริยธรรมทางสังคมจำแนกตามผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เพศ อาชีพหลักของครอบครัวและสถานภาพของครอบครัวของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในสังกัดสำนักงานประถมศึกษาจังหวัดอุดรธานี จากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 610 คน ผลการวิจัยพบว่า (1) พฤติกรรมจริยธรรมทางสังคมด้านความยุติธรรม นักเรียนแสดงออกมากที่สุด ด้านความเมตตากรุณา แสดงออกน้อยที่สุด (2) นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ต่างกัน และนักเรียนที่มีอาชีพหลักของครอบครัว

ต่างกัน มีพฤติกรรมจริยธรรมทางสังคมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ในทุกด้าน (3) นักเรียนชายและนักเรียนหญิงมีพฤติกรรมจริยธรรมทางสังคมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ในด้านความซื่อสัตย์ ด้านความยุติธรรม ด้านสามัคคีและพฤติกรรมจริยธรรมด้านอื่น ๆ (4) นักเรียนที่มีสถานภาพครอบครัวต่างกัน มีพฤติกรรมจริยธรรมทางสังคมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ในด้านความยุติธรรม (5) ตัวแปรที่มีอิทธิพลมากที่สุดคือผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและอาชีพหลักของครอบครัว และที่มีอิทธิพลน้อยที่สุดคือด้านความเมตตากรุณา ในด้านแนวโน้มพฤติกรรมจริยธรรมทางสังคม (6) นักเรียนแสดงออกมากที่สุดคือด้านการเห็นประโยชน์ส่วนรวม และแสดงออกด้านความเมตตากรุณาน้อยที่สุด (7) นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกัน มีแนวโน้มพฤติกรรมจริยธรรมทางสังคมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในทุกด้าน (8) นักเรียนชายและนักเรียนหญิงมีแนวโน้มพฤติกรรมจริยธรรมทางสังคม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ในด้านการเห็นประโยชน์ส่วนรวมด้านความสามัคคี และพฤติกรรมจริยธรรมอื่น ๆ (9) นักเรียนที่มีอาชีพหลักของครอบครัวและสถานภาพของครอบครัวแตกต่างกัน แนวโน้มพฤติกรรมจริยธรรมทางสังคมไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (10) ตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อแนวโน้มพฤติกรรมทางสังคมมากที่สุดคือผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และอาชีพหลักของครอบครัว และที่มีอิทธิพลน้อยที่สุดคือสถานภาพของครอบครัว

Siefring (1981: 336) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสติปัญญา เพศ และพฤติกรรมเชิงจริยธรรมกับเหตุผลเชิงจริยธรรม กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 80 คน จัดแบ่งกลุ่มตามเพศ และระดับสติปัญญา เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบ DIT และแบบวัดระดับสติปัญญาของ Wechsler ผลการวิจัยพบว่า 1) สติปัญญาเป็นองค์ประกอบสำคัญต่อการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม 2) เพศ ไม่ใช่องค์ประกอบสำคัญต่อเหตุผลเชิงจริยธรรม

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสนับสนุนทางสังคม

เสาวลักษณ์ วงศ์นาค (2535: 35) ได้ศึกษาปัจจัยบางประการที่มีผลต่อการสนับสนุนทางสังคมของมารดาในระยะหลังคลอด พบว่า อาชีพ รายได้ของครอบครัว อายุ จำนวนบุตร ลักษณะครอบครัว ชนิดของการคลอดมีความสัมพันธ์กับการสนับสนุนทางสังคม และแหล่งการสนับสนุนทางสังคมที่ได้รับมากคือ สามี รองลงมาคือ มารดา และพี่น้องตามลำดับ

สุธิรา วิสารหงษ์ (2532) ทำการศึกษาเรื่องผลของความเครียดและแรงสนับสนุนทางสังคมที่มีต่อผู้ที่ติดยาเสพติดจำนวน 100 ราย โดยวิธีการสัมภาษณ์แบบลึก พบว่า ในขณะที่ผู้ที่ติดยา

เสพติดเผชิญกับเหตุการณ์วิกฤตในชีวิตทางด้านต่าง ๆ นั้น ผู้ที่ติดยาเสพติดมีความเครียดมาก แต่ความเครียดจะคลี่คลายลงถ้าได้รับแรงสนับสนุนทางสังคมทั้งทางด้านอารมณ์ การเงิน และการให้คำแนะนำในการแก้ปัญหา จากสมาชิกในครอบครัว ญาติพี่น้องและเพื่อน

ทรรชนะ ใจชุ่มชื่น (2543) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการสนับสนุนขององค์กร แบบการนำชีวิตตน พฤติกรรมการปฏิบัติงาน และคุณภาพชีวิตในการทำงานของหัวหน้างานระดับต้น ในโรงงานอุตสาหกรรม จำนวน 204 คน ใน 4 โรงงาน เป็นโรงงานอุตสาหกรรม อิเล็กทรอนิกส์ในเขตกรุงเทพมหานคร 2 แห่ง เขตอุตสาหกรรมภาคตะวันออก 2 แห่ง พบว่า การสนับสนุนขององค์กร มีความสัมพันธ์กับแบบการนำชีวิตตน และพบว่าอายุ อายุงาน รายได้ การสนับสนุนขององค์กร และแบบการนำชีวิตตนมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการปฏิบัติงานและคุณภาพชีวิตในการทำงาน

Sobocinski (1992: 354) ได้ทำการศึกษาเรื่อง กรณีศึกษาวัยรุ่นที่ใช้สารเสพติด: รูปแบบของการเห็นคุณค่าในตนเอง การสนับสนุนจากพ่อแม่และเพื่อนและรูปแบบของการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคม กลุ่มตัวอย่างอายุระหว่าง 12-18 ปี แบ่งเป็น 3 กลุ่ม กลุ่มที่ไม่เคยใช้เลย กลุ่มที่ใช้เป็นครั้งคราว และกลุ่มที่ใช้เป็นประจำ พบว่า การใช้สารเสพติดของวัยรุ่นมีความสัมพันธ์กับการเห็นคุณค่าในตนเองและการสนับสนุนทางสังคม กล่าวคือ วัยรุ่นที่ไม่เคยใช้เลยมีระดับการเห็นคุณค่าในตนเองสูงและการสนับสนุนทางสังคมสูงกว่ากลุ่มที่ใช้เป็นครั้งคราวและใช้เป็นประจำ

Larose (1993: 22) ได้ศึกษาความผูกพันของครอบครัววัยรุ่นและการรับรู้การสนับสนุนทางสังคม ในกลุ่มวัยรุ่นอายุ 15 และ 20 ปี พบว่า การรับรู้การสนับสนุนทางสังคมจากการสนับสนุนทางอารมณ์ เครือข่ายทางสังคม และสถานการณ์ที่ก่อให้เกิดความเครียดมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จะมีความสัมพันธ์ด้านบวกถึงความผูกพันและการสนับสนุนทางสังคมด้านอารมณ์ มีความสัมพันธ์ด้านบวกระหว่างความผูกพันและการรับรู้การสนับสนุนทางสังคม ความผูกพันของครอบครัวเป็นสิ่งที่ช่วยเหลือการสนับสนุนทางสังคมในการแสดงพฤติกรรมที่เหมาะสม

Hackers (1984: 14) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการช่วยเหลือทางสังคม เพศ และแรงดึงดูดความสนใจกับปัจจัยที่ได้รับการสนับสนุนทางสังคม จากการศึกษากลุ่มตัวอย่าง 168 คน เพศชาย 84 คน เพศหญิง 84 คน พบว่าจำนวนประชาชนที่ได้รับการสนับสนุนทางสังคมต่ำ มีจำนวนมากกว่าจำนวนประชาชนที่ได้รับการสนับสนุนทางสังคมสูงในด้านการมีส่วนร่วมของสังคม พบว่า เพศมีผลต่อพฤติกรรมทางสังคมและการสนับสนุนทางสังคม เพศหญิงจะมีอิทธิพลมากกว่าจากการมีแรง

ดึงดูดความสนใจจากรูปร่างกายตา และพบว่าความช่วยเหลือของสังคมมีความสัมพันธ์กับการสนับสนุนทางสังคม

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องจะเห็นได้ว่า ปัจจัยต่าง ๆ ที่ได้ศึกษามานั้นอาจมีความสัมพันธ์และมีความเกี่ยวข้องกับการส่งเสริมให้เกิดจิตสาธารณะของสมาชิกครอบครัวอาสาสมัครเครือข่ายครอบครัว ในการที่จะอาสาเข้าไปพัฒนา ป้องกันและแก้ไขให้ครอบครัว ตลอดจนสังคมให้เป็นสังคมที่อยู่ร่วมกันด้วยความเข้าอกเข้าใจกัน เกื้อกูลกัน เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตน ทำให้สังคมได้รับการพัฒนาไปอย่างยั่งยืนโดยอาศัยแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ตามที่ได้ศึกษามาเป็นพื้นฐานในการกำหนดกรอบแนวคิด นิยามศัพท์ของตัวแปรที่ศึกษา และสมมติฐานของการวิจัย

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

ตัวแปรที่ทำการศึกษาในงานวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วยตัวแปรต้น คือ ลักษณะพื้นฐานส่วนบุคคลของสมาชิกครอบครัวอาสา การรับรู้ในตนเอง และการสนับสนุนทางสังคม ซึ่งตัวแปรเหล่านี้ มีบทบาทสำคัญต่อการปฏิบัติงานในฐานะสมาชิกครอบครัวอาสา และอาจเป็นตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับตัวแปรตาม คือ ระดับการมีจิตสาธารณะของสมาชิกครอบครัวอาสา มุลินธิ เครือข่ายครอบครัว โดยมีรายละเอียดดังนี้

ตัวแปรต้น ได้แก่

1. ลักษณะพื้นฐานส่วนบุคคล ประกอบด้วย

- 1.1 เพศ
- 1.2 อายุ
- 1.3 อาชีพ
- 1.4 ระดับการศึกษา
- 1.5 สถานภาพสมรส
- 1.6 รายได้เฉลี่ยต่อเดือน

2. การรับรู้ในตนเอง ประกอบด้วย

- 2.1 การรับรู้ด้านความสามารถของตนเอง
- 2.2 การรับรู้ด้านคุณธรรมจริยธรรม

3. การสนับสนุนทางสังคม ประกอบด้วย

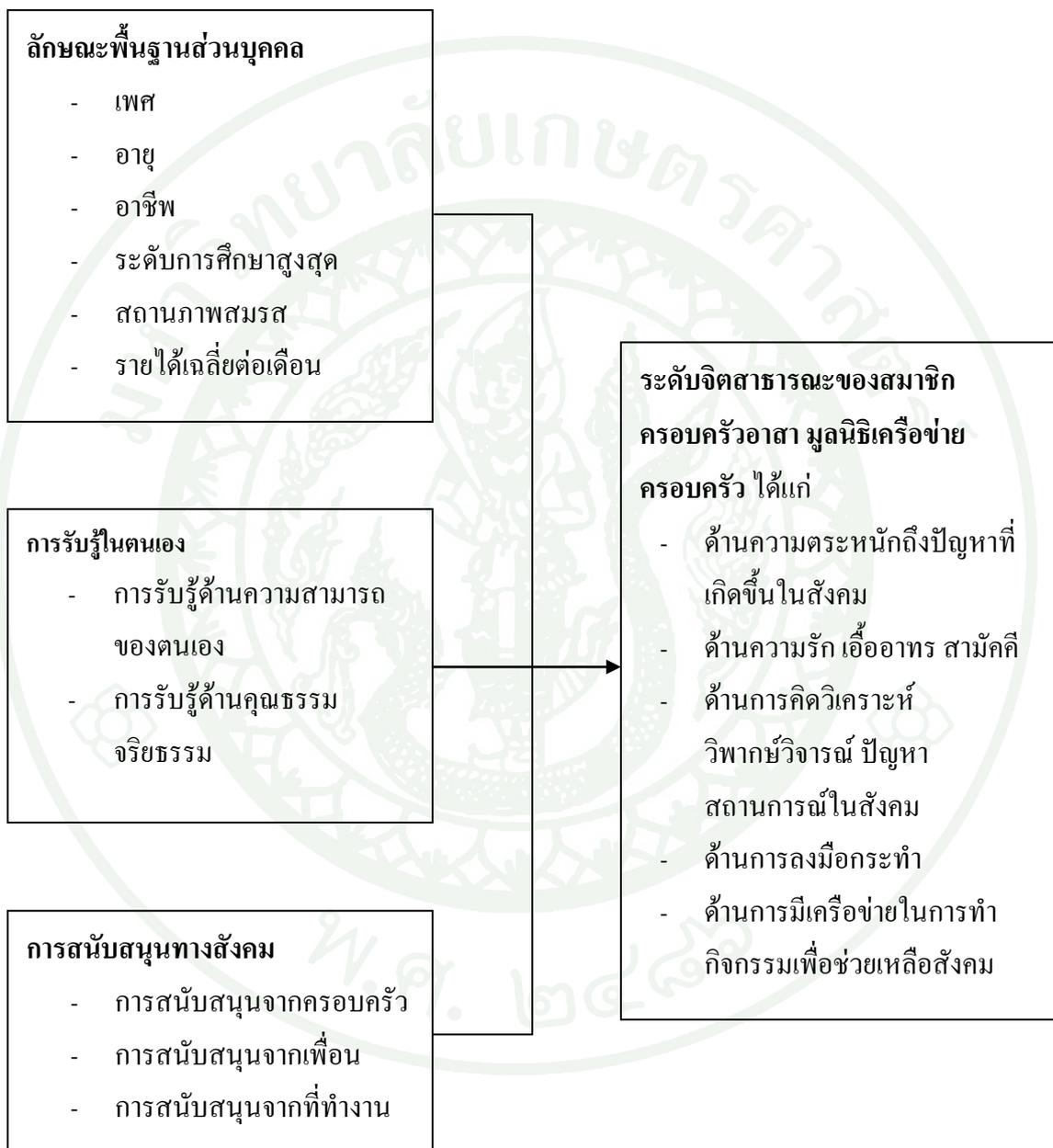
- 3.1 การสนับสนุนจากครอบครัว
- 3.2 การสนับสนุนจากเพื่อน
- 3.3 การสนับสนุนจากที่ทำงาน

ตัวแปรตาม ได้แก่ ระดับการมีจิตสาธารณะของสมาชิกครอบครัวอาสา มุลินธิเครือข่ายครอบครัว ประกอบด้วย (1) ความตระหนักถึงปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคม (2) ความรัก เอื้ออาทร สามัคคี (3) การคิดวิเคราะห์ วิพากษ์วิจารณ์ ปัญหาสถานการณ์ในสังคม (4) การลงมือกระทำ และ (5) การมีเครือข่ายในการทำกิจกรรมเพื่อช่วยเหลือสังคม

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ตัวแปรต้น

ตัวแปรตาม

ภาพที่ 5 กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากภาพที่ 5 แสดงตัวแปรที่ทำการศึกษาในงานวิจัย โดยตัวแปรต้นประกอบด้วยลักษณะพื้นฐานของสมาชิกครอบครัวอาสา การรับรู้ในตนเอง และการสนับสนุนทางสังคม ซึ่งสิ่งต่าง ๆ ที่กล่าวมาข้างต้นนี้ มีบทบาทสำคัญต่อการปฏิบัติงานในฐานะสมาชิกครอบครัวอาสา และอาจเป็นตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับการมีจิตสาธารณะของสมาชิกครอบครัวอาสา

นิยามศัพท์ปฏิบัติการ

จิตสาธารณะ หมายถึง ความตระหนักของสมาชิกครอบครัวอาสา มูลนิธิเครือข่ายครอบครัว ถึงปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคม โดยการคำนึงถึง เอาใจใส่ และคิดวิเคราะห์หาสาเหตุของปัญหา ทำให้แสดงออกเป็นพฤติกรรมที่จะอาสาทำประโยชน์เพื่อส่วนรวม เช่น การเสียสละทรัพย์สินของ เวลา แรงกาย และสติปัญญา เพื่อที่จะเข้าไปป้องกัน แก้ไขปัญหา หรือช่วยเหลือให้ปัญหาในสังคมลดน้อยลง ทำด้วยความเต็มใจ โดยไม่หวังค่าตอบแทน และมีเครือข่ายในการทำกิจกรรมเพื่อสังคม โดยสรุป การมีจิตสาธารณะนี้ประกอบด้วย (1) ความตระหนักถึงปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคม (2) ความรัก เอื้ออาทร และสามัคคี (3) การคิดวิเคราะห์ วิพากษ์วิจารณ์ ปัญหาสถานการณ์ในสังคม (4) การลงมือกระทำ (5) การมีเครือข่ายในการทำกิจกรรมเพื่อช่วยเหลือสังคม

ความตระหนักถึงปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคม หมายถึง ความคิดเห็นของสมาชิกครอบครัวอาสา มูลนิธิเครือข่ายครอบครัว เกิดการรับรู้ว่ามีปัญหาเกิดขึ้น ทั้งในด้านสังคม เศรษฐกิจ การเมือง และคิดว่าผลกระทบของปัญหามีต่อครอบครัว สังคม และการพัฒนาประเทศ โดยมีความคิดเห็นว่าเป็นภาวะที่จำเป็นต้องป้องกันและแก้ไขปัญหาให้อยู่ในภาวะปกติ

ความรัก เอื้ออาทร และสามัคคี หมายถึง ความรู้สึกเกี่ยวกับการช่วยเหลือสังคมของสมาชิกครอบครัวอาสา มูลนิธิเครือข่ายครอบครัว ที่มีความรักต่อเพื่อนมนุษย์และสิ่งแวดล้อม มีความเมตตา รู้สึกไม่สบายใจเมื่อเห็นผู้อื่นเป็นทุกข์ แม้ปัญหาอาจไม่กระทบต่อตนเองโดยตรงแต่ก่อให้เกิดปัญหาต่อส่วนรวม และคิดว่าความร่วมมือกันหลายคนยังทำให้เกิดพลังให้การแก้ไขปัญหาสังคม ยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคล มีการรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น มีวิธีการแก้ไขปัญหาที่คำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวม โดยมีแนวคิดที่ความแตกต่างไม่ได้ทำให้เกิดแตกแยก

การคิดวิเคราะห์ วิพากษ์วิจารณ์ปัญหา สถานการณ์ในสังคม หมายถึง ความคิดเห็นของสมาชิกครอบครัวอาสา มูลนิธิเครือข่ายครอบครัว เกี่ยวกับสาเหตุ และสิ่งที่ทำให้เกิดปัญหาใน

สังคม มีการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ของปัญหา โดยการพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็น กับเพื่อน ผู้ปกครอง อาจารย์ รวมถึงบุคคลอื่น ๆ และอธิบายถึงสภาพปัญหา สถานการณ์ในสังคม สาเหตุ แนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคม

การลงมือกระทำ หมายถึง พฤติกรรมของสมาชิกครอบครัวอาสา มูลนิธิเครือข่ายครอบครัว ในการปฏิบัติเพื่อป้องกันแก้ไขปัญหา โดยการเข้าร่วมกิจกรรมเพื่อช่วยเหลือสังคม จาก การริเริ่มของตนเองหรือผู้อื่น โดยกำหนดวัตถุประสงค์ในการทำกิจกรรม และปฏิบัติตาม วัตถุประสงค์ด้วยความเต็มใจ ทุ่มเทกำลังกาย จิตใจ ความรู้ความสามารถที่มี เสียสละเวลา และ/หรือ ทุนทรัพย์ ร่วมทำกิจกรรมตามความสามารถของตน โดยไม่หวังค่าตอบแทน เป็นการกระทำที่มีผล ทำให้เกิดการผลักดันและเคลื่อนไหวในการพัฒนาสังคม

การมีเครือข่ายในการทำกิจกรรมเพื่อช่วยเหลือสังคม หมายถึง พฤติกรรมของ สมาชิกครอบครัวอาสา มูลนิธิเครือข่ายครอบครัว ในการทำกิจกรรมร่วมกับองค์กร ชุมชน กลุ่ม หรือมูลนิธิ ที่มีวัตถุประสงค์ในการช่วยเหลือสังคมทั้งองค์กรของรัฐและเอกชน ตามที่สมาชิก ครอบครัวอาสาว่าเป็นปัญหาที่ต้องได้รับการแก้ไข โดยมีการตั้งวัตถุประสงค์ในการช่วยเหลือ สังคมร่วมกัน เพื่อประสานงานตามแนวทางที่กำหนด และดำเนินการตามการยอมรับของทุกฝ่าย มีการเรียนรู้ร่วมกันทำงานด้วยกันด้วยความเต็มใจไม่ถูกบังคับ โดยการชวนเพื่อน ญาติ พี่น้อง หรือ บุคคลอื่น มาร่วมมือกัน และมีการติดต่อสื่อสารเพื่อดำเนินกิจกรรมเพื่อสังคมอย่างต่อเนื่อง

ลักษณะพื้นฐานส่วนบุคคล หมายถึง ข้อมูลที่บ่งบอกความเป็นลักษณะส่วนตัวของสมาชิก ครอบครัวอาสา มูลนิธิเครือข่ายครอบครัว โดยลักษณะพื้นฐานส่วนบุคคลนี้ ประกอบด้วย (1) เพศ (2) อายุ (3) อาชีพ (4) ระดับการศึกษาสูงสุด (5) สถานภาพสมรส (6) รายได้เฉลี่ยต่อเดือน

การรับรู้ในตนเอง หมายถึง การที่สมาชิกครอบครัวอาสา มูลนิธิเครือข่ายครอบครัว มีความ เข้าใจและรู้ว่าตนเองเป็นอย่างไร มีความสามารถด้านไหน โดยรับรู้จากการสัมผัส ประสบการณ์ เดิม จากจิตใจและในความคิด เพื่อกระทำการป้องกัน แก้ไข และช่วยเหลือสังคม ประกอบด้วย (1) การรับรู้ความสามารถของตนเอง (2) การรับรู้ด้านคุณธรรมจริยธรรม

การรับรู้ด้านความสามารถของตนเอง หมายถึง การที่สมาชิกครอบครัวอาสา มูลนิธิเครือข่ายครอบครัว ตระหนักว่าตนสามารถคิด เข้าใจ ตัดสินใจ ประเมินว่าตนสามารถ

ทำงานที่ยากหรือที่มีความสลับซับซ้อนได้ สามารถทำงานให้บรรลุเป้าหมายที่ตนเองตั้งไว้ได้ มีความมั่นใจในความรู้ที่มีในการหาแนวทางการแก้ไขปัญหา มีความสามารถในการพูดให้ผู้อื่น คล้อยตาม หรือพูด โดยแสดงเหตุและผลที่ชัดเจน และเป็นที่ยอมรับจากเพื่อนร่วมงานหรือ ผู้บังคับบัญชา

คุณธรรมจริยธรรม หมายถึง การที่สมาชิกครอบครัวอาสา มูลนิธิเครือข่าย ครอบครัว เป็นผู้ที่เคารพในกฎระเบียบของสังคม มีความซื่อสัตย์สุจริต มีความเมตตากรุณา มีความ เสียสละ และมีจิตที่เป็นกุศล

การสนับสนุนทางสังคม หมายถึง การที่สมาชิกครอบครัวอาสา มูลนิธิเครือข่ายครอบครัว ได้รับความรัก ความเข้าใจ ความเอาใจใส่ การเห็นคุณค่า การมีความรู้สึกเป็นส่วนร่วมในสังคม เดียวกัน การได้รับการปลุกฝังให้มีจิตสาธารณะ และการได้รับความช่วยเหลือในด้านต่าง ๆ เช่น การได้รับความรู้ คำแนะนำ ความคิดเห็น ทรัพย์สิน สิ่งของ เวลา โดยการสนับสนุนทางสังคมนี้ ประกอบด้วย (1) การสนับสนุนจากครอบครัว และ (2) การสนับสนุนจากเพื่อน (3) การสนับสนุน จากที่ทำงาน

การสนับสนุนจากครอบครัว หมายถึง การได้รับความรัก ความเข้าใจ ความเอาใจ ใส การเห็นคุณค่า และการได้รับความช่วยเหลือในด้านต่าง ๆ เช่น การได้รับความรู้ คำแนะนำ ความคิดเห็น ทรัพย์สิน สิ่งของ เวลา จาก พ่อ แม่ ญาติ พี่น้องในการทำงานครอบครัวอาสา ของสมาชิก ครอบครัวอาสา มูลนิธิเครือข่ายครอบครัว ในการคิด กระทำเพื่อป้องกัน แก้ไข และช่วยเหลือสังคม

การสนับสนุนจากเพื่อน หมายถึง การได้รับความรัก ความเข้าใจ ความเอาใจใส่ การเห็นคุณค่า และการได้รับความช่วยเหลือในด้านต่าง ๆ เช่น การได้รับความรู้ คำแนะนำ ความ คิดเห็น ทรัพย์สิน สิ่งของ เวลา จาก เพื่อน ในการทำงานครอบครัวอาสา ของสมาชิกครอบครัวอาสา มูลนิธิเครือข่ายครอบครัว ในการคิด กระทำเพื่อป้องกัน แก้ไข และช่วยเหลือสังคมหรือผู้อื่น

การสนับสนุนจากที่ทำงาน หมายถึง การได้รับความรัก ความเข้าใจ ความเอาใจใส่ การเห็นคุณค่า และการได้รับความช่วยเหลือในด้านต่าง ๆ เช่น การได้รับความรู้ คำแนะนำ ความ คิดเห็น ทรัพย์สิน สิ่งของ เวลา จาก บริษัท องค์กร หรือหน่วยงานที่สมาชิกครอบครัวอาสา มูลนิธิ เครือข่ายครอบครัวทำงานอยู่ ในการคิด กระทำเพื่อป้องกัน แก้ไข และช่วยเหลือสังคม

สมาชิก หมายถึง บุคคลที่สมัครต่อมูลนิธิเครือข่ายครอบครัว และเป็นส่วนหนึ่งขององค์กร ซึ่งได้รับรู้ข่าวสาร ประกอบกับการทำงานเชื่อมประสานกับมูลนิธิเครือข่ายครอบครัว

ครอบครัวอาสา หมายถึง บุคคลที่เป็นสมาชิกต่อมูลนิธิเครือข่ายครอบครัว เป็นผู้ที่ช่วย ป้องกัน แก้ไข และช่วยเหลือสังคม โดยการอาสาตัวเข้าไปร่วมงาน และทำงานด้วยความเต็มใจ จาก ความตระหนักถึงปัญหาภายในตนเอง และเชื่อมประสานกับมูลนิธิเครือข่ายครอบครัว เพื่อให้ ปัญหาบรรเทาลง

มูลนิธิเครือข่ายครอบครัว หมายถึง องค์กรที่จัดตั้งขึ้น โดยมีได้หวังผลกำไร เพื่อเชื่อม ประสานแนวคิด การเคลื่อนไหวทางสังคม ให้ความรู้ ป้องกัน และแก้ไขปัญหาในครอบครัว โดยเฉพาะเชื่อมประสานให้ครอบครัวในสังคมเกิดความเข้มแข็ง มูลนิธินี้ตั้งอยู่บนถนนรัชรักษ์ เหนือ เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร

สมมติฐานการวิจัย

1. สมาชิกครอบครัวอาสา มูลนิธิเครือข่ายครอบครัว ที่มีลักษณะพื้นฐานส่วนบุคคลต่างกัน มีระดับการมีจิตสาธารณะแตกต่างกัน โดยจำแนกเป็น

1.1 เพศของสมาชิกครอบครัวอาสาต่างกัน มีระดับจิตสาธารณะแตกต่างกัน

1.2 อายุของสมาชิกครอบครัวอาสาต่างกัน มีระดับจิตสาธารณะแตกต่างกัน

1.3 อาชีพของสมาชิกครอบครัวอาสาต่างกัน มีระดับจิตสาธารณะแตกต่างกัน

1.4 ระดับการศึกษาของสมาชิกครอบครัวอาสาต่างกัน มีระดับจิตสาธารณะแตกต่างกัน

1.5 สถานภาพสมรสของสมาชิกครอบครัวอาสาต่างกัน มีระดับจิตสาธารณะแตกต่างกัน

1.6 รายได้เฉลี่ยต่อเดือนของสมาชิกครอบครัวอาสาต่างกัน มีระดับจิตสาธารณะแตกต่างกัน

2. ลักษณะพื้นฐานส่วนบุคคลมีความสัมพันธ์กับระดับการมีจิตสาธารณะของสมาชิกครอบครัวอาสา มูลนิธิเครือข่ายครอบครัว

3. การรับรู้ในตนเอง ได้แก่ การรับรู้ด้านความสามารถของตนเอง และการรับรู้ด้านคุณธรรมจริยธรรม มีความสัมพันธ์กับระดับการมีจิตสาธารณะของสมาชิกครอบครัวอาสา มูลนิธิเครือข่ายครอบครัว

4. การสนับสนุนทางสังคม ได้แก่ การสนับสนุนจากครอบครัว การสนับสนุนจากเพื่อน และการสนับสนุนจากที่ทำงาน มีความสัมพันธ์กับระดับการมีจิตสาธารณะของสมาชิกครอบครัวอาสา มูลนิธิเครือข่ายครอบครัว

บทที่ 3

วิธีการวิจัย

การดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับระดับการมีจิตสาธารณะของสมาชิกครอบครัวอาสา มูลนิธิเครือข่ายครอบครัว โดยมีแนวทางในการรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาในครั้งนี้ ได้แก่ สมาชิกครอบครัวอาสา มูลนิธิเครือข่ายครอบครัว จำนวนทั้งหมด 3,546 คน

กลุ่มตัวอย่าง

ขั้นตอนของการสุ่มตัวอย่าง ได้ดำเนินการดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 คำนวณจำนวนกลุ่มตัวอย่างจากจำนวนประชากรทั้งหมด โดยใช้หลักการคำนวณของ Yamane (1973) ดังนี้

$$n = \frac{N}{1 + N(e)^2}$$

โดย n = จำนวนของกลุ่มตัวอย่าง

N = จำนวนรวมทั้งหมดของประชากรที่ใช้ในการศึกษา

e = ความผิดพลาดที่ยอมรับได้ (การวิจัยครั้งนี้กำหนดให้ = 0.05)

$$\text{แทนค่า} \quad n = \frac{3546}{1 + (3546 \times 0.05^2)}$$

$$n = \frac{3546}{9.865}$$

$$n = 359.45$$

จำนวนของกลุ่มตัวอย่าง ได้ = 360 คน

นอกจากจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่คำนวณได้นั้น ผู้วิจัยได้ทำการสำรองเพิ่มเติมกรณีที่ได้รับแบบสอบถามคืนไม่ครบหรือมีการตอบข้อความในแบบสอบถามไม่สมบูรณ์ อีกจำนวนร้อยละ 80 หรือ 288 ฉบับ รวมทั้งสิ้น 648 ฉบับ

ขั้นตอนที่ 2 จากแบบสอบถามที่ต้องส่งจำนวน 648 ฉบับนั้น ใช้วิธีการสุ่มแบบมีระบบ (Systematic Random Sampling) เนื่องจากมูลนิธิเครือข่ายครอบครัวมีรายชื่อของสมาชิกครอบครัวอาสา จึงนำมากำหนดลำดับรายชื่อตั้งแต่ลำดับที่ 1 ถึง 3,546 จากนั้นจึงหาช่วงของการสุ่ม (Sampling interval) ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง ดังสูตรต่อไปนี้

$$\text{การคำนวณช่วงชั้น} = \frac{N}{n}$$

โดย N = จำนวนรวมทั้งหมดของประชากรที่ใช้ในการศึกษา

n = จำนวนของกลุ่มตัวอย่าง

$$\text{แทนค่า} = \frac{3,546}{648}$$

$$= 5.47$$

จำนวนช่วงชั้นได้ = 5

ขั้นตอนที่ 3 เมื่อได้จำนวนกลุ่มตัวอย่าง และช่วงชั้นในการสุ่มแล้ว ผู้วิจัยจึงทำการสุ่มตัวอย่างเริ่มต้น โดยวิธีการสุ่มอย่างง่ายจากช่วงชั้นที่ได้ 1-5 ซึ่งได้ตัวอย่างแรกคือรายชื่อลำดับที่ 1 ตัวอย่างต่อไปจะเว้นช่วงห่างทุก ๆ หน่วยที่ 5 ดังนั้น ตัวอย่างต่อไปได้แก่ รายชื่อลำดับที่ 6, 11, 16, 21 และต่อ ๆ ไปจนครบ 648 รายชื่อตามที่ต้องการ เมื่อได้รายชื่อครบแล้วจึงทำการส่งแบบสอบถามให้กับสมาชิกครอบครัวอาสา มูลนิธิเครือข่ายครอบครัว

เครื่องมือและอุปกรณ์ที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม (Questionnaire) ซึ่งผู้วิจัยจะใช้แบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยวิเคราะห์ ลักษณะพื้นฐานส่วนบุคคล ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับจิตสาธารณะของสมาชิกครอบครัวอาสา มูลนิธิเครือข่ายครอบครัว จากการตรวจเอกสารเกี่ยวกับแนวคิดทฤษฎีและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้กำหนดแบบสอบถามเพื่อวิเคราะห์หาตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับระดับจิตสาธารณะ ของสมาชิกครอบครัวอาสา มูลนิธิเครือข่ายครอบครัว โดยแบ่งเนื้อหาออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ลักษณะพื้นฐานส่วนบุคคลของสมาชิกครอบครัวอาสา มูลนิธิเครือข่ายครอบครัว ได้แก่ เพศ อายุ อาชีพ ระดับการศึกษาสูงสุด สถานภาพสมรส และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน เป็นแบบสอบถามชนิดเลือกตอบ และแบบเติมคำ

ตอนที่ 2 การรับรู้ในตนเองที่มีความสัมพันธ์กับระดับจิตสาธารณะของสมาชิกครอบครัวอาสา ได้แก่ การรับรู้ด้านความสามารถในตนเอง และการรับรู้ด้านคุณธรรมจริยธรรม เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 6 ระดับ ได้แก่ จริงที่สุด จริง ก่อนข้างจริง ก่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงที่สุด

ตอนที่ 3 การสนับสนุนทางสังคมที่มีความสัมพันธ์กับระดับจิตสาธารณะ ได้แก่ การสนับสนุนจากครอบครัว การสนับสนุนจากเพื่อน และการสนับสนุนจากที่ทำงาน เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ได้แก่ จริงที่สุด จริง ก่อนข้างจริง ก่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงที่สุด

ตอนที่ 4 ระดับจิตสาธารณะของสมาชิกครอบครัวอาสา มูลนิธิเครือข่ายครอบครัว โดยมีองค์ประกอบ 5 ด้าน ได้แก่ (1) ด้านความตระหนักถึงปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคม (2) ด้านความรัก เอื้ออาทร สามัคคี (3) ด้านการคิดวิเคราะห์ วิพากษ์วิจารณ์ปัญหาสถานการณ์ในสังคม (4) ด้านการลงมือกระทำ และ (5) ด้านการมีเครือข่ายในการทำกิจกรรมเพื่อช่วยเหลือสังคม เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ได้แก่ จริงที่สุด จริง ก่อนข้างจริง ก่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงที่สุด

โดยตอนที่ 2 ถึง ตอนที่ 4 เป็นแบบสอบถามมีคำถามชนิดปลายปิด แบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) จำนวน 92 ข้อ โดยให้เลือกตอบเพียงคำตอบเดียวที่ตรงกับความคิดเห็น ความรู้สึกของผู้ตอบ ซึ่งข้อความมีความหมายเชิงบวก (Positive) และเชิงลบ (Negative)

เกณฑ์การให้คะแนน

ตัวเลือก	คะแนนข้อความเชิงบวก	คะแนนข้อความเชิงลบ
จริงที่สุด	5	0
จริง	4	1
ค่อนข้างจริง	3	2
ค่อนข้างไม่จริง	2	3
ไม่จริง	1	4
ไม่จริงเลย	0	5

เกณฑ์การแบ่งระดับ

สำหรับเกณฑ์คะแนนเฉลี่ยของแบบสอบถามด้านการรับรู้ในตนเอง การสนับสนุนทางสังคม และระดับการมีจิตสาธารณะของสมาชิกครอบครัวอาสา มูลนิธิเครือข่ายครอบครัว ผู้วิจัยจัดกลุ่มคะแนนออกเป็น 5 ระดับ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด โดยมีวิธีการคำนวณหาช่วงคะแนนในแต่ละระดับ ดังนี้

$$\begin{aligned} \text{ช่วงคะแนนในแต่ละระดับ} &= \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}} \\ \text{แทนค่า} &= \frac{5 - 0}{5} \\ &= 1 \end{aligned}$$

เกณฑ์การแปลความหมายค่าเฉลี่ยของคะแนน

ค่าเฉลี่ย	การแปลความหมาย
0.00 – 1.00	ระดับน้อยที่สุด
1.01 – 2.00	ระดับน้อย
2.01 – 3.00	ระดับปานกลาง
3.01 – 4.00	ระดับมาก
4.01 – 5.00	ระดับมากที่สุด

การให้คะแนนและแปลความหมายในตอนที่ 2 การรับรู้ในตนเอง ได้แก่ การรับรู้ด้านความสามารถของตนเอง การรับรู้ด้านคุณธรรมจริยธรรม และตอนที่ 3 การสนับสนุนทางสังคม ได้แก่ การสนับสนุนจากครอบครัว การสนับสนุนจากเพื่อน การสนับสนุนจากที่ทำงาน สามารถแปลความหมายได้ 5 ระดับ คือ ระดับน้อยที่สุด ระดับน้อย ระดับปานกลาง ระดับมาก และระดับมากที่สุด โดยพิจารณาจากเกณฑ์ค่าเฉลี่ยดังนี้

คะแนนด้านการรับรู้ในตนเอง 5 ระดับ

0.00 – 1.00	มีคุณลักษณะด้านการรับรู้ในตนเอง คือ การรับรู้ด้านความสามารถของตนเอง การรับรู้ด้านคุณธรรมจริยธรรม ใน “ระดับน้อยที่สุด”
1.01 – 2.00	มีคุณลักษณะด้านการรับรู้ในตนเอง คือ การรับรู้ด้านความสามารถของตนเอง การรับรู้ด้านคุณธรรมจริยธรรม ใน “ระดับน้อย”
2.01 – 3.00	มีคุณลักษณะด้านการรับรู้ในตนเอง คือ การรับรู้ด้านความสามารถของตนเอง การรับรู้ด้านคุณธรรมจริยธรรม ใน “ระดับปานกลาง”

- 3.01 – 4.00 มีคุณลักษณะด้านการรับรู้ในตนเอง คือ การรับรู้ด้านความสามารถของตนเอง การรับรู้ด้านคุณธรรมจริยธรรม ใน “ระดับมาก”
- 4.01 – 5.00 มีคุณลักษณะด้านการรับรู้ในตนเอง คือ การรับรู้ด้านความสามารถของตนเอง การรับรู้ด้านคุณธรรมจริยธรรม ใน “ระดับมากที่สุด”

คะแนนด้านการสนับสนุนทางสังคม 5 ระดับ

- 0.00 – 1.00 ได้รับการสนับสนุนทางสังคม คือ การสนับสนุนจากครอบครัว การสนับสนุนจากเพื่อน การสนับสนุนจากที่ทำงาน ใน “ระดับน้อยที่สุด”
- 1.01 – 2.00 ได้รับการสนับสนุนทางสังคม คือ การสนับสนุนจากครอบครัว การสนับสนุนจากเพื่อน การสนับสนุนจากที่ทำงาน ใน “ระดับน้อย”
- 2.01 – 3.00 ได้รับการสนับสนุนทางสังคม คือ การสนับสนุนจากครอบครัว การสนับสนุนจากเพื่อน การสนับสนุนจากที่ทำงาน ใน “ระดับปานกลาง”
- 3.01 – 4.00 ได้รับการสนับสนุนทางสังคม คือ การสนับสนุนจากครอบครัว การสนับสนุนจากเพื่อน การสนับสนุนจากที่ทำงาน ใน “ระดับมาก”
- 4.01 – 5.00 ได้รับการสนับสนุนทางสังคม คือ การสนับสนุนจากครอบครัว การสนับสนุนจากเพื่อน การสนับสนุนจากที่ทำงาน ใน “ระดับมากที่สุด”

การให้คะแนนและแปลความหมายในตอนที 4 ระดับการมีจิตสาธารณะของสมาชิกครอบครัวอาสา มูลนิธิเครือข่ายครอบครัว สามารถแปลความหมายได้ 5 ระดับ คือ ระดับน้อยที่สุด ระดับน้อย ระดับปานกลาง ระดับมาก และระดับมากที่สุด โดยพิจารณาจากเกณฑ์ค่าเฉลี่ยดังนี้

คะแนนระดับจิตสาธารณะ 5 ระดับ

- 0.00 – 1.00 มีระดับจิตสาธารณะ จัดอยู่ใน “ระดับน้อยที่สุด”
- 1.01 – 2.00 มีระดับจิตสาธารณะ จัดอยู่ใน “ระดับน้อย”
- 2.01 – 3.00 มีระดับจิตสาธารณะ จัดอยู่ใน “ระดับปานกลาง”
- 3.01 – 4.00 มีระดับจิตสาธารณะ จัดอยู่ใน “ระดับมาก”
- 4.01 – 5.00 มีระดับจิตสาธารณะ จัดอยู่ใน “ระดับมากที่สุด”

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ มีดังนี้

1. ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการออกแบบแบบสอบถาม ซึ่งได้มีผู้ศึกษาไว้แล้วเป็นแนวทางเพื่อนำมาสร้างแบบสอบถาม
2. นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจสอบ และปรับปรุงแบบสอบถามตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษา
3. ตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือโดยนำเครื่องมือที่ปรับปรุงแล้วไปตรวจสอบ
 - 3.1 ตรวจสอบความเที่ยงตรง (Validity) โดยตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา (Content Validity) และความตรงเฉพาะหน้า (Face Validity) โดยการให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่านตรวจสอบความถูกต้องในด้านเนื้อหา ภาษาที่ใช้ และความถูกต้องเชิงทฤษฎี จากนั้นนำแบบสอบถามมาปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญอีกครั้ง
 - 3.2 การหาความเชื่อมั่นของเครื่องมือ (Reliability) โดยนำแบบสอบถามที่ได้ตรวจสอบความตรงแล้วไปหาความเชื่อมั่น โดยการทดลองใช้ (Try-out) กับสมาชิกที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง ที่เป็นภาคีของมูลนิธิเครือข่ายครอบครัว ซึ่งเป็นประชากรที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับประชากรที่จะศึกษา จำนวน 25 คน แล้วนำแบบสอบถามทั้งฉบับมาหาค่าความเชื่อมั่น โดยใช้วิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) (Cronbach, 1970: 161) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ .94
4. นำผลการวิเคราะห์ และเนื้อหาปรับปรุงแบบสอบถามขั้นสุดท้าย และเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อตรวจสอบว่าอยู่ในเกณฑ์ที่ยอมรับได้ ก่อนนำแบบสอบถามไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจริงกับสมาชิกครอบครัวอาสา มูลนิธิเครือข่ายครอบครัวที่เป็นกลุ่มตัวอย่างต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษานี้ ใช้แบบสอบถามที่สร้างขึ้นในการเก็บข้อมูล โดยผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง ดังต่อไปนี้

1. ผู้วิจัยนำหนังสือจากโครงการสหวิทยาการ ระดับบัณฑิตศึกษา สาขาพัฒนาสังคม บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ถึงประธานมูลนิธิเครือข่ายครอบครัว เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลวิจัยในส่วนของสมาชิกครอบครัวอาสา
2. ผู้วิจัยติดต่อประสานงานกับเจ้าหน้าที่ของมูลนิธิเครือข่ายครอบครัว ขอความร่วมมือในการขอรายชื่อและที่อยู่ของสมาชิกครอบครัวอาสา เพื่อส่งแบบสอบถามไปยังกลุ่มตัวอย่าง
3. ผู้วิจัยดำเนินการส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ไปยังสมาชิกครอบครัวอาสา มูลนิธิเครือข่ายครอบครัว ตามรายชื่อและที่อยู่ที่ได้มา โดยใส่ซองเปล่าจำหน่ายซองถึงผู้วิจัยพร้อมติดแสตมป์สำหรับการส่งแบบสอบถามกลับ โดยใช้เวลาในการรอแบบสอบถามคืน 30 วัน หากไม่ได้แบบสอบถามคืนตามที่กำหนดไว้ จะต้องทำการส่งแบบสอบถามและเก็บข้อมูลเพิ่มตามจำนวนที่ขาดเหลืออยู่ต่อไป หากได้ครบตามจำนวนเป้าหมายแล้วจึงรวบรวมข้อมูลและดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลในลำดับต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามมาทำการวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปแล้ว
นำเสนอผลการวิจัยออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้

1. สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistic)

ใช้อธิบายลักษณะพื้นฐานส่วนบุคคล การรับรู้ในตนเอง การสนับสนุนทางสังคม และ
ระดับการมีจิตสาธารณะของสมาชิกครอบครัวอาสา มูลนิธิเครือข่ายครอบครัว โดยนำเสนอข้อมูล
คะแนนเฉลี่ย (\bar{X}) แล้วทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่
ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) การแจกแจงความถี่ (Frequency)
และค่าร้อยละ (Percentage) แล้วนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบคำอธิบายความหมายในรูปแบบความเรียง

2. สถิติเชิงวิเคราะห์ (Analytical Statistic)

2.1 การเปรียบเทียบระดับการมีจิตสาธารณะของสมาชิกครอบครัวอาสา มูลนิธิ
เครือข่ายครอบครัว ที่มีลักษณะพื้นฐานต่างกัน โดยการนำเสนอคะแนนเฉลี่ยของผู้ตอบ
แบบสอบถามเมื่อจำแนกตามลักษณะพื้นฐานส่วนบุคคลที่ต่างกัน ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ
วิเคราะห์ (Analytical statistics) สถิติที่ใช้ คือ การทดสอบที (t-test) การทดสอบเอฟ (F-test) และ
การวิเคราะห์ความแปรปรวน (Analysis of Variance: ANOVA) โดยกำหนดค่านัยสำคัญทางสถิติที่
ระดับความเชื่อมั่นที่ 95% หรือ ระดับ 0.05

2.2 การหาความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะพื้นฐานส่วนบุคคล การรับรู้ในตนเองและการ
สนับสนุนทางสังคม ที่มีต่อระดับการมีจิตสาธารณะของสมาชิกครอบครัวอาสา มูลนิธิเครือข่าย
ครอบครัว โดยการนำเสนอข้อมูลแสดงความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะพื้นฐานส่วนบุคคล การรับรู้
ในตนเองและการสนับสนุนทางสังคมกับระดับจิตสาธารณะของสมาชิกครอบครัวอาสา วิเคราะห์
ข้อมูลโดยใช้สถิติวิเคราะห์ (Analytical statistics) สถิติที่ใช้คือ การหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์
ของเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation) เพื่อมาวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้ โดยกำหนดค่า
นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นที่ 95% หรือ ระดับ 0.05

ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย

การดำเนินการตั้งแต่การสำรวจปัญหา ตรวจสอบเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จัดทำ
โครงร่างวิทยานิพนธ์ เสนอโครงร่างและแก้ไขโครงร่างวิจัย สร้างและทดสอบเครื่องมือ เก็บ
รวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล สรุปผลการวิจัย และจัดทำรูปเล่มวิทยานิพนธ์ เริ่มตั้งแต่เดือน
เมษายน 2553 ถึงเดือนกุมภาพันธ์ 2554 ดังปรากฏในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ขั้นตอนในการดำเนินการวิจัย

ขั้นตอนในการ ดำเนินงานวิจัย	เม.ย. 2553	พ.ค. 2553	มิ.ย. 2553	ก.ค. 2553	ส.ค. 2553	ก.ย. 2553	ต.ค. 2553	พ.ย. 2553	ธ.ค. 2553	ม.ค. 2554	ก.พ. 2554
1. สำรวจปัญหาและ ตรวจสอบเอกสาร	↔										
2. จัดทำโครงร่าง วิทยานิพนธ์	↔										
3. เสนอโครงร่างและ แก้ไขโครงร่างวิจัย		↔									
4. สร้างและทดสอบ เครื่องมือ						↔					
5. เก็บรวบรวมข้อมูล และวิเคราะห์ข้อมูล								↔			
6. สรุปผลการวิจัย										↔	
7. จัดทำรูปเล่ม วิทยานิพนธ์											↔

บทที่ 4

ผลการวิจัยและข้อวิจารณ์

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับระดับการมีจิตสาธารณะของสมาชิกครอบครัว อาสาสมัครเครือข่ายครอบครัว เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับระดับการมีจิตสาธารณะของสมาชิกครอบครัวอาสา ได้แก่ การรับรู้ในตนเองที่มีความสัมพันธ์กับระดับการมีจิตสาธารณะ ซึ่งประกอบด้วย การรับรู้ด้านความสามารถในตนเอง และการรับรู้ด้านคุณธรรมจริยธรรม การสนับสนุนทางสังคมที่มีความสัมพันธ์กับระดับการมีจิตสาธารณะ ซึ่งประกอบด้วย การสนับสนุนจากครอบครัว การสนับสนุนจากเพื่อน และการสนับสนุนจากที่ทำงาน รวมไปถึงการศึกษาลักษณะพื้นฐานส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่างสมาชิกครอบครัวอาสา มูลนิธิเครือข่ายครอบครัว ซึ่งประกอบด้วย เพศ อายุ อาชีพ ระดับการศึกษาสูงสุด สถานภาพสมรส และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน ประชากรกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นสมาชิกครอบครัวอาสา มูลนิธิเครือข่ายครอบครัว จำนวน 365 คน เก็บข้อมูลระหว่างเดือน พฤศจิกายน ถึงธันวาคม 2553 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

การวิเคราะห์และประมวลผลข้อมูลใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป ใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ในการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่า ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ในส่วนการทดสอบสมมติฐาน การวิจัยเพื่อหาความแตกต่างของระดับจิตสาธารณะที่มีลักษณะพื้นฐานส่วนบุคคลต่างกัน สถิติที่ใช้ ได้แก่ t-test และ F-test โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way Analysis Of Variance) เมื่อพบความแตกต่างจึงทดสอบต่อรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ (scheffe') และเพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยลักษณะพื้นฐานส่วนบุคคล การรับรู้ในตนเอง และการสนับสนุนทางสังคมกับระดับการมีจิตสาธารณะของสมาชิกครอบครัวอาสา มูลนิธิเครือข่ายครอบครัว จะใช้สถิติวิเคราะห์ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient) นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลเสนอในรูปแบบตารางประกอบคำอธิบาย โดยแบ่งผลการวิจัยออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 การนำเสนอค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามลักษณะพื้นฐานส่วนบุคคลของสมาชิกครอบครัวอาสา ซึ่งประกอบด้วย เพศ อายุ อาชีพ ระดับการศึกษาสูงสุด สถานภาพสมรส รายได้เฉลี่ยต่อเดือน และการนำเสนอค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เพื่อศึกษาระดับการมีจิตสาธารณะ การรับรู้ในตนเอง และการสนับสนุนทางสังคม

ตอนที่ 2 การนำเสนอผลการเปรียบเทียบระดับการมีจิตสาธารณะของสมาชิกครอบครัวอาสา ตามลักษณะพื้นฐานส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ อาชีพ การศึกษาสูงสุด สถานภาพสมรส รายได้เฉลี่ยต่อเดือน

ตอนที่ 3 การนำเสนอผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะพื้นฐานส่วนบุคคล การรับรู้ในตนเอง และการสนับสนุนทางสังคมกับระดับการมีจิตสาธารณะของสมาชิกครอบครัวอาสา มุขนิธิเครือข่ายครอบครัว

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1

1. การนำเสนอค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามลักษณะพื้นฐานส่วนบุคคลของสมาชิกครอบครัวอาสา ซึ่งประกอบด้วย เพศ อายุ อาชีพ ระดับการศึกษาสูงสุด สถานภาพสมรส รายได้เฉลี่ยต่อเดือน และการนำเสนอค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เพื่อศึกษาระดับการมีจิตสาธารณะ การรับรู้ในตนเอง และการสนับสนุนทางสังคม ผลปรากฏดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 จำนวน (คน) และร้อยละของสมาชิกครอบครัวอาสา โดยจำแนกตามลักษณะพื้นฐานส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ อาชีพ ระดับการศึกษาสูงสุด สถานภาพสมรส และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน (n = 365)

(n = 365)		
ลักษณะพื้นฐานส่วนบุคคล	จำนวน	ร้อยละ
1. เพศ		
ชาย	90	24.7
หญิง	275	75.3
รวม	365	100
2. อายุ		
17-34 ปี	70	19.17
35-51 ปี	239	65.48
52-68 ปี	56	15.35
$\bar{X} = 42.19, S.D. = 9.523, \text{Min} = 17, \text{Max} = 68$		
3. อาชีพ		
เกษตรกรรวม	10	2.7
รับราชการ	87	23.8
ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว	46	12.6
พนักงานรัฐวิสาหกิจ	25	6.8
พนักงานเอกชน	76	20.8
รับจ้าง	48	13.2
แม่บ้าน/พ่อบ้าน	37	10.1
อื่น ๆ	36	9.9
รวม	365	100.0

ตารางที่ 3 (ต่อ)

(n = 365)

ลักษณะพื้นฐานส่วนบุคคล	จำนวน	ร้อยละ
4. ระดับการศึกษาสูงสุด		
ประถมศึกษาหรือต่ำกว่า	5	1.4
มัธยมศึกษาตอนต้น	15	4.1
มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช.	30	8.2
อนุปริญญา/ปวส.	15	4.1
ปริญญาตรี	224	61.4
ปริญญาโทหรือสูงกว่า	76	20.8
รวม	365	100.0
5. สถานภาพสมรส		
โสด	83	22.7
สมรส	241	66.0
หย่า/เลิก	27	7.4
หม้าย	14	3.8
รวม	365	100.0
6. รายได้เฉลี่ยต่อเดือน		
ไม่เกิน 5,000 บ.	31	8.5
5,001-10,000 บ.	48	13.2
10,001-15,000 บ.	103	28.2
15,001-20,000 บ.	59	16.2
20,001-25,000 บ.	42	11.5
สูงกว่า 25,000 บ.	82	22.5
รวม	365	100.0

จากตารางที่ 3 แสดงว่าสมาชิกครอบครัวอาสา ที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้มีจำนวนทั้งสิ้น 365 คน เป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 75.3 และ 24.7 ตามลำดับ เมื่อจำแนกตามระดับอายุ พบว่า สมาชิกครอบครัวอาสาที่มีอายุระหว่าง 35-51 ปี ร้อยละ 65.4 รองลงมา ได้แก่ 17-34 ปี คิดเป็นร้อยละ 19.17 และ 52-68 ปี คิดเป็นร้อยละ 15.35 เมื่อจำแนกตามอาชีพ พบว่า สมาชิกครอบครัวอาสาที่มีอาชีพรับราชการและพนักงานเอกชนเป็นส่วนมาก ร้อยละ 23.8 และ 20.8 ตามลำดับ เมื่อจำแนกตามระดับการศึกษาสูงสุด พบว่า สมาชิกครอบครัวอาสาส่วนมากจบการศึกษาในระดับปริญญาตรี ร้อยละ 61.4 เมื่อจำแนกตามสถานภาพสมรส พบว่า สมาชิกครอบครัวอาสาสมรสเป็นส่วนมาก ร้อยละ 66 และเมื่อจำแนกตามรายได้เฉลี่ยต่อเดือน พบว่า สมาชิกครอบครัวอาสา มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 10,001-15,000 บาท มากที่สุด ร้อยละ 28.2 รองลงมา ได้แก่ สูงกว่า 25,000 บ. คิดเป็นร้อยละ 22.5

2. การนำเสนอระดับการมีจิตสาธารณะของสมาชิกครอบครัวอาสา จำแนกตามลักษณะพื้นฐานส่วนบุคคลของสมาชิกครอบครัวอาสา มุณินิธิเครือข่ายครอบครัว ดังปรากฏในตารางที่ 4

ตารางที่ 4 การนำเสนอค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เพื่อศึกษาระดับการมีจิตสาธารณะของสมาชิกครอบครัวอาสา จำแนกตามลักษณะพื้นฐานส่วนบุคคล

(n = 365)

ลักษณะพื้นฐานส่วนบุคคล	\bar{X}	S.D.	ระดับจิตสาธารณะ
1. เพศ			
ชาย	4.10	0.41	มากที่สุด
หญิง	3.99	0.42	มาก
2. อายุ			
17-34 ปี	3.99	0.32	มาก
35-51 ปี	4.02	0.43	มากที่สุด
52-68 ปี	4.04	0.45	มากที่สุด
$\bar{X} = 42.19, S.D. = 9.523, \text{Min} = 17, \text{Max} = 68$			
3. อาชีพ			
เกษตรกร	4.02	0.46	มากที่สุด
รับราชการ	4.12	0.38	มากที่สุด
ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว	3.93	0.41	มาก
พนักงานรัฐวิสาหกิจ	4.20	0.40	มากที่สุด
พนักงานเอกชน	4.01	0.41	มากที่สุด
รับจ้าง	3.96	0.35	มาก
แม่บ้าน/พ่อบ้าน	3.91	0.54	มาก
อื่น ๆ	3.98	0.42	มาก

ตารางที่ 4 (ต่อ)

(n = 365)

ลักษณะพื้นฐานส่วนบุคคล	\bar{X}	S.D.	ระดับจิตสาธารณะ
4. ระดับการศึกษาสูงสุด			
ประถมศึกษาหรือต่ำกว่า	3.97	0.08	มาก
มัธยมศึกษาตอนต้น	3.88	0.38	มาก
มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช.	3.76	0.52	มาก
อนุปริญญา/ปวส.	3.85	0.51	มาก
ปริญญาตรี	4.04	0.37	มากที่สุด
ปริญญาโทหรือสูงกว่า	4.14	0.46	มากที่สุด
5. สถานภาพสมรส			
โสด	4.01	0.40	มากที่สุด
สมรส	4.03	0.42	มากที่สุด
หย่า/เลิก	3.97	0.47	มาก
หม้าย	3.92	0.40	มาก
6. รายได้เฉลี่ยต่อเดือน			
ไม่เกิน 5,000 บ.	3.93	0.53	มาก
5,001-10,000 บ.	3.94	0.40	มาก
10,001-15,000 บ.	3.94	0.36	มาก
15,001-20,000 บ.	4.11	0.31	มากที่สุด
20,001-25,000 บ.	4.16	0.41	มากที่สุด
สูงกว่า 25,000 บ.	4.07	0.49	มากที่สุด

จากตารางที่ 4 แสดงว่า สมาชิกครอบครัวอาสาเพศชายมีระดับจิตสาธารณะในระดับมากที่สุด ส่วนเพศหญิงมีระดับจิตสาธารณะในระดับมาก ซึ่งต่างกันเล็กน้อย กลุ่มอายุ ระหว่าง 35-51 ปี และ 52-68 ปี มีระดับจิตสาธารณะในระดับมากที่สุด อาชีพที่มีระดับจิตสาธารณะมากที่สุด ได้แก่ เกษตรกรรม รับราชการ พนักงานรัฐวิสาหกิจ และพนักงานเอกชน ผู้ที่มีระดับการศึกษาสูงสุดที่มีระดับจิตสาธารณะมากที่สุด ได้แก่ ปริญญาตรีและปริญญาโทหรือสูงกว่า สถานภาพสมรสที่มีระดับจิตสาธารณะมากที่สุด ได้แก่ โสดและสมรส ผู้ที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนที่มีระดับจิตสาธารณะมากที่สุด ได้แก่ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน 15,001-20,000 บ. 20,001-25,000 บ. และสูงกว่า 25,000 บ.

ตารางที่ 5 การเสนอจำนวน และค่าร้อยละ ของระดับการมีจิตสาธารณะของสมาชิกครอบครัวอาสา

ระดับจิตสาธารณะ	n	ร้อยละ
น้อยที่สุด	-	-
น้อย	-	-
ปานกลาง	9	2.6
มาก	168	45.9
มากที่สุด	188	51.5
รวม	365	100

จากตารางที่ 5 แสดงว่า สมาชิกครอบครัวอาสาที่มีระดับจิตสาธารณะอยู่ในระดับมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 51.5 มีระดับจิตสาธารณะอยู่ในระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 45.9 และมีระดับจิตสาธารณะอยู่ในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 2.6 ส่วนระดับจิตสาธารณะน้อยและน้อยที่สุดไม่พบในกลุ่มตัวอย่าง

ตารางที่ 6 การเสนอจำนวน และค่าร้อยละ ของการรับรู้ในตนเองของสมาชิกครอบครัวอาสา

ระดับการรับรู้ในตนเอง	n	ร้อยละ
น้อยที่สุด	-	-
น้อย	-	-
ปานกลาง	2	0.5
มาก	150	41.1
มากที่สุด	213	58.4
รวม	365	100

จากตารางที่ 6 แสดงว่า สมาชิกครอบครัวอาสาที่มีการรับรู้ในตนเองอยู่ในระดับมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 58.4 มีการรับรู้ในตนเองอยู่ในระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 41.1 และมีการรับรู้ในตนเองอยู่ในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 0.5 ส่วนการรับรู้ในตนเองในระดับน้อยและน้อยที่สุด ไม่พบในกลุ่มตัวอย่าง

ตารางที่ 7 การเสนอจำนวน และค่าร้อยละ ของการรับรู้ในตนเอง ด้านการรับรู้ความสามารถของตนเองของสมาชิกครอบครัวอาสา

ระดับการรับรู้ ความสามารถของตนเอง	n	ร้อยละ
น้อยที่สุด	-	-
น้อย	4	1.1
ปานกลาง	13	3.6
มาก	217	59.4
มากที่สุด	131	35.9
รวม	365	100

จากตารางที่ 7 แสดงว่า สมาชิกครอบครัวอาสาที่มีการรับรู้ในตนเอง ด้านการรับรู้ความสามารถของตนเองส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 59.4 มีการรับรู้ความสามารถของตนเองอยู่ในระดับมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 35.9 มีการรับรู้ความสามารถของตนเองอยู่ในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 3.6 และมีการรับรู้ความสามารถของตนเองอยู่ในระดับน้อย คิดเป็นร้อยละ 1.1 ส่วนการรับรู้ความสามารถของตนเองในระดับน้อยที่สุดไม่พบในกลุ่มตัวอย่าง

ตารางที่ 8 การเสนอจำนวน และค่าร้อยละ ของการรับรู้ในตนเอง ด้านคุณธรรมจริยธรรมของสมาชิกครอบครัวอาสา

ระดับการรับรู้ คุณธรรมจริยธรรม	n	ร้อยละ
น้อยที่สุด	-	-
น้อย	-	-
ปานกลาง	1	0.3
มาก	93	25.5
มากที่สุด	271	74.2
รวม	365	100

จากตารางที่ 8 แสดงว่า สมาชิกครอบครัวอาสาที่มีการรับรู้ในตนเอง ด้านคุณธรรมจริยธรรมส่วนใหญ่อยู่ในระดับมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 74.2 มีการรับรู้ด้านคุณธรรมจริยธรรมอยู่ในระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 25.5 และมีการรับรู้ด้านคุณธรรมจริยธรรมอยู่ในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 0.3 ส่วนการรับรู้ด้านคุณธรรมจริยธรรมในระดับน้อยและน้อยที่สุดไม่พบในกลุ่มตัวอย่าง

ตารางที่ 9 การเสนอจำนวน และค่าร้อยละ ของการสนับสนุนทางสังคม ของสมาชิกครอบครัวอาสา

ระดับการสนับสนุนทางสังคม	n	ร้อยละ
น้อยที่สุด	1	0.3
น้อย	11	3.0
ปานกลาง	36	9.9
มาก	226	61.9
มากที่สุด	91	24.9
รวม	365	100

จากตารางที่ 9 แสดงว่า สมาชิกครอบครัวอาสา มีการสนับสนุนทางสังคมส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 61.9 มีการสนับสนุนทางสังคมอยู่ในระดับมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 24.9 มีการสนับสนุนทางสังคมอยู่ในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 9.9 มีการสนับสนุนทางสังคมอยู่ในระดับน้อย คิดเป็นร้อยละ 3.0 และมีการสนับสนุนทางสังคมอยู่ในระดับน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 0.3

ตารางที่ 10 การเสนอจำนวน และค่าร้อยละ ของการสนับสนุนจากครอบครัว ของสมาชิกครอบครัวอาสา

การสนับสนุนจากครอบครัว	n	ร้อยละ
น้อยที่สุด	4	1.1
น้อย	18	4.9
ปานกลาง	28	7.7
มาก	222	60.8
มากที่สุด	93	25.5
รวม	365	100

จากตารางที่ 10 แสดงว่า สมาชิกครอบครัวอาสาสมัครที่สนับสนุนจากครอบครัวส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 60.8 รองลงมา มีการสนับสนุนจากครอบครัวอยู่ในระดับมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 25.5 มีการสนับสนุนจากครอบครัวอยู่ในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 7.7 มีการสนับสนุนจากครอบครัวอยู่ในระดับน้อย คิดเป็นร้อยละ 4.9 และมีการสนับสนุนครอบครัวอยู่ในระดับน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 1.1

ตารางที่ 11 การเสนอจำนวน และค่าร้อยละ ของการสนับสนุนจากเพื่อน ของสมาชิกครอบครัวอาสา

การสนับสนุนจากเพื่อน	n	ร้อยละ
น้อยที่สุด	2	0.5
น้อย	11	3.0
ปานกลาง	45	12.3
มาก	214	58.6
มากที่สุด	93	25.5
รวม	365	100

จากตารางที่ 11 แสดงว่า สมาชิกครอบครัวอาสาสมัครที่สนับสนุนจากเพื่อนส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 58.6 รองลงมา มีการสนับสนุนจากเพื่อนอยู่ในระดับมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 25.5 มีการสนับสนุนจากเพื่อนอยู่ในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 12.3 มีการสนับสนุนจากเพื่อนอยู่ในระดับน้อย คิดเป็นร้อยละ 3.0 และมีการสนับสนุนจากเพื่อนอยู่ในระดับน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 0.5

ตารางที่ 12 การเสนอจำนวน และค่าร้อยละ ของการสนับสนุนจากที่ทำงาน ของสมาชิกครอบครัวอาสา

การสนับสนุนจากที่ทำงาน	n	ร้อยละ
น้อยที่สุด	19	5.2
น้อย	20	5.5
ปานกลาง	50	13.7
มาก	171	46.8
มากที่สุด	105	28.8
รวม	365	100

จากตารางที่ 12 แสดงว่า สมาชิกครอบครัวอาสาที่มีการสนับสนุนจากที่ทำงานส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 46.8 รองลงมา มีการสนับสนุนจากที่ทำงานอยู่ในระดับมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 28.8 มีการสนับสนุนจากที่ทำงานอยู่ในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 13.7 มีการสนับสนุนจากที่ทำงานอยู่ในระดับน้อย คิดเป็นร้อยละ 5.5 และมีการสนับสนุนที่ทำงานอยู่ในระดับน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 5.2

ตอนที่ 2 การนำเสนอผลการเปรียบเทียบของระดับการมีจิตสาธารณะของสมาชิกครอบครัวอาสา ตามลักษณะพื้นฐานส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ อาชีพ การศึกษาสูงสุด สถานภาพสมรส รายได้เฉลี่ยต่อเดือน

ตารางที่ 13 ผลการเปรียบเทียบระดับการมีจิตสาธารณะของสมาชิกครอบครัวอาสา ระหว่างเพศชายและเพศหญิง

เพศ	n	\bar{x}	S.D.	t	Sig
เพศชาย	90	4.10	.411		
เพศหญิง	275	3.99	.418	2.243*	.025

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 13 แสดงว่า สมาชิกครอบครัวอาสาเพศชายและเพศหญิงมีระดับการมีจิต
 สาธารณะแตกต่างกัน โดยเพศชายมีระดับจิตสาธารณะ ($\bar{X} = 4.10$) สูงกว่าเพศหญิง ($\bar{X} = 3.99$)
 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 14 ผลการเปรียบเทียบระดับการมีจิตสาธารณะของสมาชิกครอบครัวอาสา ที่มีระดับอายุ
 ต่างกัน

แหล่งความแปรปรวน	SS	Df	MS	F	Sig
ระหว่างกลุ่ม	.085	2	.042	.240	.787
ภายในกลุ่ม	63.90	362	.177		
รวม	63.98	364			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 14 แสดงว่า สมาชิกครอบครัวอาสาที่มีระดับอายุต่างกันมีระดับการมีจิต
 สาธารณะโดยรวมไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 15 ผลการเปรียบเทียบระดับจิตสาธารณะของสมาชิกครอบครัวอาสา ที่มีอาชีพต่างกัน

แหล่งความแปรปรวน	SS	Df	MS	F	Sig
ระหว่างกลุ่ม	2.728	7	.390	2.271*	.028
ภายในกลุ่ม	61.25	357	.172		
รวม	63.98	364			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 15 แสดงว่า สมาชิกครอบครัวอาสาที่มีอาชีพต่างกันมีระดับการมีจิต
 สาธารณะแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพบความแตกต่างจึงทำการทดสอบ
 เปรียบเทียบเป็นรายคู่โดยวิธี Scheffe ปรากฏดังตารางที่ 16

ตารางที่ 16 ผลการเปรียบเทียบระดับจิตสาธารณะของสมาชิกครอบครัวอาสา ที่มีอาชีพต่างกันเป็นรายคู่

อาชีพ	ค่าเฉลี่ย	เกษตรกรรม	รับราชการ	ค้าขาย/ธุรกิจ	พนักงาน	พนักงาน	รับจ้าง	แม่บ้าน/ พ่อบ้าน	อื่นๆ
				ส่วนตัว	รัฐวิสาหกิจ	เอกชน			
		4.02	4.12	3.93	4.20	4.01	3.96	3.91	3.98
เกษตรกรรม	4.02	-	-0.10	0.09	-0.18	0.01	0.06	0.11	0.04
รับราชการ	4.12		-	0.19**	-0.08	0.11	0.16*	0.21*	0.14
ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว	3.93			-	-0.26*	-0.08	-0.03	0.02	-0.05
พนักงานรัฐวิสาหกิจ	4.20				-	0.19	0.24*	0.29*	0.22
พนักงานเอกชน	4.01					-	0.05	0.10	0.03
รับจ้าง	3.96						-	0.05	-0.03
แม่บ้าน/พ่อบ้าน	3.91							-	-0.07
อื่นๆ	3.98								-

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 16 แสดงว่า สมาชิกครอบครัวอาสาที่มีอาชีพพนักงานรัฐวิสาหกิจ มีระดับจิต
 สาธารณะสูงกว่าสมาชิกครอบครัวอาสาที่มีอาชีพแม่บ้าน/พ่อบ้าน ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว และรับจ้าง
 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สมาชิกครอบครัวอาสาที่มีอาชีพรับราชการมีระดับจิต
 สาธารณะสูงกว่าสมาชิกครอบครัวอาสาที่มีอาชีพค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่
 ระดับ .01 และสูงกว่าสมาชิกครอบครัวอาสาที่มีอาชีพแม่บ้าน/พ่อบ้าน และรับจ้าง อย่างมีนัยสำคัญ
 ทางสถิติที่ระดับ .05 นอกจากนี้ไม่พบความแตกต่างในรายคู่อื่น ๆ

ตารางที่ 17 ผลการเปรียบเทียบระดับจิตสาธารณะของสมาชิกครอบครัวอาสา ที่มีระดับการศึกษา
 สูงสุดต่างกัน

แหล่งความแปรปรวน	SS	Df	MS	F	Sig
ระหว่างกลุ่ม	3.997	5	.799	4.784**	.000
ภายในกลุ่ม	59.99	359	.167		
รวม	63.98	364			

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 17 แสดงว่า สมาชิกครอบครัวอาสาที่มีระดับการศึกษาสูงสุดต่างกันมีระดับ
 จิตสาธารณะแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพบความแตกต่างจึงทำการ
 ทดสอบเปรียบเทียบเป็นรายคู่วิธี Scheffe ปรากฏดังตารางที่ 18

ตารางที่ 18 ผลการเปรียบเทียบระดับการมีจิตสาธารณะของสมาชิกครอบครัวอาสา ที่มีระดับการศึกษาสูงสุดต่างกันเป็นรายคู่

ระดับการศึกษาสูงสุด	ค่าเฉลี่ย	ประถมศึกษา	มัธยมศึกษา	มัธยมศึกษา	อนุปริญญา/ ปวส.	ปริญญาตรี	ปริญญาโทหรือ สูงกว่า
		หรือต่ำกว่า	ตอนต้น	ตอนปลาย/ปวช.			
		3.97	3.88	3.76	3.85	4.04	4.14
ประถมศึกษา หรือต่ำกว่า	3.97	-	0.09	0.21	0.12	-0.07	-0.17
มัธยมศึกษาตอนต้น	3.88		-	0.12	0.03	-0.16	-0.26*
มัธยมศึกษา ตอนปลาย/ปวช.	3.76			-	-0.09	-0.28**	-0.38**
อนุปริญญา/ปวส.	3.85				-	-0.19	-0.29*
ปริญญาตรี	4.04					-	-0.10*
ปริญญาโท หรือสูงกว่า	4.14						-

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 18 แสดงว่า สมาชิกครอบครัวยาสาที่มีระดับการศึกษาสูงสุดปริญญาโทหรือสูงกว่า และปริญญาตรีที่มีระดับการมีจิตสาธารณะสูงกว่าสมาชิกครอบครัวยาสาที่มีระดับการศึกษาสูงสุดมัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และสมาชิกครอบครัวยาสาที่มีระดับการศึกษาสูงสุดปริญญาโทหรือสูงกว่ามีระดับการมีจิตสาธารณะสูงกว่าสมาชิกครอบครัวยาสาที่มีระดับการศึกษาสูงสุดมัธยมศึกษาตอนต้น อนุปริญญา/ปวส. และปริญญาตรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 19 ผลการเปรียบเทียบระดับการมีจิตสาธารณะของสมาชิกครอบครัวยาสา ที่มีสถานภาพสมรสต่างกัน

แหล่งความแปรปรวน	SS	Df	MS	F	Sig
ระหว่างกลุ่ม	.250	3	.083	.471	.703
ภายในกลุ่ม	63.738	361	.177		
รวม	63.987	364			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 19 แสดงว่า สมาชิกครอบครัวยาสาที่มีสถานภาพสมรสต่างกันมีระดับการมีจิตสาธารณะไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 20 ผลการเปรียบเทียบระดับการมีจิตสาธารณะของสมาชิกครอบครัวยาสา ที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่างกัน

แหล่งความแปรปรวน	SS	Df	MS	F	Sig
ระหว่างกลุ่ม	2.743	5	.549	3.216**	.007
ภายในกลุ่ม	61.244	359	.171		
รวม	63.987	364			

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 20 แสดงว่า สมาชิกครอบครัวอาสาที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่างกันมีระดับการมีจิตสาธารณะแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพบความแตกต่างจึงทำการทดสอบเปรียบเทียบเป็นรายคู่โดยวิธี Scheffe ปรากฏดังตารางที่ 21

ตารางที่ 21 ผลการเปรียบเทียบระดับการมีจิตสาธารณะของสมาชิกครอบครัวอาสา ที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่างกันเป็นรายคู่

รายได้เฉลี่ยต่อเดือน	ค่าเฉลี่ย	ไม่เกิน 5,000 บ.	5,001-10,000 บ.	10,001-15,000 บ.	15,001-20,000 บ.	20,001-25,000 บ.	สูงกว่า 25,000 บ.
		3.93	3.94	3.94	4.11	4.16	4.07
ไม่เกิน 5,000 บ.	3.93	-	-0.01	-0.01	-0.18*	-0.23*	-0.14
5,001-10,000 บ.	3.94		-	0.00	-0.17*	-0.22*	-0.13
10,001-15,000 บ.	3.94			-	-0.17**	-0.22**	-0.13*
15,001-20,000 บ.	4.11				-	-0.06	0.04
20,001-25,000 บ.	4.16					-	0.11
สูงกว่า 25,000 บ.	4.07						-

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 21 แสดงว่า สมาชิกครอบครัวอาสาที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 20,001-25,000 บ. และ 15,001-20,000 บ. มีระดับการมีจิตสาธารณะสูงกว่าสมาชิกครอบครัวอาสาที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 10,001-15,000 บ. อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และสูงกว่ารายได้เฉลี่ยต่อเดือน ไม่เกิน 5,000 บ. และ 5,001-10,000 บ. อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สมาชิกครอบครัวอาสาที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน สูงกว่า 25,000 บ. มีระดับการมีจิตสาธารณะสูงกว่าสมาชิกครอบครัวอาสาที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 10,001-15,000 บ. อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตอนที่ 3 การนำเสนอผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะพื้นฐานส่วนบุคคล การรับรู้ในตนเอง และการสนับสนุนทางสังคมกับระดับการมีจิตสาธารณะของสมาชิกครอบครัวอาสา มูลนิธิเครือข่ายครอบครัว

ตารางที่ 22 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างลักษณะพื้นฐานส่วนบุคคลกับระดับการมีจิตสาธารณะของสมาชิกครอบครัวอาสา

ปัจจัย	ระดับจิตสาธารณะ	p-value
	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r)	
เพศ	-.117*	.025
อายุ	.083	.114
อาชีพ	-.119*	.023
ระดับการศึกษาสูงสุด	.215**	.000
สถานภาพสมรส	-.031	.555
รายได้เฉลี่ยต่อเดือน	.158**	.002

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 22 แสดงว่า ระดับการศึกษาสูงสุด และรายได้เฉลี่ยต่อเดือนมีความสัมพันธ์กับระดับการมีจิตสาธารณะของสมาชิกครอบครัวอาสา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เพศ และอาชีพมีความสัมพันธ์กับระดับการมีจิตสาธารณะของสมาชิกครอบครัวอาสา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนอายุ และสถานภาพสมรสไม่พบความสัมพันธ์กับระดับการมีจิตสาธารณะ

ตารางที่ 23 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ในตนเอง การสนับสนุนทางสังคมกับระดับการมีจิตสาธารณะของสมาชิกครอบครัวอาสา

(n = 365)

ปัจจัย	ระดับจิตสาธารณะ	p-value
ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r)		
การรับรู้ในตนเอง	.637**	.000
การรับรู้ด้านความสามารถ ของตนเอง	.567**	.000
การรับรู้ด้านคุณธรรม จริยธรรม	.547**	.000
การสนับสนุนทางสังคม	.609**	.000
การสนับสนุนจากครอบครัว	.513**	.000
การสนับสนุนจากเพื่อน	.522**	.000
การสนับสนุนจากที่ทำงาน	.405**	.000

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 23 แสดงว่าปัจจัยการรับรู้ในตนเอง ซึ่งได้แก่ การรับรู้ด้านความสามารถของตนเอง และการรับรู้ด้านคุณธรรมจริยธรรม ปัจจัยการสนับสนุนทางสังคม ซึ่งได้แก่ การสนับสนุนจากครอบครัว การสนับสนุนจากเพื่อน และการสนับสนุนจากที่ทำงาน มีความสัมพันธ์กับระดับการมีจิตสาธารณะของสมาชิกครอบครัวอาสา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ข้อวิจารณ์

จากการศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับระดับการมีจิตสาธารณะของสมาชิกครอบครัวอาสาสมัครเครือข่ายครอบครัว ผลการวิเคราะห์สามารถนำประเด็นที่ค้นพบมาวิจารณ์ได้ ดังนี้

สมมติฐานที่ 1 สมาชิกครอบครัวอาสาสมัครที่มีลักษณะพื้นฐานส่วนบุคคล ซึ่งได้แก่ เพศ อายุ อาชีพ การศึกษาระดับสูงสุด สถานภาพสมรส และรายได้เฉลี่ยต่อเดือนแตกต่างกัน มีระดับการมีจิตสาธารณะแตกต่างกัน โดยจำแนกเป็น

สมมติฐานที่ 1.1 เพศของสมาชิกครอบครัวอาสาสมัครต่างกัน มีระดับการมีจิตสาธารณะแตกต่างกัน ผลการวิจัยพบว่า เพศชายและเพศหญิงมีระดับการมีจิตสาธารณะแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 1.1 ซึ่งแตกต่างกับ วรณ รุณภัย และคณะ (2542) ที่ศึกษาจิตสำนึกของนิสิตนักศึกษาที่มีต่อสภาวารณทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง พบว่า จิตสำนึกของนิสิตในภาพรวมมีจิตสำนึกค่อนข้างไปทางเสรีนิยม นิสิตที่แตกต่างกันในเรื่องเพศ มีจิตสำนึกต่อสภาวารณทางเศรษฐกิจสังคม และการเมืองไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับ ศาณี สุวรรณพัฒน์ (2537) ที่วิเคราะห์ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการรับรู้ทางสังคมและการเมืองของนิสิตนักศึกษาเกี่ยวกับภาวะวิกฤตในประเทศไทย พบว่า ไม่มีความแตกต่างในระดับการรับรู้ทางสังคมและการเมืองระหว่างตัวแปรเพศ ผู้วิจัยมีความเห็นว่า หากพิจารณาถึงสภาพความเป็นจริงแล้ว จะเห็นได้ว่าเพศชายและเพศหญิงมีความแตกต่างกันหลายด้าน ทั้งด้านกายภาพ สถานภาพ บทบาทในสังคม ซึ่งเพศชายจะมีบทบาทในความเป็นผู้นำ เป็นผู้เสียสละ เป็นผู้ที่คอยปกป้องดูแลเด็ก สตรี และคนชรา ซึ่งเป็นเหตุผลของวัฒนธรรมในอดีต แต่ในปัจจุบันสถานภาพและบทบาททางสังคมของเพศหญิงได้ถูกเปลี่ยนแปลงไปให้เท่าเทียมเพศชายในหลาย ๆ ด้าน แต่ในงานวิจัยครั้งนี้แม้ผลการวิจัยจะพบว่า สมาชิกครอบครัวอาสาสมัครเพศชายมีระดับจิตสาธารณะ ($\bar{X} = 4.10$) สูงกว่าเพศหญิง ($\bar{X} = 3.99$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ถึงจะมีความแตกต่างกันแต่ก็เป็นความต่างเพียงเล็กน้อย

สมมติฐานที่ 1.2 อายุของสมาชิกครอบครัวอาสาสมัครต่างกัน มีระดับการมีจิตสาธารณะต่างกัน ผลการวิจัยพบว่า อายุที่แตกต่างกันมีระดับการมีจิตสาธารณะไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ไม่เป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 1.2 สอดคล้องกับ โกศล มีความดี (2547) ได้ศึกษาวิจัยปัจจัยทางจิตสังคมที่เกี่ยวข้องกับการมีจิตสาธารณะของข้าราชการตำรวจ เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบจิตสาธารณะของข้าราชการตำรวจที่มีปัจจัยทางจิตสังคมที่แตกต่างกัน พบว่า

อายุแตกต่างกันมีจิตสาธาณะไม่แตกต่างกัน อธิบายได้ว่ากลุ่มอายุที่มีอายุใกล้เคียงกันมักจะมีประสบการณ์ หรือจิตลักษณะที่คล้ายกัน เมื่อได้ร่วมงานหรือทำกิจกรรมเพื่อสังคมด้วยกัน การเรียนรู้ถึงการมีจิตสาธาณะของแต่ละบุคคลก็จะเหมือนกัน อายุจึงไม่มีผลต่อระดับจิตสาธาณะ

สมมติฐานที่ 1.3 อาชีพของสมาชิกครอบครัวอาสาต่างกัน มีระดับการมีจิตสาธาณะต่างแตกต่างกัน ผลการวิจัยพบว่า อาชีพที่แตกต่างกันมีระดับการมีจิตสาธาณะแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 1.3 อาจเป็นเพราะอาชีพแต่ละอาชีพมีความหลากหลายในสถานภาพ อาจทำให้แสดงจิตสาธาณะ หรือมีเวลาในการทำกิจกรรมเพื่อสังคมน้อยกว่าอาชีพที่มีความมั่นคง ในการวิจัยพบว่า อาชีพรับราชการ และอาชีพพนักงานรัฐวิสาหกิจ มีระดับการมีจิตสาธาณะสูงกว่าอาชีพเกษตรกรรม อาชีพค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว เพราะอาชีพเหล่านี้ต้องหาเลี้ยงชีพและทำงานประจำ อาจมีปัจจัยหลายอย่างที่ทำให้ไม่สามารถเข้าร่วมแก้ไขปัญหาหรือทำกิจกรรมเพื่อสังคมได้น้อย ผลของการวิจัยนี้อาจยังไม่สอดคล้องกับผลของงานวิจัยอื่น ๆ เพราะในประเด็นเรื่องจิตสาธาณะส่วนมากจะทำกับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักเรียน นิสิตนักศึกษา และกลุ่มบุคคลอาชีพเดียวกัน จึงหางานวิจัยจิตสาธาณะเกี่ยวกับกลุ่มบุคคลที่มีหลากหลายอาชีพได้ไม่มากนัก

สมมติฐานที่ 1.4 ระดับการศึกษาสูงสุดของสมาชิกครอบครัวอาสาต่างกัน มีระดับการมีจิตสาธาณะต่างแตกต่างกัน ผลการวิจัยพบว่า ระดับการศึกษาสูงสุดที่แตกต่างกันมีระดับการมีจิตสาธาณะแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 1.4 สอดคล้องกับ สวนา พรพัฒน์กุล (2520) ศึกษาความสำนึกในหน้าที่พลเมืองของไทย พบว่า ระดับการศึกษาต่างกัน มีความสำนึกในเรื่องนี้ต่างกัน ระดับการศึกษาสูงกว่า มีความสำนึกสูงกว่า ผู้วิจัยมีความเห็นว่า การศึกษาเป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้บุคคลมีระดับจิตสาธาณะที่สูงได้ และการที่ผลการวิจัยปรากฏเช่นนี้อาจเป็นเพราะการปลูกฝังเกี่ยวกับความมีจิตสาธาณะได้มีการพยายามอย่างต่อเนื่องในทุกระดับของการศึกษา ผู้ที่ได้รับการศึกษามากก็อาจมีความเข้าใจในการรับผิดชอบต่อสังคม และการแสดงพฤติกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม ว่าสิ่งไหนที่ทำแล้วเกิดผลดี สิ่งไหนที่ทำแล้วเกิดผลเสียอย่างมีเหตุมีผล

สมมติฐานที่ 1.5 สถานภาพสมรสของสมาชิกครอบครัวอาสาต่างกัน มีระดับการมีจิตสาธาณะต่างแตกต่างกัน ผลการวิจัยพบว่า สถานภาพสมรสที่แตกต่างกันมีระดับการมีจิตสาธาณะไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ไม่เป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 1.5 อาจจะเป็นเพราะการมีประสบการณ์ในการดำเนินชีวิตที่มากขึ้น และการใช้ชีวิตร่วมกับครอบครัวก็

อยากเป็นแบบอย่างให้แก่ลูกและคนรอบข้าง และสามารถคิดวิเคราะห์สถานการณ์ได้ว่า สังคมต้องได้รับการช่วยเหลือจึงแสดงจิตสาธารณะในการทำประโยชน์เพื่อส่วนรวม หรือแม้กระทั่งสถานภาพโสด ก็ไม่มีภาระให้ต้องห่วง จึงสามารถร่วมคิดหรือร่วมทำกิจกรรมเพื่อสังคมได้อย่างเต็มที่ สถานภาพหม้าย หย่า/เลิก ก็ผ่านสถานการณ์ที่ยากลำบากในชีวิต มีประสบการณ์มาก จึงมีความเข้าใจในการดำเนินชีวิตและคิดถึงสังคมส่วนรวม เพื่อที่ตนเองจะได้มีส่วนร่วมในการสร้างสรรค์สิ่งดีเพื่อสังคม

สมมติฐานที่ 1.6 รายได้เฉลี่ยต่อเดือนของสมาชิกครอบครัวอาสาต่างกัน มีระดับการมีจิตสาธารณะแตกต่างกัน ผลการวิจัยพบว่า รายได้เฉลี่ยต่อเดือนที่แตกต่างกันมีระดับการมีจิตสาธารณะแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 1.6 ไม่สอดคล้องกับ โกลด์ มีความดี (2547) ที่พบว่า รายได้เฉลี่ยต่อเดือนแตกต่างกันมีจิตสาธารณะไม่แตกต่างกัน อาจเป็นเพราะสมาชิกครอบครัวอาสา มีอาชีพที่หลากหลาย แตกต่างกับอาชีพรับราชการตำรวจที่ โกลด์ มีความดี ได้ทำการศึกษา จึงทำให้สมาชิกครอบครัวอาสาในแต่ละบุคคลมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนที่แตกต่างกันไป บุคคลที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนมาก อาจมีโอกาสนในการช่วยเหลือสังคมด้านทรัพย์สิน เงิน วัตถุ มากกว่าบุคคลที่มีรายได้น้อย แต่ในการวิจัยครั้งนี้ค่าความแตกต่างอาจต่างกันไม่มากนัก คือ สมาชิกครอบครัวอาสาที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 20,001-25,000 บ. ($\bar{X} = 4.33$) และ 15,001-20,000 บ. ($\bar{X} = 4.37$) มีระดับจิตสาธารณะสูงกว่าสมาชิกครอบครัวอาสาที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 10,001-15,000 บ. ($\bar{X} = 4.26$)

สรุป จากการศึกษาครั้งนี้ ลักษณะพื้นฐานส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อาชีพ ระดับการศึกษา สูงสุด และรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่างกันมีระดับการมีจิตสาธารณะที่แตกต่างกัน ส่วนอายุ และสถานภาพสมรสต่างกัน มีระดับการมีจิตสาธารณะไม่แตกต่างกัน เนื่องจากแต่ละบุคคลก็มีจิตลักษณะ ประสบการณ์ในการดำเนินชีวิตที่ต่างกัน ลักษณะพื้นฐานส่วนบุคคลอาจเป็นตัวที่กำหนดได้ว่าบุคคลนั้นจะมีระดับจิตสาธารณะไปในทิศทางใด

สมมติฐานที่ 2 ปัจจัยลักษณะพื้นฐานส่วนบุคคล ซึ่งได้แก่ เพศ อายุ อาชีพ การศึกษาระดับสูงสุด สถานภาพสมรส และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน มีความสัมพันธ์กับระดับการมีจิตสาธารณะของสมาชิกครอบครัวอาสา มุณิธิเครือข่ายครอบครัว ผลการวิจัยพบว่า

เพศ มีความสัมพันธ์กับระดับการมีจิตสาธารณะของสมาชิกครอบครัวอาสา เป็นไปตามสมมติฐานที่ 2 สอดคล้องกับ อัจฉรา โคมแล่ม (2544) ที่ศึกษาจิตสำนึกของนักศึกษา

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ต่อการรวมกลุ่มกิจกรรมเพื่อสังคม พบว่า เพศมีความสัมพันธ์กับความ ต้องการแรงเสริมในการทำกิจกรรมเพื่อสังคม ทั้งนี้อาจเป็นเพราะระดับจิตสาธารณะของสมาชิก ครอบครัวอาสา เกิดจากปัจจัยหลาย ๆ ด้าน สาเหตุหนึ่งอาจมาจากสมาชิกครอบครัวอาสา มีความ ตระหนักในการทำประโยชน์เพื่อสังคมอยู่แล้ว ดังนั้น ไม่ว่าจะหญิงหรือว่าเพศชายก็สามารถแสดง ระดับจิตสาธารณะของตนได้

อายุ ไม่มีความสัมพันธ์กับระดับการมีจิตสาธารณะของสมาชิกครอบครัวอาสา ไม่เป็นไป ตามสมมติฐานที่ 2 สอดคล้องกับ Berkowitz and Luterman (1968 อ้างใน สุธีตา หงษาชาติ, 2539) ศึกษาเกี่ยวกับบุคลิกภาพด้านความรับผิดชอบต่อสังคม พบว่า อายุไม่มีความสัมพันธ์ต่อความ รับผิดชอบทางสังคม เนื่องจากการมีจิตสาธารณะเป็นกระบวนการรับรู้ที่ก่อให้เกิดเป็นระบบ ค่านิยมส่วนบุคคล ได้รับอิทธิพลจาก การอบรมเลี้ยงดู สภาพแวดล้อม และการควบคุมตนเองซึ่ง เป็นปัจจัยภายในที่มีความสำคัญต่อ พฤติกรรมที่บุคคลแสดงออก (ไพบุลย์ วัฒนศิริธรรม และ สังคมสังวร, 2543:13) อายุจึงไม่มีผลในการแสดงจิตสาธารณะ ไม่ว่าจะอยู่ในช่วงอายุใดก็สามารถ เรียนรู้ ประพฤติปฏิบัติดีต่อส่วนรวมได้ อาจเป็นเพราะการปลูกฝังค่านิยมที่ดี การเลี้ยงดู การอบรม สั่งสอน ให้เกิดความเข้าใจ เห็นคุณค่า และตระหนักถึงประโยชน์ของผู้อื่นและส่วนรวม

อาชีพ มีความสัมพันธ์กับระดับการมีจิตสาธารณะของสมาชิกครอบครัวอาสา เป็นไปตาม สมมติฐานที่ 2 ทั้งนี้เนื่องมาจากอาชีพของกลุ่มตัวอย่างมีความแตกต่างและความหลากหลาย แต่ อาชีพก็มีความสำคัญในการที่จะช่วยให้บุคคลแสดงพฤติกรรมที่มีจิตสาธารณะออกมาได้ หากเป็น อาชีพที่ดี สุจริตและมีคุณธรรมประจำวิชาชีพของตน สอดคล้องกับ บุญทัน ภูบาล (2549) กล่าวว่า การพัฒนาจิตใจที่เป็นรากฐานของความเป็นมนุษย์ไม่ควรเน้นที่การพัฒนาเพื่อความสำเร็จใน วิชาชีพที่ปราศจากพื้นฐานทางจริยธรรม อาจจะเป็นการส่งเสริมให้บุคคลออกไปประกอบวิชาชีพ ด้วยจิตสำนึกผิดพลาดแล้วก็ไปสร้างระบบการทำงานที่ผิดมีการเอาเปรียบผู้อื่น กอบโกย ความหลง ตัวเอง ความมัวเมาในเวียนแต่ในวังวนวัตถุ ที่อาจก่อให้เกิดการแก่งแย่งชิงดีกันในทุก ๆ ด้านของ สังคม ดังนั้นการอาชีพที่ดีก็อาจส่งผลให้บุคคลนั้นมีการพัฒนาระดับจิตสาธารณะที่ดีได้ด้วย

ระดับการศึกษาสูงสุด มีความสัมพันธ์กับระดับการมีจิตสาธารณะของสมาชิกครอบครัว อาสา เป็นไปตามสมมติฐานที่ 2 สอดคล้องกับ วิรัตน์ คำศรีจันทร์ (2544) ที่ทำการศึกษาลำนึก สาธารณะของประชาชนในสังคมเมืองและสังคมชนบท พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีจิตสำนึก สาธารณะของบุคคลในครอบครัว คือ ปัจจัยส่วนบุคคล การศึกษา โครงสร้างของสังคม และปัจจัย ทางสังคม สอดคล้องกับ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2542) พบว่า ระดับการศึกษา มี

อิทธิพลทางบวกต่อลักษณะความเป็นพลเมืองไทย และมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมเชิงจริยธรรม สอดคล้องกับ สุกานดา นิ่มทองคำ (2535) ได้ศึกษาเรื่อง ตัวแปรเชิงจิตสังคมและชีวพื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมเอื้อสังคมของนักเรียนมัธยมตอนต้น ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่บิดามารดามีการศึกษาสูงมีพฤติกรรมที่เอื้อต่อสังคมมากกว่านักเรียนที่มีบิดามารดาที่มีการศึกษาระดับกลางและต่ำ ทั้งนี้เนื่องจาก การศึกษาเป็นรากฐานสำคัญของการพัฒนาเป็นสิ่งที่ปฏิเสธกันไม่ได้ไม่ว่าจะเป็นการพัฒนาในรูปแบบใด จำต้องเริ่มต้นด้วยการศึกษาจนมีการศึกษามากพอแก่สถานะแห่งตน ที่จะสามารถปฏิบัติงานหรือดำเนินชีวิตไปสู่ทิศทางที่ประสงค์ การกำหนดเป้าหมายของการศึกษาให้ถูกต้องโดยธรรมชาติเพื่อนำไปสู่การพัฒนาที่แท้จริง (บุญทัน ภูบาล, 2549: 19-20) ระดับการศึกษาจึงมีผลต่อระดับจิตสาธารณะของสมาชิกครอบครัวอาสา

สถานภาพสมรส ไม่มีความสัมพันธ์กับระดับการมีจิตสาธารณะของสมาชิกครอบครัวอาสา ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ 2 ซึ่งยังไม่สอดคล้องกับงานวิจัยอื่นๆ ส่วนมากจะเป็นงานวิจัยกับนักเรียน นิสิตนักศึกษา อีกทั้งตัวแปรสถานภาพสมรสยังไม่ค่อยได้มีการศึกษากับระดับจิตสาธารณะ ทั้งนี้เนื่องจากสมาชิกครอบครัวอาสาเป็นการรวมกลุ่มของบุคคลในสถานภาพที่แตกต่างกัน แต่ในกลุ่มของสมาชิกครอบครัวอาสา นั้น ก็จะมีการสร้างความเข้าใจในการทำงานอาสาเพื่อให้บริการช่วยเหลือเดียวกัน ดังนั้น ไม่ว่าจะมียุทธศาสตร์ใด จะแต่งงาน จะโสด หรือต้องเลิกกันในครอบครัว สมาชิกครอบครัวอาสาเหล่านี้ก็ยังมีความต้องการเหมือน ๆ กัน คือการสร้างสรรค์สิ่งดีเพื่อสังคม

รายได้เฉลี่ยต่อเดือน มีความสัมพันธ์กับระดับการมีจิตสาธารณะของสมาชิกครอบครัวอาสา เป็นไปตามสมมติฐานที่ 2 ทั้งนี้เนื่องจากการศึกษาระดับจิตสาธารณะในด้านของรายได้ยังไม่ค่อยมีใครได้ทำการศึกษา ผู้วิจัยจึงมีความเห็นว่า จากผลการวิจัยสมาชิกครอบครัวอาสาส่วนใหญ่มีงานทำประจำ คือ มีอาชีพที่มั่นคง และมีรายได้มากพอสมควรในการที่จะเข้าร่วมกิจกรรม หรือเข้ามาช่วยเหลือสังคม และอาจมีปัจจัยอีกหลาย ๆ ด้าน ด้านหนึ่งก็คือ เมื่อมีรายได้พอสมควร จึงไม่ต้องกังวลในการที่ตนจะสละเวลาหรือทรัพย์เข้ามาทำกิจกรรม แต่การที่จะทำงานด้วยจิตสาธารณะนั้น ผู้วิจัยมีความเห็นว่า มีแค่ความเต็มใจในการที่จะปฏิบัติเพื่อให้ความช่วยเหลือผู้อื่นและสังคม เป็นการประพฤติดีปฏิบัติที่มุ่งความสุขของผู้อื่นที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของความตั้งใจดี เจตนาดี และทำสุดความสามารถก็เพียงพอแล้ว

สรุป จากการศึกษาครั้งนี้ ลักษณะพื้นฐานส่วนบุคคล ได้แก่ อายุ และสถานภาพสมรส ไม่มีความสัมพันธ์กับระดับการมีจิตสาธารณะของสมาชิกครอบครัวอาสา ส่วนเพศ อาชีพ ระดับ

การศึกษา และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน มีความสัมพันธ์กับระดับการมีจิตสาธารณะของสมาชิก
ครอบครัวอาสา จึงควรมีการอบรมให้ความรู้เพิ่มเติม สร้างความเป็นเอกภาพในการทำงานอาสา
เพื่อที่จะปฏิบัติจิตสาธารณะต่อผู้อื่นและสังคม และเพื่อให้การทำงานมีประสิทธิภาพเป็นประโยชน์
ต่อสังคมส่วนรวม

สมมติฐานที่ 3 ปัจจัยด้านการรับรู้ในตนเอง มีความสัมพันธ์กับระดับการมีจิตสาธารณะ
ของสมาชิกครอบครัวอาสา มุลินธิศรีเครือข่ายครอบครัว ผลการวิจัยพบว่า

การรับรู้ในตนเอง ซึ่งประกอบด้วย การรับรู้ด้านความสามารถของตนเอง และการรับรู้ด้าน
คุณธรรมจริยธรรม มีความสัมพันธ์กับระดับจิตสาธารณะของสมาชิกครอบครัวอาสา อย่างมี
นัยสำคัญที่ .01 ซึ่งสอดคล้องกับ สุกานดา นิ่มทองคำ (2535) พบว่า การรับรู้ความสามารถของ
ตนเองในแต่ละบุคคลก็มีอิทธิพลต่อการเกิดพฤติกรรม ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎีของ Bandura
(1986) กล่าวว่า การรับรู้ความสามารถของตนเองมีผลต่อการกระทำของบุคคล กล่าวคือ ถ้าบุคคลมี
การรับรู้ถึงความสามารถของตนเองสูงก็มีแนวโน้มที่จะกระทำพฤติกรรมสูง และสอดคล้องกับ
โกศล มีความดี และพรพรหม พรรคพวก (2550) พบว่า การรับรู้ความสามารถของตนเองมี
ความสัมพันธ์ทางบวกกับจิตสาธารณะอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ สรุปคือ เมื่อบุคคลมีการรับรู้ใน
ตนเองสูงก็จะมีจิตสาธารณะสูงขึ้น สอดคล้องกับ ไพบูลย์ วัฒนศิริธรรม และสังคม สัจจจร (2543 :
13) กล่าวว่า คุณธรรม จริยธรรมของบุคคล เป็นสิ่งที่เกิดตามวิถีการดำเนินชีวิตของแต่ละบุคคล
สภาพแวดล้อมต่างๆ ตั้งแต่ระดับครอบครัว ชุมชน จึงมีผลต่อการพัฒนาการมีจิตสาธารณะ
สอดคล้องกับ สมพร เทพสิทธิ์ (2551) กล่าวว่า คุณธรรมและจริยธรรมเป็นส่วนสำคัญต่อบุคคล
และประเทศชาติ ช่วยทำให้บุคคลได้รับความสุขหรือความสำเร็จ ช่วยทำให้เป็นคนดีมีประโยชน์
และมีคุณค่า อีกทั้งคุณธรรมและจริยธรรมสามารถสร้างความปรองดองและความสามัคคีระหว่าง
คนในชาติ ทำให้ประเทศชาติเจริญมั่นคง การที่ผลการวิจัยพบว่า การรับรู้ด้านคุณธรรมจริยธรรมมี
ความสัมพันธ์กับระดับจิตสาธารณะของสมาชิกครอบครัวอาสา นั้น อาจเป็นเพราะว่าบุคคลที่มีการ
รับรู้ด้านคุณธรรมและจริยธรรมในตนเอง เขาก็จะมีความรู้สึกตระหนักถึงสิ่งที่ ดี รับรู้ในตนเองว่า มี
ไมตรี มีมิตรภาพและความรักต่อผู้อื่น ตลอดจนมีจิตใจต้องการช่วยเหลือผู้อื่นยามที่มีปัญหาหรือเกิด
ทุกข์ ดังนั้นบุคคลที่จะพัฒนาระดับจิตสาธารณะของตนให้สูงขึ้น ได้นั้น จะต้องพัฒนาคุณธรรม
จริยธรรมในตนเองให้มากยิ่งขึ้นด้วย หากบุคคลนั้นมีคุณธรรมและจริยธรรมภายในที่มากแล้ว ก็
จะแปรเปลี่ยนออกมาเป็นพฤติกรรมการกระทำซึ่งภายนอกที่แสดงออกถึงการมีระดับจิตสาธารณะที่
มาก แก่ผู้อื่นและสังคมส่วนรวม

และอาจส่งผลให้สมาชิกครอบครัวอาสาสมัครที่มีจิตสาธารณะที่สูงขึ้น เนื่องจากสัมพันธภาพระหว่างเพื่อนดี มีความเข้าใจซึ่งกันและกัน คอยช่วยเหลือให้การสนับสนุนกัน จะทำให้บุคคลรู้สึกมั่นคงในกลุ่มของตน พฤติกรรมต่าง ๆ ที่แสดงออกมาจึงสอดคล้องกับความต้องการของกลุ่ม ด้วยเหตุนี้สมาชิกครอบครัวอาสาที่ได้รับการสนับสนุนจากเพื่อนสูง ก็จะมีแนวโน้มในการแสดงพฤติกรรมที่ดีรวมถึงจิตสาธารณะด้วย สอดคล้องกับ สุภัทรา ภูษิตรัตนวลี (2547) พบว่า การที่นิสิตมีจิตสำนึกต่อสังคมสูงเกิดจากการได้รับอิทธิพลจากเพื่อน สอดคล้องกับ อัจฉรา โฉมแล่ม (2541) พบว่า ปัจจัยที่มีส่วนผลักดันให้นักศึกษาเกิดจิตสำนึกในการรวมกลุ่มทำกิจกรรมเพื่อสังคม คือ ความรักที่มีต่อผู้อื่น และปัจจัยจากกลุ่มเพื่อน สอดคล้องกับ ธนิตา ทองมีเหลือ และคณะ (2550) พบว่า สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อนมีความสัมพันธ์ทางบวกกับจิตสาธารณะ ส่วนในด้านของการสนับสนุนจากที่ทำงาน จากผลการวิจัย การสนับสนุนจากที่ทำงานมีความสัมพันธ์อยู่ในระดับน้อยที่สุดของการสนับสนุนทางสังคม อาจเป็นเพราะว่าสมาชิกครอบครัวอาสาหลายคนไม่ได้ทำงาน เป็นแม่บ้าน/พ่อบ้าน คะแนนจึงมีค่าน้อยกว่าข้ออื่นประกอบกับในหลาย ๆ องค์กร หรือหน่วยงานต่าง ๆ ยังไม่ได้ให้การสนับสนุนในเรื่องจิตสาธารณะเท่าที่ควร ดังนั้นการที่สมาชิกครอบครัวอาสาได้รับการช่วยเหลือหรือการสนับสนุนจากที่ทำงาน อาจส่งผลให้สมาชิกครอบครัวอาสาแสดงระดับจิตสาธารณะ รวมถึงพัฒนาระดับจิตสาธารณะของตนได้อย่างต่อเนื่อง อีกทั้งที่ทำงานก็สามารถเป็นส่วนผลักดันให้แก่สมาชิกครอบครัวอาสา ได้ทำกิจกรรมหรืองานเพื่อประโยชน์ของสังคม จากการเห็นคุณค่า การชมเชย หรือการบริจาคทรัพย์สินของและสนับสนุนในบางโอกาสอีกด้วย

สรุปจากการศึกษาครั้งนี้ การสนับสนุนทางสังคม ซึ่งได้แก่ การสนับสนุนจากครอบครัว การสนับสนุนจากเพื่อน และการสนับสนุนจากที่ทำงาน มีความสัมพันธ์กับระดับการมีจิตสาธารณะของสมาชิกครอบครัวอาสา จึงเป็นไปตามสมมติฐานที่ 4 ดังนั้น ควรมีการพัฒนาให้เกิดความเข้าใจในการทำงานร่วมกัน และสนับสนุนช่วยเหลือซึ่งกันและกัน โดยเฉพาะในครอบครัว เพื่อน และที่ทำงานของตน เพื่อที่ครอบครัว เพื่อน และที่ทำงานจะได้เห็นคุณค่า เข้าใจ และสนับสนุนในสิ่งที่ครอบครัวอาสาได้กระทำเพื่อประโยชน์ส่วนรวม

บทที่ 5

สรุปและข้อเสนอแนะ

สรุป

การศึกษาวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับระดับการมีจิตสาธารณะของสมาชิกครอบครัวอาสาสมัครเครือข่ายครอบครัว มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับการมีจิตสาธารณะของสมาชิกครอบครัวอาสาสมัครเครือข่ายครอบครัว ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะพื้นฐานส่วนบุคคล การรับรู้ในตนเอง และการสนับสนุนทางสังคม กับระดับการมีจิตสาธารณะของสมาชิกครอบครัวอาสาสมัคร

ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือ สมาชิกครอบครัวอาสาสมัครเครือข่ายครอบครัว ซึ่งได้จากการสุ่มตัวอย่างแบบมีระบบ จำนวน 365 คน โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการวิจัย การวิเคราะห์ข้อมูลใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติเพื่อหาค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน หาคความแตกต่างโดย t-test และ F-test เพื่อหาความสัมพันธ์ใช้สถิติการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน โดยกำหนดค่านัยสำคัญทางสถิติไว้ที่ระดับ .05 ซึ่งผลการวิจัยสามารถสรุปได้ดังนี้

ระดับการมีจิตสาธารณะ

ผลการวิจัยพบว่า ค่าเฉลี่ยของระดับการมีจิตสาธารณะของสมาชิกครอบครัวอาสาสมัครเครือข่ายครอบครัว อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.02$) เมื่อพิจารณาในแต่ละองค์ประกอบ สรุปได้ว่าองค์ประกอบ ด้านความตระหนักถึงปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคม ด้านความรัก เอื้ออาทร สามัคคี ด้านการลงมือกระทำ มีระดับจิตสาธารณะอยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนด้านการมีเครือข่ายในการทำกิจกรรมเพื่อช่วยเหลือสังคม และด้านการคิดวิเคราะห์ วิพากษ์วิจารณ์ ปัญหาสถานการณ์ในสังคม มีระดับจิตสาธารณะอยู่ในระดับมาก โดยในแต่ละด้าน พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ท่านรับรู้ว่ามีปัญหาจำนวนมากเกิดขึ้นในสังคม ($\bar{X} = 4.49$) ความรักสมานฉันท์จะเป็นส่วนเชื่อมโยงให้เกิดความร่วมมือกัน ($\bar{X} = 4.69$) ปัญหาหนึ่ง ๆ ส่งผลกระทบต่อปัญหาอื่นๆ ($\bar{X} = 4.28$) ท่านได้ทำกิจกรรมเพื่อสังคมด้วยความเต็มใจ ($\bar{X} = 4.49$) ท่านทำงานร่วมกับผู้อื่นในกิจกรรมพัฒนาสังคม

ด้วยความเต็มใจ ($\bar{X} = 4.33$) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ท่านพยายามหาทางออกให้กับปัญหาความขัดแย้งทางการเมือง ($\bar{X} = 3.09$) การที่ผลวิจัยปรากฏเช่นนี้อาจเป็นเพราะ สมาชิกครอบครัวอาสาสมัครมีความตระหนักถึงปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคมโดยเริ่มจากตัวเองก่อน ที่เห็นว่าสภาพปัญหาในปัจจุบันสมควรที่จะได้รับการแก้ไข จึงต้องการอาสาที่จะเข้ามาช่วยกันบรรเทาหรือป้องกันเพื่อไม่ให้ปัญหาได้ลุกลามไป ซึ่งการอาสาเข้าไปช่วยเหลือโดยเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมด้วยความเต็มใจนี้ เป็นลักษณะอันพึงประสงค์ที่ต้องการให้เกิดขึ้นในสังคมไทย สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (วงศกร ภูทอง และอลงกต ศรีเสน, 2549) ได้กำหนดกรอบแนวคิดการพัฒนาสังคมไทยให้เป็นสังคมที่มีความเข้มแข็งและมีคุณธรรมใน 3 ด้าน คือ สังคมคุณภาพ สังคมแห่งภูมิปัญญาและการเรียนรู้ สังคมแห่งการสมานฉันท์และเอื้ออาทรต่อกัน มุ่งหวังให้คนไทยมีชีวิตที่ดี เก่ง และมีความสุข ไม่เพียงเท่านั้นการรู้จักมีจิตสาธารณะและการนำจิตสาธารณะไปใช้เพื่อประโยชน์สุขของส่วนรวมนั้น สามารถทำให้บุคคลนั้นได้รับการพัฒนาถูกยกระดับจิตใจของความเป็นมนุษย์ที่เห็นแก่ผู้อื่น รวมทั้งทำให้เกิดความสามัคคีในสังคมหากคนในสังคมมีจิตสาธารณะกันมากขึ้น จนกระทั่งทำให้สังคมมีความเข้มแข็งและเป็นสุขอย่างแท้จริง ดังที่พระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว พระราชทานแก่คนไทยว่า “...สังคมใดก็ตาม ถ้ามีความเอื้อเพื่อเกื้อกูลกันด้วยความมั่งดี มุ่งเจริญต่อกัน สังคมนั้นย่อมเต็มไปด้วยไมตรีจิต มิตรภาพ มีความร่มเย็นเป็นสุข น่าอยู่...”

ลักษณะพื้นฐานส่วนบุคคล

สรุปได้ว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 75.3 และ 24.7 ตามลำดับ เมื่อจำแนกตามระดับอายุ พบว่า สมาชิกครอบครัวอาสาสมัครอายุระหว่าง 35-51 ปี ร้อยละ 65.4 รองลงมา ได้แก่ 17-34 ปี คิดเป็นร้อยละ 19.17 และ 52-68 ปี คิดเป็นร้อยละ 15.35 เมื่อจำแนกตามอาชีพ พบว่า สมาชิกครอบครัวอาสาสมัครรับราชการและพนักงานเอกชนเป็นส่วนใหญ่ ร้อยละ 23.8 และ 20.8 ตามลำดับ อาชีพที่มีน้อยที่สุด คือ พนักงานรัฐวิสาหกิจ เมื่อจำแนกตามระดับการศึกษาสูงสุด พบว่า มีสมาชิกครอบครัวอาสาสมัครการศึกษาในระดับปริญญาตรีมากที่สุด ร้อยละ 61.4 1 และจบระดับการศึกษาประถมศึกษาหรือต่ำกว่าน้อยที่สุด เมื่อจำแนกตามสถานภาพสมรส พบว่า สมาชิกครอบครัวอาสาสมัครสมรสมากที่สุด ร้อยละ 66 เมื่อจำแนกตามรายได้เฉลี่ยต่อเดือน พบว่า สมาชิกครอบครัวอาสาสมัครมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 10,001-15,000 บาท มากที่สุด ร้อยละ 28.2 รองลงมา สูงกว่า 25,000 บ. คิดเป็นร้อยละ 22.5 และมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนน้อยที่สุดคือ ไม่เกิน 5,000 บ.

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามสมมติฐาน สรุปได้ดังนี้

1. ผลการเปรียบเทียบระดับการมีจิตสาธารณะของสมาชิกครอบครัวอาสา มูลนิธิเครือข่ายครอบครัว ที่มีลักษณะพื้นฐานส่วนบุคคลต่างกัน เพื่อทดสอบสมมติฐานข้อที่ 1 ผลการวิจัยพบว่า

1.1 เพศชายและเพศหญิงของสมาชิกครอบครัวอาสา มูลนิธิเครือข่ายครอบครัว มีระดับการมีจิตสาธารณะแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาจากค่าเฉลี่ยแล้ว พบว่าสมาชิกครอบครัวอาสาเพศชาย ($\bar{X} = 4.10$) มีจิตสาธารณะสูงกว่าสมาชิกครอบครัวอาสาเพศหญิง ($\bar{X} = 3.99$)

1.2 อายุของสมาชิกครอบครัวอาสา มูลนิธิเครือข่ายครอบครัว ที่แตกต่างกันมีระดับการมีจิตสาธารณะไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

1.3 อาชีพของสมาชิกครอบครัวอาสา มูลนิธิเครือข่ายครอบครัว ที่แตกต่างกันมีระดับการมีจิตสาธารณะแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อพิจารณาเปรียบเทียบเป็นรายคู่ระดับจิตสาธารณะ ของสมาชิกครอบครัวอาสา มูลนิธิเครือข่ายครอบครัว ที่มีอาชีพแตกต่างกัน พบว่า สมาชิกครอบครัวอาสาที่มีอาชีพพนักงานรัฐวิสาหกิจ ($\bar{X} = 4.20$) มีระดับจิตสาธารณะสูงกว่าสมาชิกครอบครัวอาสาที่มีอาชีพแม่บ้าน/พ่อบ้าน ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว และรับจ้าง ($\bar{X} = 3.91, 3.93$ และ 3.96 ตามลำดับ) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สมาชิกครอบครัวอาสาที่มีอาชีพรับราชการ ($\bar{X} = 4.12$) มีระดับการมีจิตสาธารณะสูงกว่าสมาชิกครอบครัวอาสาที่มีอาชีพค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว ($\bar{X} = 3.93$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และสูงกว่าสมาชิกครอบครัวอาสาที่มีอาชีพแม่บ้าน/พ่อบ้าน และรับจ้าง ($\bar{X} = 3.93$ และ 3.96 ตามลำดับ)อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกจากนี้ไม่พบความแตกต่างในรายคู่อื่นๆ

1.4 ระดับการศึกษาสูงสุดของสมาชิกครอบครัวอาสา มูลนิธิเครือข่ายครอบครัว ที่แตกต่างกันมีระดับการมีจิตสาธารณะแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และเมื่อพิจารณาเปรียบเทียบเป็นรายคู่ระดับการมีจิตสาธารณะ ของสมาชิกครอบครัวอาสา มูลนิธิเครือข่ายครอบครัว ที่มีระดับการศึกษาสูงสุดแตกต่างกัน พบว่า สมาชิกครอบครัวอาสาที่มีระดับการศึกษาสูงสุดปริญญาโทหรือสูงกว่า และปริญญาตรี ($\bar{X} = 4.14$ และ 4.04) มีระดับการมีจิตสาธารณะสูงกว่าสมาชิกครอบครัวอาสาที่มีระดับการศึกษาสูงสุดมัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. ($\bar{X} = 3.76$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และสมาชิกครอบครัวอาสาที่มีระดับการศึกษาสูงสุดปริญญาโท

หรือสูงกว่า ($\bar{X} = 4.14$) มีระดับการมีจิตสาธารณะสูงกว่าสมาชิกครอบครัวอาสาที่มีระดับการศึกษาสูงสุดมัธยมศึกษาตอนต้น อนุปริญญา/ปวส. และปริญญาตรี ($\bar{X} = 3.88, 3.85$ และ 4.04 ตามลำดับ) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกจากนี้ไม่พบความแตกต่างในรายคู่อื่นๆ

1.5 สถานภาพสมรสของสมาชิกครอบครัวอาสา มุลนิธิเครือข่ายครอบครัว ที่แตกต่างกันมีระดับการมีจิตสาธารณะไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

1.6 รายได้เฉลี่ยต่อเดือนของสมาชิกครอบครัวอาสา มุลนิธิเครือข่ายครอบครัว ที่ต่างกันมีระดับการมีจิตสาธารณะแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และเมื่อพิจารณาเปรียบเทียบเป็นรายคู่ระดับการมีจิตสาธารณะ ของสมาชิกครอบครัวอาสา ที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนแตกต่างกัน พบว่า สมาชิกครอบครัวอาสาที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 20,001-25,000 บ. และ 15,001-20,000 บ. ($\bar{X} = 4.16$ และ 4.11) มีระดับการมีจิตสาธารณะสูงกว่าสมาชิกครอบครัวอาสาที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 10,001-15,000 บ. ($\bar{X} = 3.94$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และมีระดับการมีจิตสาธารณะสูงกว่ารายได้เฉลี่ยต่อเดือน ไม่เกิน 5,000 บ. และ 5,001-10,000 บ. ($\bar{X} = 3.93$ และ 3.94) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สมาชิกครอบครัวอาสาที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน สูงกว่า 25,000 บ. ($\bar{X} = 4.07$) มีระดับการมีจิตสาธารณะสูงกว่าสมาชิกครอบครัวอาสาที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 10,001-15,000 บ. ($\bar{X} = 3.94$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. การวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะพื้นฐานส่วนบุคคลกับระดับการมีจิตสาธารณะของสมาชิกครอบครัวอาสา เพื่อทดสอบสมมติฐานข้อที่ 2 ผลการวิจัยพบว่า อายุ และสถานภาพสมรส ไม่มีความสัมพันธ์กับระดับการมีจิตสาธารณะของสมาชิกครอบครัวอาสา มุลนิธิเครือข่ายครอบครัว ส่วนเพศ อาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน มีความสัมพันธ์กับระดับการมีจิตสาธารณะของสมาชิกครอบครัวอาสา มุลนิธิเครือข่ายครอบครัว ($r = -.117, -.119$ และ $.158$ ตามลำดับ) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และระดับการศึกษาสูงสุด มีความสัมพันธ์กับระดับการมีจิตสาธารณะของสมาชิกครอบครัวอาสา มุลนิธิเครือข่ายครอบครัว ($r = .215$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. การวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ในตนเอง ซึ่งได้แก่ การรับรู้ด้านความสามารถของตนเอง และการรับรู้ด้านคุณธรรมจริยธรรม กับระดับการมีจิตสาธารณะของสมาชิกครอบครัวอาสา มุลนิธิเครือข่ายครอบครัว เพื่อทดสอบสมมติฐานข้อที่ 3 ผลการวิจัยพบว่า การรับรู้ในตนเอง มีความสัมพันธ์กับระดับการมีจิตสาธารณะของสมาชิกครอบครัวอาสา มุลนิธิ

เครือข่ายครอบครัว ($r = .637$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า การรับรู้ด้านความสามารถของตนเอง และการรับรู้ด้านคุณธรรมจริยธรรม มีความสัมพันธ์กับระดับการมีจิตสาธารณะของสมาชิกครอบครัวอาสา มูลนิธิเครือข่ายครอบครัว ($r = .567$ และ $.547$ ตามลำดับ) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

4. การวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างการสนับสนุนทางสังคม ซึ่งได้แก่ การสนับสนุนจากครอบครัว การสนับสนุนจากเพื่อน และการสนับสนุนจากที่ทำงาน กับระดับการมีจิตสาธารณะของสมาชิกครอบครัวอาสา มูลนิธิเครือข่ายครอบครัว เพื่อทดสอบสมมติฐานข้อที่ 4 ผลการวิจัยพบว่า การสนับสนุนทางสังคม มีความสัมพันธ์กับระดับการมีจิตสาธารณะของสมาชิกครอบครัวอาสา มูลนิธิเครือข่ายครอบครัว ($r = .609$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า การสนับสนุนจากครอบครัว การสนับสนุนจากเพื่อน และการสนับสนุนจากที่ทำงาน มีความสัมพันธ์กับระดับการมีจิตสาธารณะของสมาชิกครอบครัวอาสา มูลนิธิเครือข่ายครอบครัว ($r = .513$, $.522$ และ $.405$ ตามลำดับ) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับระดับการมีจิต
 สาธารณะของสมาชิกครอบครัวอาสา มูลนิธิเครือข่ายครอบครัวในครั้งนี้ ผู้วิจัยจึงมีข้อเสนอแนะใน
 การนำผลวิจัยไปใช้ประโยชน์เพื่อพัฒนาระดับจิตสาธารณะ รวมทั้งข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้ง
 ต่อไป ดังต่อไปนี้

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. การจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาระดับการมีจิตสาธารณะของสมาชิกครอบครัวอาสา ควรที่จะ
 สร้างกระบวนการการเรียนรู้ และกระบวนการทางความคิดที่นำไปสู่การพัฒนา การรับรู้
 ความสามารถของตนเอง การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม การสนับสนุนจากครอบครัว เพื่อน และที่
 ทำงาน นอกจากพัฒนาในข้างต้นแล้ว ยังต้องให้ความสำคัญกับเรื่องของอาชีพ ระดับการศึกษา และ
 รายได้ของสมาชิกครอบครัวอาสาอีกด้วย เพราะผลการวิจัย พบว่า อาชีพที่มั่นคงมีระดับจิต
 สาธารณะที่มากกว่า เช่น อาชีพรับราชการ พนักงานรัฐวิสาหกิจ การศึกษาระดับสูงกว่าก็มีระดับจิต
 สาธารณะสูงกว่า และรายได้สูงกว่าก็มีระดับจิตสาธารณะที่สูงกว่า การศึกษาล้วนส่งผลมายังอาชีพ
 และอาชีพก็ส่งผลมายังรายได้ คนที่มีอาชีพที่มีรายได้น้อยก็ต้องหาเลี้ยงชีพ จึงไม่ได้มีโอกาสหรือมี
 โอกาสน้อยที่จะแสดงจิตสาธารณะของตนและทำงานเพื่อสังคม แต่เมื่อได้รับการพัฒนาหรือมีมาก
 เพียงพอแล้ว ก็อาจจะพัฒนาการมีระดับจิตสาธารณะที่สูงขึ้น และสามารถแบ่งปันให้แก่ผู้อื่นและ
 สังคมได้

2. มูลนิธิเครือข่ายครอบครัวหรือองค์กรที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาระดับจิตสาธารณะ ที่มี
 ความประสงค์จะรับบุคคลหรืออาสาสมัคร อาจต้องมีการพิจารณาและคัดเลือกบุคคลที่มี
 คุณลักษณะของการมีจิตสาธารณะที่สูง เนื่องจากผลการวิจัย พบว่า ผู้ที่มีระดับจิตสาธารณะที่สูง จะ
 มีการรับรู้ในความสามารถของตนเอง คุณธรรมจริยธรรมที่สูง รวมถึงการสนับสนุนจากครอบครัว
 เพื่อน และจากที่ทำงาน นอกจากนั้นอาชีพที่มั่นคง ระดับการศึกษาที่ดี และการมีรายได้ที่สูง ก็จะทำ
 ให้มีระดับจิตสาธารณะที่สูงด้วย ดังนั้นการคัดเลือกอาจกระทำโดยการพิจารณาจากประวัติและการ
 สัมภาษณ์ โดยเน้นไปที่คุณลักษณะที่ได้จากผลการวิจัย แต่การพิจารณาหรือคัดเลือกคนนั้นอาจ
 คัดเลือกบุคคลที่มีระดับจิตสาธารณะที่สูงได้ไม่ทั้งหมด เพราะอาจจะยังไม่รู้ถึงสาเหตุปัจจัย
 ภายในของคน หรือพฤติกรรมของคน เพราะว่าคนที่มีความร่ำรวย มีหน้ามีตาในสังคม ตอนแรกเขา
 อาจช่วยบริจาคเงินเพื่อเอาชื่อเสียง แต่เมื่อเขาเข้ามาช่วยทำงานอาสาหลายปีมีประสบการณ์มากขึ้น

พฤติกรรมและทัศนคติของเขาอาจจะเปลี่ยนไป เกิดความรู้สึกว่าทำแล้วรู้สึกดี มีความสุขในการที่ได้แบ่งปันและการ ได้กระทำดีเพื่อผู้อื่นและสังคม ดังนั้นควรมีการฝึกอบรมและจัดสถานการณ์ให้ ออกมาเป็นตัวแบบเพื่อพิจารณาและคัดเลือกบุคคลที่จะเข้ามาเป็นอาสาสมัครว่าเขาจะแสดง พฤติกรรมการมีจิตสาธารณะต่อสถานการณ์ที่เป็นจริงแบบนี้ได้อย่างไร ให้เขาได้เข้ามาร่วมกันคิด ร่วมกันทำ เพื่อจะสร้างความรู้สึกลงในการแบ่งปัน ความเอื้อเฟื้อ ความเอื้ออาทรต่อกัน โดยการสร้าง สิ่งแวดล้อมขึ้นมาเอง เพื่อการพัฒนาในระดับจิตสาธารณะและให้เห็นถึงคุณค่าของการมีจิตสาธารณะ

3. ในการเพิ่มหรือพัฒนาเครือข่ายสมาชิกครอบครัวอาสาให้มากขึ้นนั้น มูลนิธิเครือข่าย ครอบครัวหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรประชาสัมพันธ์กับหน่วยงานหรือองค์กรต่าง ๆ โดยอาจ เน้นไปที่กลุ่มคนที่มีอาชีพที่มีความมั่นคง เช่น อาชีพรับราชการ พนักงานรัฐวิสาหกิจ และอาจารย์ ในมหาวิทยาลัย เป็นต้น ที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนสูง เนื่องจากผลการวิจัย พบว่า ระดับการศึกษาที่สูง อาชีพที่มีความมั่นคง และบุคคลที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนสูงนั้นมีความสัมพันธ์กับระดับการมีจิต สาธารณะที่อยู่ในระดับสูงด้วย อาจดำเนินการ โดยการเชิญชวนหรือรณรงค์ให้เล็งเห็นคุณค่าของ การทำประโยชน์เพื่อส่วนรวมและเชิญชวนให้มาเป็นเครือข่ายร่วมกับมูลนิธิเครือข่ายครอบครัวใน การร่วมกันในการช่วยเหลือและสร้างสิ่งดีเพื่อสังคม ซึ่งอาจจะมีคนที่ไม่ให้ความสนใจ แต่ในจำนวน คนที่สนใจนั้นบางคนอาจไม่ค่อยมีเวลาในการเข้าร่วมทำกิจกรรมต่าง ๆ แต่เขาอาจมีรายได้หรือมี กำลังทรัพย์ที่มากพอ และมีความตั้งใจที่อยากจะช่วยเหลือผู้อื่นและสังคม

4. ควรให้การส่งเสริมและสนับสนุนความต้องการขั้นพื้นฐานของบุคคลเพื่อพัฒนาระดับ จิตสาธารณะ จากผลการวิจัยพบว่า สมาชิกครอบครัวอาสาที่มีจิตสาธารณะในระดับน้อยหลายคน อาจจะไม่ค่อยมีเงินหรือกำลังทรัพย์ เขาจะมาอาสาทำประโยชน์เพื่อส่วนรวมก็ไม่สามารถทำได้ เพราะเขาอาจมีเงินมีใช้ไม่เพียงพอ โดยเฉพาะเรื่องของรายได้ หากมีรายได้มาก ครอบครัวเริ่มมี ฐานะดีขึ้นก็จะสามารถช่วยเหลือผู้อื่นหรือแสดงจิตสาธารณะได้ เงินอาจเป็นเหตุปัจจัยในการที่จะ ทำอะไรให้ดีขึ้น เงินไม่ใช่สิ่งที่เลวร้ายเสมอไป สอดคล้องกับ ทฤษฎีความต้องการของ Maslow (1908-1970, อ้างใน สุวิมล ว่องวานิช, 2550: 34) ขั้นที่ 1 ความต้องการทางด้านร่างกาย (Physiological needs) และ ขั้นที่ 2 ความต้องการความปลอดภัย (Safety needs) ถ้าความต้องการ ในขั้นแรกและขั้นที่สองไม่ได้รับการตอบสนอง ความต้องการในลำดับขั้นต่อไปจะไม่ได้รับการ พัฒนา หากรายได้ก็ยังมีน้อยอยู่ ความมั่นคงในอาชีพหน้าที่การงานก็ยังไม่มาก ก็จะมีผลต่อระดับ การมีจิตสาธารณะในความต้องการที่สูงขึ้น คือ ความต้องการได้รับความนับถือยกย่อง (Self-Esteem needs) หากบรรลุสองขั้นแรกแล้วก็จะส่งผลดีไปยังขั้นอื่น ทำให้มีทัศนคติมากขึ้น ช่วยเหลือตัวเองได้อีกทั้งสามารถที่จะไปช่วยเหลือผู้อื่นและสังคมได้ ดังนั้น การนำทฤษฎีของ

Maslow ไปใช้จะต้องมีการกระตุ้นคนในเรื่องต่าง ๆ ให้เกิดความพึงพอใจ เช่น รายได้เพียงพอ อาหาร การยกย่องชมเชย เป็นต้น การปฏิบัติงานหรือพัฒนาระดับการมีจิตสาธารณะ จึงจะบรรลุตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ได้

5. ควรนำผลการวิจัยไปปรับใช้กับการบริหารองค์กรหรือหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับ การพัฒนาจิตสาธารณะ เนื่องจากการมีจิตสาธารณะเริ่มจากการตระหนักของบุคคล หากคนมีความสามารถและสามารถที่จะพัฒนาตนเองได้ มีความภาคภูมิใจในความสามารถและความรู้ของตนเอง ก็จะทำให้เกิดพัฒนาคุณลักษณะด้านจิตสาธารณะที่สูงขึ้น หากมองตามทฤษฎี X Y และ Z ซึ่งเป็นทฤษฎีในการบริหารคนของ Douglas McGregor และ William Ouchi (ภาวิดา ธาราศรีสุทธิ และวิบูลย์ ไทวณะบุตร, 2542) การบริหารองค์กรด้านการพัฒนาระดับจิตสาธารณะจึงไม่ควรใช้ทฤษฎี X ในการบริหารองค์กร เพราะทฤษฎี X ไม่ได้ส่งเสริมการพัฒนาความรู้ในตนเองในถึงในระดับที่สูง เนื่องจากจะมองคนโดยการใช้กฎระเบียบ ขั้นตอนต่าง ๆ มากำกับในการทำงาน ไม่คิดริเริ่ม จะเห็นแก่ตนเองมากกว่าองค์กร และต้องจ่ายค่าตอบแทนจึงจะทำงาน ซึ่งเป็นหลักคิดที่ไม่ได้ส่งเสริมพัฒนาระดับจิตสาธารณะให้สูงขึ้น การบริหารแบบนี้อาจเป็นประโยชน์ต่อการทำงานที่เน้นการผลิตและมักได้ผลผลิตที่ดี แต่ถ้าเป็นงานเพื่อสังคมหรืองานที่ใช้จิตสาธารณะอาจใช้ทฤษฎี X ในการบริหารองค์กรไม่ได้ ดังนั้นผู้บริหารองค์กร ทั้งองค์กรเอกชน รัฐบาล หรือหน่วยงานการศึกษา ต้องเป็นบุคคลที่ส่งเสริมเห็นคุณค่าในตนเองและคุณธรรม จริยธรรมให้เกิดแก่คนในองค์กรก่อน ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎี Y และ Z โดยทฤษฎี Y นี้ให้ความสำคัญกับบุคคลากร มองคนในแง่บวก ส่งเสริมให้คนพัฒนาขีดความสามารถและศักยภาพเพิ่มขึ้น ทฤษฎีนี้มองคนเป็นจุดศูนย์กลาง โดยทั่วไปแล้วมักใช้ได้กับบุคลากรที่ค่อนข้างมีจริยธรรมดีและมีการศึกษาสูง แต่ในความเป็นจริงในองค์กรหนึ่ง ๆ มักมีบุคลากรที่มีความหลากหลายทางพฤติกรรม มีพื้นฐานทางความคิดแตกต่างกัน ส่วนทฤษฎี Z นั้นเป็นการบูรณาการระหว่าง ทฤษฎี X และ ทฤษฎี Y แนวความคิดก็คือ องค์กรต้องมีหลักเกณฑ์ที่ควบคุมบุคลากร แต่อย่างไรมนุษย์ก็รักความเป็นอิสระ และมีความต้องการ หน้าที่ของผู้บริหารและองค์กรจึงมีส่วนสำคัญเป็นอย่างมาก ในการที่จะกำหนดให้คนเห็นคุณค่าของตนในระยะยาว และส่งเสริมให้คนมีความสุข เกิดความมั่นคง โดยการบริหารองค์กรด้วย ทฤษฎี Y และ Z จะทำให้คนในองค์กรหรือหน่วยงานมีจิตสาธารณะที่สูงขึ้น เนื่องจากการได้รับการพัฒนาการรับรู้ในตนเอง และได้รับการส่งเสริมให้มีคุณธรรม จริยธรรม จึงทำให้คนในองค์กรเกิดความตระหนักและได้รับการพัฒนาระดับจิตสาธารณะเพื่อที่จะช่วยเหลือผู้อื่นและสังคมต่อไป

6. องค์กรที่ทำงานด้านจิตสาธารณะและต้องการให้คนที่ทำงานจิตสาธารณะมีการยกระดับหรือการพัฒนาจิตสาธารณะที่สูงด้วยนั้น องค์กรหรือหน่วยงานใดหน่วยงานหนึ่ง จะต้องพัฒนาคุณลักษณะด้านการรับรู้ความสามารถของตนเอง ด้านคุณธรรมจริยธรรม และการสนับสนุนทางสังคม ซึ่งเป็นปัจจัยที่พบในการวิจัยว่ามีความสัมพันธ์กับระดับการมีจิตสาธารณะ สอดคล้องกับ ไพบูลย์ วัฒนศิริธรรม และสังคม สัจจร (2543) ที่กล่าวว่า การวิเคราะห์ของแต่ละบุคคล ในการพิจารณาตัดสินคุณค่าและความดีงาม ซึ่งส่งผลต่อพฤติกรรมและการประพฤติปฏิบัติโดยเฉพาะการปฏิบัติทางจิตใจ เพื่อขัดเกลาดตนเองให้เป็นไปทางใดทางหนึ่ง โดยเกิดจากการรับรู้จากการเรียนรู้ การมองเห็น การคิด แล้วนำมาเพื่อตัดสินใจว่าต้องการสร้างสำนึกแบบใด ก็จะมีการฝึกฝนและสร้างสำนึกเหล่านั้น ซึ่งเป็นปัจจัยที่เกิดจากภายใน ส่วนปัจจัยภายนอกนั้นเป็นปัจจัยที่เกี่ยวกับภาวะทางสัมพันธ์ภาพของมนุษย์ ภาวะทางสังคม เป็นภาวะที่ลึกซึ้งกว่าภาวะทางกายภาพเพียงประการเดียว เป็นภาวะที่ได้อบรมกล่อมเกลา และสะสมอยู่ในส่วนของการรับรู้ที่ละเอียดละน้อย ทำให้เกิดจิตสำนึกที่มีรูปแบบหลากหลาย ภาวะแวดล้อมทางสังคมนี้เริ่มตั้งแต่ พ่อ แม่ ญาติพี่น้อง เพื่อนครู สื่อมวลชน บุคคลทั่วไป ตลอดจนระดับ องค์กร วัฒนธรรมประเพณี ความเชื่อ กฎหมาย ศาสนา รวมทั้งภาวะแวดล้อมด้านการสื่อสารมวลชน ดังนั้นเมื่อได้รับการพัฒนาการรับรู้ในตนเองแล้ว การสนับสนุนทางสังคมก็เป็นปัจจัยภายนอกที่มีความสำคัญ ระดับผู้บริหารขององค์กรจะต้องให้ความสำคัญต่อการพัฒนาคุณลักษณะด้านจิตสาธารณะของคนในองค์กรด้วย ไม่ว่าจะหน่วยงานดังกล่าวจะเป็นองค์กรธุรกิจ สถาบันการศึกษา กระทรวงหรือหน่วยราชการต่าง ๆ หากมุ่งเน้นให้คนในองค์กรมีระดับการมีจิตสาธารณะที่สูง ผู้บริหารจะต้องมีบทบาทในการริเริ่ม ซึ่งอาจจะกำหนดเป็นนโยบาย โครงการหรือการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการมีจิตสาธารณะ หรือส่งเสริมให้คนในองค์กรได้ร่วมกิจกรรมทางสังคมหรือการได้ร่วมช่วยเหลือผู้อื่น ส่งเสริมให้คิดแง่บวก ให้การยอมรับ และต้องมีการฝึกและปฏิบัติจริง องค์กรที่ทำงานสังคมสงเคราะห์ต้องเห็นคุณค่าของคน กระบวนการสร้างจิตสาธารณะต้องชัดเจน หน่วยงานรัฐซึ่งเป็นหลักในการพัฒนาจะต้องให้ความสำคัญและส่งเสริมการพัฒนาจิตสาธารณะ โรงเรียนหรือมหาวิทยาลัยซึ่งเป็นสถาบันที่สำคัญในการพัฒนาบุคคลให้เติบโตขึ้นมา มีคุณลักษณะด้านการมีจิตสาธารณะมากหรือน้อย การพัฒนาระดับจิตสาธารณะนั้นต้องออกมาเป็นนโยบาย กองกิจการนิสิตหรือฝ่ายที่รับผิดชอบ โครงการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับกับนักเรียนและนิสิตนักศึกษาทั้งหมด ต้องมีนโยบายที่จะกระตุ้นเรื่องจิตสาธารณะ มีวัตถุประสงค์การพัฒนาในระดับจิตสาธารณะ ว่าบุคคลมีลักษณะที่พึงประสงค์ของโรงเรียนหรือมหาวิทยาลัยหรือไม่ จิตสาธารณะต้องเป็นหนึ่งในลักษณะอันพึงประสงค์นั้น หากมีนโยบาย ข้อกำหนด และวัตถุประสงค์ในเรื่องนี้ องค์กรก็ได้รับการพัฒนา จิตสาธารณะก็สามารถเกิดขึ้นได้ง่าย เมื่อมีนโยบายและมีเป้าหมายในการพัฒนาคน ต้องมีการนำนโยบายสู่การปฏิบัติด้วย ต้องให้นักเรียนหรือนิสิตนักศึกษาได้ฝึกและปฏิบัติจริงอยู่เสมอ เช่น การฝึกให้ทำประโยชน์เพื่อ

ส่วนรวม การออกค่ายอาสาพัฒนา เป็นต้น ทั้งนี้ทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องนั้นผู้บริหารจะต้องส่งเสริมและให้การสนับสนุนด้วย ก็จะทำให้บุคคลนั้นได้รับการพัฒนาจิตสาธารณะในระดับที่สูงขึ้น แต่จิตสาธารณะเป็นสิ่งที่เกิดจากปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอก เป็นปฏิสัมพันธ์ที่มีความต่อเนื่องกัน การพัฒนาจิตสาธารณะต้องกระทำควบคู่กันไป ทั้งปัจจัยภายในและภายนอกด้วย

ข้อเสนอแนะสำหรับงานวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาต่อว่า มีตัวแปรอื่น ๆ ที่นอกเหนือจากการวิจัยในครั้งนี้ และอาจมีความสัมพันธ์รวมถึงตัวแปรนั้นสามารถวิเคราะห์แนวโน้มและพยากรณ์ทิศทางจิตสาธารณะของสมาชิกครอบครัวอาสา เช่น ทักษะคิด ความตระหนักในตนเอง การเลี้ยงดูจากครอบครัว ประสบการณ์การเป็นอาสาสมัคร แบบอย่างการเป็นอาสาสมัครของพ่อแม่ เป็นต้น
2. ควรศึกษาโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก เพื่อให้ได้ทราบถึงแรงจูงใจของสมาชิกครอบครัวอาสา ในการเข้ามาพัฒนาและช่วยเหลือสังคมด้วยความเต็มใจ โดยไม่หวังสิ่งตอบแทน
3. ควรศึกษาถึงการดำเนินงานของสมาชิกครอบครัวอาสาว่าดำเนินการเป็นอย่างไร และเกิดปัญหาในการดำเนินงานหรือไม่ มีแนวทางการแก้ไขอย่างไร
4. ควรศึกษาคณะสมบัติผู้นำองค์กรด้านการงานเพื่อสังคมที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาระดับจิตสาธารณะ รวมถึงประสบการณ์ในการปฏิบัติงานด้านจิตสาธารณะ ลักษณะการทำงานขององค์กร ที่มาขององค์กร รูปแบบการจัดกิจกรรมองค์กรที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาระดับจิตสาธารณะ
5. ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับการมีจิตสาธารณะของแต่ละชุมชน หรือแต่ละหน่วยงาน เพื่อที่จะสำรวจว่าคนในชุมชน หรือบุคลากรในหน่วยงานนั้น มีจิตสาธารณะอยู่ในระดับใด หากพบว่ายังมีระดับจิตสาธารณะที่ยังน้อยอยู่ ก็จะสามารถพัฒนาให้ชุมชนหรือหน่วยงานนั้น ๆ มีระดับจิตสาธารณะที่สูงขึ้น และจะทำให้สังคมเกิดความเข้มแข็ง ต่อไปในอนาคต

เอกสารและสิ่งอ้างอิง

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. 2523. แนวทางการพัฒนาจริยธรรมไทย. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์การศาสนา.

_____. 2539. แนวคิดเกี่ยวกับมาตรฐานและตัวบ่งชี้การศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านผลผลิต ปัจจัย และ กระบวนการ. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภา.

กระทรวงศึกษาธิการ. 2533. หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533). กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์การศาสนา.

_____. 2549. แผนงานส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมเด็กและเยาวชนไทย (Online). www.moe.go.th/jarawporn/planning_ja49.html, 26 มิถุนายน 2553.

กัลยกร วรกุลตั้งฐานีย์. 2551. รายงานการวิจัยเรื่อง การรับรู้พฤติกรรมที่มีต่อจิตสำนึกสาธารณะ และการสื่อสารการตลาดที่มีประสิทธิผลต่อการมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่เกี่ยวกับจิตสำนึกสาธารณะของเยาวชน.

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. 2541. มหาวิทยาลัยที่ทางแยก: จุดประกายวิสัยทัศน์อุดมศึกษาไทยในอนาคต. กรุงเทพมหานคร: ชัคเซสมิเดีย.

_____. 2544. จอมปราชญ์นักการศึกษา. กรุงเทพมหานคร: ชัคเซสมิเดีย.

เกียรติวรรณ อมาตยกุล. 2539. อัตตลิกษา: ศาสตร์แห่งการรู้จักตัวเอง. กรุงเทพมหานคร: ทีพีปรีนท์.

โกศล มีความดี. 2547. ปัจจัยทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับจิตสำนึกสาธารณะของข้าราชการตำรวจ. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.

คมนา วัชรานินทร์. 2546. ปัจจัยเชิงสาเหตุและผลที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมอาสาสมัครพัฒนา
ของนักศึกษามหาวิทยาลัย. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาพัฒนาสังคม,
สถาบันพัฒนบริหารศาสตร์.

จริยวัตร คมพักษณ์. 2531. “แรงสนับสนุนทางสังคม: มโนทัศน์การนำไปใช้.” วารสารพยาบาล
ศาสตร์ 6 (2): 96-106.

จันทร์จิรา มูลเมือง. 2535. การเปรียบเทียบระดับความรับผิดชอบต่อสังคมของนิสิตนักศึกษาต่าง
สาขาวิชา. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาจิตวิทยาการศึกษา,
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

จური วิจิตรวาทการ. 2550. ระบบสังคมไทย (Online). www.nidamppm14.wordpress.com/category,
26 มิถุนายน, 2553.

ฉวีวรรณ แก้วพรหม. 2530. ความสัมพันธ์ระหว่างโครงสร้างเครือข่ายทางสังคม และการ
สนับสนุนทางสังคมที่รับรู้กับสุขภาพจิตของผู้สูงอายุในชมรมผู้สูงอายุ กรุงเทพมหานคร.
วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาพยาบาลศึกษา, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ชัยวัฒน์ ธีรพันธุ์. 2542. “บทสัมภาษณ์ Chaos Theory กับจุดเปลี่ยนของสังคมไทย.” สื่อพลัง
7 (3): 21-33.

ชาย โพธิ์สิตา. 2540. รายงานการศึกษาวิจัยเรื่อง จิตสำนึกต่อสาธารณะสมบัติ: ศึกษากรณี
กรุงเทพมหานคร. นครปฐม: สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล.

ณัฐนิชากร ศรีบริบูรณ์. 2550. การพัฒนาโมเดลเชิงสาเหตุของจิตอาสาของนักเรียนมัธยมศึกษา
ตอนปลาย ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. วิทยานิพนธ์
ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิจัยการศึกษา, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ดวงเดือน พันธุมนาวิน. 2539. ทฤษฎีต้นไม้อจริยธรรมการวิจัยและการพัฒนาบุคคล.
พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ดวงเดือน พันธุมนาวิน และเพ็ญแข ประจันปัจจนึก. 2520. รายงานการวิจัยเรื่อง จริยธรรมของ
เยาวชนไทย. กรุงเทพมหานคร: สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิ
โรฒ ประสานมิตร.

ถวิล คุณเศรษฐ์. 2538. การศึกษาพฤติกรรมจริยธรรมทางสังคมและแนวโน้มพฤติกรรมจริย
ธรรมทางสังคมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา
จังหวัดอุดรธานี. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาการประถมศึกษา,
มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

ทรรคนะ ใจชุ่มชื่น. 2543. ความสัมพันธ์ระหว่างการสนับสนุนทางองค์การ แบบการนำชีวิตตน
พฤติกรรมปฏิบัติงาน และคุณภาพชีวิตในการทำงานของหัวหน้างานระดับต้นใน
โรงงานอุตสาหกรรม. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาจิตวิทยาอุตสาหกรรม,
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

ชนากร คมกฤต. 2553. กรรมการมูลนิธิเครือข่ายครอบครัว. สัมภาษณ์, 19 กรกฎาคม 2553.

ชนโชติ เชื้อนเพชร. 2547. การพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรมด้านคุณธรรมจริยธรรมสำหรับ
นักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 5-6 กรณีศึกษาโรงเรียนอนุศึกษา ตำบลศรีภูมิ อำเภอเมือง
จังหวัดเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการวิจัยและพัฒนาท้องถิ่น,
สถาบันราชภัฏเชียงใหม่.

ชนิดา ทองมีเหลือ และคณะ. 2550. ปัจจัยทางจิตสังคมที่ส่งผลต่อจิตสาธารณะของนิสิต
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. รายงานการวิจัย. คณะมนุษยศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

เชียรชัย เอี่ยมวรอาพร. 2547. พจนานุกรมอังกฤษ-ไทย 80,000 คำ. กรุงเทพมหานคร: อักษรพิทยา.

นรรัตน์ กิจเจริญ. 2547. ผลของกิจกรรมกลุ่มที่มีอิทธิพลต่อการรับรู้ความสามารถแก้ปัญหาด้านการเรียนของนักศึกษาชั้นปีที่ 3 วิทยาลัยมิชชัน วิทยาเขตมวกเหล็ก อำเภอมวกเหล็ก จังหวัดสระบุรี. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาจิตวิทยาการศึกษา, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.

นวรินทร์ ตาก้อนทอง. 2551. จิตสาธารณะ: คุณลักษณะของเด็กไทยที่พึงประสงค์ (Online). www.ireo.bu.ac.th/moral.doc, 26 มิถุนายน, 2553.

นัชกร ลับบัวงาม. 2540. การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดู การสนับสนุนทางสังคม การบรรลุลงานตามขั้นพัฒนาการ และพฤติกรรมพลเมืองดีของวัยเด็กตอนกลางในภาคกลาง. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาจิตวิทยาพัฒนาการ, มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

บรรทม มณีโชติ. 2530. การศึกษารูปแบบของข้อคำถามวัดลักษณะนิสัยด้านความเสียสละชนิดข้อความและชนิดสถานการณ์ที่มีผลต่อคุณภาพของแบบทดสอบ. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาจิตวิทยาการศึกษา, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

บุญทัน ภูบาล. 2549. การใช้วัดทัศนละครุ่นเชิดเป็นตัวแทนเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาการวิจัยและสถิติทางการศึกษา, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

บุญเยี่ยม ตระกูลวงศ์. 2528. “จิตวิทยาสังคมกับการสาธารณสุข.” เอกสารการสอนชุดวิชาสังคมวิทยาการแพทย์ (หน่วยที่ 9-15) มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. นนทบุรี: โรงพิมพ์ชวนพิมพ์.

ประทีป จินฉี. 2539. รายงานผลการวิจัยผลการเดือนตนเองต่อการรับรู้ความสามารถของคนที่ส่งผลต่อการเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานตามที่ได้รับมอบหมายของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ. กรุงเทพมหานคร: สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.

ประกาศรี สีหอำไพ. 2543. **พื้นฐานการศึกษาทางศาสนาและจริยธรรม**. พิมพ์ครั้งที่ 3.

กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

พรทิพย์ วงศ์วิเศษศิริกุล. 2540. **ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล สัมพันธภาพระหว่างคู่สมรส แรงสนับสนุนทางสังคม ความรู้สึกมีคุณค่าในตัวเอง การปรับเปลี่ยนบทบาทเป็นมารดากับอาการวิตกกังวล และซึมเศร้าภายหลังคลอดในมารดาที่มีบุตรคนแรก**.

พยาบาลศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาพยาบาลศาสตร์, มหาวิทยาลัยมหิดล.

พรทิพย์ อนุชาติบุตร. 2546. **ความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ความสามารถของตนเอง ความคาดหวังผลลัพธ์ที่จะเกิดขึ้น และความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ของผู้สูงวัยในชมรมไอพีพีวาย**. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาพัฒนาการ, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

พรพรหม พรรคพวก. 2550. **ปัจจัยบางประการที่ส่งผลต่อจิตสาธารณะของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 ในสหวิทยาเขตกรุงเทพตะวันออก**. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาการวิจัยและสถิติทางการศึกษา, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต). 2528. **คุณธรรมจริยธรรมสำหรับเด็กและเยาวชนรุ่นใหม่**.

กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

_____. 2540. **ธรรมนุญชีวิต พุทธจริยธรรมเพื่อชีวิตที่ดีงาม**. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพมหานคร: สหธรรมิก.

พระไพศาล วิสาโล. 2544. **วิถีสังคมไทย ประชาสังคมและวัฒนธรรมชุมชน**. กรุงเทพมหานคร: เรือนแก้วการพิมพ์.

พริยา นิลมาตร. 2544. **ปัจจัยที่ส่งผลต่อจิตสำนึกสาธารณะของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดร้อยเอ็ด**. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาการวิจัยการศึกษา, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

พูนพร ศรีสะอาด. 2534. การศึกษาเปรียบเทียบการสนับสนุนทางสังคม ที่มีผลต่อความวิตกกังวลของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 1 และ ชั้นปีที่ 4 ของวิทยาลัยพยาบาลสรรพสิทธิ์ประสงค์ อุบลราชธานี. สังคมสงเคราะห์ศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาสังคมสงเคราะห์ทางการแพทย์, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ไพบุลย์ วัฒนศิริธรรม และสังคม สัจจร. 2543. สำนักไทยที่พึงปรารถนา. กรุงเทพมหานคร: โอเดียนสโตร์.

ภัทรพงศ์ ประกอบผล. 2534. ความสัมพันธ์ระหว่างการสนับสนุนทางสังคมกับพฤติกรรมการเผชิญความเครียดของผู้ป่วยโรคเรื้อรัง. สังคมสงเคราะห์ศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาสังคมสงเคราะห์ทางการแพทย์, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ภาวिका ชาราศรีสุทธิ และวิบูลย์ ไทวณะบุตร. 2542. หลักและทฤษฎีการบริหารการศึกษา. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

มูลนิธิเครือข่ายครอบครัว. 2553ก. กิจกรรมของมูลนิธิเครือข่ายครอบครัว (Online). www.familynetwork.or.th, 20 มิถุนายน 2553.

_____. 2553ข. วัตถุประสงค์มูลนิธิเครือข่ายครอบครัว (Online). www.familynetwork.or.th, 20 มิถุนายน 2553.

ขงยุทธ วงศ์ภิรมย์ศานติ์. 2547. 5 ขวบปีมูลนิธิเครือข่ายครอบครัว. กรุงเทพมหานคร: มูลนิธิเครือข่ายครอบครัว.

บุษนา วรณปิติกุล. 2542. สำนักพลเมือง: ความเรียงว่าด้วยประชาชนบนเส้นทางประชาคม. กรุงเทพมหานคร: มูลนิธิการเรียนรู้และพัฒนาประชาคม.

รัตนวรรณ รุณภัย และคณะ. 2542. “จิตสำนึกของนิสิตนักศึกษาที่มีต่อสภาวะการณ์ทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง.” วารสารเกษตรศาสตร์ (สังคม) 20 (1): 23-25.

ราชบัณฑิตยสถาน. 2546. **พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542**. กรุงเทพมหานคร:
นานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่นส์ จำกัด.

เวียม ศรีทอง. 2542. **พฤติกรรมมนุษย์กับการพัฒนาตน**. กรุงเทพมหานคร: เชิร์คเวฟ เอ็ดดูเคชั่น
จำกัด.

เรืองโรจน์ จอมสืบ. 2534. **ปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติงานของอาสาพัฒนาชุมชนของผู้นำอาสา
พัฒนาชุมชนดีเด่นปี 2531**. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาพัฒนาชุมชน,
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

ลัดดาวัลย์ เกษมเนตร. 2546. **รูปแบบการพัฒนานักเรียนระดับประถมศึกษาให้มีจิตสาธารณะ:
การศึกษาระยะยาว**. เอกสารประกอบการประชุมวิชาการ สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

วงศกร ภู่ทอง และอลงกต ศรีเสน. 2549. **แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9
(พ.ศ. 2545 – 2549)**. กรุงเทพมหานคร: เดอะบุคส์.

วัลภา สบายยิ่ง. 2542. **ปัจจัยด้านการตั้งเป้าหมาย การรับรู้ความสามารถของตนเอง และ
บุคลิกภาพที่ส่งผลต่อผลการปฏิบัติงานของผู้จำหน่ายตรง**. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตร์
ดุขฎิบัณฑิต สาขาการวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

วิทย์พัฒน์ สี่หา. 2551. **ปัจจัยที่สัมพันธ์กับจิตสาธารณะของนิสิตระดับปริญญาตรีมหาวิทยาลัย
มหาสารคาม**. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาการวิจัยการศึกษา, มหาวิทยาลัย
มหาวิทาลัยมหาสารคาม.

วิรัตน์ คำศรีจันทร์. 2544. **จิตสำนึกพลเมืองในบริบทสังคมไทย**. นครปฐม: โครงการวิจัยและ
พัฒนาประชาคม พุทธมณฑล.

วิลาศลักษณ์ ชั่ววัลลี. 2538. “การรับรู้ความสามารถของตนในเรื่องอาชีพ: ตัวแปรที่น่าสนใจใน
การศึกษาเกี่ยวกับอาชีพและการงาน.” วารสารจิตวิทยา 2: 97-109.

วีณา ศิริสุข. 2534. **คู่มือวิจัยพฤติกรรมสุขภาพ ชุดที่1 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับพฤติกรรมสุขภาพ**. กรุงเทพมหานคร: โครงการข่างานวิจัยพฤติกรรมสุขภาพ ศูนย์ประสานงานทางการแพทย์และการสาธารณสุข.

วีระ บำรุงศักดิ์. 2525. **คุณธรรมในสังคม**. กรุงเทพมหานคร: ม.ป.ท.

ศยามล เอกะกุลนันต์. 2541. **ความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ความสามารถของตนเองด้านการบริหารกับพฤติกรรมการบริหารของผู้ในระดับต้นในโรงงานอุตสาหกรรม**. วิทยานิพนธ์ วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาจิตวิทยาอุตสาหกรรม, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

ศักดิ์ชัย นิรัฐทวี. 2541. “บทบาทของมหาวิทยาลัยกับการศึกษาเพื่อความเป็นประชาสังคม.” **ASAIHL-THAILAND JOURNAL** 1 (1): 52-69.

ศานี สุวรรณพัฒน์. 2537. **การวิเคราะห์ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการรับรู้ทางสังคมและการเมืองของนิสิตนักศึกษาเกี่ยวกับภาวะวิกฤตในประเทศไทย**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาอุดมศึกษา, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สมบูรณ์ ศาสดาชีวิน. 2525. **รายงานการวิจัยเรื่อง การศึกษาพัฒนาการการใช้เหตุผลทางจริยธรรม**. กรุงเทพมหานคร: โครงการพัฒนาสังคมศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา, สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.

สมพร เทพสิทธิ์า. 2551. **การสร้างจิตสำนึกด้านคุณธรรมและจริยธรรม**. กรุงเทพมหานคร: สมชายการพิมพ์.

สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต. 2539. **ทฤษฎีและเทคนิคการปรับพฤติกรรม**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สวนา พรพัฒน์กุล. 2520. **ความสำนึกในหน้าที่พลเมืองของเด็กไทย**. รายงานการวิจัย. กรุงเทพมหานคร: การศาลา.

สำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว. 2547. รายงานสถานการณ์ครอบครัวไทยในช่วง
ทศวรรษปีครอบครัวสากล พ.ศ. 2537-2546. กรุงเทพมหานคร: ไร่ไทย เพลส.

สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ. 2542. วาระการวิจัยแห่งชาติในภาวะวิกฤติเพื่อ
ฟื้นฟูชาติ. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2542. พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542.
กรุงเทพมหานคร: ครูสภาลาดพร้าว.

_____. 2544. การวัดและประเมินผู้เรียนด้านคุณธรรมจริยธรรม. พิมพ์ครั้งที่ 2.
กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สื่อพลัง. 2542. “จิตสำนักสาธารณะเส้นทางสู่ประชาสังคม.” สื่อพลัง 4 (8): 3-19.

สุกานดา นิมทองคำ. 2535. ตัวแปรเชิงจิตสังคมและชีวพื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมที่เอื้อต่อ
สังคม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ในเขตกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์
วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาการวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์,
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

สุชาดา จักรพิสุทธิ์. 2544. “จิตสำนักสาธารณะ.” ศิลปวัฒนธรรม 22 (9): 22-23.

สุคจิต นิมิตกุล. 2544. “แนวคิดเรื่องประชาสังคม.” วารสารดำรงราชานุภาพ 1 (1): 53-59.

สุธีรา วิจารณ์พงศ์. 2532. ผลของความเครียดและแรงสนับสนุนทางสังคมที่มีต่อผู้ที่ติดยาเสพติด.
วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสังคมศาสตร์การแพทย์และสาธารณสุข,
มหาวิทยาลัยมหิดล.

สุรีดา หงษาชาติ. 2539. ความสัมพันธ์ระหว่างสภาพแวดล้อมในสถาบัน บุคลิกภาพ และพฤติกรรมมารับข่าวกับความรู้และการตอบสนองต่อภาวะวิกฤตทางสังคมและสิ่งแวดล้อมของนักศึกษาพยาบาล. วิทยานิพนธ์พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาพยาบาลศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สุพล วังสินธ์. 2534. “คุณธรรมสำหรับการพัฒนาวิชาชีพครู.” *ประชาศึกษา* 41 (9): 8.

สุภัทรา ภูษิตรัตน์วดี. 2547. ปัจจัยและกระบวนการที่เอื้อต่อการพัฒนาจิตสำนึกต่อสังคมของนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิจัยการศึกษา, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สุวิมล ว่องวานิช. 2550. การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

เสาวลักษณ์ วงศ์นาถ. 2535. ปัจจัยบางประการที่มีผลต่อการสนับสนุนทางสังคมของมารดาในระยะหลังคลอด. วิทยานิพนธ์พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการพยาบาลครอบครัว, มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

โสภณ สุภาพงษ์. 2547. “5 ขวบปีมูลนิธิต่อข่ายครอบครัว.” *เครือข่ายครอบครัว*. มูลนิธิเครือข่ายครอบครัว 1 (8): 8.

ไสว มาลาทอง. 2542. *คู่มือการศึกษาจริยธรรม*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์การศาสนา.

หฤทัย อาจปฐ. 2544. ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ภาวะผู้นำ รูปแบบการดำเนินชีวิตและความสามารถในการเรียนรู้ด้วยตนเอง กับการมีจิตสำนึกสาธารณะของนักศึกษาพยาบาลเขตกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการพยาบาลศึกษา, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

อนุชาติ พวงสำลี และวีรบูรณ์ วิสารทสกุล. 2540. *ประชาสังคม: คำ ความคิดและความหมาย*. กรุงเทพมหานคร: สถาบันชุมชนท้องถิ่นพัฒนา.

- อรพินทร์ สันติชัยอนันต์. 2549. การศึกษาคุณธรรมและจริยธรรมของนิสิตนักศึกษา
สถาบันอุดมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล. วิทยานิพนธ์การศึกษา
มหาบัณฑิต สาขาการอุดมศึกษา, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- อ้อมใจ วงษ์มณฑาและประเสริฐ บัณฑิตศักดิ์. 2552. รายงานการเสนอผลงานวิจัยในการประชุม
วิชาการเพื่อนำเสนอผลงานวิจัยมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี 4
กรกฎาคม 2552.
- อัจฉรา โฉมแจ่ม. 2544. จิตสำนึกของนักศึกษามหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ต่อการรวมกลุ่มกิจกรรม
เพื่อสังคม. วิทยานิพนธ์สังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารและนโยบาย
สวัสดิการสังคม, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- อับดุลกอเดร์ บือแนสะเตง, ร้อยตำรวจเอก. 2541. แรงสนับสนุนทางสังคมและพฤติกรรมของผู้
ติดยาเสพติดให้โทษประเภทสารระเหย: ศึกษากรณีชาวมุสลิมที่ถูกจับกุมในเขตพื้นที่
อำเภอเมือง จังหวัดยะลา. ภาคนิพนธ์พัฒนบริหารศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนา
สังคม, สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- อุมาพร ตรังสมบัติ. 2543. Everest พาลูกค้นหาความนับถือในตนเอง. กรุงเทพมหานคร:
ชั้นต่ำการพิมพ์.
- Bandura, A. 1977. **Social Learning Theory**. Englewood Cliffs, New Jersey: Prentice-Hall Inc.
- _____. 1986. **Social Foundations of Thought and Action**. Englewood Cliffs, New Jersey:
Prentice-Hall Inc.
- _____. 1997. **Self-Efficacy: The Exercise of Control**. New York: W. H. Freeman and
Company.
- Brown, R. 1968. **Social Psychology**. New York: The Free Press.

- Bryant, J. A., Jr. 2004. "A Noble Discontent: The Experiences and Perception of Seven Pre-service Teachers in an Experimental Course Designed to Examine the Relationship Between Social Consciousness and Education." **Dissertation Abstracts International** 64 (8): 2831-A.
- Conbach, D. C. 1970. **Essential of Psychological Testing**. New York: Harper and Row Publishers.
- Gottlieb, B. H. 1985. "Social Network and Social Support: An Overview of Research, Practice and Policy Implication." **Health Education Quarterly**. London: SAGE Publication.
- Greenberg, J. 2002. **Managing behavior in organizations**. 3rd ed. United States: Pearson Education Inc.
- Hacker, T. A. 1984. **Social Skill, Attractiveness and Gender: Factors in Perceived Social Support** (Online). www.askeric.com, June 24, 2010.
- Keer and et al. 2003. "Family Involvement, Problem and Prosocial Behavior Outcomes Of Latino Youth." **Am J Health Behavior** 27 (1): 65-78.
- Larose, S. 1993. **Parent-Adolescent Attachment and Specificity of Perceived Social Support**. (Online). www.askeric.com, June 24, 2010.
- MacElveen, P. M. 1978. "Social Network." In Dianne C. Longo and Reg A. Williams. (eds.) **In Clinical Practice Psychosocial Nursing: Assessment and Intervention**. New York: Appleton-Century Crofts.
- Mone. and A. Mark. 1994. "Comparative validity of two measure of self-efficacy in predicting academic goals and performance." **Educational and Psychological Measurement** 54: 516-519.

Siefring, J. J. 1981. "Intelligence, Sex and Behavioral Correlates of Moral Reasoning of Public Junior High School Student." **Dissertation Abstracts International** 20 (42): 336.

Sobocinski. 1992. **Adolescent Substance use: The Role of Self-Esteem, Parental and Peer Support, Coping Skills, and Pattern of Social interaction** (Online).

www.swu.ac.th/wilson, June 24, 2010.

Yamane, T. 1973. **Statistics an introduction analysis**. 2 nd ed. New York: Harper & Row Publisher.

Yoder, J. and W. Proctor. 1988. **The Self-confident Child**. New York: Facts on File Publications.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
รายนามผู้เชี่ยวชาญ

รายนามผู้เชี่ยวชาญ

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ น.ท. ดร. งามละมัย ผิวเหลือง
กรรมการบัณฑิตศึกษา สาขาจิตวิทยาชุมชน
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
2. อ. ชัยรัตน์ วงศ์กิจรุ่งเรือง
สาขาพัฒนาสังคม บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
3. อ. กังสดาล เชาว์วัฒนกุล
ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา คณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ภาคผนวก ข
ตัวอย่างหนังสือราชการที่ใช้ในการวิจัย

ที่ ศธ 0513.11505/307

โครงการสหวิทยาการระดับบัณฑิตศึกษา
สาขาพัฒนาสังคม บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ 50 พหลโยธิน
แขวงลาดยาว เขตจตุจักร กรุงเทพฯ 10900

27 ตุลาคม 2553

เรื่อง ขอเรียนเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

เรียน อาจารย์ชัยรัตน์ วงศ์กิจรุ่งเรือง

เนื่องด้วย นายบุญญานนท์ ศรีโท รหัสประจำตัว 5216000305 นิสิตปริญญาโท
โครงการสหวิทยาการระดับบัณฑิตศึกษา สาขาพัฒนาสังคม ได้รับการอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง
“ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับระดับการมีจิตสาธารณะของสมาชิกครอบครัวอาสา มูลนิธิเครือข่าย
ครอบครัว” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับระดับการมีจิตสาธารณะของสมาชิก
ครอบครัวอาสา มูลนิธิเครือข่ายครอบครัว โดยจำแนกตามลักษณะพื้นฐานส่วนบุคคล การรับรู้ใน
ตนเอง ได้แก่ การรับรู้ด้านความสามารถของตนเอง การรับรู้ด้านคุณธรรมจริยธรรม และการ
สนับสนุนทางสังคม ได้แก่ การสนับสนุนจากครอบครัว การสนับสนุนจากเพื่อน การสนับสนุนจาก
ที่ทำงาน ในการนี้สาขาพัฒนาสังคม จึงใคร่ขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบคุณภาพ
เครื่องมือวิจัย เพื่อความสมบูรณ์ในการทำวิทยานิพนธ์ของนิสิตต่อไป

สาขาพัฒนาสังคมหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านเพื่อเป็น
ประโยชน์ในการทำวิทยานิพนธ์ของนิสิตต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์สิริกกร กาญจนสุนทร)

ประธานสาขาพัฒนาสังคม

สาขาพัฒนาสังคม บัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 02579-1546 ต่อ 103, 104

โทรสาร. 02-561-3120

ที่ ศธ 0513.11505/402

สาขาพัฒนาสังคม บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
ตู้ ปณ.1060 ปณฝ.เกษตรศาสตร์
เขตจตุจักร กรุงเทพฯ 10903

28 ตุลาคม 2553

เรื่อง ขออนุญาตเก็บข้อมูลโดยการเก็บแบบสอบถามและการจัดสนทนากลุ่มเพื่อทำโครงการวิทยานิพนธ์

เรียน ผู้จัดการมูลนิธิเครือข่ายครอบครัว

ด้วย นายบุญญานนท์ ศรีโท รหัสประจำตัว 5216000305 ปัจจุบันเป็นนิสิตระดับบัณฑิตศึกษา โครงการสหวิทยาการ สาขาพัฒนาสังคม (ภาคปกติ) ได้จัดทำโครงการวิทยานิพนธ์ เรื่อง "ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับระดับการมีจิตสาธารณะของสมาชิกครอบครัวอาสา มูลนิธิเครือข่ายครอบครัว" การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา ระดับการมีจิตสาธารณะของสมาชิกครอบครัวอาสา มูลนิธิเครือข่ายครอบครัว จำแนกตามลักษณะพื้นฐานส่วนบุคคล การรับรู้ในตนเอง และการสนับสนุนทางสังคม และศึกษาว่าปัจจัยใดที่มีความสัมพันธ์กับระดับการมีจิตสาธารณะของสมาชิกครอบครัวอาสา มูลนิธิเครือข่ายครอบครัว และศึกษาปัญหาและแนวทางการแก้ไขปัญหของสมาชิกครอบครัวอาสา มูลนิธิเครือข่ายครอบครัว ซึ่งจะช่วยให้ได้ทราบถึงปัจจัยที่สัมพันธ์ต่อจิตสาธารณะของสมาชิกครอบครัวอาสา ทำให้สามารถวางแผนในการให้ความรู้และจัดทำกิจกรรม เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาจิตสาธารณะของสมาชิกครอบครัวอาสา รวมถึงการกำหนดมาตรการกลไกในการป้องกันและแก้ไขปัญหาสังคมต่อไป อีกทั้งผลการวิจัยยังสามารถนำไปใช้กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอื่นๆ ได้ ในการนี้ นิสิตมีความประสงค์จะเก็บข้อมูลโดยการทำแบบสอบถามกับสมาชิกครอบครัวอาสาจำนวน 360 ราย และเก็บข้อมูลจัดสนทนากลุ่มจำนวน 7 ราย และจะนำข้อมูลที่ได้จากกลุ่มตัวอย่างดังกล่าวมาดำเนินการ ประมวลผลและวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อความสมบูรณ์ในการทำวิจัยครั้งนี้

โครงการฯ จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านได้โปรดอนุญาตให้ นายบุญญานนท์ ศรีโท ได้เก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างดังกล่าว ซึ่งการเก็บข้อมูลครั้งนี้จะเป็นประโยชน์ในการทำวิทยานิพนธ์ของนิสิตต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา ทางโครงการฯ ขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ศิริกร กาญจนสุนทร)

ประธานสาขาพัฒนาสังคม

สาขาพัฒนาสังคม บัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 02579-1546 ต่อ 103

ภาคผนวก ค
แบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัย

แบบสอบถามสำหรับงานวิจัย
เรื่อง ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับระดับการมีจิตสาธารณะ
ของสมาชิกครอบครัวอาสา มูลนิธิเครือข่ายครอบครัว

คำชี้แจง: แบบสอบถามฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการทำวิจัยเพื่อเสนอเป็นวิทยานิพนธ์ เรื่อง “ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับระดับการมีจิตสาธารณะของสมาชิกครอบครัวอาสา มูลนิธิเครือข่ายครอบครัว” โดยมีความมุ่งหมายที่จะศึกษาระดับการมีจิตสาธารณะของสมาชิกครอบครัวอาสา มูลนิธิเครือข่ายครอบครัว แบ่งออกเป็น 4 ส่วน ดังต่อไปนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ส่วนที่ 2 การรับรู้ในตนเอง

ส่วนที่ 3 การสนับสนุนทางสังคม

ส่วนที่ 4 การมีจิตสาธารณะ

ขอความร่วมมือท่านในการตอบแบบสอบถาม โดยอ่านคำชี้แจงในแต่ละส่วนอย่างละเอียด และขอความกรุณาท่านได้ให้ข้อมูลตามความเป็นจริง และตอบคำถามทุกข้อ และทุกส่วน ข้อมูลของท่านจะนำไปเพื่อเป็นแนวทางการพัฒนาระดับการมีจิตสาธารณะของสมาชิกครอบครัวอาสา ผู้วิจัยขอรับรองว่าจะเก็บข้อมูลนี้ไว้เป็นความลับ โดยจะนำผลมาทำการวิเคราะห์เพื่อเสนอผลงานวิจัยในภาพรวมเท่านั้น จะไม่มีการเปิดเผยข้อมูลเป็นรายบุคคล และขอขอบคุณทุกท่านที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามมา ณ ที่นี้

ขอแสดงความนับถือ

นายบุญญานนท์ ศรีโท
 นิสิตปริญญาโท สาขาพัฒนาสังคม
 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ส่วนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง: โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน หรือเติมข้อความลงในช่องว่างที่ตรงกับความเป็นจริง

1. เพศ 1. ชาย 2. หญิง
2. อายุ ปี
3. อาชีพ
☐ 1. เกษตรกรรม	☐ 4. พนักงานรัฐวิสาหกิจ	☐ 7. แม่บ้าน/พ่อบ้าน
☐ 2. รับราชการ	☐ 5. พนักงานเอกชน	☐ 8. อื่นๆ
☐ 3. ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว	☐ 6. รับจ้าง	
4. ระดับการศึกษาสูงสุด
☐ 1. ประถมศึกษาหรือต่ำกว่า	☐ 4. อนุปริญญา / ปวส.
☐ 2. มัธยมศึกษาตอนต้น	☐ 5. ปริญญาตรี
☐ 3. มัธยมศึกษาตอนปลาย / ปวช.	☐ 6. ปริญญาโทหรือสูงกว่า
5. สถานภาพสมรส
☐ 1. โสด	☐ 3. หย่า/เลิก
☐ 2. สมรส	☐ 4. หม้าย
6. รายได้เฉลี่ยต่อเดือน
☐ 1. ไม่เกิน 5,000 บาท	☐ 3. 10,001-15,000 บาท	☐ 5. 20,001-25,000 บาท
☐ 2. 5,001-10,000 บาท	☐ 4. 15,001-20,000 บาท	☐ 6. สูงกว่า 25,000 บาท

คำชี้แจง : สำหรับการตอบแบบสอบถาม ส่วนที่ 2 ส่วนที่ 3 และส่วนที่ 4

คำแนะนำ : วิธีการตอบคำถาม

ขั้นที่ 1 อ่านข้อความแต่ละประโยคให้เข้าใจ

ขั้นที่ 2 คิดว่า ข้อความนี้ เป็น “จริง” หรือ “ไม่จริง” สำหรับตัวเอง

ขั้นที่ 3 ถ้า “จริง” ขอให้คิดว่า เป็นจริงมากน้อยเพียงใด โดยมีให้เลือก 3 ระดับ คือ

1) จริงเล็กน้อย	ให้ขีด ✓	ที่ “ค่อนข้างจริง”
2) จริงปานกลาง	ให้ขีด ✓	ที่ “จริง”
3) จริงมาก	ให้ขีด ✓	ที่ “จริงที่สุด”

ถ้า “ไม่จริง” ขอให้คิดว่า ไม่จริงมากน้อยเพียงใด โดยมีให้เลือก 3 ระดับ คือ

1) ไม่จริงเล็กน้อย	ให้ขีด ✓	ที่ “ค่อนข้างไม่จริง”
2) ไม่จริงปานกลาง	ให้ขีด ✓	ที่ “ไม่จริง”
3) ไม่จริงมาก	ให้ขีด ✓	ที่ “ไม่จริงเลย”

ตัวอย่างเช่น

1. ฉันชอบกินกล้วยเดี่ยว

	✓				
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

(การตอบเช่นนี้ แสดงว่าผู้ตอบเห็นว่า ข้อความดังกล่าวเป็นจริง ในระดับปานกลาง)

ส่วนที่ 2 การรับรู้ในตนเอง

1. การรับรู้ด้านความสามารถของตนเอง

1. ท่านตระหนักว่าท่านสามารถทำงานที่ยากได้

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
------------	------	--------------	-----------------	---------	------------

2. ท่านสามารถทำงานแข่งกับเวลาได้

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
------------	------	--------------	-----------------	---------	------------

3. ท่านสามารถทำงานที่มีความสลับซับซ้อนได้

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
------------	------	--------------	-----------------	---------	------------

4. ท่านมักจะทำงานให้บรรลุเป้าหมายที่ตนเองตั้งไว้ได้

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
------------	------	--------------	-----------------	---------	------------

5. ท่านมีความมั่นใจในการนำความรู้ไปใช้ในการแก้ไขปัญหาต่างๆ

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
------------	------	--------------	-----------------	---------	------------

6. ท่านไม่มั่นใจในความรู้ของตัวเองในการทำงาน

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
------------	------	--------------	-----------------	---------	------------

7. เมื่อท่านพูด ผู้ฟังสนใจในสิ่งที่ท่านพูด

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
------------	------	--------------	-----------------	---------	------------

8. ท่านพูดมีเหตุผล

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
------------	------	--------------	-----------------	---------	------------

9. ท่านพูดสื่อสารให้ผู้อื่นเข้าใจได้ง่าย

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
------------	------	--------------	-----------------	---------	------------

10. ท่านเป็นที่ยอมรับจากเพื่อนร่วมงาน

_____	_____	_____	_____	_____	_____
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

11. ผู้บังคับบัญชาให้การยอมรับในความสามารถของท่าน

_____	_____	_____	_____	_____	_____
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

12. เพื่อนร่วมงานไม่เชื่อถือในความรู้ความสามารถของท่าน

_____	_____	_____	_____	_____	_____
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

2. การรับรู้ด้านคุณธรรมจริยธรรม

13. ท่านปฏิบัติตามระเบียบข้อบังคับในองค์กรของท่าน

_____	_____	_____	_____	_____	_____
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

14. ท่านปฏิบัติตามกฎจรรยา

_____	_____	_____	_____	_____	_____
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

15. การทำผิดกฎหมายเป็นเรื่องธรรมดา

_____	_____	_____	_____	_____	_____
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

16. ท่านภูมิใจที่ท่านประกอบอาชีพสุจริต

_____	_____	_____	_____	_____	_____
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

17. ท่านมีความซื่อสัตย์

_____	_____	_____	_____	_____	_____
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

18. แม้มีโอกาสด ท่านก็ไม่คดโกง

_____	_____	_____	_____	_____	_____
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

19. เมื่อท่านเผชิญกับอุปสรรคในการทำงาน ความพยายามของท่านมักจะลดลง

_____	_____	_____	_____	_____	_____
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

20. ท่านจริงใจต่อผู้อื่น

_____	_____	_____	_____	_____	_____
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

21. ท่านมีความปรารถนาดีต่อผู้อื่น

_____	_____	_____	_____	_____	_____
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

22. ท่านมักหาข้อตำหนิของผู้อื่น

_____	_____	_____	_____	_____	_____
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

23. ท่านเป็นมิตรกับคนอื่นได้ยาก

_____	_____	_____	_____	_____	_____
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

24. ถ้ามีโอกาสและความพร้อม ท่านจะช่วยเหลือผู้อื่นยามที่เขามีปัญหา

_____	_____	_____	_____	_____	_____
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

25. ถ้ามีโอกาสและความพร้อมด้านทุนทรัพย์ ท่านจะบริจาคทรัพย์หรือสิ่งของเพื่อการกุศล

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
------------	------	--------------	-----------------	---------	------------

26. ท่านสละเวลาเพื่อช่วยเหลือผู้อื่น โดยไม่หวังผลประโยชน์ตอบแทน

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
------------	------	--------------	-----------------	---------	------------

27. ท่านปฏิบัติดีต่อบิดามารดาและผู้มีพระคุณ

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
------------	------	--------------	-----------------	---------	------------

28. ท่านไม่มีเวลาให้คำปรึกษาแก่ผู้อื่น เมื่อมีคนมาขอคำปรึกษา

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
------------	------	--------------	-----------------	---------	------------

29. ท่านได้กระทำความดีต่อตนเอง

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
------------	------	--------------	-----------------	---------	------------

30. ท่านกระทำความดีต่อผู้อื่น

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
------------	------	--------------	-----------------	---------	------------

31. ท่านกระทำความดีต่อสังคม

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
------------	------	--------------	-----------------	---------	------------

32. ท่านจะยอมรับผิดเมื่อกระทำความผิด แม้จะไม่มีใครรู้หรือเห็น

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
------------	------	--------------	-----------------	---------	------------

33. ท่านคิดว่าการทำงานที่ดีต้องมีผู้รับรู้ ท่านถึงจะกระทำ

_____	_____	_____	_____	_____	_____
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

ส่วนที่ 3 การสนับสนุนทางสังคม

1. การสนับสนุนจากครอบครัว

34. ท่านได้รับคำแนะนำจากคนในครอบครัว ที่เป็นประโยชน์ต่อการทำงานครอบครัวอาสา

_____	_____	_____	_____	_____	_____
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

35. คนในครอบครัวเข้าใจในการที่ท่านทำงานเป็นครอบครัวอาสา

_____	_____	_____	_____	_____	_____
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

36. คนในครอบครัวแสดงความเห็นอกเห็นใจเมื่อยามที่ท่านมีปัญหาในการทำงานครอบครัวอาสา

_____	_____	_____	_____	_____	_____
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

37. การทำงานครอบครัวอาสาของท่านไม่ได้รับการสนับสนุนจากคนในครอบครัว

_____	_____	_____	_____	_____	_____
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

38. คนในครอบครัวบอกว่า การทำงานครอบครัวอาสาเป็นสิ่งที่ดี

_____	_____	_____	_____	_____	_____
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

39. คนในครอบครัวเห็นว่า ท่านมีสิ่งดีหลายอย่างที่ให้กับผู้อื่น

_____	_____	_____	_____	_____	_____
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

40. คนในครอบครัวแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาและช่วยเหลือสังคม

_____	_____	_____	_____	_____	_____
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

2. การสนับสนุนจากเพื่อน

41. เพื่อนของท่านบอกว่า การทำงานครอบครัวอาสา นั้นเป็นสิ่งที่ดี

_____	_____	_____	_____	_____	_____
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

42. เพื่อนของท่านไม่สนับสนุนท่านในการทำงานครอบครัวอาสา

_____	_____	_____	_____	_____	_____
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

43. เพื่อนของท่านแสดงความเห็นอกเห็นใจเมื่อยามที่ท่านมีปัญหาในการทำงานครอบครัวอาสา

_____	_____	_____	_____	_____	_____
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

44. เพื่อนให้การดูแลเอาใจใส่ เมื่อท่านมีปัญหาเกี่ยวกับการทำงานครอบครัวอาสา

_____	_____	_____	_____	_____	_____
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

45. ท่านมีเพื่อนที่คอยช่วยสนับสนุนการทำงานครอบครัวอาสาของท่าน

_____	_____	_____	_____	_____	_____
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

46. เพื่อนของท่านแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาและช่วยเหลือสังคม

_____	_____	_____	_____	_____	_____
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

3. การสนับสนุนจากที่ทำงาน

47. ที่ทำงานของท่านเข้าใจ เกี่ยวกับงานด้านครอบครัวอาสาที่ท่านทำอยู่

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
------------	------	--------------	-----------------	---------	------------

48. ที่ทำงานของท่านเห็นคุณค่าในการทำงานเพื่อประโยชน์ส่วนรวมของท่าน

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
------------	------	--------------	-----------------	---------	------------

49. ที่ทำงานของท่านสนับสนุนท่านในการทำงานเพื่อสังคมตามโอกาส (เช่น ช่วยบริจาคหนังสือ สิ่งของ เป็นต้น)

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
------------	------	--------------	-----------------	---------	------------

50. ที่ทำงานของท่านสนับสนุนหรือช่วยเหลือการทำงานครอบครัวอาสาของท่าน

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
------------	------	--------------	-----------------	---------	------------

51. ท่านได้แง่คิดบางอย่าง จากที่ทำงานของท่านเกี่ยวกับการช่วยเหลือสังคม

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
------------	------	--------------	-----------------	---------	------------

52. ท่านได้รับคำชมเชยจากที่ทำงาน เมื่อได้ทำกิจกรรมทางสังคม

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
------------	------	--------------	-----------------	---------	------------

ส่วนที่ 4 การมีจิตสาธารณะ

1. ด้านความตระหนักถึงปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคม

53. ท่านเห็นด้วยกับประโยคที่ว่า “โกงบ้างไม่เป็นไรขอให้ทำงานมีผลงาน”

_____	_____	_____	_____	_____	_____
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

54. สภาพสังคม เศรษฐกิจ การเมือง ในปัจจุบันอยู่ในภาวะไม่ปกติ

_____	_____	_____	_____	_____	_____
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

55. ปัญหาของเด็กกำพร้าเป็นปัญหาสำคัญในการพัฒนาประเทศ

_____	_____	_____	_____	_____	_____
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

56. ท่านรับรู้ว่ามีปัญหาจำนวนมากที่เกิดขึ้นในสังคม

_____	_____	_____	_____	_____	_____
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

57. ปัญหาเกี่ยวกับผู้สูงอายุ ไม่ได้มีผลกระทบต่อตัวท่าน

_____	_____	_____	_____	_____	_____
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

58. ท่านรู้สึกเฉยๆ ต่อปัญหาต่างๆ ในสังคม ที่ไม่เกี่ยวข้องกับท่าน

_____	_____	_____	_____	_____	_____
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

59. ปัญหาในสังคมไม่รุนแรงถึงขั้นต้องดำเนินการแก้ไข

_____	_____	_____	_____	_____	_____
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

2. ด้านความรัก เอื้ออาทร สามัคคี

60. ท่านปรารถนาดีต่อผู้อื่น

_____	_____	_____	_____	_____	_____
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

61. ท่านเห็นว่า สิ่งแวดล้อมเป็นสิ่งที่ต้องช่วยกันรักษา

_____	_____	_____	_____	_____	_____
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

62. ความรักสมานฉันท์จะเป็นส่วนเชื่อมโยงให้เกิดความร่วมมือกัน

_____	_____	_____	_____	_____	_____
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

63. ท่านไม่ชอบผู้อื่นที่มีนิสัยแตกต่างจากท่าน

_____	_____	_____	_____	_____	_____
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

64. ท่านรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น แม้ท่านไม่เห็นด้วยในความคิดเห็นนั้น

_____	_____	_____	_____	_____	_____
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

65. ท่านมักหาวิธีเพื่ออยู่ร่วมกับความขัดแย้งโดยการแสวงหาทางออกร่วมกัน

_____	_____	_____	_____	_____	_____
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

66. ท่านมีคู่กรณีที่ท่านไม่ชอบหน้าจำนวนหลายคน

_____	_____	_____	_____	_____	_____
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

3. ด้านการคิดวิเคราะห์ วิพากษ์วิจารณ์ปัญหา สถานการณ์ในสังคม

67. ปัญหาหลายอย่างของสังคม เกิดจากครอบครัว

_____	_____	_____	_____	_____	_____
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

68. ท่านสามารถหาสิ่งที่เป็นสาเหตุของปัญหาในสังคมได้

_____	_____	_____	_____	_____	_____
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

69. ปัญหาหนึ่งๆ ส่งผลกระทบต่อปัญหาอื่นๆ

_____	_____	_____	_____	_____	_____
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

70. ท่านพยายามหาทางออกให้กับปัญหาความขัดแย้งทางการเมือง

_____	_____	_____	_____	_____	_____
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

71. ท่านชอบวิเคราะห์ปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นในสังคม

_____	_____	_____	_____	_____	_____
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

72. ท่านพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็น กับบุคคลอื่นๆ เพื่อหาสาเหตุ แนวทางการป้องกันและแก้ไข ปัญหาในสังคม

_____	_____	_____	_____	_____	_____
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

73. ท่านไม่สามารถอธิบายถึงสภาพของปัญหาในสังคมได้

_____	_____	_____	_____	_____	_____
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

74. ท่านสามารถหาแนวทางป้องกันแก้ไขปัญหาในสังคมได้

_____	_____	_____	_____	_____	_____
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

4. ด้านการลงมือกระทำ

75. ท่านร่วมกิจกรรมเพื่อสังคมอย่างต่อเนื่อง

_____	_____	_____	_____	_____	_____
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

76. ท่านเสียสละเพื่องานของมูลนิธิเครือข่ายครอบครัวและสังคม

_____	_____	_____	_____	_____	_____
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

77. ท่านได้กระทำในสิ่งที่คิดว่าเป็นประโยชน์ต่อสังคม ตามกำลังความสามารถของท่าน

_____	_____	_____	_____	_____	_____
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

78. ท่านได้ทำกิจกรรมเพื่อสังคมด้วยความเต็มใจ

_____	_____	_____	_____	_____	_____
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

79. ท่านอุทิศเวลาในการเป็นอาสาสมัครทำงานเพื่อสังคม

_____	_____	_____	_____	_____	_____
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

80. ท่านร่วมทำกิจกรรมเพื่อสังคมโดยไม่หวังผลประโยชน์ตอบแทน

_____	_____	_____	_____	_____	_____
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

81. ท่านได้มีส่วนขับเคลื่อนกิจกรรมเพื่อสังคม

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
------------	------	--------------	-----------------	---------	------------

82. ท่านไม่เต็มใจที่จะทำกิจกรรมเพื่อสังคม

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
------------	------	--------------	-----------------	---------	------------

5. ด้านการมีเครือข่ายในการทำกิจกรรมเพื่อช่วยเหลือสังคม

83. ท่านทำงานร่วมกับผู้อื่นในกิจกรรมพัฒนาสังคมด้วยความเต็มใจ

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
------------	------	--------------	-----------------	---------	------------

84. ท่านร่วมกิจกรรมกับกลุ่ม ชมรม หรือองค์กรที่มีวัตถุประสงค์เพื่อช่วยเหลือสังคม

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
------------	------	--------------	-----------------	---------	------------

85. สมาชิกในกลุ่มของท่าน มีการตั้งวัตถุประสงค์ในการทำงานร่วมกัน

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
------------	------	--------------	-----------------	---------	------------

86. ท่านเรียนรู้ร่วมกันกับผู้อื่น ที่จะทำงานเพื่อสังคม

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
------------	------	--------------	-----------------	---------	------------

87. ท่านมักจะมีความเห็นขัดแย้งกับสมาชิกในกลุ่มในการทำงานร่วมกัน

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
------------	------	--------------	-----------------	---------	------------

88. ท่านยอมรับในกฎระเบียบของกลุ่ม ชมรม หรือองค์กร

จริงที่สุด จริง ค่อนข้างจริง ค่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงเลย

89. ท่านยอมรับในวัตถุประสงค์ของกลุ่ม ชมรม หรือองค์กร

จริงที่สุด จริง ค่อนข้างจริง ค่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงเลย

90. ท่านแนะนำผู้อื่นให้เข้าร่วมอาสาทำงานเพื่อสังคม

จริงที่สุด จริง ค่อนข้างจริง ค่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงเลย

91. ท่านติดต่อสื่อสารกับเพื่อน กลุ่ม หรือองค์กรต่างๆ ในการดำเนินกิจกรรมเพื่อสังคมร่วมกัน

จริงที่สุด จริง ค่อนข้างจริง ค่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงเลย

92. ท่านร่วมทำงานกับองค์กรของรัฐหรือเอกชน เพื่อช่วยเหลือสังคม

จริงที่สุด จริง ค่อนข้างจริง ค่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงเลย

ข้อเสนอแนะเพิ่ม (ถ้ามี)

.....

.....

.....

*** ขอขอบพระคุณท่านที่กรุณาเสียสละเวลาในการตอบแบบสอบถาม ***

นาย บุญญานนท์ ศรีโท

***เมื่อตอบแบบสอบถามเสร็จแล้ว กรุณาพับแบบสอบถามใส่ซองขาวที่แนบมา
แล้วหย่อนที่ตู้ไปรษณีย์ได้โดยน่ะครับ ขอขอบคุณครับ

ประวัติการศึกษา และการทำงาน

ชื่อ –นามสกุล	นายบุญญานนท์ ศรีโท
วัน เดือน ปี ที่เกิด	22 ธันวาคม 2529
สถานที่เกิด	จังหวัดยะลา
ที่อยู่	เลขที่ 263/15 ถนนเทพโยธี ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี 34000
ประวัติการศึกษา	ศิลปศาสตรบัณฑิต (รัฐศาสตร์) ภาควิชาการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยรามคำแหง